

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

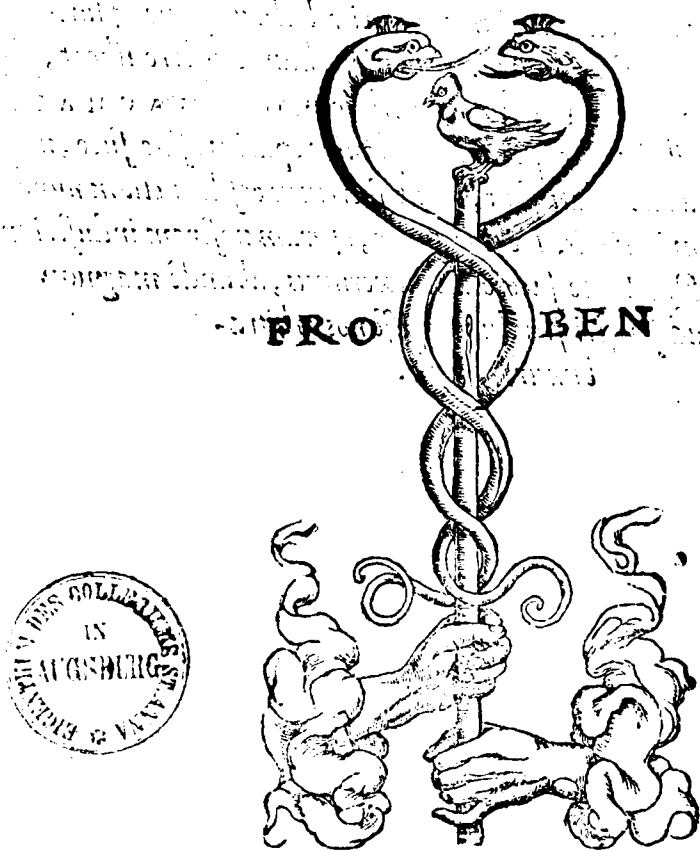
Elogium Christi & ^{p. 490.} huius lib. 10. aethiopo:
Nortio C. Nepos (Geog. V. 4.) in Ebro
Iosepho non impet. vel nasum ab ipsis
Iudeis odio Christi vel etiam iudicio propter
missu ab ipso Iosepho motu ludicorum.

FLAVII
IOSEPHI
OPERA, IN SERMO-
NEM LATINVM IAM OLIM

CONVERSA: NVNC VERO AD EXEM-
plaria Græca denuò summa fide diligentiaq; col-
lata, ac plurimis in locis emendata.

*Quid hac noua Editione præstitum sit, uerso mox
folio, uidere licet.*

Accessit Rerum & Verborum toto Opere memorabilium
locupletissimus INDEX.

CVM CAESARAE MAIEST.
gratia & priuilegio.

BASILEAE, EX OFFICINA
Frobeniana. M. D. LXVII.

M. Johan. Bapt. Heben,
stritt. 1580. mense IXbr.

TYPOGRAPHVS LECTORI
candido.

*Q*uoniam post distracta omnia IOSEPHI nostri Latini exemplaria, Lector candide, nouam instituissemus editionem, atq; etiam ab amicis aliquot, ut id faceremus, rogati essemus: quòd dicerent, Opus hoc partim castigatione, partim noua etiam conuersione indigere: non potuimus non exquisitè huic petitioni morem gerere. Indies namq; quasi θεόνυστος ardor quidam promouendi rem literariam crescit in nobis. Vt igitur quid in hac noua editione præsistum sit, tibi constet, paucis percipe.

ANTIQUITATVM Libros à Sigismundo Gelenio (doctissimo aliquo uiro, deq; studijs melioribus præclarè merito: quod plurima eius scripta testantur) primum Latinitate donatos, ad exemplar Græcum denuò, quàm potuit fieri diligentissimè, conferri, quæq; immutanda fuere, emendari curauimus. Totum deinde Opus de **BELLO IYDAICO** marginalibus Annotationibus utilissimis (ut in cæteris quoq; Iosephi libris factum est) exornauimus, ueteri relicta uersione, plurimis tamen in locis correctâ: quod ipsum, si cui cum priori editione hanc conferre libeat, facillè deprehendet. **CONTRA APIONEM** uerò, & **DE MACHABÆIS**, siue de Rationis imperio Libri multo quàm antè planius, purius, sine fūco, neq; tamen iccirco minus ornatè de nouo translati sunt, ita ut speremus eosdem etiam nunc lectione digniores fore. Tuum iam erit, Lector amice, operam nostram industriamq; boni consulere. Quod si te facere intellexerimus, abundè magnum studij nostri fructum cepisse nos arbitramur. Vale.

CLARISSIMO ET AMPLISSIMO

DOMINO IO. IACOBO FUGGERO, IN

Kirchberge & Vuiffenhorn Comiti, &c. Sigis-

mundus Gelenius S. D.

V M omnis institutio, uel singulorum hominum ad beatam uitam cōtendentium, uel coetuum formam in commune uiuendi quærentium, præceptis constat exemplisq̃, ut nosti Fuggere uir magnifice, cōsentire uideo in hoc sapientes, neutrum aliunde melius peti quam è Sacris literis: quas tãto tutius sequimur, quanto certiora sunt diuina oracula humanis opinionibus: quæ dispendiosis suis ambagibus nihil aliud ostendunt, quàm frustra id conatos summos quidem uiros, sed humana sapientia præditos, quod nō nisi à diuinis & numinis fauore adiutis præstatur: sine quo nec uia salutis iniri, nec ineundæ eius modus alijs monstrari potest. Et quauis utraque iam dicta ratio sit absolutior, si coniungantur: sicut ex ipsis liquet Sacris literis, (ubi tam legis primum bene conditis hominum pectoribus à rerum Opifice insertæ, mox exolescente paulatim eius memoria, per eundem præconio Mosis in communem uitam reuocatæ, summaria capita, quàm hominum Deo carorum, uel priuatorum uel ducum atq̃ regum, gesta produntur:) habent tamen hæ separatam etiam tractationem. Nam ante exortam Seruatoris legem homines quidam ingeniosi, qui se Philosophos nominauerunt, ueritatem ceu per tenebras palpare aggressi præcepta uitæ formandæ conati sunt tradere, unà cum dogmatibus ad felicitatem sectandam pertinentibus: alij res regum ac populorum mandauerunt literis, unde magnam colligere liceat exemplorum copiam. Illorum lectio habita est præ cæteris utilis, & re uera fuisse, si ueritatem captatam potuissent assequi: nos in hoc feliciores, quibus Sacræ literæ affatim re præsentāt, quod illis obtingere non potuit, lectio non modò utilis, sed & necessaria. Proxima utilitas est in historijs, peculiari quadam uoluptate ad sui cognitionem inuitantibus, ut ab his legendis pauci, modò sint literati, abstineant, cum illa magis seria quibusdam aut non uacet edoluere, aut non libeat. Sed delectu opus est in tanta historicorum uarietate, si nolis operam & bonas horas perdere. Sunt enim qui nihil aliud quàm ludunt, & aures animosq̃ ociosos demulcent in hoc tantum factis narratiunculis, quales sunt Heliodorus, Philostratus, & his antiquiores, sed nihilo grauiores, Herodotus & Ctesias ob nimiam mendaciorum licentiam dudum oblitteratus, in quibus uix quicquam probes præter facundiam. Doctiores sunt alij, ut imbuti philosophia, sed magno discrimine. nam qui Epicureorum, aut Peripateticorum, non multò saniorum duntaxat, quod ad pietatis dogmata attinet, sectam secuti sunt, pro suis affectibus multa produnt tam inutilia, ut ne noxa quidem careant. Quid enim bonæ rei potest expectari à tollentibus immortalitatem

animorum, & diuinam prouidentiam? & hi ferè proponunt sibi celebranda quædam uasta uerius quàm magna ingenia, Xerxes, Alexandros, Cæsares. Plus bonæ frugis haurire licet ex accedentibus propius ad Academicos Stoicosue, qui res laudatorum principum aut populi Romani, præsertim illius prisce, transmiserunt ad posteros. huius generis sunt, Plutarchus, Dionysius, Xenophon, Polybius, & Latini aliquot, qui sibi grauitatem ceu peculiarem uindicant. Sed longè utilissima, nec iniucunda est sacra historia, olim propter excellentiam & claritatem, sed maximè propter certissimam sincerissimamque ueritatem, etiam profanis expetita regibus, patrum prisce mores, uitas, resque tam domi quàm foris gestas continens: quicque eius compedium scripsit, et ubi illa desijt reliquam usque ad suam ætatem attexuit, Iosephus uir patriarum literarum cognitione nemini suæ gentis secundus, externæ uerò literaturæ studijs uel cū Philone conferendus, facundia pollens, quæ plus uirium quàm fucorum habeat, nec minus philosophum quàm historicum deceat: quem nō est opus prædicare prolixius, quando ipse satis ostendit qualis fuerit, modestissimè uitam suam scribens, quæ nūc primū in præsentī Operum eius editione legi potest à Latinis hominibus. Huius scriptoris monumenta cum circumferantur, & passim ab omnibus suo merito terantur, Rufino, ut titulus pollicetur, interprete, mihi nunquam persuaderi potuit antiquitates Iudaicas ab eo uiro uersas: uel quod non referant peritum utriusque linguæ hominem, qualis Rufinus fuit habitus suo seculo: uel quod stilo belli Iudaici sint dissimiles. Id Antiquitatum opus nō ita dudum ex officina Frobeniana prodijt, conflatum ex duobus exemplaribus mutilis, è diuersissimis petitis orbis tractatibus: bono tamen quodam casu euenit ut utrunque egregiè suppleuerit lacunas alterius. ac mox non defuerunt qui Latinam uersionem nouam requirerent: effeceruntque amici ut suscepta prouincia tirocinium uertendi in eo scriptore ponerem: figlinæ (iuxta prouerbium) in dolio. Inter uertendum deprehendit non solum deprauata multa in Latinis, sed etiam quibusdam locis deesse uersus non paucos. nam x v i Antiquitatum libro, cap. iuxta uulgatas editiones septimo, iuxta Græcorum distinctionem quam nos sequimur x i, desiderabatur integra pagina, & in calce eiusdem libri nō multo minus: id quod uel librorum, uel interpretis etiam culpa accidit, sed non in his tantum paginis. Itaque omnia meliore fide conatus sum reddere, stilo planiore, nec rudiorē tamen, opinor. Ausus igitur rem subituram censuras uarias, cœpi circumspicere de aliquo, cuius præiudicio tutus possem minus de cæteris criticis esse sollicitus. In eo delectu succurrebat mihi ante alios Io. Iacobus Fuggerus, nimirum ea familia natus, in quam singulari cœlestis numinis fauore uirtus & fortuna tantum ornamentorum certatim contulerunt, ut per uniuersam Europam, atque etiam longè extra eius limites, tã sit celebris, tam apud summos monarchas gratiosa, ut nihil sit quod hac parte uel principibus uiris inuideat: & quod peculiariter ad meum desiderium attinebat, habeat in suo stēmate uiros literatos, literatorumque patronos eximios, & uel hoc merito omni posteritatis memoria dignissimos, nuper Raimundū, nūc Antonium eius fratrem familiæque columen, & insignē Des. Erasmi patroni quondā nostri amicū.

N V N C V P A T O R I A.

te uerò tertium (ne alios mihi minus, notos commemorem) adeò expolitū & candidum, acriq; iudicio hominem, ut tuæ censuræ nō minus probari cupiam, quàm excellentissimorum in utraq; literatura professorum nostri huius haud ineruditi seculi. Et pulchrè conuenire uidebatur, ut scriptor qui in omnibus præsertim Christianorū regionib. etiā uulgo teritur, præferret in fronte ceu tutelare nomen uiri apud omnes eas gentes non solum notissimi, uerū etiam laudatissimi. Deterrebat hoc unum, quòd ignotus essem tanto Meccenati: sed contrà cogitabam multos similibus occasionibus innotuisse feliciter, itaq; sic nutantem ut tamen propensior essem ad demerendam tuam gratiam, impulit non inuitum noster uetus amicus & liberorum tuorum ad imitandam paternam excellentiā incensor adiutorq; Ludouicus Carinus, uir magnatib. meritò carus, integer, pius, eruditus, cordatus: qui talib. coloribus te mihi depinxit, uerissimis quidē illis, ut est ipse sincerus, quales in hanc tabulam conferre, nec sine modestiæ tuæ uexatione possem, nec sine adulationis suspitione. Accipies igitur uir præclarissime Opus hoc per otium inspiciendum: quod si tibi tale uidebitur ut ferri possit à lectore non fastidioso, erit mihi incitamentum ad aggrediendos etiam autores alios: accipies & Geleniū tuum in clientelam, quam nemo non expedit, ipse uehementer opto, ut ea dignus sim. Deus te perpetuò seruet patrone (iam enim hanc salutandi formulam mihi tua pace permitto) obseruandissime, unā cum liberorum suauissima cohorte totaq; familia, cui me cōmendatum cupio, si non de officio

lo, saltē de studio addictissimo. Basileæ, Calendis Augustis,

anno à natiuitate Christi seruatoris humani

generis, M. D. XLVIII.

† 3

TESTI

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAI

CO LIBRI VII, INTERPRETE RVFINO AQVILEN-

si, ad Græcum collati & emendati per Sigismun-
dum Gelenium.

PROLOGVS.

VONIAM bellū, quod cū populo Romano gessere
Iudæi, omniū maximū quæ nostra ætas uidit, quæq;
auditu percepimus, ciuitates cū ciuitatibus gētēs uē
cōmisisse cū gentib. quidā, non q; reb. interfuerint,
sed uana & incōgrua narrantiū sermones aurib. col
ligētes, oratorū more perscribūt: q; uerò prestò fue
rut, aut Romanorū obsequio, aut odio Iudæorū cō
tra fidē rerū falsa cōfirmāt: scriptis autē eorū partim
accusatio, partim laudatio cōtinet: nusquā uerò exa

*Bellum Iudai
cum omnium
maximum.*

cta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retrò barbaris antea misī, pa
tria lingua digesta, Græcè nūc his qui Romano Imperio regunt exponere, e
go Iosephus Matathiæ filius, Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: q;
& initio cum Romanis cōflixi, posteaq; gestis, q; necessitas exegit, interfui.
Nam cū hoc, ut dixi, bellū grauissimū exortū est, Romanorū quidē populū
domesticus motus habebat: Iudæorū autē, q; ætate ualidi, & ingenio turbulē
tierāt, manu simul ac pecunia uigētes adeo tēporibus insolēter abusi sunt, ut
pro tumultus magnitudine, hos possidendarū spes, illos amittendarū partiū
Oriētis metus inuaderet. Quoniā Iudæi quidē cūctos etiā q; trans Euphratē
essent, gentiles suos, secū rebellaturos esse crediderāt. Romanos autē & finiti
mi Galli irritabāt: nec Germani quiescebāt: dissensionumq; plena erāt omniā
post Neronē: & multi quidē temporū occasione Imp. iū affectabāt: lucri autē
cupidine exercitus rerū nouandarū cupidi erāt. Itaq; indignū esse duxi, erran
tem, in tātis rebus dissimulari ueritatē: & Parthos quidē, ac Babylonios, Ara
bumq; remotissimos & ultra Euphratē gētis nostræ incolas, itemq; Adiabei
nos, mea diligentia uerè cognoscere, unde cœpisset bellū, quātisq; cladib. cō
stitisset, quo uē modo desisset: Græcos uerò & Romanorū aliqui q; militiā se
cuti nō essent, figmētis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias
audēt eas inscribere, q; præter hoc (ut mihi quidē uidet) q; nihil sani referunt,
etiā de pposito decidūt. Nam dū Romanos uolūt magnos ostēdere, Iudæo
rum res extenuāt, & in humilitatē deſciūt. Non autē intelligo, quonam pacto
magni esse uideant, qui parua superauerint. Et neq; longi tēporis eos pudet,
quo bellū tractum est: neq; multitudinis Romanorum, quam in ea militia la
bor exercuit: neq; ducū magnitudinis: quorū profectò gloria minui, si cum
multū pro Hierosolymis deludauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid
deroget. Nec tamen ego cōtentione Romanas res extolentiū, gentiles meos
amplificare decreui: sed facta quidē utrorumq;, sine ullo mendacio, psequar:
dicta uerò de factis reponā, dolori atq; affectioni meæ in deslendis patrię clā
dibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euerſa, & in tem
plum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atq; ignē Iudæorum tyrāni

*Iosephus bellū
Iudaicum cur
Græcè descri
pserit.*

*Origo belli Iu
daici.*

*Historicorum
negligentia ta
xatur.*

Ioseph.

De a

traxere,

traxere, testis est qui eam uastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidē populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpe aut cōsultò differri passus ciuitatis excidiū, protracto obsidionis spacio, dūmodo belli poeniteret authores. Quod si quis me aduersus tyrānos eorumq; latrocinii accusatoriē loqui putet, uel patriæ miseris ingementē calumniari præter legē historiarū, dolori ueniā tribuat. Ex omnibus em, quæ Romano Imperio parent, sola nostrā ciuitatem cōrigit ad summū felicitatis fastigiū euadere, eandemq; in extremū miseriæ deijci. Deniq; omnium post cōdita secula res aduersas, si cum Iudæorū calamitatibus conferant, superatū iri nō ambigo. Et horum author nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à questibus temperet. Si quis aut durior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta uerò scriptori: quanquā meritò Græcorum disertos increpauerim, qui tātis rebus sua memoria gestis, quarū cōparatione præterita olim bella exigua reddunt, iudices resident aliorū facundiæ detrahentes: quorū & si doctrinā superant, proposito uincuntur. Ipsi uerò Assyriorū & Medorū gesta perscribūt, uelut minus rectē à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tātum eorum uiribus cedant, quantū sententiæ. Erat enim unicuiq; studium, quæ uisidisset facta, cōscribere: quoniā & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiriq; apud scientes, inhonestū esse uideret. Enim uerò noua quidē neq; antè cognita memoriæ tradere, suiq; tēporis res cōmēdare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius aut habetur, nō qui alienam dispositionē atq; ordinem trāsfert, sed qui noua dicendo etiam corpus propriū conficit historiæ. Sed ego quidē sumptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarū rerum memoriā repono. Iplis aut indigenis, ad quæstum quidem ac lites ora patent, linguæq; solutæ sunt, ad historiā uerò, in qua uerum dicendū est, summāq; ope negocia colligenda sunt, obmutescunt: cōcessa infirmioribus neq; scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honora itaq; apud nos historiæ ueritas, quæ à Græcis negligit. Ab origine quidē Iudæos repetere, qui fuerint, quoue pacto ab Ægyptijs discesserint, quasq; regiones errādo peragrauerint, & quas, uel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neq; huius esse temporis, & præterea superuacaneum existimaui: quoniā multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis uerissima cōposuerunt: & nōnulli Græcorum, quæ illi scripserāt, patria uoce prosecuti, nō multum à ueritate deuiarunt: ex eo autē historiæ principiū sumam, quo scriptores eorū & prophetæ nostri desierunt. Et bellum quidem meis temporibus gestū, latius, quaq; potuero diligētia, referam: quæ uerò ætate mea sunt antiquiora, summatim breuiterq; percurram: Quomodo Antiochus, cognomēto Epiphanes, deuicta penitus Hierosolyma, cum triēnium sexq; menses eam tenuisset, ab Asamonæi filijs expulsus est. Deinde, quod eorū posteri de regno dissidentes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiumq; traxerunt: quomodoq; Herodes Antipatri filius eorum potētiae finē fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinēte. Quodq; bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quam' que multa per Cæ-

Historiæ ueritatem a Græcis negligi.

Ordo belli Iudaici.

stium

stium acciderint: quantaq; ad primos impetus armis Iudæi peruaferint: quodque modo accolæ permunierint: & quod Nero propter acceptas Cestij ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quod is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantumq; Romanorum exercitum ducens: quantaq; manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatum quasdam ui ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curamq; rerum, & utriusq; Galilææ spatia, & naturam finesq; Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusq; & fontes, captarumq; ciuitatum mala, cum fide, sicut uidi, aut pertuli, expediā. Nec etiam miseras meas celauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæq; signa de hoc ei contigerint, Romæq; mutationes: & quod inuitus à militibus Imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digressus, Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quoq; modo tyrannis succubuerint, eorumq; inter se discordias mouerint. Et quod ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quoq; modo exercitum, & quo in loco congregauerit: uel qualiter, & quoties ciuitatē affecerit ipso presente seditio. Aggressus quoq; numerosos, & quantos erexerit aggeres: triumq; murorum ambitum & magnitudinem, siue mēsuram, & munitionem ciuitatis: & fani templiq; dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuram que uerissimè dicam: festorum quoq; dierum mores aliquos, septemq; lustrationes, & munia sacerdotum. Itemq; pontificis uestes, sanctaq; templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumq; in alienigenas humanitatem: quotiesq; Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordie fœdera dissidentes prouocauit. Differam uerò populi uulnera, & calamitates: quamq; multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec uerò aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: uel quemadmodū templum inuito Cæsare conflagrauerit, quamq; multæ opes sacre flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atq; prodigia, uel tyrannorum captiuitatem, uel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisq; fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorumq; munimina funditus eruerunt, Titus uerò peragrata regione cuncta restituit: eiusdemq; reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne uituperationem à rerum scientibus, & qui bello interfuerunt, sustineam, studiosis ueritatis magis quam uoluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER PRIMVS.

De uastatione Hierosolymæ ab Antiocho.

Cap. I.

Ant. lib. 12.
cap. 6.Onias Thobie
filios Hieroso-
lymis expellit.

Antiochus Hierosolymæ uastat.

Ant. lib. 13.
cap. 4.Ant. lib. 12.
cap. 7.

Bacchidis crudelitas.

Ant. lib. 1.
cap. 7-8.Bacchides à
Mathathia occisus.Mathathie
mors.

VM potentes Iudæorū inter se dissiderent eo tem-
 pore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto An-
 tiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat
 autem illis contentio de potentia, quòd honoratus
 quisq; grauius ferret similibus subiugari) Onias
 quidam è pontificibus postquam præualuit, Tho-
 biæ filios expulit ciuitate. Illi autē supplices ad An-
 tiochum confugerunt, petentes ut ipsis ducibus in
 Iudæam irrumperet. Idq; regi persuasum est, iam
 pridem sic animato. Quare cum magnis militum copijs egressus, et ciuitatem
 fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptole-
 mæus carior erat, interfecit. Dataq; passim militibus prædandi licētia, ipse &
 templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatē per annos tres, sexq;
 menses inhiuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: accepto que
 ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum cōdidit Hierosolymis
 simile, templumq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Ve-
 runtamen Antiocho neq; præter spem deuicta ciuitas, neq; populatio, neq;
 tantæ cædes satis fuere: sed intemperantia uitiorum, eorumq; memoria, quæ
 in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cepit: ut abrogato more patrio, nec
 infantes suos circumciderent, porcosq; super aram immolarent. Quibus om-
 nes quidem aduersabantur, optimus uerò quisq; propterea trucidabatur. Et
 Bacchides præsidij ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem su-
 am præceptis impijs obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum &
 singulatim uiros honorabiles uerberaret, & cōmuniter quotidie speciem ca-
 ptæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur,
 ad uindictæ audaciam irritauit. Denique Mathathias Asamonæi filius, u-
 nus ex sacerdotibus, ex uico cui nomen Modin est, cū manu domestica (nam
 quinq; filios habebat) sicis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidē præ-
 sidiorum multitudinem ueritus, in montes refugit. Multis uerò ex populo
 sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissaq; prælio, superatos duces
 Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potētiam nactus,
 suisq; uolentibus, quòd ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur reli-
 cto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec
 enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exer-
 citum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumq; Epiphanē
 iterum in fines suos ingredientem uehementissima percussus plaga repre-
 sit. Adhuc autem feruente uictoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: nec-
 dum enim cæsa fuerant: habitoq; conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ
 pars

pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgavit omnem, muroque cinxit: & uasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, ueluti prioribus profanatis: aramque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu uix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. Quare coactis peditum millibus L, equitum autem propè v millibus, LXXX uerò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidē oppidum capit. in loco uerò cui Bethzachariæ nomen est, quā transitus erat angustior, Iudas cum suis copijs occurrit. & prius quā congregarentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turricque maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit: ruptaque hostili acie ad elephantum usque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quod multum superemineret, minimè potuit, beluam uerò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quod magnum opus aggressus, uitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum, priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quā ut sola spe præclari facinoris mortem uideretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diuque decertarunt: sed à regijs secunda fortuna usis, numeroque præstantibus superati sunt: multisque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiā refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria utensilium abstinit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera uerò multitudine ad hyemadum deducta in Syriam. Discessu autem regis Iudas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud uicū Adala cum Antiochi ducebus congreditur: factisque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidijs eorum captus qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 12.
cap. 14. 15.

Antiochi
mors.

Eleazari
mors.

Ant. lib. 12.
cap. 18.

Iude mors.

De successione principum à Ionatha usque ad Aristobulum.

Cap. II.

VM autem successisset ei frater Ionathas, et in alijs que ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur: non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculū. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida uenisset, dolo comprehendit: eoque uincto contra Iudæam mouit exercitū. unde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamnam capit. Euerit autem & Accaron subactis præsijs: aduersusque Tryphonem Antiocho auxilium prebuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit, obsidebat. Sed regis auaritatem satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Nō multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad uastandā Iudæā opprimendumque seruitio Simonē cum exercitu misit. Ille autem,

Ant. lib. 13.
cap. 1.

Ionathas à Tryphone occisus.

Ant. lib. 13.
cap. 9.

Simonis reges.

¶ 4. quanquam

Simonis mors.
Ant. lib. 13.
cap. 14.

Ptolemæi crua-
delitas.

Antiochus Hyr-
canum obsidet.
Ant. lib. 13.
cap. 15.
Davidis sepul-
chrum spolia-
tum.

Ant. lib. 13.
cap. 16. 17.

quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum ualidissimis præmisit, parte uerò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multis que per multa loca insidijs etiam in montana dispositis, in omnibus superat: clarissima que potitus uictoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. sed & ipse periit in conuiuio, captus insidijs Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobusque filijs in custodiam conclusis, certos misit, ut Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ uirtutis, & quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. Voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat. & is quidem statim recessit in quoddam ultra Hierichunta castellum, quod Dagon uocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis affecutus, postquam Deo sacrificia reddidit, uelociter Ptolemæum petit, & matri simul & fratribus adiumento futurus: castellum que aggressus, alijs quidem rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratresque in murum productos, palam ut possent conspici, uerberabat: eosdemque præcipitandos, nisi quamprimum recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quam iracundia commouebat. Mater uerò eius nihil plagis aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne uel suis fractus iniurijs, parceret impio: siquidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam immortalitate duceret meliorem, dummodò ille pœnas eorum, quæ in domum suam contra fas admisisset, expenderet. Ioannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò uerberari eam lacerarique conspiciens, effœminabatur: totusque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatu annus aduenit: quem septimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos cessare moris est, exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Ioannis unà cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est, Philadelphie tyrannum. Antiochus autem ob ea quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibique assidens Hierosolymis, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro David, qui regum ditissimus fuerat, ablatisque inde pecuniæ plus quam tribus millibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primusque Iudæorū priuatis opibus alere peregrina coepit auxilia. Rursusque tamen quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei uindictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perrexerit, uacuas propugnatoribus esse ratus: quod & uerum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chuthæorum gentem, adiacentia sano loca incolentium, ad exemplum eius quod est Hierosolymis, ædificato. Cepit aut & Idumæe non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Marisa. In Samariam uerò usque progressus, ubi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eâ parte cōcludit: filiosque suos

suos Aristobulum & Antigonū obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatem uenerunt, ut etiam insuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant, Spondium cognominatum. Qui cum prompta eis uoluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superat. & ille quidem ad Scythopolim usque persequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi uero in Samariā reuersi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatē refrigerescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim usque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Effzo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.
Cap. III.

SECUNDARVM autem rerum Ioannis & filiorū eius inuidia seditio- nem gentilium concitauit, multique aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum uero tempus Ioannes cum fortunatissime uiueret, & optime rebus per annos xxx & tres administratis, & quinque filijs relictis moritur: uir planè beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria uel maxime præcipua solus habebat. nā & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. Quinetiā de duobus maioribus filijs suis, quod rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit: quorum uitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum uidetur, quantumque à paterna felicitate diuerterint. Patre namque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit, seruit io, quod apud Babylonios sustinuit, liberatus. Fratrem uero à se secundum Antigonom (namque illum diligere uidebatur) in honore pari producebat: alios autē uinctos custodiæ tradidit. Matremque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. namque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, ut uinctam fame necaret. Horum autem facinorum poenas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimū amabat, quemque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus redisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore ut aduersa ualetudo Aristobulū corripere. Antigonus uero circa festorum solenniorū finem armatis comitatus templum ad orandum quammaximè petiuit, plusque in honorem fratris ascendit ornatus. Tumque delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabatur: quodque maxima caterua stipatus, ut illū interficeret eò uenisset: nec enim perpeti honorē solū ex re-

Ioannis mora.

Aristobulus pri-
mus regū dia-
dema usurpat.
Ant. lib. 13.
cap. 18.

Aristobuli cru-
delitas.

gno

gno habere, cui regnū ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus. ac ne uel suspicari quicquam uideretur, prospiciens, & ut incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosū locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Barri antè, post autem Antonia cognominato: & ut inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret. necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, ut inermis ueniret. Ad hæc regina satis calidum cum insidiatoribus consilium capit. Namque his qui ad eum missi fuerant persuadet, ut mādāta quidem regis taceant, dicāt uerò Antigono, quod frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatumq; bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nūc autem, præsertim cū aliō discessurus sit, libenter eum uideret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaret, fratris suadebat affectus) cum armis uelut ostentatum se ueniens, properabat. Sed ubi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus uocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certumq; documentum præbuit, omnem beneuolentiam, iusq; naturæ calumnijs cedere, nullamq; optimarum affectionum tantum ualere, ut inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam ludam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neq; mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox ut eum uidit, ad notos qui aderant exclamauit: (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papè, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me ueritas interiit, mearumque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum intervallo distat. Horæ uerò diei sunt quatuor: sed & uaticinationē tempus effugit. Hæc locutus senior, mœstu uultu & mente sollicita secum multa reputabat. & paulo post interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod uatem fefellit. At uerò Aristobulo confectum sceleris poenitudine morbus ingrauescit: semperq; facinoris cogitatione sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate uisceribus laceratis subito sanguinem uomere. Hunc ergo unus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & ubi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Ululatu autem eorum qui id conspexerant cōtinuo sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causamq; requirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat. Ad extremum uerò minitanti, uimq; adhibenti, uerum quod erat indicauerunt: atq; ille cū lachrymis oppleſset oculos, quātumq; poterat ingemuisse, hæc dixit: Sperandum certè non erat, ut maximum Dei lumen facta mea nefaria lateret. nam citò me uultrix cognatæ cædis iustitia persequit. Quā diu ō corpus improbū fratri matriq; damnatā animā detinebis? quā diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiāt: neq; iam meorum uiscerum inferias fortuna derideat. His dictis ilicò moritur, cū nō plus anno regnasset.

*Antigonus ab
Aristobuli sa-
tellitibus in-
terfectus.*

Essæus nates.

*Aristobuli
mors.
Ant. lib. 13.
cap. 19.*

Vxor

Vxor uero fratrem eius uinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata uita cõtetum ablatiis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit; qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed uictoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea uero quæ ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximū quæ trans Iordanem sita erant, ubi preciosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repente superueniens, & proprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorumque ferè decem millia interficit. Verum Alexander receptis post cladem uiribus, aggressus maritimas regiones, Raphiam capit, & Gazam, itemque Anthedonem, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorum. Nam plerumque epulæ seditiones accendunt, nec uidebatur insidias posse comprimere, nisi cōductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas; nam Syros mercenarios respuebat, propter ingentem cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo milibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit, ibique Galaaditis ac Moabitibus subactis, tributisque his imposito, ad Amathuntam regressus est. Cumque Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda rege Arabum, qui locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidijs totum amisit exercitum in uallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse uero elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit: nequaquam tamen uictorijs lætabatur, quoniam regni sui uires consume-
ret. Vnde armis omisis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morumque uarietatem intantum ode-
rant, ut percontanti, quoniam pacto eos sedare posset, dicerent, si moreretur, nam uix etiam mortuo daturus ueniam, qui tam multa scelerate fecisset, simul etiam Demetrii auxilium, cui cognomen Acæro, accersuerunt. qui cum his maiorum præmiorum spe facile paruisset, uenissetque cum exercitu, miscetur auxilijs eius Iudæi circa Sichimam. Utrosque tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet ex Iudæis quoque propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersæ autem partis essent equitum tria millia, peditumque millia quadraginta. Et prius quam ueniretur ad manus, intercedentibus nuncijs & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos, qui Demetrium sequeretur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugnae præter spem cedit utrique, nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus
uictoris

Alexander rex
constituitur.

Alexander cum
subiectis in
gratiam redi-
re conatur.

Ant. J. 13.
cap. 29.

Demetrii im-
pictas.

uictoris permanferunt: & immutatae fortunae mifericordia, ſex ludaeorū milia ſe ad Alexandrum, qui in montes effugerat, cōtulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: ſed Alexandrum iam quidē collectis uiribus praelio ſufficere ratus, omnem uerò gentem ad eum tranſire exſtimans, mox inde digreſſus eſt, non tamen reliqua multitudo ob abſceſſum auxiliorum ſimultates depoſuit: bello autē aſiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerique interfectis caeteros in Bemefelim ciuitatē compulſit, eaque ſubaſta in Hieroſolymam captiuos abduxit. Verū immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem uſque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earumque filios in conſpectu matrum necauit: atque haec potans, & cum ſuis concubinis recubans, proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit, ut etiam diuerſae partis ſtudioſi proxima nocte octo millia hominum extra totam ludaeam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum eiufmodi factis tandem aegreque regni otium quaſiſſet, ab armis requieuit.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, de quo Alexandra & Hyrcano.

Cap. IIIL

RURSUS autē fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysus dictus eſt, Demetrii quidē frater, ſed eorum nouiſſimus qui Seleucum generis authorem habebant. hunc enim timēs qui Arabas parato bello pulſarat, totum quidem ſuper Antipatrida montibus proximū, & inter loppes littora ſpacium, ſoſſa altiſſima diremit. ante ſoſſam uerò murum aedificauit excellſum, turresque ligneas, ut faciles aditus obſtrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere ualuit. Exuſtis enim turribus ſoſſisque repletis, cum ſuis copijs tranſgreſſus eſt. Vindiſtaque poſthabita, qua deberet eū a quo prohibitus eſt ulciſci, protinus contēdit in Arabas. Horum autem rex in loca ſuae nationi cōmodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuerſus (habebat autem numerū decem millium) imparatos ex improuiſo Antiochi milites inuadit. Valido autem praelio commiſſo, quā diu quidem ſupererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum paſſim Arabes trucidarent. Vbi uerò procubuit (ſuccurrendo enim uictis ſemper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaque pars eorum cum in acie, tum in fuga abſumitur. Reliquos autem in uicum Cana delapſos, alimētorum penuria perire contigit, praeter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemæo Minnaei filio inſenſi Aretam ſibi ſociant: Syriæque coeles regem conſtituunt, qui bello illato ludæe, poſtquam pugna uicit Alexandrum, pactione diſceſſit. Alexander autem Pella capta Geraſam petiuit rurfus opum Theodori cupidus: tripliciꝫ ambitu circundatis deſenſoribus, locum expugnauit. Necnō & Gauſanen & Seleuciam, & eam que Antiochi Pharanx dicitur, ſub iugum mittit. Ad hæc autē capto Gamala caſtello ualidiſſimo, eiusque praefecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in ludaeam regreditur, expleto in militia triennio: lætusque a gentilibus ob res proſperè geſtas excipitur. Belli autē requiem ſecutum eſt morbi principiū. Et quoniā quartano febriū recurſu fatigabatur, depulſum iri uale tudinē credēs, ſi rurfus animū negotijs occuparet, intempeſtiuae militię ſeſe dedit: & ultra uires corpus laboribus uexans, inter

ipſos

ipſos tumultus trigefimo & ſeptimo regni anno moritur: idē Alexandræ cōiugi ſuæ reliquit: ludæos eius uel maximè dicto obediētes fore nō dubitās: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati reſiſtens, beneuolentiā ſibi populi comparaffet. Neq; ſpes eum ſefellit. Namq; opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patriū probè norat, & qui ſacras leges temeraſſent ab initio detestabatur. Cum autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pōtificem, & quod præterea ſegnior eſſet quàm ut poteſtate regia moleſtus cuiquam uideretur, regem conſtituit: minorem autem Ariſtobulum, priuatum uiuere maluit, quod ſeruētioris eſſet ingenij. Iungit autem ſe eiufdem mulieris dominationi quædam ludæorum factio, Pharifæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam cauſam magis eos ſuſpiciebat Alexandra, diuinæ religioni ſuperſtitioſè deſeruiēs. Illi autem paulatim ſceminæ ſimplici inſinuati, quos ſuis pro ſua libidine ſummouendo, deponendo, itemq; uinciendo, ac ſoluendo, iam procuratores habebantur: prorſus ut ipſi quidem regijſ commodis fruerentur, expenſas uerò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res adminiſtrare maiores: itaq; augendis copijs ſemper intenta, duplicem conſlauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò ſtatum ſuæ gentis roborauit, ſed etiam metuendam ſe reddidit externæ potentiae. Imperabat autem alijs, uerùm Pharifæis ipſa ultrò parebat. Deniq; Diogenem quendam inſignem uirum, qui Alexandro fuerat amiciffimus, interficiunt, eius factum conſilio criminati, ut octingenti (quos ſuprà memorauimus) regis iuſſu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandra ſuadebant, ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuiſſet concitatus, occideret. Cumque his nimia ſuperſtitione nihil abnuendum putaret, quos ſibi libuiſſet ea ſpecie trucidabant, donec optimus quiſque periclitantium ad Ariſtobulum confugeret. Atq; ille matri perſuaſit, ut his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes exiſtimaret. Igitur illi quidem data ſibi copia, per regionem diſperſi ſunt, Alexandra uerò in Damasco miſſo exercitu, quoniam Ptolemæus ſine intermiſſione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili geſta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaid milite, Cleopatram circumſedebat, pactionibus donisq; ſolicitat. Sed illum domesticarum barbarum metus, ingreſſo in Armeniam Lucullo, iam dudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Ariſtobulus, cum ſamulis ſuis quos multos habebat, omnesq; pro ætatis fauore fidiffimos, uniuerſa caſtella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxilijs regem ſe declarauit. Ob hæc miſerata querelas Hyrcani mater, coniugem Ariſtobuli cum filijs includit apud caſtellum quod à ſeptentrione fano adiacens, Baris antea uocabatur, ut diximus, poſtea uerò Antonia cognominata eſt, imperāte Antonio, quemadmodum de Auguſti & Agrippæ nomine Sebaſte & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ ſunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Ariſtobulum fratris eius Hyrcani contumelias uindicaret: quem deſci regno curauerat, quod ipſa nouem annos adminiſtrauit. Et hæres quidem

Alexandri
mors.
Ant. lib. 13.
cap. 22.

Alexandre do
minationi iun
gunt ſe Phari
ſæi.

Diogenes à
Phariſæis in
terficiunt.

ioſeph.

Et omnium

*Conflictus de
rerum summa
inter Aristobu-
lum & Hyrcanum.
Ant. lib. 14.
cap. 1.*

omnium sit Hyrcanus, cui regnum etiam uiua commiserat. Verum Aristobulus uiribus atq; autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa conflictu, pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibiq; salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia, ut præmisimus, cōiunx Aristobuli cū filijs) prius quàm grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, ut regnum quidem Aristobulus haberet, ipse uerò cederet, quasi frater regis alijs honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

De bello Hyrcani cum Arabibus, & expugnatione Hierosolymæ.

Cap. V.

*Ant. lib. 14.
cap. 2. 3. 4.
Antipater Aristobulo inuisus.*

Antipater Hyrcanum in regnum restitueret conatur.

Aristobulus Scaurum muneribus corripit.

METVS uerò & alios eius inimicos præter spem dominātis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autē genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum, ut ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiusq; auxilio regnum repeteret, hortabatur, & ipsi Aretæ ut Hyrcanum susciperet, atq; in regnum deduceret suadebat, multum obtrectans Aristobuli moribus, multisq; Hyrcanum laudibus prædicans: simulq; admonebat, quod eum deceret regno clarissimo præsidem, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoq; cursu in oppidum, quod Petra dicitur, saluus euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postquam Hyrcanum in manū regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus, ut auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitumq; millia 1, quibus nequaquā restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atq; omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namq; is ex Armenia quidam in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigraue bellum gerebat. Sed ubi Damascum uenit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitoq; in Iudæa quid ageretur, illuc uelut ad quæstum cucurrit. Deniq; mox ut fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum ueniunt à fratribus, utrisq; ut sibi potius adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisteret. Itaq; & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quod captus non esset, satis sibi esse nō credidit: sed omnibus quas haberet copijs collectis, persequeretur hostes: & circa locum, quem Papyrona uocant, prælio commisso, supra sex eorū millia cedit: in quibus erat & Cephalon, frater Antipatri. Hyrcanus uerò & Antipater Arabū priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cum Pompeius Syriā ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multisq; muneribus ei datis, eadē

ita

illa quibus ad Aretam usi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Aristobuli uiolentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quam moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem, quantum potuit, ornatus cultu regio: deinde offensus obsequijs, neque ferendum existimans abiectius quam regem deceret utilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusque socijs hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxilijs. Cum uero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas uenisset, unde Iudæorum fines incipiunt, per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium cõfugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio uocaretur, periditari potius quam parere. Sed populum uidebat horrescere: & amici monebant ut Romanam uim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium: quodque iuste regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cum iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuo regreditur, non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremque medius: & ueniebat quidem uelut exoraturus Pompeium, ut sibi cuncta permetteret: ad montem uero reuertebatur, ne quid regie dignitati derogare uideretur. Quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis ut decederent, quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit, sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloque iam congregi cum Pompeio cogitabat. Ille autem (nec enim tempus apparatus dandum putauit) statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguisima Iudææ regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lachrymam ex uulneribus colligunt. Cumque illic pernoctasset, mane in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamque pollicitus, quodque semetipsum ei cum ciuitate permetteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamen quicquam eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim, qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem uero profectus, explorabat qua ex parte facilius esset accessus. Nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facile, non uidebat: uallemque pro mœnibus horribilem, fanumque illic cernebat proximum, adeo tutissima munitione circumdatum, ut etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hæsitante, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem socijs bellum geri potius, regemque liberari dignum esse censentibus: qui uero cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique uicta pars Aristobuli cõcessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, ut ad ultimū usque resisteret, instruebat. Cum autem alij Romanos recepissent in ciuitate, hisque domum regiam tradidissent, adhuc obtinenda Pompeius

*Ant. lib. 16.
cap. 6. 7.*

*Alexandrium
67x.*

Pompeius Aristobulum in custodiam collocat.

*Ant. lib. 14.
cap. 7. 8.*

Hierosolyma obsidet Pompeium.

Ioseph.

Ecce 2 unum

unum è ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. isq; præsijs in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerat, pacem persuadere poterat, omnia quæ circum erant oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse uerò ad partes septentrionales fossamq; uallemq; replebat omni genere materiæ per milites comportato, cum per se opus esset difficilimum, propter immensam altitudinem, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterent. mansissetq; labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abstinere cōpellit, per eos aggerem cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo em corpore Iudæis etiā per sabbata pugnare licet. Igitur iam ualle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisq; machinis Tyro allatis, moenia tētabat. Desuper obstantes lapidibus repellebātur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, uim repugnātium sustinerent. Veruntamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in alijs admiratus est: & præcipue, quod nihil ceremoniarum inter media tela uersantes intermiserunt: sed uelut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & uictimas, omnemq; Dei cultum diligentissimè celebrarunt, nec uel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinerunt. Mense igitur obsidionis tertio, uix una turre deiecta, in sanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto undiq; fano, alios aliò cōfugientes, uel etiam paulisper repugnantes interficiūt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladijs irruentes uidebant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseverabant: & in ipso libandi templumq; adolendi ministerio mactabantur, saluti quoq; præferentes religionis obsequiū. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant, in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaq; Iudæorum quidem milia duodecim occubuerūt: Romanorum uerò perpauci: sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti uisum, quàm sanctum illud arcanum, neq; cuiquam prius uisum alienis esse detectum. Deniq; Pompeius una cum suis comitibus in templum ingressus, ubi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erāt candelabra cum lychnis & mensis, in quibus libare atq; adolere moris est, & uascula ex auro cuncta spectauit: congestamq; pigmentorum molem, sacræq; pecuniæ ad duo millia talentorū. Nec tamen uel hæc uel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quod se & in alijs rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamq; ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potius quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli focer, idemq; patruus tenebat, et illos quidē qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustū

Faustus Corne-
lius.

Sacerdotum in
rebus diuinis
peragendis per-
seuerantia.

Pompeius cum
suis comitibus
in tēplum in-
greditur.

Hyrcanus pon-
tifex declara-
tur.

uerò & qui unà fortiter operam nauauerant, præclaris præmijs donat, & Hierosolymis tributum indicit, ablatas autem genti etiam quas in Coeleſyria cœperant ciuitates, Romano qui tunc erat præſidi parere iuſſit: proprijsq; tantum finibus circumcluſit. Inſtaurauit autem in gratiam cuiuſdā ex libertis ſuis Demetrii Gadarenſis, etiam Gadaram, quam Iudæi ſubuerterant. Mediteraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippō, & Scythopolim, & Pellam, & Samariā, & Mariſam: itemq; Azotum, & Iamniā, & Arethuſam: necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus uocabatur, poſt autē ab Heroderege clariffimis ædificijs transformata, Cæſarea nominata eſt: eaſq; omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autē & Iudææ, cunctorumq; adminiſtratione ad Ægypti uſq; fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permiſſa, Romam ipſe per Ciliciā proſperauit, captiuum ducens Ariſtobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidemq; filij: quorum unus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum ſororibus Romam uectus eſt.

Gadara reſtaurata.

Ariſtobulus cum familia ſua captiuus Romam ducitur.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Ariſtobulo.

Cap. VI.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingreſſus, ad Petram quidem regionum aſperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erāt, omnia uafſabat, multis & in hoc malis afflictuſ. nam exercitū fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum uictui neceſſaria ſuppeditabat. quem uelut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, ut bellum pacificatione deponeret. Itaq; pſuaſum eſt Arabi, ut ccc talenta daret: atq; ita Scaurus ex Arabia tranſduxit exercitum. Alexander autem Ariſtobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano grauis imminēbat, Iudæamq; depopulabatur. quem quidem maturē debellare poſſe credebat: quoniam diſturbatum quoq; à Pompeio murum Hieroſolymis renouatum eſſe confidebat: niſi Gabinius in Syriam miſſus qui Scauro ſucceſſerat, quum in alijs fortem ſe præbuiſſet, tum etiam in Alexandrum mouiſſet exercitum. Huius autem ille impetum ueritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta ſunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locaq; opportuna muris, hoc eſt, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longē ab Arabiæ montibus, muniebat. Igitur Gabinius cum parte copiarum, præmiſſo M. Antonio, ipſe cum toto exercitu ſequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliq; Iudæorum multitudo, quorū Malichus & Pitholaus principes erant, iunctis cum M. Antonio uiribus ſuis, Alexandro obuiā proceſſerunt: neq; ita multo poſt aderat cum ſuis copijs Gabinius. Alexander autem, quòd tum in unum confertam hoſtium multitudinem ſuſtinere nō poterat, abſceſſit. Cumq; Hieroſolymis appropinquafſet, coactus prælio decertauit: amiſſiſq; ſex milibus: quorū tria uiua capta ſunt, tria uerò proſtrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem ubi Alexandriū caſtellum uenit, quia multos deſeruiſſe caſtra cognouit, promiſſa delictorū uenia conabatur eos ante prælium ſibi coniungere. Cum autem illi nihil medio cre cogitarent, pleriq; interfectis, reliquos in caſtellū cōcludit. In hoc prælio

Ant. lib. 14. cap. 9.

Ant. lib. 14. cap. 10.

Gabinij reſeſta.

Alexandri cum Gabinio pugna.

Ioseph.

Ec 3 dux

dux M. Antonius multa præclare gessit: & quamuis semper & ubiq; uir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum uicit exemplum. Gabinus autem relictis qui castellum expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat: deniq; iussu eius & Scythopolis habitari coepit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliaq; multæ, lætis ciuibus atq; incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandriū, uehementius urgebat obsidium. Quare territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orās, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quin etiam Alexandriū eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinus omnia cōsilio matris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabiniū palparet obsequiis, uiro suo cæterisq; captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinus Hyrcano Hierosolymam deducto, eiq; fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit. Omnemq; Iudæorum gentem in cōuentus quinque diuisit: uno Hierosolymis, altero Doris, itemq; tertio ut apud Amathunta respondeat, destitatis: quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singularem autem unius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nō multo post euenit, ut barbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu cōflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primū occupat Alexandrium: idq; recingere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinus Sisennam & Antonium & Seruiliū duces contra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit: uulgiq; imbellis onere deposito, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector, cum mille uiris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitoq; conflictu, aliquādiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat, donec ui Romanorum subacti, cesa sunt uiroꝝ v. m. propè uero ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteriq; mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cum in ruinis prima uespera tetēdisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellumq; bene munire. Impetum autem Romanorum suprā quam poterat, per biduum remoratus postremo capitur: & cum Antigono filio qui Romæ secum fuerat uinctus, ad Gabiniū atq; inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri indulsit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinus scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopōdisse. Parato autem Gabiniū bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecunijs & armis eum & frumento Antipater & auxilijs adiuuit. Et Iudæis in ea parte uias quæ Pelusium ducerent obseruantibus, transmittere Gabiniū persuasit: alia uero Syria discessu Gabini commota, & Iudæos iterum Alexāder Aristobuli filius ad defectionem reduxit: & maxima multitudine cōflata, Romanos omnes qui per

Ant. lib. 14.
cap. 11.

Ant. lib. 14.
cap. 12.
Aristobuli cum
Alexandro pugna.

eam terram degerent, obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Aegypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium pramisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem milia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaq; ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram uerò multitudinem fuga disperfit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater uoluit) remp. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem et Orfanem à Parthis perfugas clam dimittit: eosq; militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem uerò transgressus & ipse perit, & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cæsarius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisq; Taricheis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis foemina, nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaelum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium qui ubique potentes essent, amicitiam hospitij familiaritate que conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiusq; fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cæsarius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus: de quibus alio loco referemus.

Crassus templum Hierosolymitanum spoliatur. Ant. lib. 14. cap. 13.

Pitholaum occiditur.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

Cap. VII.

CAESAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romæ que potitus, solum uinculis Aristobulum cum duabus cohortibus uelociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illū subijci posse ratus: uerum & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia. Nam ueneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiā sepultura in solo patrio carebat, corpusq; mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudeis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoq; filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiſerat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arceſſeret, mittit Ascalonem: atq; ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonom, eiusq; sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio suo copulat, ob eamq; postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandrā perempto filio: huiusq; affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se cōtulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij

Ant. lib. 14. cap. 14.

Aristobulus ueneno interficitur.

Ant. lib. 14. cap. 15. Alexandri Aristobuli f. mors.

Ptolemæus Alexandram in matrimonium ducit.

Ec 4 prohibitus,

*Ant. lib. 14.
cap. 16.*

*Mithridates Pe-
lusiu obsidet.*

*Memphite Mi-
thridati se tra-
dunt.*

prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, nō solum Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: uerum & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autē præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copijs, Pelusium proficiscitur. Et quia transire uetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater uero in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatē cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, uerum etiam ut uictui necessaria præberent, militi persuasit. Vnde factum est, ut nec Memphitæ ad manus uenirent, ultroque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptijs, in loco cui nomen est, Iudæorum Castra: eumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates, cum fugeret, perdidit. Præter spem uero seruatus ex prælio, uacuis inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaque perpessus uulnera, toto corpore gerebat signa uirtutis. Post autem quando, rebus in Ægypto compositis, ad Syriam redijt, & Romana cum ciuitate simul & immunitate donauit: alijsque rebus honorando, amicissimæque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

*De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani, & Herode bel-
lum mouente. Cap. VIII.*

EODEM uero tempore Antigonus quoque Aristobuli filius, cum uenisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij ueneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumque inuidiæ dolum admiscere miseris, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissimè pellerent, multisque gentem iniurijs afficerent, dummodo satiarentur: quodque in Ægyptum auxilia ipsi Cæsari non bene uolentia, sed timore ueteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, ueste proiecta, multitudinem uulnerum demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, uerbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciā, qui cum hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarumque rerum studium

dium uotumq; seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boniq; aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse, quod uiueret. Namq; nunc eum nō propter inopiam desiderare facultates: sed ut in eos qui dedissent, ludæorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronūciauit: Antipatro autem cuius uellet potestatis detulit optionem. Qui permissio dignitatis modo ipsi qui daret, ludææ procurator declaratus est. & præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ moenia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, ut iustitiæ suæ uirtutisq; signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater uerò ubi de Syria Cæsarem persecutus est, in ludæā reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaq; lustrando, ne quid in illis regionibus turbæ esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: unumquēq; admonens, quod si cum Hyrcano sentirent, in otio atq; opulentia uicturi essent, fortunisq; suis & communi pace potituri: sin spe uana ducerentur, eorum qui priuati quæstus gratia res nouas optarent: se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum uerò tyrannum pro rege, itemq; Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem uideret, neque tam efficacem quàm regni posceret sollicitudo, statum prouinciæ cōponebat. Et Phasaelum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiusq; territorio præfecit: Herodem uerò ætate posteriorē, nimisq; adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturū: qui cum natura strenuus esset, citò materiam ubi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captumq; latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosq; latrones multos interfecit. Ea q; res adeò grata fuit Syris, ut per uicos atq; oppida caneretur Herodes, ueluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius deniq; operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequijs regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verum fieri non potest, ut liuorem quisquam in secundis rebus effugiat. Namq; Hyrcanus, quamuis & antea tacitè sua sponte mordebatur adolescētium gloria, maximèq; rebus ab Herode gestis, & crebris nuncijs laudes eius per singula facta prædicantibus angeretur: à multis tamen inuidis, qui regias infestare solent, quibusq; Antipatri eiusq; filiorum probitas offidebat, instigabatur: dicentibus q; Antipatro & filijs eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quàm diu sic errabit, ut in se reges producat: Nec em̄ eos uel simulare iam procurationē, sed certè esse dominos, ipso reiecto: cuius nec mādatis nec epistolis, præter ludæorū legem,

*Ant. lib. 14.
cap. 16.
Antipater præfectus ludææ
declaratur.*

Phasaelus militibus præficitur, Herodes Galilææ.

Ezechie latronis mors.

tantam

Herodes Hyrcano à maleuolis accusatur.

tantam multitudinem peremisset Herodes: illumque nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium uenire debere, rationem tam ipsi regi quam patrijs legibus redditurum, quæ indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accensdebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atque ille & patris monitu, & quod ei fiduciam resgestæ darēt, firmata prius Galilæa præsidijs, ad regem proficiscitur. Ibat autem cum forti ceterua, ne uel derogare uideretur Hyrcano, si plures duceret, uel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifestè denunciarent, ut homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret, per se quoque id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito regem eualisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuò fuisset accitus. Rursumque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicebant iratum Herodem abiisse, & ut se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem rex uera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorum inimicum uidebat. Cum uero à Sexto Cæsare dux militum per Syriam itemque per Samariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam uiribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iam iamque illum contra se credens cum exercitu esse uenturum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes intentatæ sibi accusationis iracundia, conflata militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes ut & ipse uindictam minis tantum, solaque indignatione metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentiae processisset: ac si propterea quod in iudicium uocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti uero esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum reputanda uiderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de uictoria bene speraret, qui cum rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: sacro aut nunquam, nisi quod maleuolorum consilijs impulsus, umbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasque uires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiæ bellumque domesticum oritur: quoniā Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusque militem occupauerat. Alij uero Cæsaris duces, mortis eius ulciscendæ gratia, cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quam superstitis Cæsaris causa, quod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti uenit Marcus.

Cæcilius Bassus Sex. Cæsarem interfecit, & occupauit eius militem.

De Romanorum dissidijs post mortem Cæsaris, & insidijs Malich.

Cap. IX.

Ant. lib. 14. cap. 20.

ODEM tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Calsij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cedis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Calsius Syriam petit, occupaturus

cupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: ubi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliavit, simulque obsidione liberauit Apamiam. Ipse vero exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactio-
 num. Cum autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius ueritus Antipater, filijs suis & alijs amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeo necessitas urgebat. Primus autem Herodes Cæsij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, proptereaque inter eximios amicos numerabatur. At uero cæteros tarditatis arguens Cæsius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoque Gophnam & Ammauentem, & duas alias ciuitates ex uilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfectorus, quod remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Cæsius delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cæsij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatore fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & uires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad ulciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidij appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denique per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quod nouis rebus studeisset. Cæsare uero adolescente & Antonio cum Bruto & Cæsius bellum gerentibus, Marcus & Cæsius exercitu de Syria conflato, quod magnum momentum, ubi usus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa: si autem bellum desisset, regnum quoque Iudææ Cæsius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euertit autem, ut Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei ueneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, uir & alias strenuus, rebusque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem ueneni populum, negando placabat: simulque ut ualidior esset, armatorum sibi copias concquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phasaeli fratris consilio, qui eum palam minime persequendum esse dicebat, ne uulgi seditio concitaretur, & purgatem se tunc Malichum patienter admisit, & suspitione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, et ciuitatem composuit seditione turbatam, perque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum pure castique celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaque contempta, nocte ingressus est. Iterumque Malichus ad eum ueniens, Antipatrum flebat.

Contraque

Malichus ex
 actionum colle-
 ctor pro
 Cæsio.

Antipatri
 mors.

Contrāq; ille se falli, cum uix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Calsium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò ut mortem patris ulcisceretur, ei rescriptit: sed etiam tribunis quibus præerat, ut in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, undique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ulationi tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Calsius occupabatur, deiecto'que Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad coenam uocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, ut tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Calsij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibiq; circumseptum Malichum multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: uix' que anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cum è tribunis unus respondisset, Calsij præceptum: Planè, inquit, & me & patriam meam Calsius seruat incolu mem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

Malichi mors.

De Herode accusato & uindicato.

Cap. X.

*Ant. lib. 14.
cap. 20.*

P

O S T Q V A M uerò Calsius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodem, fratris poena uellet necem Malichi uindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediabatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probrum' que ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremq; Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniumq; tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra uim Herodis potuit sufficere, qui mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat. Tyrijs que quos ceperat, uitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, unà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Calsio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonus Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta uerò socer Ptolemæus Antigono subministrabat, contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, uictoria potitur: fugato'que Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter

Phasaelus Felicem superat.

Herodes Antigonus uincit.

Hyrcan

Hyrcania affinitatem. Namque is Herodes iam pridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris uocabatur, & Antipatrum ex ea suscepit filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariammen, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed ubi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab alijs ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam, etiam Iudæorum optimates accusatum ueniunt Phasaelum & Herodem: quod illis rerum summam ui possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præstò erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit, ut ne uerbum quidem inimicorum eius patere retur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum uiri, Antiochæ proximam Daphnen ad Antoniũ uenissent, amoris Cleopatrz iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondens autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utrisque partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, qui nam essent regedis rebus aptissimi. Cumq; is Herodem, eiusque fratres alijs prætulisset, uoluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio uenerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratiõe permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuriâ: unde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Deniq; mille legati iterum Tyrũ missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos uociferantes, magistratus Tyrionum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoq; ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antoni suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usq; ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam uulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, ut etiam quos in uinculis haberet, occideret.

Doris Herodis
uxor.Ant. lib. 14.
cap. 21.

De bello Parthorum contra Iudeos, & fugâ Herodis ac fortuna.

Cap. XL.

BARZAPHARNE autem Parthorũ satrapa, Syriam biennio post cum regis filio Pacoro detinente, Lyfania patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet ut Antigonom in regnum inducerent, Hyrcanumq; deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumper. Sed maritimorum Tyrj Pacorum excluderunt, cum Ptolemaidenes eum & Sidonj recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæã iussit accedere, & exploraturũ hostium

Ant. lib. 14.
cap. 21.

Ioseph.

Et consiliũ,

*Herodes quo-
modo gesserit
se in pugnacō-
tra Antigonū
& Parthos.*

consilium, & ubi usus exegisset, praesidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudaei ultrò ad Antigonom confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos praemittit: ubi commissa pugna, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctique multitudine, usque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro configunt. Ibi quoque hostes in fugam uersos pars Herodis in fanum concludit: custodesque his sexaginta uiros apponit, per aedes proximas collocatos. Sed hos quidem insensu fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obruat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incurfantibus, assiduæ caedes erant. Instante uero die festo, qui Pentecoste uocatur, omnia circa templum, totaque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasisque de improviso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autem in fugam uertit. & hos in ciuitatem, alios in fanum, alios in extremum uallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus, & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, praetextu quidem componendae seditionis uenientem, re autem uera ut adiuuaret Antigonom. Denique Phasaelum dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque ut insidiatorem occideret, neue se eius fallacis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros uocant, cum ceteris Phasaelum prosequabatur. Sed ubi ad Galilaeam uenerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam uero conueniunt satis calidè, & officiis amicitiae dolos tegentem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quod Antigonus plerasque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quodque sibi semper à Barbaris praestruerentur insidiae, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi praescius quae de his agerentur, caueret. Haec iam non uerba erant solum: nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum saepius moneret Offilius ut fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quod se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniae causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quam pro regno promississet Antigonus. Ad haec Parthus subdola satisfactione iureque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibusque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eumque fallere, ut extra murum procederet, sicut sibi mandatū fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, &

*Phasaelus &
Hyrcanus à
Parthis com-
prehendun-
tur.*

tunc

tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, pro-
 dire nolebat: quâquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas
 portatibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquâ
 de insidijs, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iam dudum autem ab
 alijs audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani
 filia Mariamme prudentissima foeminarum, multis eum precibus ne prodiret
 orabat: ne uel se crederet manifestis iam conatibus Barbarorû. Adhuc autem
 Pacoro cum socijs deliberante, quonam modo clâm patraret insidias, nec e-
 nim fieri posse, ut tantæ sapientiæ uir ex aperto circumueniretur, nocte He-
 rodes cum propinquis sibi ad Idumæam ignaris hostibus profiscitur.
 Eo cognito, Parthi eum persequébatur. Et ille matrem quidē fratresq; suos,
 desponsatamq; puellâ cum matre, minimoq; fratre prætereundum iter iussit. ipse
 autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multisq; per omnes con-
 flictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiiores autem in fu-
 ga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesi-
 mo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes
 uictoria potitus, cum multos interfecisset, ipsumq; locum in memoriam præ-
 clari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcemq; in eo mu-
 nitissimam cōdidit, ac de suo nomine Herodiō uocauit. Et tunc quidem cum *Herodion arx.*
 fugeret, multos sibi adiungebat. Postea uerò quâm Thresam Idumææ perue-
 nit, occurrit ei frater Iosephus, turbamq; sequentium diminui persuadet: nec
 enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quâm
 nouem millium multitudo. Itaq; paruit Herodes eius cōsilio, & impares qui-
 dem necessitati per Idumæam dimisit cum uiatico, lectissimos autem, maxi-
 meq; necessarios tenuit, atq; ita in castellum receptus est. Deinde octingen-
 tis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemq; commeatu, qui satis esset ob-
 sessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hieroso-
 lymam in prædam uersi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyr-
 cani pecunijs abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum uerò spe-
 minores inueniebantur: quoniam Herodes iam pridem Barbarorum perfidi-
 am suspicans, quicquid in opibus pretiosum, in Idumæam multo antè com-
 portauerat: eiusq; sociorum itidem quisq; fecerat. Veruntamen postquam
 præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, ut omnem terram illam
 bello implacato replerent, Marisa quoq; ciuitate uastata: nec solum Antigoni-
 num regem cōstituerent, uerum etiâ Phasaelum & Hyrcanum uinctos ei tradere-
 rent uerberandos. At ille Hyrcani quidem aurículas dentibus truncat, ut ne
 solutus quidem mutatis rebus unquâ pontificatū recipiat: ab integris em̄ cele-
 brari sacra oportet. Phasaeli uerò uirtutē præuentus est Antigonus. Qui cum *Phasaeli mors.*
 nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxū fracto capite interijt: atq;
 ita probato, qd uerus Herodis frater esset, Hyrcanusq; degenerasset, uiriliter
 moritur: dignum anteacta uita obitum affecutus. Fertur tamen & aliud, qd ex
 illa quidē plaga resipuerit, sed ueluti curandi eius causa, missus ab Antigono
 medicus, uenenis malis uulnus expleuerit, eoque illū pacto peremerit. Vtrū
 aut uerius sit, præclarū habet initiū. Deniq; aiunt eū prius qd efflaret animâ, co-
 gnito ex quadâ muliercula, qd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo
Ioseph. *Ff 2* *discedam,*

discedam, qui ultorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem, quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebāt, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymā compositis, uinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in Arabiā, uelut adhuc uiuo fratre suo festinabat: ut pecunias ab rege acciperet, quibus solis exorātū iri pro Phasaelo sperabat auaritiā Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset paternæ amicitiae, animoq; liberali parcior, uel mutuū ab eo sumere, quod redemptionis causa prēberet: pignori opposito ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natū: trecentaq; talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyrjjs. Sed profecto studium fortuna prauenerat: & Phasaelo mortuo, nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamē uel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Deniq; Malichus rex eorum, prēmisis qui hoc admonerent, quamprimū reuertī eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, ut Herodē Arabia pelleret: certa uerò causa fuit, q̄ uicem Antipatro debitam negare proposuerat, neq; pro beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratiae rependere, consolationis egentibus. Impudentiae uerò suatores habebat, qui Antipatri uellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, unde amicissimos existimabat, eaq; respondit nuncijs, quæ dolor imperauit, Ægyptum uersus recedit. & prima quidem uespera in quoddam agreste faenum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur, acceptoq; tanto luctu, quantum curarum æstus deposuit, ibat ulterius. Itaq; Arabem serò facti poenituit: & qui reuocarent eum, quem cōtumeliose tractauerat, uelociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibiq; transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam uiri dignitatemq; reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimāte. Posthabitis autem reginæ precibus, neq; hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphyliam uerò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, uix in Rhodum uehemēter bello Cæsij uexatam, saluus euadit. Amicorum autem suorū, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premere inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eaq; cum amicis delatus Brundisiū, atq; inde continuo Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eiq; tam suas q̄ totius generis clades exponit: quodq; affinibus suis in castello relictis, atq; obsidione cinctis, ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaq; tantæ miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dextre, tum uerò ipsius qui aderat contemplatione uirtutis, etiam tunc eum regem cōstituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarchā antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo q̄ ipse paratius renouātem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cū eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam:

Herodes à
Cleopatra honorificè
suscepit.

Ant. lib. 14.
cap. 13.

Herodes rex
Iudæorum cō-
stituitur.

ne uolentiam:

neuolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Veruntamen & senatum conuocabat, ubi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequabantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quod intra breue tempus is dissidere coepisset, uerum etiam quod antea quodque populo Rom. despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem comoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Parthos gerendo utile esse diceret, Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecedeabant, cæsuri hostias, decretumque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium coenatum est.

De bello Herodis à Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. Cap. XII.

ODEM uero tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat: alijs quidem uictui necessarijs abundantes, aquæ autem inopes. Ant. lib. 14. cap. 23.

Vnde Iosephus quoque frater Herodis, cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quod eorum quæ in Herodem comiserat, Malichum poeniteret: castellumque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam ultrò in Antigoni militem eruptio nes auderent: multosque nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant, sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitus missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam uenit: uerbo quidem ut Iosepho, & qui unà obsidebantur, ferret auxilium: re autem uera, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit: Silonem uero cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam uero naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidam turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem uero Antigonus in Iudæa mercede corrumperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quod hostilis esset, eximenda uidebatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quod eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursionem perterritos, maturè in fugam uertit: & Silonem malè repugnantem, peri-

Ioseph.

Ff 3 culo

culo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nō nullos utriusq; beneficijs debita uicissitudo: plurimos tamen spes, ut à rege certissimo. Iamq; ualidissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediēbat, loca insidijs opportuna præoccupans, unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, uirium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebāt: ab alijs uerò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primo circa muros præconis uoce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: poenâq; ab nullo, quamuis manifesto inimico, repetiturū, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cum allocutionibus cōtrarijs pars Antigoni obstaret, quo minus aut præcones exaudire, aut uoluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorū defensores deturbare: atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam uerterunt. Ibiq; tūc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egerere se necessarijs acclamarent, pecuniamq; alimentis poscerent, atq; hyemâ di gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem nō solum duces qui Siloni parerent, sed etiam milites, ubi plurimi essent, conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantamq; his exhibuit copiam commeatus, ut Silonis omnes accusationes perimeret. simulq; prospiciens, ne uel in posterum ministrare desinerent, accolæ Samarię per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) ut alimenta & uinum & oleum & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc ubi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atq; insidijs opprimerent, per agros dimittit. Illiq; iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant, si qui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tamē Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam mercede cōducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem uacuam habitatoribus repperit, quingentos uerò cum mulieribus ac familijs montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eamq; diripuerunt, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanumq; militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit. Antigonus quoq; Silonis corruptione meruit, ut exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiâ. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus,

equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, cōmuniuit; ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum alijs quos ex Massada liberauerat a finibus suis in Samariam translata, ibiq; tutissimè collocata ut cætera Galilææ subuerteret, atq; Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cumq; Sephorim, licet uehementissimè ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, cuius studibus eius ante aggræssionē fuga dilapsis: ibiq; suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui plerq; illius regionis incursantes, non minoribus quàm belli cladibus incolas afficiebant. Premissis autem tribus peditum cohortibus, unaq; ala equitum in uicum Arbelam, ipse diebus quadraginta post cū reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuerunt, sed armati obuiam procedebāt, peritia bellatoris fisci, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrū Herodis in fugam pellitur. Ille aut de suo dextro circumgressus, uelociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo aut in hostes, impetū persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes uiolentiæ concesserunt: qui tamē eos usq; ad Iordanem cædendo persequēbatur: & magna fugientiū parte perempta, cæteri trans fluuium disiecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi q; in speluncis latitantes reliquerant, eorumq; causa diutius ibi remorandū fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorumq; ducibus multiplicatam summā ad hyberna mittēdo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, ut & foro uenaliū cōsuleret, muroq; castellum Alexandriū cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum Athenas uersabat Antonius. Ventidius aut ad bellum contra Parthos Silonem atq; Herodem accersit: mandato eis per epistolas, ut Iudææ statum antè cōponerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, undiq; inaccessæ, transuersosq; tantum ac perangustos ascensus habebant: saxumq; ab earū fronte usq; ad fauces altissimas pertingebat, rectum uallibus imminens, ut aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, ut molimine uteretur satis incauto. Etenim ualentissimus quisq; demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hicq; cum familijs eos mactabāt, ignemq; repugnantibus inñciebāt. Cumq; aliquos ex his conseruare uellet Herodes, ut ad se accederēt, uoce præconis edixit. Sed illorū neque uoluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos uis coegerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiā senior quidā, septem filiorū pater, orantes cū matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quencq; filiorū trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur, & ut filijs parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit, & post filios occidit uxorem: deiectisq; desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse

Ant. lib. 14.
cap. 24.

Herodis de ho-
stibus uictoria.

Ventidius con-
tra Parthos
mittitur.
Ant. lib. 14.
cap. 25.

Crudele. patris
in se, liberos,
uxoremq; faci-
cinus.

arbitrabatur, eiq; parti Ptolemæo preposito, in Samariam redijt: scutorum quidem tria milia, sexcentos uerò equites in Antigonū ducens. Tuncq; propter eius abscessum naçti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem uastabant, in paludes atq; in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autē castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa multam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam uerò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidiū Antonij literis monitus, equitū mille auxilia duarumq; legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, ut se adiutum ueniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, et pecuniam dare pollicitus. Sed is (nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes) in proditione quidem ei non paruit, simulata uerò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admissio Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tãquam hostem arcebat à moenibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunq; Iudæos offendisset interficiebat, ut nec uel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnibus abutebatur. Hęc cum ægrè ferret Herodes, in Machæram quidem uindicare uoluit, tanquam in hostem: iracundiam uerò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machære iniquitatem. Ille autē delicta sua reputans, uelociter regē consequitur: utq; in gratiā secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à proposito suo reuocatus est, quo minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem ualidissimam ciuitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciciens demonstrandæ uirtutis, & ut magis magisque placeret Antonio. Denique mox ut ad eum uenit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaq; prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam eius uirtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumq; ad honores eius spemq; regni adderet, Antiochus uerò tradere Samosatam cogeretur.

Herodes Antonio uirtutem suam probat.

De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigonum occiso. Cap. XIII.

Ant. lib. 14. cap. 25.

IN hac agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephū fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mādatis huiusmodi, ut nihil ante reditū suum aduersus Antigonū moueret, quā non firmum esset auxiliū Machære, quātum ex delictis superioribus apparet. Verū Iosephus, ubi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorū, Hierichunta cū v cohortibus à Machæra secū missis petit, ut maturo mēsisum tēpore frumenta diripiat. In cursu autē hostiū per montana atq; aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnā uiri fortis in ea pugna gloriā cōsecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autē lectæ de Syria cohortes erāt, nec ueteranorū quenq; permixtū habebant, qui belli imperitis opitulari posset.

Antigonus

Antigonus autem uictoria minimè cōtentus fuit, sed eò processit iracundiæ, ut mortuum quoq; Iosephum uerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talēta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tāta uerò nouitas post Antigoni uictoriam Galilææ res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerēt, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multaq; in Idumæa quoq; mutarentur, ubi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horū quicquam Herodes audierat. Captis enim Samofatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso ut Herodem quoq; aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarū Herodes uterē auxilio, ipse cum cætera manu militū sequebat. Herodi autē degenti prope Daphnē Antiochiæ, mortē fratris somnia manifesta significant. Cumq; turbatus profluisset ē stratis, ecce nuncij cladis intrabant: quare præ dolore paululū quæstus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, ultra uires iter accelerās. Et ubi ad Libanum uenit, octingentos mōtis accolas assumit auxilio, unamq; his iungit Romanorū cohortē. Cum quibus nō expectata luce, Galilæā ingressus est, hostesq; obuios in eum quē reliquerant locū auertit, & assidue quidē castellum oppugnare tētabat: sed prius quā id caperet, asperrima hyeme coactus, in uicum proximū recepit exercitum. Paucis autē diebus post, auctus etiā alterius cohortis præsidio, quā Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, ut castellū nocte defererēt. Iamq; per Hierichunta properās ibat, ut q̄ primū interfectores fratris sui posset ulcisci, ubi etiā mirabilis ei monstriq; similis casus euenit: unde præter spem liberatus, opinionem q; Deo charus esset adeptus est. Nam cum multi honorati uespera illa apud eū cenauissent, postquā dimisso cōuiuio omnes egressi sunt, cōfestim cœnaculum cōcidit. Id autē cōmune sibi tam periculorum q̄ salutis præsagiū, quantū ad futurū bellū pertineret, esse cōñciens, mane primo castra mouet: hostiumq; sex circiter milia de montibus decurrētes, prima tentabant agmina. Et manū quidē cum Romanis cōserere non satis fidebant: lapidibus aut ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. Vbi Herodes quoq; ipse præteriens, latus iaculo uulnerat. Antigonus autē se nō solū audacia suorū, sed etiam multitudine superiorē uideri cupiens, Pappū quendam ex cōtubernalibus suis cum manu militū in Samariā mittit, quibus quidē Machæra erat præmium uictoriæ. Herodes uerò terrā peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duoq; habitatorū milia cōsumit, exultisq; domibus, ad exercitū redit, circa uicum qui appellat Cana tendentē. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum uel ex ipsa Hierichunte, uel ex alijs regionibus accedebat: cum hos odiū moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes, mutationis cupiditas impellebat. Hoc autē congregati festināte, Pappi milites neq; multitudine hostiū, neq; impetu perterriti, acriter ad pugnā ex altera parte procedunt, sed ubi agmina conflixerūt, cæteri qdā paulisper restiterūt. Herodes autē fraternæ cœdis recordatione periculosius dimicās, dummodo eius ulciscerēt autores, aduersam aciem facillimè superat. Deinde semp integros aggrediēdo, uniuersos in fugā uertit. erat em̄ plurima occubentiū strages, cū aliq; quidē in uicū unde uenerant

Antigoni cruce
deuati.

Herodes Pappū
pūm uincit.

uenerant compellerentur: nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret, postremo ruens inter fugientes hostes in uicum irrupit: cum omnes domus armatis essent refertæ, plenaque propugnatorum desuper tecta: & quoniam foris deprehensos facillime superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios cõuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autem subterfugisset ruinam, eum gladijs armati milites excipiebant. tantaque cadauerum per omnes uias multitudo coaceruata est, ut etiam uictoribus ipsis transitus obstrueretur. Hanc plagam hostes adeo non tulerunt, ut confluentium turba, conspectis qui in uico perissent, fuga discederent: statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ uictoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad uesperam, cum lassos amicos reficiendi corporis gratia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem unus tantum puer eum sequebatur. Et prius quam in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, ut regem uiderunt, illum quidem stupore debilitati ac tremantes, cum inermis esset prætereunt: exitus uero quæ fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos comprehenderet, nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obrucat: idque Pheroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris ultionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis celsit, Hierosolymam repetijt: murisque admoto milite (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quæ facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam uadit, uxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, ut diximus: & dum obsidet, subcisua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciabat. Igitur ubi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copijs: eiisque Sosius cum magna manu equitum peditumque sociat: qua mediterraneo itinere premissa, ipse per Phoenicem iter fecit. Vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitumque sex milia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, propè à septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius uero Antonio, à quo milites quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudeorum autem intra ciuitatem agentium populus uariè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur multaque ueluti diuinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maxime ex locis oppido proximis uictui necessaria diripientes, neque aut equis aut uiris alimenta relinquebant. Bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum prohibebantur, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum

Pappus Antigoni dux occiditur.

Herodes uxorem ducit.

Ant. lib. 14. cap. 12.

culum moliebant. In nulla re aut æquè ac in cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias, quibus eorum reprimerent excursus: inopiam uerò alimentorum longinquis transvectionibus adiuuari disposuit. ac pugnae intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederent, Romanorum tamen peritia uincebant. nihilominus aperte cum his, certa morte proposita, confligebat. Ex improviso autem Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quam muri aliqua pars dirueretur, alteram eius uicem muniebant. Prorsus aut neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidum tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosii centuriones. Igitur ante omnia fano proxima caepiebant: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidè propter obsidionis moras iratis: Herodis uerò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersarijs euaderet. Maetabantur autem quamplurimi, & per angustiores uicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseria. Denique licet rex ubique mittens rogaret ut parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed ueluti furentes, omnem persequerentur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosii prostratur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonom appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit ut sceminam. Itaque ille quidem uinctus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes uicisset, ut externa quoque auxilia compelleret providebat. Visendi enim templi, sanctorumque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrenabat: acerbior, quam si uinctus fuisset, existimans sibi fore uictoriam, si quod uideri nefas esset, culpa sua uisum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuictus in Sosium, si uacuefacto uiris & pecunijs oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, uile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, ut pro labore obsidionis prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquijs, promissa compleuit. Nam & militum quosque liberaliter, & pro merito, duces, ipsumque Sosium regia largitate donauit, ut nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio uinctum Antigonom ducens, & illum quidem uana spe uitæ cupidum usque ad ultimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos sibi faceret, honorifice tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. Et quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusque comitibus misit. non tamen omnino ne quid pateretur, redemit. Iam enim Antonius Cleopatram amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi tanta cognationem suam seuitia persecuta est, ut neque propinquus

Hierosolyma
capitur.

Antigonus se
dedit.

Antigonus se
curi percutitur.

Ant. lib. 15.
cap. 1.

Cleopatra qua
ritia.

sanguine

sanguine superesset, cedis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando, suadebat eos interfici, ut eo modo cuiusque possessiones dominio suo facilius quæreretur. Postea uero quam in Iudeos atque Arabes usque extendit auaritiam, ut reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte moliebatur. Cui cum uerbo tenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos uiros tantosque reges iniustum esse duxit: uerum inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum, in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum posita dominio, ad Euphratem usque Parthis bellum inferentem profecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam uenit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamque omnibus obsequiis placans, Pelusium usque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatrarum ducebat. Nam cum pecuniis omnique præda, Parthus illi statim condonatus est.

De insidijs Cleopatrarum in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes, & ingenti terremoto. Cap. XIII.

*Ant. lib. 15.
cap. 5.
Bellum Actiacum.
Cleopatra & Brutia.*

CONCITATO autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & alijs per Iudæam turbis liberatus, & Hircanio potitus, quem uicum Antigoni soror tenebat: ueruntamen à Cleopatra callidè, ne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus est. Reigibus enim, ut diximus, insidias tendens, bellum in Arabas ut Herodi committeret, persuadet Antonio, quos si uicisset, Arabiarum: sin autem uictus esset, Iudææ domina constitueretur: alterumque potentium per alterum pessundaret. Sed hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primum in Syros hostes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. Qui cum iam uicti essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriae coeles Canatham congregati, expectabant Iudeos. ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tenebat, castraque muro cingi præcipiebat. Non tamen ei paruit multitudo, sed priore uictoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam uersos urgebant: in persecutione uero insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immisissis, qui ex Cleopatrarum ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursum recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cede prostratis. Qui uero ex prælio seruari sunt, in uicum Ormizam confugiunt. ubi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neque multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxilijs, serius quam usus poposcit. Huius ei uulneris causa fuit, præpositorum militibus contumacia, quod iussis obedire noluerunt. Non enim repentinò commisso prælio ullum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen ultus est Arabas, assiduus fines eorum incurfionibus infestans: quodque semel uictus est, sæpè rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas,

lamitas, septimo regni anno, & Actiaco bello feruente, nancq̃ ueris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta uerò hominū milia peremit, cum exercitus mansisset incolumis, quoniā sub diuo tendebat: ibiq̃ Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuncijs grauius semper aliquid affingens. Vnde uelut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendę spe, quia neminem superesse credebant, in eam irrunt, legatis prius interfectis, qui ad se uenerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinē, tam magnitudine quā aſiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non uidetur, cur uos præſens formido perculerit. Nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori uobis eſſe non miror, ignauum autem eſt perpeti idem, etiam cum incurſus hominum repellendi ſunt. Ego enim tantum abeſt ut hoſtes poſt terræmotum pertimeſcam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immiſſiſſe, ut poenas redderent. Non enim tantum manu armisq̃ freti, quantum noſtris calamitatibus, ueniunt. Fallax autem ſpes eſt, quę non ſuis uiribus nititur, ſed alienis aduerſis. Neq̃ uerò uel ſecundæ res uel contrarię, apud homines certæ ſunt: ſed in utramq̃ partem uideas fortunam nutare uiciſſim, ut exempla uobis propria demonſtrabūt. Nempe prælio ſuperiore uictores, poſt ab hoſtibus uicti ſumus. Et nunc ergo, quātum æſtimare licet, illi capiuntur, uictores ſe fore credentes. Nimis enim confidens incautus eſt: metus autem prouidentiam docet. Itaq̃ mihi quidem hoc ipſum quod timetis, fiduciā ſuggerit. Nam cum ferociōres quā opus erat fuiſtis, & præter uoluntatem meam in hoſtes egreſſi eſtis, Athenion inſidiandi tempus inuenit. nunc aut̃ ueſtra cunctatio, & minus alacer animus, ut uidetur, certam mihi uictoriā ſpondet. Cōuenit tamen ante prælium ſic eſſe affectos, in ipſo autem opere uirtutem exercere: conſceleratiſq̃ hoſtibus planum facere, quod neq̃ humanum aliquod malum, neq̃ ira cæleſtis unquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec ſpiritus uitæ ducunt, uel eorum quiſquā in bonis ſuis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. Nihil autem uos terreat rerum anima carentium metus: neq̃ arbitremini, terræ concuſſionem, alicuius futuræ cladis eſſe portentum. Naturalia nancq̃ ſunt elementorum quoque uitia: nullumq̃ damnum inferunt, niſi quod ex ipſis euenerit. Nam peſtilentiæ quidem, uel famis, uel terræmotus ſignum aliquod tardante malo fortalſe præceſſerit: ipſa uerò cum extiterint, ſui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quā terræ concuſſio, bellum nocere poterit etiam uictis? Læmō enim uerò maximum imminentiſ excidiij monſtrum, ſpōte ſua, neq̃ alienis manibus inimicis accidit, qui legatos noſtros præter omnium hominum leges crudeliter maſtauerunt, talesq̃ Deo pro belli euentu hoſtias ceciderūt. Non enim effugient maximum eiſ lumen inuictarūq̃ dexteram, ſed continuo poenas dabūt: ſi patrio repleti ſpiritu, in uindiſcā uiolati foederis animos excitemus. Pergite quiſq̃ nō pro coniugibus neq̃ pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturi, ſed legatorum cedis ultores. Illi melius quā nos qui uiuimus exercitum regēt: uobisq̃ mihi obedientibus, periclitabor ipſe pro cæteris. Pro certo enim ſciatis, fortitudinē ueſtram ſuſtineri nō poſſe, niſi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres uidit, ſacra Deo cele-

*Ingeſ in Iudæa
terræmotus.
Ant. lib. 15.
cap. 6.*

*Herodis ad
ſuos oratio.*

brauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium trāsgressus est. Castris autem Philadelphię positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimū cupiens cōgredi. nam & hostes prēmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem regij facile repulerunt, collemq; tenuerūt: ipse uerò quotidie producto ad prælium milite, instructaq; acie, Arabes laceſſebat. Cum autem nemo contra procederet (quædam enim eos uehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat) uallum eorum disturbat ipse aggressus: eoq; modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtiq; cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret uictoriæ desperatio. Et quandiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: ubi uerò terga nudauerūt, multi à Iudæis, multi uerò à semetipsis conculcati perierunt. Denique milia in fuga ceciderunt, cæteraq; multitudo intra uallum compulsa est, eosq; statim circumseptos obsidebat Herodes, & licet armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria uehementer urgebat. Cumq; rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerētib; magis instaret: denique ardescēte siti, cateruatim exeuntes, ultrò se Iudæis tradebant, adeò ut quinq; diebus quatuor milia uincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem milia circiter sternit: & tam magna plaga ultus Arabiam, extincto uirorum eius spiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

Herodes Arabum copias nuncia.

Herodes exaltatus in regnum.

Cap. XV.

Ant. lib. 15.
cap. 7.

Herodes Cæsarem uictorem adit in Rhodo.

Cæsar Herodem regem appellat.

Mox autem illum excepit desueta rerum sollicitudo propter amicitiam Antonij, post uictoriā Cæsaris apud Actiū. Veruntamen plus timoris habebat, quàm ipse patiebatur. Nec enim Cæsar uictum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaq; rex periculis decreuit occurrere: Rhodumq; transmissus, ubi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, ueste quidem cultuq; priuato, sed fastu regio, neque dissimulata ueritate corā eo hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio. Neq; dissimulauerim, q; omnimodo armis quoq; me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro uiribus meis misi, & multa frumenti milia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritū deserui. Nam cum auxilij minus cōmodarem, optimum ei consilium dedi, unam esse dicens Cleopatrarum mortem aduersorū correctionē, quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatrarum amores, & Deus qui tibi uictoriā donaret, obstruxit. Vnā ergo cū Antonio uictus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autē ueni, spem salutis de uirtute præsumens: & ut in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò uerò saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritis es qui plurimos regas, cum amicitia tanta fide tuearis. Experire autem, ut etiam felicioribus fidus permanear: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate

mitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatram, quàm tibi paruit. Te nam' que lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officijs cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoq; bene tibi aliquid facere, ut non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat, ut Alexandrum quendam supplicem; ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed uicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauiora pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea uerò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepti regni diuitijs, tumq; primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidē equo uectus est, coenamq; illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit. Prospexit etiam ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideoq; postquam uenit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros eius honores auxit, uerum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarum' que insuper ciuitatum Gazam & Arthodonem, & Ioppen, & Pyrgum Stratonis: & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Post primam uerò Actiada, etiam regionem quæ Trachon uocatur, eius ditioni subdidit, ei' que continentem Batanæam, item' que Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit unquam ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Damascus immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eum' que deprecati sunt, quo suas miseras Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitjs ei rescripserat, ut latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsam' que Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuò contra Damascus receptaculum fieret, Herodi dedit, eum' que præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam, ne quid eo incōsulto procuratoribus liceret administrare, præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa uerò post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentia partem obsequio pietatis impendit.

Herodis in Cæsaris milites officia.

Herodi regni augmentum.

Herodes Syriæ procurator cōstituitur.

De urbibus & edificijs instauratis, & conditis ab Herode, deq; munificentia qua usus est erga exterar gentes, cuiusq; felicitate. Cap. XVI.

Ant. lib. 15. ca.
10. 12. 13. 14.

T A Q V E anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplum terre spatium quàm fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eiq; iunctum à septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit: hoc autē nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antonianū uocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquam cōferri posset, ædificauit: easq; amicorum uocabulis unam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec uerò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscrīpsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eò sex milibus colonorum, terræq; fecundissima his attributa: ubi templum quoq; maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdemq; oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontē candido marmore posuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam uertex in præcellsum editus, propter subiecti lateris uallē specus aperit umbrosum, quā profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculū concauatur, ut stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autem è speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc est Iordanis principiū. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichūta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus uocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea uerò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoq; honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria uocantur, constituit. Cum autem inter maritimas ciuitates uidisset unā uetustate iam fessam, quæ Stratonis pyrgos uocabatur, & pro loci natura munificentia suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarū media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeo fuit importuosa, ut omnes qui ad Ægyptum ex Phoenice nauigarēt, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantarum moles ad scopulos erigit, ut remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræeo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quāquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo uerò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatiū per uiginti ulnas in profundum

Herodes templum Cæsari dedicat.

Pyrgum Stratonis Herodes instaurat.

Magno sumtu portum efficit.

fundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod unda caelabat, in ducentos pedes murum dilatavit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante constructi, unde etiam procymia dicebantur: ceteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Caesaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda quae portus haberet: proque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quae naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. Ad ostium uero colossi tres, utrinque fulti columnis: quarum a leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra uero duo proceri lapides iuncti, & partis aduersae turris magnitudinem superantes. Domus autem portui connexae, candido item lapide: parique mensura spatiorum, ciuitatis uiae tendentes in portum. Contra ostium uero portus, in colle, Caesaris templum magnitudine simul & pulchritudine praecipuum: in eoque Caesaris colossus non minor quam Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quae Argis est. Oppidum autem provinciae dedicauit, rebusque aduecticijs portum, Caesari uero conditoris honorem, unde ciuitati nomen Caesaree imposuit. Quinetiam & caetera opera, forum, theatrum, amphitheatrum, digna uocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Caesaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima praemia proposuit: ut non solum uictores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitijs potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterat, Agrippium uocauit: nimiaque beneuolentia, nomen amici etiam portui inscripsit, quam ipse in templo aedificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. Nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborumque ditissimam, eamque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine praecipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum uocauit: fratricum Phasaelo turrim cognomine Phasaelide Hierosolymis aedificauit, cuius ambitus et in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione quae a Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis aeternae gloriae traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium uocauit: tumulumque in mamme formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit aedibus regijs liberalissimè exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset, uerum etiam foris parietes ac maceriae tecta quoque largis infusa diuitijs elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo intervallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & uehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quae & sarcinas & amicos recipere possent, aedificauit: ut pro rerum

Herodes appellat Caesarem, quae prius Stratonis pyrgos dicebatur. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

Herodis in parentes pietas.

*Liberalitas He-
rodis in exte-
ros, digna re-
ge.*

quidem omnium copia ciuitas esse uideretur castellum: circumscriptione ue-
rò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificijs, animi sui magnitudi-
nem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tri-
polim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia di-
cunt: Bibli autem murum, exedras uerò & porticus, forasq; & templà Beryti
ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Mariti-
mis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona uerò Nymphaea si-
ue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitu-
dine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præstitit. Mul-
tæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibi-
tionem uerò thermarum alijs redditus annuos ac perpetuos delegauit, quem-
admodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc frumenta cun-
ctis ministravit egentibus: & Rhodijs ad instruendam classem pecunias sæ-
pe multisq; in locis præbuit, incensumq; Pythium in meliorem formam re-
parauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalita-
tem? perq; omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones?
Nonne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia
Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nonne Antiochenisum Syriæ pla-
team, cum plena coeniab omnibus uitaretur, per uiginti stadia prolixam,
strauit polito marmore: declinandisq; imbribus, quàm longa esset portici-
bus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detu-
lit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaïæ com-
mune, sed etiam totius orbis terræ munus uidetur, per quem Olympiaci cer-
taminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere sumptuum uideret ino-
pia, quodq; solum ex ueteri Græcia restabat, collabi: non solum agonothe-
ta ipse factus est, eo lustro, quod cum Romam nauigaret, offendit: sed etiam
perpetuos pecuniarum redditus instituit, ut nunquam eius memoria agono-
thetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tri-
butorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliq; circa
Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licet multum eius animi ma-
gnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: uelut maius aliquid
aucuparetur, si beneficijs amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas habe-
rent. Quin & corpore usus est, quod animo conueniret. Cumq; summus ue-
nator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur.
Denique uno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum
altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequētatur. Bellator autem erat,
qui sustineri non posset. Itaque multos etiam in exercitatione terrebat: qui-
bus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator uidebatur egre-
gius. Præter animi autem corporisq; uirtutem, fortuna quoque secunda uo-
sus est. Rarò enim contra uotum eius, belli cessit euentus, & si quā-

do id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quo-
rundam, aut temeritate militum fa-
ctum est.

De diffidio Herodis cum filijs Alexandro & Aristobulo.

Cap. XVII.

AT uerò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere coeperūt, quam maximè diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat, uxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris uocabatur, Mariammen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: unde domus eius in discordiam uenit, & antea quidē, maximè uerò postquam Roma regressus est. Nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos ē Mariamme susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eò commeandi facultate concessa. Deinde auum cōiugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati uerò gentiles liberauerant, qui ultra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interfisset. Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. Hoc enim fretus, multoq; amplius patriam desiderans, uenit. Herodem autem cōmouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure deberet. Quinq; autem filiorum, quos ex Mariamme susceperat, duæ sceminae, cæteri mares erāt: horumq; minimo Romæ in studijs mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti sibi fuissent geniti, regiē producebat. Sed enim fortior amor his Mariammes suffragabat: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, ut eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namq; in eum Mariammes erat odium, quantum ipse illā amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore uerò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obijciebat, quæq; in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim uel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pōtificem in decimo septimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atq; ille quidem cum sacra ueste amictus ad arā accessisset festo die, populus omnis illachrymauit: & tamē noctu missus in Hierichunta, ibi, sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamme probro dabat, sororemq; eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ uerisimilia fingerētur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, absentem se properasset ostendere uiro mulierum cupidine insanienti, & qui uim posset inferre. Id ueluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiā cogitantē Cleopatraz sæuitiā, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaq; profecturus Iosepho Salomes sororis suæ uiro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat uxorem: mandato ei clām, ut eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonē aperit. Et illa reuerso Herode, multa que inter fabulas de affectu iurante, quodq; nuncq; esset al-

Ant. lib. 15.
cap. 3. 8. 9. &
lib. 16. cap. 13.

Alterum Herodis coniugium.

Hyrcanus interficitur.

Domestice Herodis calamitates.

*Herodes Mariam-
mē & Iosephum inter-
fici iubet.*

*Ant. lib. 16.
cap. 4.*

*Antipatri calli-
ditas.*

terius mulieris amore captus: Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus ut me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilico: nec unquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cumq; stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibiq; tunc Salome soror eius, arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmavit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens, confestim utrumq; iussit interfici. Deinde poenitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calefcebat. Tanta uis autem cupidinis erat, ut ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquã uiuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, moeroris magnitudine eum, quo superstitem dilexerat, æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrē quàm si hostis esset, habebant: idq; & antea, quàm diu Romæ in studijs erant, & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoq; roborabatur affectio. Iam uerò maturi coniugio, unus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaq; apertius quidam cum rege colloquebantur, q; ei per utrumq; filium strueretur insidiæ: & alter quidem ultrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter uerò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, ueluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrū ex Doride susceptum: hisq; illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cum hâc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum proficiscentem uiderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blādiri callidè nouerat, & uarias in fratres suos calumnias conferebat, quædã ipse dictitans, amicos uerò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Deniq; tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuq; regio & cæteris obsequijs præter diadema utebat. Tempore autem uoluit etiam suam matrem in cubile Mariammes inducere: duobusque armorum generibus in fratres usus, blanditijs & calumnijs regi obrepfit, ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, ueneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem uix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris uerecundè suppressit: in se uerò delata crimina fortiter diluit: periculorumq; socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs questus est: cum præter innocentiae conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. Postremò prolocutus, quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit, & lachrymas quidem cunctis exculsit: uerum Cæsare sic affecto, ut
eorum

eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidē patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnū cui uellet. Postea rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios uideret, nondum tamē erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebat Antipater, etsi uerecūdia reconciliatoris palām proferre inimicitias non auderet. Cum autem Ciliciam præter nauigans Elæusam delatus esset, suscepit eum benignissimē Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratę concordię causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romę scripserat, ut in causa dicenda suffragarent Alexādro: & usq; ad Zephyrium deduxit talentis xxx donatum. Postea uerō q̄ Hierosolymam peruenit Herodes, populo conuocato, tribusq; filijs propē astātibus causam reddit protectionis: multasq; Deo gratias agit, multas etiā Cæsari, qui domus suę perturbationem sedasset: & quod regno maius esset, cōcordiam filijs præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea cōmoditate illi gratias refero, tresq; filios meos reges designo, huiusq; sententię meę socium primum Deum fieri precor, deinde uos. Namq; huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar iunxit, & pater instituit obseruare non iniustis eos, neq; disparibus, sed meritis colētes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequiū, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autem singulis cōiunctos esse oporteat propinquos atq; amicos ego distribuam, & cōcordię sponsores illos constituā: pro certo sciens, seditionum cōtentionumq; causas ex contubernaliū nasci malitia: hosq; si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem ut nō solū isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeāt in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorē filijs meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potiētur, pondus autem rerum tametsi nolim, meum est. Consideret autē quisq; uestrū ætatem meam, uitæq; institutum, nec non etiam pietatem, nam neq; senex adeo sum, ut de me citō desperet: neq; uoluptatibus assuetus, quę adolescentium quoq; uitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem uerō ita coluimus, ut in longū nos æuum progressuros esse credamus, q̄ si quis in cōtemptum meum filijs meis placere maluerit, etiā pro illis mihi suppliciū dabit. Ego em̄, non q̄ inuideā ex me genitis, honorificē eos haberi ueto: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferocię nutrimenta suggerere. Itaq; si cogitēt qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratū esse premiū, seditionis uerō apud ipsos etiam quibus lenocinabant, infructuosam fore malignitatem, omnes profectō mecum, hoc est, cum filijs meis sentiant. Namque ipsis expedit me regnantem, meq; his esse concordem. Vos autē, o boni filij, sacrā primū retinētes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias saluę sunt, deinde Cæsarē qui nos reduxit in gratiam, meq; tertium qui ea, quę iubere liceat, rogem: fratres permanete. Iam nunc autem uobis & uestimēta & obsequia dabo regalia: Deumq; oro, ut cōseruet iudiciū meū, si cōcordes eritis. Hæc locutus, singulos benignē cōsalutauit, populūque dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui uerō mutationis erāt cupidi,

*Herodis filij
reconciliati.*

*Seditionū causa
sac ex contubernaliū
nasci
malicia.*

*Dissensio inter
filios Herodis
augetur.*

cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebāt confirmatum esse Antipatro meritum: Antipater autem succensebat uel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro uarietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio, multa fraude celabat. His autē pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid uenisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorādi causa insinuabant. Itaque omne quod dictū esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebat. Nec uel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebat, sed cuncta eius uerba in crimina uertebantur: maximaque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater, ut mendacia sua ueras occasiones haberent: multisque falsò uulgatis, unum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidē amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri uitam malitiæ dixisset arcanū. Alexandri uerò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditijs, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerent, effecerat. Cum autem caute uniuersa cōmitteret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodē moliebatur: fratrisque personam gerens alijs delatoribus subornatis utebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat: omniaque ad insidias referrebat, & ut necem patris Alexander optare uideretur. nihil enim maiorem fidem calumnijs suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quātum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tantum adiciebat Antipatro. In eādē uerò partem inclinati sunt etiam qui regno parebāt: hi uolentes, alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regisque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimū, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multoque plus quàm priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquā omnes, ut Antipatro magis obsequerent, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quenceque ab adolescentibus separabant: qui charissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum uel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. nō solum autem regalibus erat formidini, uerum etiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitiuos suos, quāuis ex ciuitatibus nō subiectis, ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque propterea capiebantur incautius. Nullus enim palàm incusabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum, & Salomē amitam, contra illos commouit Antipater, assidue uelut cum uxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autē inimicitias augebat Alexandri quoque uxor Glaphyra, multa de sua nobilitate cōmemorans, cunctarumque se quæ in regno uiuerēt, dominā esse dictitans: paternū enim genus à

Glaphyra superbia Alexandrum omnibus inuisum reddidit.

Temeno,

Temeno, maternum autem à Dario Hyftaspis filio ducere, multumq; ignobilitatem despiciēs sororis & uxorū Herodis: quarum quæq; propter formam, non propter nobilitatem eſſet electa. Namq; multas ei fuiſſe diximus uxores: quòdliceret Iudæis more patrio plures habere, quòdq; rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter ſuperbiam & contumelias Glaphyræ inuiſus erat Alexander. Salomen autē Ariſtobulus, & ſi ſocrus eius erat, ipſe inimicam ſibi reddidit, & antè quidem propter maledictā Glaphyræ ſæuientem: frequenter enim humilitatem generis obijciebat uxori: quòdq; ipſe priuatam, reginam uerò frater ſuus duxiſſet Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoq; fratrum matres idem Alexander & Ariſtobulus, ſi regnum obtinuiffent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipſos quoq; uicorum ſcribas, ſcilicet irridentes, quòd literarum ſtudijs operam darent. His commota Salome, q; iracundiam cohibere non poſſet, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idōnea uidebat cōtra generum dicens. Et præter hæc alia quædā criminatio diuulgata eſt, quæ ſuccendit animum regis. Audiuit enim Alexandrū & Ariſtobulum crebrò matrem implorare, calumiq; eius cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac ſæpe illo quædam ex Mariammes uestimentis poſterioribus diuidente coniugibus, minitari ſolitos eſſe, quod citò pro regalibus delicijs nigris uestibus induerentur. His de cauſis Herodes licet conſtātem animum adoleſcentium formidaret, tamen ne ſpem correptionis abſcinderet, ad ſe eos uocauit: Romā enim migraturus erat: & quaſi rex pauca interminatus, pluribus quaſi pater monuit: rogauitq; ut fratres diligerēt, promiſſa priorum peccatorum uenia, ſi poſt hæc meliores fierent. Illi autem criminationū inuidiam deprecādo, fictas eas eſſe dicebant, purgationisq; ſuæ fidem rebus ipſis poſſe conſtare: uerūm ipſum quoq; debere, omiſſa facilitate credēdi, aditum maledictis obſtruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui perſuadeatur extabit. Cū his eum maturè placuiſſent, ut patrem, præſenti metu reiecto, de futuris mœrere coeperunt. Etenim cognouēre Salomen ſibi eſſe inſenſam, & patrum Pheroram: uterque autem ſæui & graues erant: ſed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema ſocius eſſet: proprios autē redditus haberet centum talentorum, totiusq; trans Iordanem terræ fructus ipſe caperet, à fratre ſibi dono datæ. Quinetiam tetrarchā eum fieri beneficio Cæſaris, idem Herodes impetrauerat: regalique coniugio dignatus erat, ſorore uxoris ſuæ nuptum ei collocata. Et poſt illius mortem, deſponderat ei filiarum ſuarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, reſugerat. Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui poſt à Parthis occiſus eſt. Mox autem morbo Pheroræ uenia data, indignationem remiſit. De hoc autem erat uetus opinio, quòd etiam uiua regina Herodem opprimere uoluiffet ueneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quamuis amantiſſimus fratris eſſet Herodes, fide tamen eorum quæ audiſſet, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui ſuſpecti erant habita quæſtione, poſtremo ad Pheroræ amicos uenit, quorum nulla quidem fuit de maleficijs aperta cōfeſſio, ſed q; cum amica ſubrepta in Parthos cogitaſſet effugere prodiderūt: huius autem

Ant. lib. 14.
cap. 7.

conſilij

Pheroras Salomen sororem accusat.

Alexander eunuchos muneribus corrumpit.

Herodis regni iniquitate repletum.

Ant. lib. 17. cap. 8.

Alexander in uincula coniecitur.

consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritū: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nā & hanc frater Pheroras accusabat, quod cū Syl laeo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptijs cōstituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autē & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiā meruit: itaq; ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus uerò tempestas in Alexandrum transijt, totaq; capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim uinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaq; postquam regi hæc sunt indicata, ui tormentorum coacti, & stuprum statim cōfessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis induci, aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorās, & qui capillos inficeret, ut ob hoc etiam eum iuuenem putarent: uerū se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neq; multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosq; amicos suos beatos que faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clām parere, militumq; rectores, itemq; ordinum principes occultè ad eum cōuenire dixerūt. Hæc Herodes adeo pertimuit, ut nō auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctuq; submittens, dicta factaq; singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilico trucidabat. Itaq; regnū eius acerbissima iniquitate repletū est. Nam pro suo quisq; odio uel inimicitijs, calumnias finxere, multiq; regis iracundia cædis cupida cōtra aduersarios abutebantur, & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis uelociora supplicia. Deniq; accusabat qui modò accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset, ducebatur ad pœnā. De uita namq; periculū regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autē sæuitiæ processerat, ut nec eorum quemquam humanius aspiceret, qui accusati non essent: uerum etiā amicis immittissimum sese præberet. Itaq; multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuebat. Accessit malis Antipater, collectaq; propinquorū caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisq; delatorū timor inuasit, ut stricto instare sibi gladio uideretur uidere Alexandrum. Deniq; subito & ipsum correptū in uincula coniecit, & in amicorū eius tormenta perrexerit: multi autē tacitè moriebantur, nulla uoce supra cōscientiam prodita. alij uerò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidijs cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempusq; obseruare, ut illo dum uenaret occiso, Romā profugerent. His tamen uerisimilia non erāt, sed necessitate cruciatus ex tēpore fingebant, libenti tamen animo rex credebatur, pro cōsolatione accipiēs uincti filij, ne id fecisse uideretur iniuste. Verū Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultro malis assentiēdum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fateatur insidias, earumq; se plurimos socios habere, perscribit: ante oēs autē Pheroram & Salomen. Hanc em̄ etiā stupro sibi quondā esse mixtā, cum uim noctu adhibuisset inuito. lamq;

libri in manibus erāt Herodis: multa & grauiā de optimatibus clamātes, cum maturē in Iudæam Archelaus uenit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, Vbi nam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut ubi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamq; filiā meā bono merito houo: nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eius modi uiri cōiunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiā tuam, cuius periculum agi, q̃ adhuc uiuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properans ueniebā, ut qui & illum reperirem olim dedisse suppliciū, & de filiā quæstionem tecum haberē, quam tui tuæq; dignitatis cōtemplatione illi desponderam. At nunc de utroq; nobis consulendū est: licet nimīū pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexterās, & alter alterius iracundiæ uicarij succedamus. Talibus increpās, quāuis pertinacē fallit Herodem. Itaq; ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulisq; capitulis insistent, cum eo deliberabat. Vnde occasiorem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos qui scriptis continebantur, & in Pherorā contulit. Cum aut sibi credere regem uideret: Considerandum est, inquit, ne fortē adolescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniatur, non tu ab adolescētulo. nec em apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiret, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis auctores, qui ad deteriorē partem lubricū ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hominibus nō solum adolescentulos falli, uerum etiā senes, domosq; clarissimas totaq; regna solere subuerti. Cōsentiebat dictis Herodes, iramq; paulatim remittebat in Alexandro, & in Pherorā excitabat. namq; hic erat librorū quatuor argumentū. qui ubi propensiorē esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitia Archelai præualere, quam honestē non posset, ex impudentiā salutem quæsiuit. relictoq; Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se uidere, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestē conuinceretur, regem insidijs uoluisse decipere, omniumq; malorum præsentium adolescenti causa fuisse: nisi malit omīssis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularet, omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, ueniam petere. namq; ad hoc ei modis omnibus se quoq; opem laturū. Paruit Archelao Pheroras, atraq; ueste cum lachrymis, ut quā miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: ueniamq; meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namq; omnia quæ sibi obijcerentur fecisse, horum autē causam esse diminutionem mentis atq; insaniam, ex mulieris amore cōceptam. Itaq; postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, proprijs usus exemplis: etenim se quoq; à fratre multo grauiora perpeffum, naturale ius dicebat anteposuisse uindictæ. Quippe in regnis, uelut in magnis corporibus, semper aliquā partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter uerò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit. ipse autem Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamq; ab eo distractā secum abducturum se aiebat, donec Herodē cōpulset

Archelaus Herodis minas arte dissoluit. Ant. lib. 16. cap. 8. 9.

ultrò pro adolescentulo deprecari, ut iterum ei filiam desponderet. Satis aut grauatim Archelaus cui uellet eam præter Alexandrū collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quod & liberos iam haberent, uxor quoque ab adolescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si uerò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam, si domesticis affectionibus distrahatur: uix tandem celsit, unaque & ipse rediit cum adolescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocaturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vastrum igitur Archelai consilium, quo generum periculo liberauit, peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter uersabatur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta, solio quoque aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis uocabatur, itemque amicorum eius quæque pro merito. Quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: eumque tam ipse quam optimates Antiochiæ usque persecuti sunt.

Ant. lib. 16. cap. 11. Non multo post quidam in Iudæam uenit, Archelai consilijs multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiæ Alexandro quesitam fecit irritam: uerum etiam causa fuit ut periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, uelut eorum quæ occuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: matureque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrumque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata uero amicitia fallebat Alexandrum, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepserat. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quod quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores: Alexandrum uero, quod regina creatus, & regis uir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adolescenti bona fide suadere uidebatur, quod amicitiam simul lasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem utroque deuincto referens ad Antipatrum secreta discedit: afflicto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladijs in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius

erat

erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; adisset Herodē, uitā ei se respondere pro beneficijs sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexterā: uerū sceleris tanto fuisse impedimento, q̃ societatem facinoris asimulasset. Alexandrū enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, q̃ regnū obtinuisset alienum, & post matris eorū necem principatū eius dilacerasset, nisi etiam degenerem cooptaret hæredem, auitumq; ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariāmes ultū ire. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumelijs affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In uenationibus quoq; offendere, si taceat: si uerò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitem sibi patrem inueniri, soli q; Antipatro indulgentem: ob quē uel emori non recusare, nisi ex uoto insidiæ successissent: sin eum occidisset, primū salutis occasionem fore Archelaum socerum suū, ad quem facile possit effugere: deinde Cæsarem, qui nunc usq; ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum, ut antea, patris præsentiam formidādo: nec de suis tantū criminibus locuturū, sed primum totius gentis ærumas, & quod ad necem usq; tributis opprimeret uulgaturū. deinde in quibus delicijs, quibusq; actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui uel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi aut lamentaturum & aui & matris necem, omniaq; scelera regis relicturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam, His Eurycles in Alexandrū falso delatis, Antipatri laudes prosequē, illum solum qui patrem diligeret, esse confirmans, quicq; adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumq; hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Lucundo & Tyrannio clām colloqui solitos esse, equitū regis olim principibus, tunc uerò propter quasdā offensiones ordinibus mortis. Hac deniq; indignatione succensus, cōfestim eos tormētis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam uelut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrē interfecissent: tamq; armis quàm alijs subsidijs eos uti permetteret. Hæc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus, & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaq; multis sæpe falso conscriptis, ob hoc postremò occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorū quæ delata erant, uerum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum ualidum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Euryclem uerò domus suę pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datoremq; salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille aut prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususq; dicere, q̃ Herodem recōciliasset Alexandro, ab illo quoq;

Ioseph.

Hh 2

pecunias

Diophantus.

pecunias capit: deinde in Achaiam trāsgressus, ad similia facinora malè quarsit abusus est. Postremò apud Cæsarem accusatus, quòd dissensionibus repleuisset Achaiam, et ciuitates spoliaret, in exilium mittitur: atq; hoc eum modo poenæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignū est Cō Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namq; is cū amicissimus esset Alexandro, eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmavit: nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eumq; gratiosissimum sibi iudicātem, qui secum eadem crederet, n̄sdemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hāc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quā & socrum habebat & amitam, monitum miserat, ut salutis suæ cōsuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatā, quorum antè fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adolescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eiq; monita Aristobuli prodit: atq; ille ulterius durare non passus, utrumq; filium uinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam nauis delati, regis literas reddiderunt, uehementer quidem Cæsar ob adolescētes indoluit, uerū potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Deniq; rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamen facturum dicens, si in cōmuni confessu propinquorum suorum prouincięq; rectorū de insidijs quæreret: eosq; si delato crimini reperiret astrictos, occideret: si uerò fugam tantum esse meditados, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes, cumq; Berytū quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudiciū. Præfederali autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cū his Volumnius procurator, itemq; propinqui regis & amici, nec non & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namq; hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectū habebat. Sed filios quidē satis prouido consilio in iudiciū non produxit: sciebat enim quòd si tantum uisi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si uerò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, uico Sidoniorū. Exorsus autem rex, ueluti cum præsentibus ageret, cōmouebatur, & insidias quidē timidè obijciebat: nā probationibus deficiebat, maledicta uerò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa, prosequēbat: eaq; morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cū nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamq; uictoriam uincere, singulos sententiā proferre rogat in filios, & primus Saturninus, condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse, cū tres ipse astātes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis uisum est, eosq; nonnulli alij secuti sunt. Tristem uerò sententiam primus Volumnius dixit, cunctiq; post eum Herodis æmulatione, uel odio: neq; indigna-

*Ant. lib. 16.
cap. 12.*

*Ant. lib. 16.
cap. 13.
Herodes Cæsaris scriptis parat.*

Herodes filios suos accusat.

dignatione quisquam necandos esse adoleſcētes iudicauit. Tum autem uniuersa Iudæa & Syria suspensa quidem operiebatur huius tragoediæ finē: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium usq; processuram. Ille tamē filios Tyrum traxit: atq; inde nauī Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea uetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atq; amicū, & ipse diligebat adoleſcentulos, præ nimia indignatione mētis postremò circumiens clamitabat conculcatam esse iusticiam, ueritatem perisse, naturam esse confusam, uitāq; hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori uitæ distasset. Deinde ipsum etiam regē ausus adire: Mihi uerò, inquit, omniū uideris esse infelicissimus, qui cōtra charissimos nequissimis credas. Siquidē Pheroras & Salome fidē apud te aduersus filios tuos habēt, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neq; aduertis hoc eos agere, ut iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facilē regem optātes. Veruntamē cogita, ne ille quoq; militibus odiosus sit, propter cēdem omniū fratrum. Nullus enim est, qui non adoleſcentium misereatur, principum autē plurimi etiā palām grauiter ferunt. Hæc dicens, simul eos quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio cōprehendi iubet. Ibicq; tum alius quidam regius tonsor, nōmine Tryphon, nescio qua exagitatus infania, semetipsum indicans profilit: Ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, ut occasione tondēdi nouacula te occiderem: magnāq; inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiusq; filium, & tonsorem subdidit quæſtioni. Cumq; illi pernegarent, tōsor autem amplius nihil diceret, Tironem uehemētius torqueri iussit: tūq; filius eius, patris miseratione commotus, cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoq; relaxato, ipsius occidendi patrē suum habuisse uoluntatem dixit, impulsū ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictū ab adoleſcente uidebatur, quo tormentis eriperet patrem, nōnulli uerum esse affirmabant. Herodes tamen & militū principibus, & Tirone pro concione accusatis, in eos armauit populum, ut ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios uerò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, præfocari iubet: eaq; re maturē perfectā, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliēdos. Hic finis Aristobulo & Alexandro uitæ fuit.

Tiro miles.

Ant. lib. 16.
cap. 13.Aristobulus et
Alexander
præfocati.

De conspiratione Antipatri contra patrem.

Cap. XVIII.

ANTIPATRUM uerò, cum iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis sciētibus, illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloq; minus timorem non mediocris sollicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itemq; Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiaq; Herodias & Mariamme. Sed Glaphyrā quidem Herodes cum dote sua in Capadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicem autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomen, quā infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idē

Ant. lib. 17.
cap. 21.

Ioseph

Hh 3 uerò

uerò etiam Pheroram muneribus alijsq; obsequijs, atq; amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, uelut opes tantas non munificētia largiretur, sed metu consumeret. Itaq; eueniebat, ut nec accipientium beneuolentia quicquā profecerit: quibusq; nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari: quantumq; illum peremptorum cædis poeniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atq; amicis suis, & pupillis astantibus cum lachrymis oppleffet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaq; ut etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora, maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo uerò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororē uerò eius meus Herodes accipiet, ex pōtifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neq; id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumq; nepotū copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, q̄ patres eorū oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexterās iunxit, benignissimēq; consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigit Antipater, quantoq; dolore affectus esset, neminem latuit pupillorum. Namq; honorem apud patrem quoq; sibi derogatum existimabat: iterumq; de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filijs præter Archelaum etiam Pheroram tetrarchā adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto uiuentium puerorū studio, & quanta memoria mortuorū ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaq; omnimodo dirimere sponsalia statuit: & callidē quidem patri surrepere timuit, sæuienti acriterq; uigilanti ad suspicandum. Palàm uerò eum supplex adire ausus est, coramq; deprecari, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumq; regis nomē habere uellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filijs socer esset adiunctus. Instantissimē uerò precabatur, quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namq; regi uxores erant, sed harū septem unde filios susceperat, ipsum Antipatrū ex Doride, Herodē autē ex Mariamme pontificis filia: itemq; Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamq; Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitidē uerò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phæaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, unam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasq; uxores sine filijs, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamme. Cum igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, uehementer iratus est; quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, uerebatur, ne

tur, ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidē sæuioribus dictis eum protelat. Postea uerò blanditijs eius adductus, spōsalia reformauit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiā collocat, filiū uerò eius iungit filiæ Pherorę. Hinc licebat aduertere, quantū Antipatri ualuerit adulatio, quod idē in simili causa impetrare Salome non potuit. Hęc enim quamuis soror esset, atq; hęc sæpe intercedente Iulia uxore Cęsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimā sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaq; inuitā Alexæ cuidā ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusq; filiarum unam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariammes una, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certanitebatur: adiectaq; malignitati fiducia, nequaquā erat tolerabilis: nam quia singulorum odium uitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Pheroras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cum matre ac sorore sua, necnō & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias cōtumeliose tractare: cui rei maximē ab Antipatro erat obiecta. Itaq; cum illi inuisæ essent, alias quidem morigeras habebant, sola uerò Salome aduersabatur eorum cōcordiæ: quodq; non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita uerò eius delatione mulieres, quodq; Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinerunt, contrā uerò & discordare inter se rege audiente simulant: cum his adeo colluderet Antipater, ut palām Pherorā minimē dubitaret offendere: occultos autem coetus & nocturnas comessationes agebāt: earumq; consensionem fecit obseruatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximēq; aduersus Pheroræ coniugem, quod eam præter ceteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorumq; concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quodq; Phariseis mercedem cōtra se præbuisset, fratremq; sibi hostem reddidisset expugnatū uenenis. Postremò conuersus ad Pheroram: Vtrum, ait, se fratrem, an uxorem uellet optare? Cumq; ille se citius uita dixisset, quā coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonē contulit: ac ne cum Pherora, uel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, unquam colloqueretur, edixit. Verū ille palām præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuensq; obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus, eum misit: cunctis quæ usui forent, magnaq; pecunia liberaliter instructum, testamentumq; unā ei portādum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamme pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cęsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antē dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius &

Ant. lib. 17.
cap. 3.

Ant. lib. 17.
cap. 4.

*Fabatus Sylla-
um prodit.*

alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptoq; Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regi q; indicauit, quod Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corripisset, eum q; asseruari oporteret. Neq; rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, unum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho ut Herodem occideret, persuasisse confelsi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

De ueneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

Cap. XIX.

Pheroræ mors.

*Ant. lib. 17.
cap. 5.*

*Ancille & libertine quæ-
stioni subijci-
untur.*

AT Herodes Pheroræ uehementius imminebat, ut repudiaret uxorem: neq; quomodo mulierem plecteretur, inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supramodum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus unum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq; ad eum reuersurum esse dum uixerit. Deniq; nec ægrotum, quamuis sæpius accitus, fratrem inuisere uoluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus uellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & uenit ad eum, & humanissimè curatum uoluit: sed morbum superare non quiuit; intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet usq; ad ultimum uite diem dilexisset Herodes, tamen quod illum quoq; ueneno peremisset, fama uulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimæq; funus sepultura dignatus est. Unus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum uitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem poena sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum regem tristes adissent, fratrem ipsius Pheroram ueneno interceptum esse dicebant. nam quædam ei cibum obtulisse coniugem suam, et non eo, quo solebat, modo conditum: eoq; sumpto, illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam ueneficam mulierculam ex Arabia, ut uenenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namq; illi notam fuisse. Percussus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq; tunc exclamat aliqua doloris impatiens: Deus celi terræq; rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, uindictet. Hoc rex initium nactus, persequerebatur ulterius indaginem ueritatis. Mulier uero & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiusq; mulieribus, & occultos eorum conuetus aperuit: quodq; Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare

solid

soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarū hæc indicauit. Cum autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta cōgruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras uerò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quod post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariammæ eiusque filijs minimè pepercisset: ideoque melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quod cum ipse iā cæcus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, sed fortasse prius, quàm regnare incipiat, moriturus: aut si unquā ille decesserit (quādo autē istud futurum?) uoluptatem sibi successione omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariammes filium scripsisset hæredē. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo stādum arbitraretur: se namque, ut ex eius progenie nemo superesset, curaturus. Quinetiā cum omnes patres, quibus inuisi unquam filij fuerunt, odio uincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atque cum Pheroras diceret, Quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, Vtinam cunctis ablatis nudos se, dummodò uiuos relinqueret. Verum hoc nequaquam fieri posse, ut tā pestiferam bestiā quicquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si uirorum spiritum manusque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quod Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliata, multis comparato talētis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis cōperit, necādi sui causa ex Ægypto Antipatrum uenenum malum petisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram uerò uenenum uxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa uerò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, ut eo modo probationes & regis tormēta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, nō in caput, sed in diuersam delata partem, periculū mortis euasit. Portataque ad regē, ubi resipiscere potuit, (nam casus eam perturbauerat) quam obrem se præcipitasset interrogata, adiurante rege, quod uera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret, paulisper tacuit. Deinde: Quid, inquit, secreta custodio, cū Pheroras obicit,

Doris Antipatri mater, ornatu spoliatur, et expellitur.

obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecū Deus testis mihi ueritatis, qui falli nō potest. Cum Pheroræ morituro lachrymās asiderem, tunc ille me ad se uocauit: En multum, inquit, cōiunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu uerò quod in eum seruas, relictum nobis ab Antipatro uenenum, huc affer properè, meq; uidente consume, ne ad inferos quoque ultricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita ut iussit attuli: & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum uerò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruauī. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert: rex uerò in matrem fratremq; Antiphili contulit quæstionem. Verum hi quoq; Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur, illumq; uenenum à fratre, apud Alexandriam exercente medicinam, accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atq; indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariammen, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque poena coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis, & ultis.

Cap. XX.

*Archelaus &
Philippus falso
accusantur.*

POST hæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem uenenum ferens, hoc est, aspidum uirus, aduenerat, aliorumq; serpentum succos: ut si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem uerò præter susceptam contra salutem patris audaciam, uelut operam subcisiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studijs Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magniq; animi, regis filij, quos Antipater uelut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nōnullis autem corruptis scribere persuasit, quòd multis patrē maledictis carperet, ac de Alexandri & Aristobuli necesse manifestè quereretur, scq; accitos esse grauius ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, id' que maximè sollicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quàm proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremq; adeundo uitandæ suspicionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falso scripta, quædam uerò adolescentiæ peccata esse, commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, sumptuum confundere tentabat indicia, uestem preciosam uariaq; stragula, poculaq; argentea, necnon & aurea comparando, aliaq; plurima instrumenta, ut preciorum magnitudine mercedes falsarijs erogatas cæaret. Deniq; ducenta talēta retulit expensā, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem

malis

malis tunc minoribus maiore coniectis, cum omnia quidem tormēta de par-
ricidio, epistolæ uerò de iteratis fratricidijs conclamarēt, nemo tamen ex lu-
dæa uenientium, quo loco fortunę domus essent, ei nunciāuit, quamuis inter
scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita
erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluntas fuit,
per interfectorum fratrum manes obmutescabant. Deniq; Roma literas mi-
sit, continuo se uenturum esse, quodq; honorificè dimissus esset à Cæsare, nū-
cians. Rex autem insidiatorē manibus tenere desiderans: timensq; ne, si quid
præscisset, fortè caueret, ipse quoq; literis beneuolentiam simulans, & alia fa-
miliarissimè scripsit, & ut reuersionem suam maturaret, orauit. Nam si prope
rasset, matris suæ quoq; offensionē posset componere, quam expulsam esse,
non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ suscep-
erat epistolam apud Tarentum, eumq; uehementer luxerat: id autem nonnul-
lis de patruo laudabile uidebatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris
erat, quòd insidiæ pro uoto nō cesserant: neq; tā Pherorā flebat, quàm male-
ficorū ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat, occu-
pabat, ne quando fortè deprehenderetur uenenum. Tunc autē in Cilicia pa-
tris epistola sibi reddita, quā suprā memorauī, statim quidem festinabat: sed
postquā in Celēderin delatus est, subit eum quēdā materni casus cogitatio,
anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei
suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus
ex causis matrē suam repudiasset: nāq; timere, ne fortè criminibus matris ad-
deretur. Minus autē prudentes, & uisendæ patriæ cupidi magis, quàm quid
Antipatro esset utile considerantes, ut properaret monebāt, ne ex ipsa mora,
& patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus.
Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factū: nec enim præsentē illo
quenquam id ausurū fuisse. Absurdū autem uideri, propter suspensiones incer-
tas certis bonis carere, neq; maturè se patri reddere, ab eoq; regnum accipere,
quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusq;
in Sebastū Cæsariæ portū deferitur. Occurrit autē illi præter opinionē
maxima solitudo, cum omnes eum deuitarent nullusq; auderet accedere. Nā
etsi semper æquē inuisus erat, odio tamē ut proderetur, tunc data libertas est.
Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de
Antipatro fama repleuerat, solusq; de se quid agere Antipater ignorabat.
Nec enim uel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, uel
ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelligens, cal-
liditate celabat, metuq; penē mortuus, uultu confidētiam simulabat. Et neq;
fugæ spes ulla erat, neq; circumstantibus malis emergere poterat: certumq;
nihil ei de domo, ne ibi quidem nūciabatur: id enim regis interminatio pro-
hibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse
deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis,
quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaq; his armatus, sine amicis in regiam
uenit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ
rektor intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusq; audacia, uelut
eius salutandi causa, propius accedebat: cum ille obiecta manu, & capite de-
clinato,

Ant. lib. 12.

cap. 3.

Herodes Antipatrum literis ad se redire hortatur.

Antipater Herodem adi.

*Doridis ad
Antipatrum
litera.*

clinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari uelis, qui tot maleficijs inuolutus sis. Dispereas, impium caput: neque me attingas, prius quam criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudiciū & iudicem, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodū te purges in diem crastinū, meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autem ad eum uenissent mater & uxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumque recepta mente, quo pacto sese defenderet, cogitabat. Postero autē die rex, adhibito propinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoque amicos uocat. Ipse autem cum Varo residens, cunctos indices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem comprehēsi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiusmodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum uenias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his unā cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cumque pronus ante pedes patris cecidisset: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu uelis. Ille autē magna uoce imperato ei silentio, ad Varum locutus est: Quod & tu Vare, & qui uis iustus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certò scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omnique calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miserandus uideri debeo, quod erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram, eosque Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos alijs inuidendos regibus æmulandosque constitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim, quod iuuenis & successor meus futurus esset, maximè securitas querebatur: at uerò hic belua, patientia mea, supra quam satis erat, expletus, in me satietatē suā profudit: eique diu uiuere sum uisus, meamque senectutem grauiter tulit, rexque fieri non nisi parricidio passus est. Quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quod eum ex agro abiectū reduxerim, & exclusis quos mihi regina pepererat filijs, regni mei uicariū declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrui. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene sum meritus? cui uiuus etiam potestatem meā penè concessi: apertè autem regni successionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta reditus talentorum, sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quemque solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatorem, Cæsari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris, quantum Antipater admiserunt? quod uere de his habui indicium, quale demonstraui huius insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid parricida, rursumque ueritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. Nam ego istam beluam noui: & quæ sit uerisimilia dicturus, iam nunc prospicio, fletusque simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut uiuum Alexandrū cauerem, neque meū corpus omnibus crederem. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere, ne quis mihi fortè parasset insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur

luctum

luctum peremptorum, & uiuētium fratrum beneuolentiam dī iudicaret: hic propugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem uenit, & quemadmodum singula simulasset, uix me credo uiuere, tamq̃p̃ grauem insidiatorem, quo pacto effugerim, miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihiq̃p̃ amicissimi semper infensi sunt, ego quidem factorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinē sitierit, elabetur, etiamsi per omnes filios meos indicia uentura sint. Hæc dicens, ipse quidem interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem unum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite, cum prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem tu semper seruatorem te habuisse cōmemoras? Aut si ficta, ut dicis, simulataq̃p̃ mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerem, quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio, coelestem latere iudicem omnino non posset, qui ubiq̃p̃ præstō esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus ultus est, quia tibi malè cogitauerāt? Quid aut fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebam. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans, alijs timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisq̃p̃ bestiae animum gererem, certè mansueti patris beneficijs uincerer: quē, sicut tu dixisti, reduceris, totq̃p̃ filijs anteposueris, uiuusq̃p̃ regem declaraueris, aliorumq̃p̃ bonorum magnitudine reddideris inuidendum. O me miserum, acerbissimamq̃p̃ peregrinationem meam, quàm longum liuori tempus magnumq̃p̃ insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisq̃p̃ rebus abieram, ne Syllæus tuam cōtemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe uocitabat. Accipe pater has eius literas: hæ fictis in me criminationibus ueriores, his me defendo, hæ affectus erga te mei argumenta certissima. Recordare quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias nō ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu cōpulisti ut darem accusandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia ueniam. Ecce adsum, terra mariq̃p̃ nihil usquam parricida perpessus. Sed nondum me hoc argumento diligas: nam & apud Deum, & apud te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per uiscera mea pergant instrumenta poenarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori nō debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu uociferās, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solū autem Herodem, quo minus fleret, iracundia continebat, documentis ueris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maxime uerò fratrum interitū, quos ipsius calumnijs interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successio- nis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum parasset, multo minus

*Antipatri res
sponsio.*

*Nicolai contra
Antipatru accu-
satio.*

à fratribus abstinere. Cum autem ad ueneni probationem uenisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, ueluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis alijs dictis & probatis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quam, Deus testis est innocentiae meae, silensque iaceret, uenenum petijt, idque cuiusdam damnatorum capitis ex custodijs bibendum dedit: eoque statim mortuo, quaedam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Caesari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihilominus rex Antipatro uinculis tradito, cladis suae nuncios ad Caesarem misit. Post haec Salomen appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidam enim e seruis Antiphili Roma uenerat, Epistolas ferens cuiusdam, Acmes nomine, ancillae Iuliae: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes Epistola inter literas Iuliae reperta, clam ei beneuolentiae causa misisse. Ipsius autem Salomes Epistolis & male dicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed haec ab Antipatro erant fictae: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaerat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit, cuius uerba haec sunt: Sicut uoluisti patri tuo scripsi, & alias Epistolas misi, certo sciens, regem sorori suae minimè posse parcere, si eas recitauerit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac Epistola & quae in Salomen sunt composita, deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis Epistolis fuisset oppressus: quodque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Caesarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regemque scripsit Antipam, praeteritis Archelao & Philippo natu maioribus: nam & hos Antipater infimulauerat. Caesari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori eius ac filiis, itemque amicis & libertis, propè quinquaginta: ceterisque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

De aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

Cap. XXI

Ant. lib. 17.
cap. 8.

MORBUS autem ingrauescebat, quod eum senectus pariter ac moror urgeret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, ut nec bona ualitudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat aegritudinem, quod Antipater uiueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse conuulisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate Sophistae duo, qui summè scire leges patrias uidebantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria praedicabantur: Iudas filius Sepphoræ, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regem audissent morore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, ut Deus uindicaretur.

Iudas & Matthias
Sophistae.

tur, fabricataq; aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut uultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulachrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximam portam templi aquilam collocauerat auream. Eumq; tunc monebant Sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decedentibus, & animam immortalē, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitiā: magisq; morbo cupere, quàm uirtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor subito peruagatur, regem ferè iam mori: unde etiam confidentius adolescentes coronam adorti sunt: ipsoq; meridie, quum plurima multitudo uersaretur in templo, crassis demissi funibus, aquilam ex tecto auream securibus abscindebant. Qua re statim regis duci nunciata, nō parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos, regi exhibuit. Qui primū interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente? Lege patria responderunt. Cum uerò, quid exultarent tantū, quibus mors immineret, ab his quæreretur: Quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaq; rex cōmotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quod occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, uelut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autē metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, ut primū facinoris suauisibus, deinde in eo deprehensis poenæ subditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus demissi erant cum Sophistis uiuos incendi, & reliquos qui unā comprehēsi sunt, obtruncados carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum uarijs doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduus autem uexabatur colli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis uitio tumuerant. Quin & inflatio uentriculi, putredoq; uirilis mēbri uermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorumq; omnium contractio fatigabat: ut qui hæc ad diuinitatem referrent, ultionē eam esse dicerent Sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, uitæ tamen cupidus erat, & remedijs excogitatis salutem sperabat. Deniq; lordas nem transgressus, apud Calliroēn aquis calidis utebatur, quæ in lacum feracē bituminis, qui Asphaltites uocatur, effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autē corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, ut etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere uisus est. Desperata uerò salute, militibus quinquagenas drachmas, multamq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum autem rediēs ad Hierichunta uenisset, atra iam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur, factumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusq; uici ex omni Iudæa nobiles, in locum, cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se uocatis: Scio, inquit, mori

An. lib. 17.
cap. 9.

tem meam festis gaudijs celebraturos esse ludæos. Verum per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos uiros qui habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: ut etiam inuita omnis mihi ludæa, omnisque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, Epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliae iussu Cæsaris interemptâ, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusque rursus uictus (nam inedia tussisque pariter uolentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptoque malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum uero Achiabus consobrinus eius accurrisset, manusque continuisset, ululatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eoque prope audito, Antipater fiduciam recepit: lætusque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, ut se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solum ne fieret, obstitit, sed etiam regi uelociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quam uires ægrotantis ualebant, continuo satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumque sepeliri præcepit in Hircanio. Deinde rursus corrigit Testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham uero Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex quo interfecit Antigonus, regno potitus: triginta uero septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidem omnibus, secunda fortuna usus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, uinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & unumquemque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anulum regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cepit dicere, & multitudinem consolari. Relictamque ab eo militibus Epistolam recitauit, in qua multum rogabat, ut beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post Epistolam Testamentum legebat, in quo Philippum quidem heredem Trachonis, proximarumque regionum: tetrarcham uero, sicut supra diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatamque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse uoluit, cetera uero seruari iuxta superius Testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesque per cuneos & populus adeuntes, suamque promittebant, Deique beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroque distinctus, thorax au-

Ant. lib. 17.
cap. 10.

Antipatri
mors.

Herodis
mors.

Ant. lib. 17.
cap. 12.

Herodis se-
pultura.

tem purpura uariatus, corpusq; super eum uelatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona uerò desuper aurea, sceptrumq; in dextera, & circa lectum filij cū propinquis. Præterea satellites agmenq; Thracium, Germaniq; & Galli, uelut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cetera uerò militum manus armata, ducesq; suos ordinumq; principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibiq; secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBER SECVNDVS.

De successoribus Herodis, & uisione direptæ aureæ aquilæ.

Cap. I.

VRBARVM autem nouarū principium fuit, Archelao Romā proficiscēdi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisq; feraribus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos necessariò multos ad inopiā redegit: nam qui eū neglexerat, impius estimabatur) candida ueste indutus procedit ad templum. Ibique uarijs fauorib. exceptus à plebe, ipse quoq; in excelsio tribunali, solioq; aureo residēs, humanissimè uulgus admisit: eisq; & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & q; sibi quasi certò iam regi, magnos honores habuissent. Verum se tamē ait nō potestate solum interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium Dominus cōstitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta uoluntati exercitus restitisse, cū sibi diadema uoluisset imponere. Cæterum pro alacritatē ac beneuolentia, æquē militibus ac populo plenam se uicissitudinem relaturum, si ab his quorū etiam esset imperiū, certus rex declaratus fuisset: studiumq; sibi esse, ut erga illos rebus omnib. patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentē magnis tentare petitionibus cœpit. Namq; alij tributa leuari, alij uectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autē postulatis, in gratiam populi facillè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Ecce autē subito post meridiem congregati nō pauci nouarum rerum studiosi, ubi cōmunis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorū casum; quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem nō occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuq; iusto & planctu ciuitas personabat, uirorum causa uidelicet quos pro templo ac legibus patris interisse dicebant. Eorum autem mortis poenas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetēdas esse clamitabant: ac primū, quem is cōstituerat pontificem reiiciendum,

Ant. lib. 17.
cap. 12.Archelai erga
populum libe-
ralitas.Ant. lib. 17.
cap. 12.

Ioseph.

11 ;

aliumq;

*Aquile aureæ
direptæ ultio.*

*Ant. lib. 17.
cap. 13.*

*Antipas regnū
afficit.*

aliūq; pietate præstantem, magisq; purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum protectionis festinatio continebat, metuentem, ne si sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm ui experiebatur sedare turbatos: missocq; magistro militum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, ubi ad templum uenit, prius quàm uerbum faceret, lapidib. proturbarunt: & alijs post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neq; si numero aucti fuissent, ociosi fore uidebātur. Itaq; instante azymorū die festo, qui apud Iudæos Pascha uocitatur, plurima uictimarum copia plenus, infinita quidem ad templū ex agris multitudo religionis causa descendit: cū illi qui Sophistas lugebāt in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumpere, cohortē militum & tribunum qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne uulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius uerò tribunus uix elabitur. Et illi quidē statim, ueluti nihil malitū esset, ad celebrāda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iā multitudo cōprimi non posse uidebatur. Quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesq; per campū: qui cum sacrificijs occupatos singulos inualissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam uerò manum per montes proximos disiecerunt. præcones autē sequebantur Archelaum, iussu eius unumquemq; ut domum recederet admonendo. Itaq; cuncti neglecta diei festiuitate, abiēre. Ipse autem cū matre, necnō & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itemq; rerum familiarium curatore. Vnā uerò egressa est cum filijs suis Salome, fratrisq; regis filij, generq;, specie uelut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa uerò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæā ueniens, ad pecunias custodiendas Herodis. Quem ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neq; ad arces uenire properauit, neq; thesaurus paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed usq; ad cognitionem Cæsaris se ociosum esse pollicitus, apud Cæsaream cōmorabatur. Postea uerò quàm sibi obstantium unus Antiochiam petijt, alter, hoc est, Archelaus Romā nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam tenet: custodumq; principibus, itemq; dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tētabat. Nō tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in obseruādo singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuētes. Ad hoc autem Antipas quoq; de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmitus esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eiq; se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secū matrem, fratremq; Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, non nihil uidebatur esse momenti. Namq; illi fuerat amicorū charissimus. Ora-

tori

tori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. unde etiam qui se monuerant, ut Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti uoluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ uerò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quicquid præcipue liberi omnes suis iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per Epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam uerò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri qui cum ea sentirent, Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrisque anulum per Ptolemæum, rationesque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea quæ ab utraque parte dicerentur, ubi & regni magnitudinem, multitudinemque redituum animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium uocat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi uerbis quidem de regno uideretur contendere, re autem uera iam dudum rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluiisset. Nam post Herodis mortem, quibusdam, ut diadema sibi imponerent, subornatis, regis eum more in solio aureo residentem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ uelut à rege impetranda petisset: maximorumque reos criminum, quos pater suus uinxerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram à Domino postulaturus uenisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, ut non rerum, sed uocabulorum Dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris assimulasset, obiecit: cum interdum quidem personam componeret in mœrorem, noctu uerò ad comestationes usque potaret. Denique seditionem uulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat. Totius enim orationis suæ uires, eorum multitudine qui circa templum cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem uenisse: ad hostias uerò, quas ipsi macandas uenerant, crudeliter esse iugulatos: tantumque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congestisset. Itaque huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni unquam eum dignum esse uisum, nisi cum sanæ mentis inops erat, animo deterius ægrotante quam corpore, & quæ in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omni uicio purgata mente fecisset. Ut tamē quis firmiter esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admisis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populū peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis, perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia

Antipater Salomes F. Archelaum accusat.

Nicolaus Archelaum defendit.

cædem in templo necessario factam esse perdocuit: nam quorum necis argue retur, non regni solum, sed etiã ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: alio rum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundũ ue rò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo suc cessoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum sciret, ut re rum Domino potestate sua cederet, nec unquam in hæredis errasse iudicio, sed sano corde quẽ constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet, non ignorauit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in me dium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyus. Quo perbeni gnẽ Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum uerò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his qui testamento continerentur, aliquem re gni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio uidebatur.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudeos & Sabinianos.

Cap. II.

*Ant. lib. 17.
cap. 14.
Malthace Ar
chelai matris
mors.*

SED antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Arche lai Malthace morbo correpta moritur. Et uariæ literæ de Syria per latae sunt, Iudæos defecisse nũciantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut incentores se ditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur, ex trib. quas ex Syria duxerat secum legionibus, unam in ciuitate reliquit: atque ita in An tiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymã uenisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò uim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignẽ regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multi tudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis uocatur, septies septem die bus exactis rediens, ex eorum numero uocabulum naçta, non religionis so lennitas populum, sed indignatio congregauit. Denicq; concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemq; Idumæa & Hierichunte, trans que Iorda nem positis regionibus, factus est: cùm indigena ex ipsa ciuitate populus Iu dæorum, & numero simul & alacritate præstaret: & tripartita manu terna castra collocauerunt, una in septentrionali regione templi, altera in meridiona li Hippodromum uersus, tertiãq; in occiduo prope regiam tractu, circumsef sosq; Romanos undiq; obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eo rumq; spiritu perterritus, crebris quidem Varum nũcijs precabatur, ut quam maturẽ ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ inter uenisset. Ipse uerò in altissimã castelli turrim, quæ Phasaelus uocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs ut in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autẽ præcepto milites obedientes, in tem plum uolant, uehementiq; cum Iudæis pugna configunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea uerò quã mul ti Iudæi porticibus occupatis, à uertice telis eos appetebant, plurimi contere bantur: & neq; ex alto iaculâtes ulcisci faciliẽ poterant, neq; cominus dimican

*Pugna inter Iu
dæos & Sabin
ianos.*

tes ferebant. Ab utrisq; tamen afflicti succedunt porticus, opere, magnitudine atq; ornatu mirabiles. Ibiq; tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebatur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendi periculum suis gladijs præueniebant. Qui tamen ex moenibus obrepando in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensorib. destituto manus milites attulerunt, & XL ex eo talenta diripuere: quorū quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magisq; pugnaces, tam uirorum quam opum interitus in Romanos contraxit. Obsesq; his regia minitabantur exitum, nisi quamprimum inde secederent: Sabinus, si uellet, unā cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitabantur regionum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hisq; Rufus & Gratus præpositi, unus peditum rector, at uero equitum Rufus: quorum uterq; ui corporis atq; prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaq; Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli moenia tentantes, & ad Sabinum clamantes ut discederet, ne impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret, euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multosq; ad regni cupidinē tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia ueteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armisq; instructi cū regijs decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex uicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiae latronū principis, ab Herode quondā rege capti, qui tunc illas regiones uastauerat, nō parua multitudine collecta, ruptisq; regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, cōtra potentiae cupidos manus mouebat. Trans flumē quoq; Simon quidam ex regijs seruis, pulchritudine simul & uastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cū latronibus quos cōgregauerat ipse circuiēs, & apud Hierichunta regiā, & multa alia magnifica diuersoria igni corruptit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesq; habitationes, quib. aliquid decoris erat, cōcremasset, nisi Gratus regionū peditum rector, ex Trachone sagittarios, itemq; Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua ualle fugientem, & ex trāsuerso percussus in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordanis proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus. Tunc enim pastor quidam, cui nomen Athronges

An. lib. 17.
cap. 15.

Athronges
regnum affe-
bat.

curabat.

curabat. Et tum quidē etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autē post tēpore, cum fratribus suis uastando territoria, & occidendo præcipuē Romanos, itemq; regiones perseuerauit: cū nec Iudæorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntē reptum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri uerò in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum cōtra indigenas, itemq; alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo uerò qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autē latrociniali bello cunctam inflammabant Iudæam.

De Vari gestis circa Iudeos crucifixos.

Cap. III.

Ant. lib. 17.
cap. 16.

Sephoris incē-
ditur.

Ammaus exu-
sta.

VARIUS autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atq; optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Berytjjs etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi uerò in Ptolemaidē tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditumq; peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidī propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam uertit: & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas uerò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quod inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad uicum positis, qui appellatur Arun, Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabis, qui & amicis Herodis infensi erāt, inde ad Sappho progreditur, alterum uicum turtilsimū: quem similiter, omnesq; reditus ibi repertos depopulati sunt. Cedis autē ignisq; plena erant omnia: nec prædationi Arabum quicquā obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arii cæterorumq; indignè ferētis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo uisu Iudæorum castra disiecit: & alij quidem per agros abiēre fugientes: qui uerò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes, sed propter diem festum receptam necessariò multitudinem, in ciuitate obseffos esse potius cum Romanis, quàm cum dissidentibus conspirasse. Antè uerò obuiam ei uenerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitū regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari uenire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multis que sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè uerò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum

millia

millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quod eos non auxiliantiū more uti militia, sed pro sua libidine, & supra quā ipse uellet, agros uastare perspexit: suis autē comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verū illi se Varo prius quā in manus ueniretur, Achiabi consilio traderunt. Varus autem multitudini uenia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quod omnino cōtra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eademq; legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

De ethnarcha Iudæorum instituto.

Cap. IIII.

ROMAE autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petitori. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant, & astabant eis plus quā octo millia Iudæorum, Romæ degentium. Itaq; conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium, admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cū legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorum autē amici ab utraq; parte secreti erant. nam & cum Archelao stare propter odium atq; inuidiam recusabāt, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erant etiā Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis præmissus à Varo, ut & Archelao subueniret, & si regnum Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatoribus exponere, quæ nam contra leges fecisset Herodes: primū non se regem, sed omnium qui usquam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebāt. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteris ornauisse, populisq; alienis Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua uerò felicitate ac patrijs legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quā omni æuo maiores sui, postquam ex Babylone discessere, perpessi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concitati. Verū se tamen ad modestiam ex aduersæ fortunæ consuetudine profecisse, ut etiam successionem uoluntariam acerbissimæ seruitutis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellassent nihil morati, & unā cum eo luxissent mortē Herodis, ac pro eius successore uota celebrassent. Illum autē quasi metueret, ne non certus eius filius uideretur, à cæde trium millium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatū meruerit, tot immolasse Deo hominum uictimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Rectē igitur eos qui de tantis malis superessent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere uulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, ut Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent: néue quod ex canatione restaret, his obijcerent, à quibus crudelissimè lacerabatur: sed patriam

Ant. 18. 17.

cap. 17.

Herodes accusatur.

Nicolaus Iu-
deorum cōtra
reges accusatio-
nem dissoluit.

Archelam eth-
narcha instituit.

patriam suam coniungi Syriae finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudaeos qui nūc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudeorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus quae in reges erant proposita, dissolutis, nationem coepit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaeque regibus uix pareret. unā etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Caesar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiae nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum praeuisset, facturū esse pollicitus. Reliquam uero dimidiam in duas tetrarchias diuisit, duobusque alijs Herodis filijs attribuit: unam Philippo, alteram Antipae qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, & Galilaea: quarum ducenta talenta redditus erant. Batanæa uero & Trachon, & Auranitis, & quaedam partes domus Zenonis, circa Iamniam. Philippo destinatae sunt: quae talentorum centum redditus ministrabant. Archelai uero ethnarchia Iudam, omnemque Iudaeam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere, quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditae sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriae Caesar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quadraginta talenta. Quin & Salomen præter illa, quae testamento regis ei relicta erant, Iamniae dominam, & Azoti, & Phasaclidis idem Caesar constituit: regiamque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta redditus colligebantur. Domum uero eius ethnarchiae subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis millibus pecuniae donauit: easque nuptum Pherorae filijs collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus uilissimis propter honorem defuncti.

De subditio filioꝝ Alexandro, eoꝝ deprehensio.

Cap. V.

Ant. lib. 17.
cap. 18.

ANTEREA quidam iuuenis, natione Iudaeus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formae similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam uenit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optime scientem: a quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudaeos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumque inde transmissus, ibique ampliore quaestu cumulatus, etiam hospites suos magna uerisimilitudine Romam secum nauigare pellegerat. Postremo delatus Dicæarchiam, multisque muneribus ab Iudaeis eius loci donatus, quasi rex a paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formae similitudo, ut qui Alexandrum illum uiderant, planeque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romae Iudaei, uisendi eius studio circumfusi properabant

perabant: & infinita multitudo per uicorum angustias, quocunq; ferebatur, conueniebant. Tanta namq; dementia multos ceperat, ut illum sella portaret, ac regale obsequium proprijs ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri uultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm uideret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maxime uerò, ubi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto uerò non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaq; ab alijs ei separatam uitam dixit à Cæsare præmium fore: si tantæ fraudis prodidisset authorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequit: & Iudæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta uiuus Alexander non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigū numero inseruit, suam uerò eius interfici iussit. Melijs autem sumptuum detrimentum pro amentia precio satis esse iudicauit.

Alexander falsus.

De Archelai exitio.

Cap. VI.

ETHNARCHIA uerò suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solum Iudæis, sed etiam Samaritanis crudeliter abusus est. Nonoq; principatus sui anno, legatis contra se ab utrisq; ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium uerò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusmodi somnium uidisse commemorant: Non uem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde uates, Chaldæorumque nonnullos, quid nam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Alijs autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesq; rerū mutationes: eo quod agros arando uerterent ac mutarent. Ideoq; regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: uarias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisq; auditis, Archelaus quinq; diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filia Cappadocæ regis referre: quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem libere regi Libyæ nuptam, eoq; defuncto domum reuersam, domicip apud patrem in uiduitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi cōspexit ad hoc amoris accensus est, ut eam statim repudiata cōiuge sua Mariamme, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam redijt, uidere uisum est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima uiri tertij: & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidē nō

Ant. lib. 17. cap. 19.

Archelai somnium.

Simon somnium Archelai interpretatur.

Glaphyræ somnium.

Ioseph.

Kk

disimulabo

disimulabo contumeliam, tēq; licet inuitam recuperabo. Atq; hoc exposito somnio, uix biduum superuixit.

De Simone Galileo, de tribus sectis apud Iudeos.

Cap. VII.

*Ant. lib. 18.
cap. 12.*

Essenorum secta.

MITVR Archelai finibus in prouinciā redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptāte, Galilæus quidā, Simon nomine, defectio- nis arguebat: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pēdere pate- rentur, dominosq; post Deum ferre mortales. Erat autē propriæ sectæ sophis- ta, nulla in re similis alijs. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum unū Pharisei profitētur, alterum Sadducæi, tertiū uerò, quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudæi, uerū inter se mu- tuo amore coniunctissimi: & qui præter cæteros uoluptates quidem quasi maleficia uitaret: continentiam uerò seruare, neq; cupiditati succumbere, uir- tutem maximam ducerent. Itaq; nuptias quidē fastidiunt, alienos uerò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habētes, suis mori- bus diligenter instituunt: non quia coniugia uel humani generis successione censeant perimendā: sed quia cauendā putent intemperantiā scēminarū, nul- lam earum uni uiro fidē seruare credentes. Quin & diuitiarū contemptores sunt, rerumq; apud eos communicatio admirationi habet, neq; inuenias al- teri alterū opulentia præstare: legemq; sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam sectari uellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne uel paupertas humilitas, uel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, uelut inter fratres, unū esset omniū patrimonium. Probro autē ducunt oleum, & si quis uel inuitus unctus fuerit, munditijs corpus absterget: quoniā squa- lorem decorem putant, dummodò semper in ueste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habēt, & ad usus omnium singulos indiuisos. Non est autē illis una ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid ha- beant promptū exhibent, quasi proprium. Deniq; tanquam cōsuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antē uiderunt. Hinc est, quod cum pere- grinantur, propter latrocinia tantum armantur, neq; præterea quicquam fe- rant. In singulis autē ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorū uestimenta cæteraq; usui necessaria tueatur. Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agen- tibus, par est. Nec uerò uestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino conscis- sis prioribus, aut longi temporis usu consumptis. Nihil autē inter se mercan- tur aut uendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deū religiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædā uota celebrant, quasi ut oriatur precantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumq; ad horam quintam studiosè fuerint ope- rati, rursus in unum congregantur: linteisq; præcincti uelaminibus, ita cor- pus aquis frigidis abluunt. Atq; hac lustratione facta, in eadem secreta coeūt, quo neminē alterius sectæ hominem aspirare concessum est, ipsiq; purificati, uelut

uelut in sanctum quoddam templum in coenaculum ueniūt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, unum autem uasculum ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde uoce cibum sacerdos anteuenit: neq; gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoq; prandij uota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinūt, quasi datorem uictus, Deum laudibus canunt. Tunc ueluti sacris illis depositis uestimentis, in opere usq; ad uesperam uersantur. Similiterq; inde reuersi coenant, confedentibus etiam hospitibus, si quos fortè interuenisse repererint. Neq; uerò clamor unquam tectum illud, neq; tumultus inquietat: cum etiam loquendi ordine alijs alijs cedant: eorumq; silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam uideatur uenerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate desinitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando et miserendo, sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuiq; licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictū, lidem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, pauci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum autem iusiurādum quasi periurio deterius uitāt. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium ueterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant, eligentes. Hinc illis morborū remedia, stirpes medicæ, quemq; uim propriā singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ uerò suæ studiosis non statim cum eis una collectio: sed per annum integrum extrinsecus commoranti cuiq; eundem uictus ordinem tribuūt: dolabellam quoq; & quod prædictum est perizoma, & albā uestem tradentes. Cum uerò processu temporis experimentum cōtinentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibū: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neq; tamen in conuictum assumitur. Post ostensionem quippe continentie, duobus annis alijs mores eius probantur. Cumq; dignus apparuerit, tunc demum in consortiū assumitur. Prius uerò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primū quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neq; ex præcepto obesse: quinimò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maximè uerò principibus. Neque enim absque uoluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam cōtingere. Si uerò ipse cæteris præsit, nunquam se ab usum uiribus potestatis ad cōtumeliam subiectorum: sed neq; ueste aut ambizioso aliquo ornatu reliquis eminere, ueritatem semper diligere, & habere propositum conuincere mentientes. Manus uerò à furto, & animam puram seruare ab iniustis compendijs: & neque aliquid de mysterijs consecratos celare, neque profanis eorū quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte compellat. Super hæc autem addūt, nihil se de dogmatibus aliud, quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorū nomina. His quidē execrationibus explorāt, & quasi præmuniunt ac-

cedentes. Deprehensos uerò in peccatis à sua cōgregatione depellūt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunq; morte consumit. Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neq; capere ab alijs oblatum cibum potest. herbas uerò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miserati, extremum spiritum agentes receperūt: sufficientem pro peccatis eorum, quæ usq; ad mortem adduxerit, poenam luisse censentes. In iudicijs uerò sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptāt autem nō minus q̄ centum in unum coacti: q̄ autem his decretum fuerit, immobile manet. Veneratio quoq; apud eos post Deū magna legislatoris est: ita ut si q̄s eum blasphemauerit, morte damnet. Senibus uerò obedire & plurium quorumq; decreto, p̄babile arbitrant officium. Cum simul deniq; sederint decē, nullus unus nouem loquit inuitis. Expuere quoq; in medium eorum, uel in dexteram sui partem, quisq; deuitat. Sabbatis quoq; operationem aliquā contigisse, omnibus ludēis diligentius cauent: neq; cibū sibi solum pridie pręparāt, ne uidelicet illo die ignem accendāt: sed neq; uas aliud quod trāspōnere audent, imò nec aluum purgāt. Alijs autem diebus fodientes foueā uno pede altam *σκαλίδι*, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa ueste sese diligentissimē contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriā faciant, in eadē fouea ab onere uentris leuant, ac deinceps terram quam effoderant reducūt: idq; ipsum faciūt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluant. Discernunt autem inter se, secūdam susceptæ abstinentiæ tēpora, in ordines quatuor: tātumq; hi q̄ iuniores sunt, inferiores pręcedentibus æstimant, ut si aliquos eorum contigerint, quasi à cōtractatu alienigenæ diluant. Viuūt autem q̄ longissimē, ita ut plurimi eorum usq; ad cētenariam proferant ætatem, p̄pter simplicitatem uictus, ut equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem uincūt firmitate cōsilij. Mortem uerò, si cum decore obeūda sit, iudicāt etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem corū in omnibus negotijs animos, bellum quod gestū est cum Romanis. Tunc si quidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transēutes, ut uidelicet uel in legislatoris aliqd loquerent iniuriā, uel ciborū quipiam quod non solent, ederent, ad neutrū horum potuerunt cōpelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in medijs quinimò cruciatibus subridentes, & eis q̄ tormenta admouerāt illudentes, constāter animas cum quadā hilaritate reddebāt, scilicet quasi q̄ eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiamq; eorum non esse perpetuā: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeātes, quasi carceribus ita corporibus implicari, uelut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum uerò fuerint à carnalibus releuatę uinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilicō lætari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hoc Græcorum sententijs, pronūciant ultra Oceanum degere, ubi eis sit reposita perfructio: illic quippe esse regionem, quæ neq; imbribus, neq; niuibus, neq; æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amcenet,

Malis

Essenorum in
tormentis con
stantia.

Essenorum de
diuinitate ani
mę opinio.

Malis autem animabus procellosa loca & hyberna delegāt, plena gemitibus exercendarum sine fine poenarum. Vident autem mihi secūdum hanc ipsam intelligentiam Græci quoq; fortibus suis, quos Heroas & semideos uocauerūt, beatorum insulas sequestrasse: improborum aut animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam commētati sunt, Sisyphos uidelicet, & Tātalos, & Ixiones, et Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem utique uirtutis, dehortationemque nequitiae: bonos quippe fieri in huius uitae conseruatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari aestimantes: quoniam etsi in huius uitae spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittāt, sacris uidelicet libris, & uarijs sanctificationibus, prophetarumq; dictis à primis ætatibus adhærentes: raro autem accidit ut prædictiones eorum frustratio consequatur. Est aut aliud etiam Essenorum collegium; cibos quidem & mores legesq; similes cum prioribus habens, distans uero opinione de cōiugio. Maximam siquidem uitae hominum partem, successiōnem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptijs arbitrant: quippe si in eandem uelint omnes ire sententiam, defecturū confestim genus humanū. Nilominus autem cum tanta ipsi moderatione conueniūt, ut per trienniu explorant ualitudinē foeminarū: & si constātī purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia asciscūt. Nemo tamen eorum cum pregnāte cōcumbit: ut ostendāt, qd nuptias non uoluptatis, sed liberorum causa inierint. Lauantibus autem foeminis, ita ut uiris perizomatū inest amictus. Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinū, Pharisei dicunt; qui certio rem legalium rituum notitiam profitent: & hi primum dogma habent, ut fatō & Deo uniuersa deputent: & quidē uel agere quæ iusta sunt, uel negligere, secūdum maiore partem esse in hominibus profitent: adiuuare tamen in singulis & fatum. Animā autem omnem quidem incorruptā esse, trāsfire aut in alia corpora solas bonorum, improborū uero interminabili supplicio cruciari. Sadducei porro, secūdus ordo, fatum omnino negāt: & Deum extra omnem mali patratiōem inspectionemq; constituūt. Aiūt autem, electioni hominum uel bonum uel malum esse propositū: & secūdū uoluntatē propriam, alterutrū unicuiq; contingere. Animarum aut generaliter uel supplicia denegāt uel honores. Et Pharisei quidem sociales, & qui studeāt se mutua dilectione complecti: Sadducei uero & inter se feris moribus discrepantes, & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de ludæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Essenorum aliud collegium.

Phariseorum secta.

Sadduceorum secta.

De Pilati regimine.

Cap.

VIII:

ARCHELAI ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philip-
pus & Herodes, qui cognominabat Antipas, tetrarchias suas rege-
bant. Salome enim moriens Iuliae Augusti cōiugi toparchiam quā
rexerat, & Iamniā, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delatō au-
tem ad Tiberium Iulij filium Romano Imperio post mortem scilicet Augu-

Ioseph.

Kk 3

sti, qui

*Ant. lib. 18.
cap. 5.*

Ant. lib. 18.
cap. 7.
Pilatus imagi-
nes Cæsaris
Hierosolymā
introducitur.

Corban the-
saurus.

sti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchijs suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream uocitauit: aliamq; in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes uerò in Galilæa Tiberiadem, in Perga autem cognominem Iuliae. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cum curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas uiderent. Nullum enim fas esse, collocari in urbe simulachrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilicò Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, ut ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruantur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinq; diebus continuis noctibusq; mansere. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinē Iudæorum, quasi qui eis uellet dare responsum: cum subito milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatū) armati circumsteterunt Iudæos: circumdataq; triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, uidentes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denūcians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus ut educerent gladios. Iudæi autem quasi uno consilio omnes subito corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt: uociferantes uniuersos se interfici magis uelle, quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde uerò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus, quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadijs trecētis. Ob hoc itaq; uulgi oriebantur querelæ: ita ut etiam Pilati, qui Hierosolymam uenerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum uestibus induti: præcepitq; ut gladijs quidem non uterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicq; cōpositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimq; cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi uerò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatem interfectōrū stupens multitudo conticuit: atq; ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quē pater Herodes interfecit, ad Tiberium uenit. Illo autem non suscipiente accusationem, residens Romæ & reliquorum quidem potentiū notitias ambiebat: maximis autem colebat officijs Germanici filium Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularum apparatus, quibus eum demerebatur, ad ultimum extensis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctōrū uidere. Hoc cum quidā è familiaribus eius Tiberio nunciasset, statim cōcludi iussit Agrippam, qui sub grandi ærumna, usq; ad mortem Tiberij, in carcere per mēses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnū annorum duorum et uiginti, sex mensium, trium dierum, succedens in imperium

rium C. Cæsar absoluit Agrippam uinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, regemq; appellauit. Cum uenisset autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam suscitauit. Irrisabat autem eum maximè in spem regni Herodias uxor, exprobrans ei socordiam: & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare, careret potestate maiore. nam cum Agrippam ex priuato regem fecisset, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, uenit ad Caium, à quo ob auaritiam uehemèter increpitus, ad Hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæsar adiecit. Atq; ita Herodes quidem in Hispania, peregrinante secum etiam uxore, decessit.

Agrippa rex
constituitur.
Ant. lib. 15.
cap. 14.

De superbia Caij, & Petronio preside.

Cap. IX.

A I V S uerò Cæsar intantum contumeliosè abusus est fortuna, ut etiam & Deum se putaret, & uellet uocari. Patriam quoq; suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in Iudæam: Petronium deniq; cum exercitu Hierosolymam misit, præcipiens ut in templo statuas eius locaret: quas nisi susciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam uerò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisq; è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum uerò quidam non credebant famæ bellum nuncianti. Qui uerò credebant, nihil de resistendo poterant comminisci. Celeriter aut in omnes peruadit metus: nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo sita: circumdatur autem montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæam pertinētibus: à meridiana autē Carmelo, qui abest stadijs centum uiginti: à septentrionali quoq; mōte qui est altissimus, quem uocāt incolæ Scalā Tyrriorum: & hic autē distat stadijs centum. Ab ea autem urbe distās duobus stadijs præterlabitur fluuius, quem uocant Beleū, exiguus prorsus: cui propè est sepulchrum Memnonis, habens iuxta se centum ferè cubitorum spaciū, sed admiratione dignissimum. Est enim specie uallis rotundæ, uitream emittēs arenam: quam cum exhauerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rursus impletur. Venti siquidem quasi dedita opera, conuehant illuc de circumstantibus supercilijs arenam istam, utiq; communem. Locus autem metalli, statim in uitrum quod susceperit mutat. Mirabilius quoq; mihi illud uidetur, quod iam conuersæ arenæ in uitrum, quæcunq; pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in uulgarem arenam denuò cōuertitur. Igitur loci quidem illius naturalis est. Iudæi aut cum mulieribus & filijs collecti in campum, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges, deinceps uerò etiam pro suo statu. Ille aut ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens aut in Galilæam, & conuocās in Tiberiadem tam populum Iudæorū, quàm omnes eorum nobiles, et uim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæsaris: his addens, qd & cōtumeliosa esset supplicatio Iudæorum: cum omnes siquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in suis urbibus inter reliquos Deos,

Ant. lib. 15.
cap. 15.

Ptolemaidis
descriptio.

Beleus fons.

Memnonis se-
pulchrum.

imagines quoque Cæsaris locauissent, soli Iudæi istud abnuerent. hoc siquidē quasi ab imperio deficere esset, etiam cum iniuria præsentis. Illis uerò cōtra hęc legem moresque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem simulachrū, ne dum hominis, nec solum in templo, sed neque in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripiens dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est. Si eam quippe transgrediar, uobisque parcam, iuste animaduersionem subibo. Impugnabit sanē uos nō Petronius, sed ille à quo sum missus. nam & ipse æquē ac uos cogor implere quæ iussa sunt. Ad hæc tota multitudo unanimiter succlamauit, ante legis temerationē omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorū clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudæi, Pro Cæsare quidem & populo Rom. se per dies singulos offerre sacrificia: si autem in templo imagines æstimet collocādas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere se quippe iugulos cū mulieribus & paruulis ei, qui interficere uoluisset. Ad hęc admiratio Petronium miseratioque peruasit, intuentem & insuperabilem religionem uiro- rum, & tantum uul- gus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus recesserunt. Post- tri- die autem ac deinceps summates eorum priuatim uiritimque compellans, po- pulum quoque publicē alloquens, nunc quasi consulens admonēbat, inter- dum etiam minabatur, extollens & uirtutem Romanam, & indignationem Cæsaris: inter hæc etiam suam necessitatem, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum uideret etiā semen- tem regionis intercipi (ipsum quidem anni tempus erat, & quinquaginta pe- nē continuis diebus multitudo in urbe otiosa morabatur) ad ultimum con- uocatis omnibus, ait, sibi met periculosam rem se uelle aggredi. Aut enim, in- quit, Deo cooperante placabo Cæsarem, ac uobiscum saluabor libenter: aut illo in ultionem irritato, pro tanta multitudine impendā animā meam. Ac- que ita dimissis turbis, multa pro eo uota facientibus, Antiochiam ab Ptole- maide reuocauit exercitum: atque illinc cōfestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quod tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum uiris etiam prouinciā esse perdēdam. Ser- uare siquidem ipsos legem patriam, & nouis præceptis uehementer obliste- re. His epistolis respondit Caius immodicē, comminans Petronio mortem, quoniam iussuum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorū talium ue- ctōres per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij aut exitium C. Cæsaris nunciantes, prosperē nauigauerūt: denique ante septem & uiginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quā illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

Caij responsio.

De Imperio Claudij, & regno Agrippæ ac morte.

Cap. X.

Ant. lib. 19.
cap. 3.

CAIO per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapit in regnum ab eo exercitu qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus cōsulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis, ut essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, uolens imperiū ad optimates reducere: ut, sicut olim,

olim, ad regendum dignissimi eligerent. Accidit interim ut Agrippa adueniret: quem cum & Senatus in concilium, & in castra Claudius euocasset, ut sciret licet eo strenuo adiutore uteretur in quibus res posceret, uidens Agrippam Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille ilico legatum ad Senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiosa deferret, imò tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam factis fore, quod in regnum uocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. Nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandę potestatis exemplum Caisar morte esse propositum. Quę cum detulisset Agrippa, respondit Senatus, quasi qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se subire uoluntariam seruitutem. Sed accepto Patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci ut eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnant aduersus eos, cum quibus configere minimè uellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo configerent. neq; enim fas esse, propter illorum peruicaciam, patriam ciuili cæde scèdari. Et Agrippa quidem ista Senatui nunciavit. Inter hæc unus ex illis militibus, qui cum Patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos: maximè cum habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus quàm cum armis egredi debeamus. Hęc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. Ac deinceps uidentes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladijs hi, qui fortunę regis ambitiosius adulabantur: & penè accidit ut progressi quinque interficerentur, antè scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculū nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furem, confestim amisurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretq; solitudinis Imperator. Hęc audiens Claudius, continuuit militum impetū. Suscepit autem in castris aduenientē Senatum, & indulgēti honore cōplexus, egressus cum Patribus confestim obtulit Deo hostias, ut mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoq; protinus donat regno patertio uniuerso, adiiciens ei etiam illam quę Augustus Herodi donauerat, Trachionitidem scilicet & Auranitiadem: præter hæc aut aliud quoq; regnum, quod Lysanię uocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus aut præcepit, ut incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat aut etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdē erat, iunctus Berenicę reginę Chalcidis. Opinatione autem celerius Agrippę dati regni census maximus affluebat: quā sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circumdare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obfidionem

Ant. lib. 19.

cap. 4.

Ant. lib. 19.

cap. 5.

Agrippæ
mors.
Ant. lib. 19.
cap. 7. 8.

sidionem Romanis oppugnātibus effecisset. Sed antequam impleteret opus, decessit in Cæsarea. Regnavit autem annis tribus. Ante quoque cum tetrarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicen, Mariammen atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam. Qui cum admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patriæ immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc uerò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamme Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamme, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posterii in maiori Armenia regnauerunt.

De uarijs tumultibus in Iudæa & Samaria.

Cap. XI.

cautis cuiusdā
impudentia.

POST obitum autem Herodis, qui regnavit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrum sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuò Iudæos calamitas cōprehendit. Cōueniente quippe multitudine ad diem festū azymorū in Hierosolymā, stante cohorte Romana super porticū templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderēt) unus è militibus reductis turpiter uestimentis, inclinās posteriora sua uertit ad faciē Iudæorum: & ad hunc habitū uocem emittens similē succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita ut circumstarent Cumanū, ad supplicium militē deposcentes. Ex his autē incōsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimā prosiliebat: cōtinuò quippe saxa rapientes, percutiebāt milites. Tunc ueritus Cumanus, ne totius in eū uulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cū essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis: statimque in fugā uersi, relicto tēplo refugere cœperunt. Tanta autē per egressus de cōstipatione obtritio facta est, ut conculcatione mutua super decē milia hominum cōsumpta sint. Facta est autē uniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autē huic calamitati latrocinantiū tumultus. Iuxta Bethorō quippe, per uia publicam, Stephanus quidē seruus Cæsaris suppellectilē quandam uehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autē ad inquisitionē mittens eos qui in proximis uicis essent, uinctos ad se adduci iussit, obijciēs quod latrones illos non cōprehendissent: qua occasione quidā militum in uico quosdam libros sacræ legis offensos discidit atque cōbussit. Iudæi autē quasi totam religionem inflammata uiderent, undique confluerunt: & uelut machinamento aliquo, ita uel superstitionis attracti, omnes ad unam euocationē ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes ut militē qui tantam contumeliā Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (uidebat enim multitudinē nequaquā quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum

Latrocinanti-
um tumultus.

dicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicq; ludæi placatis animis recesserunt. Denuò autem Galilæorum & Samaritanorū conflictus exoritur. In uico enim quem Geman uocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero ludæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerūt ad Cumanū, rogantes ut antequā grauis calamitas oriret, trāsiret in Galilæā: & in eos q̄ auctores essent homicidij uindicaret. Cumanus uerò his negotijs quæ habebat in manibus postponēs illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam uulgus impetum fecit, sine ullo duce, nec cuiquam principum suorum retinēti acquiescentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidā Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiscuam edidēre cædem, & à nullius ætatis exitio temperantes, uicos etiā inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum unam equitum alam, quæ uocatur Sebastenorum, ut auxilio his qui uastabant esset: sicq; eorum multos qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoq; interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, q̄ in uastandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerūt: opertiq; cilicij, & aspersis cinere capitibus precabant, ut ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas ultionem, ad Hierosolymę perniciem Romanos commouerent: misererent autem patriæ suæ atq; templi, filiorumq; & coniugum propriarum: neq; omnia pariter in discrimen adducerent, neq; ob unius Galilæi uindictam cuncta disperderent. His acquiescentes ludæi, à negotio recesserūt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabāt: sicut ferè solet insolentia crescere rebus quietis: per quę in omni regione agebant rapinę, & audacissimus quisq; reliquis uim afferebat. Tūc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum uenerūt, uindicari de his qui regionem eorum deprædati fuerant postulantes. Præsto autē fuerant etiam ludæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secularum præbuisse Cumanum, q̄ inter principia auctores cædis noluiſſet ulcisci. Tūc Quadratus utranq; partē interim distulit, dicens se cum ad ipsas regiones uenisset, diligenter singula inquisiturū: deinceps uerò progressus Cæsareā, eos omnes quos Cumanus uiuos ceperat, in crucē sustulit. Inde cum Lyddā uenisset, denuò audiuit Samaritanorū querelas, & accitos ludæorum decem & octo uiros, quos cognouit pugne fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionathā & Ananiā, eiusq; filiū Ananum, & nonnullos alios ludæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter autē & Samaritarum nobilissimos quosq;. Præcepit etiā Cumano, & Celeri tribuno, Romā nauigare, reddituros Claudio rationē pro his quæ in regionē gesserāt. His ita cōpositis à Lyddā ascendebat Hierosolymā: & inueniens multitudinē festiuitatem azymorū celebrantē sine ulla conturbatione, Antiochiam redijt. Romę

Galilæorum et Samaritanorū conflictus.

Iudæi 18 securi percussuntur.

autem

autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum causa magna contentione defendens: siquidē & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici: Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum uinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, ut per urbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Palantis fratrem misit ad Iudæos, qui & eorum prouinciā cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam uerò de Chalcide in regnū maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciā, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnū etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronē relinquens, quē suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octāuiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque ut ad ultimum per amentiam ad histrionum opera scenamque peruenerit, quoniā scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

Neronis crudelitas.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

Cap. XII.

Ant. lib. 20.
cap. 11.

ONVERTAR autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandā Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autē Agrippæ quatuor urbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autē Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per uiginti annos regionem fuerat deprædatus, aliosque cum eo multos cepit, uinctosque Romam misit: aliorumque quos in crucem sustulit, latronum uel in communione sceleris deprehensoium popularium, fuit penē innumerabilis multitudo. Sic autē regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij uocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimum uerò diebus solennitate festiuis immiscebantur uulgo, fidas sub ueste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatis bus molestior timor ciuitatē premebat: sicut enim in medio bello, per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantē: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspicionibus atque custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiā malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consilijs magis impiorum, quæ pars non minus quam sicariorum felicitatē urbis statumque corrumpebat.

Eleazarus cum
ceteris latroni-
bus suspendi-
tur.

Sicarij.

Ionathas ponti-
fex à sicarijs
interficitur.

rupit. Seductores namque homines & circumuentiones, sub specie religionis nouis rebus studentes, uulgi insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (uidebantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adueniens quippe in prouinciam, magus cum esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta ferme milia hominum congregauit, quos uana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui uocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitentur ascendere: depulsoque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenierant. Præuidit sane eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant comprehensi atque uinculis traditi sunt. Reliqua uero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compræsis uero his etiam, sicut ferè in agro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem uocabant, mortem apertissimam comminantes his qui Romanorum principatui obedire uoluissent: ut uel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentiū domos, eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam uicos, ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, ut eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmulum uero conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam uero ciuitatem fuisse gentilium uindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterque iurgabat. Procebat autem usque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutrage prosiliebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Grecis turpissimum uidebatur, Iudæis inferiores uideri. Prestabant autem hi quidem diuitijs & corporum uiribus. Græci uero auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis ulciscabantur ac uinculis. Nec tantum supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabatur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque urbe discedere: non parentium autem immisis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles utriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maxime infestabant prouinciā sollicitè persecutus, latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

Ant. lib. 20.
cap. 12.

Pseudoprophe
ta Ægyptius.

Iudæorum &
Syrorum se-
ditio.
Ant. lib. 20.
cap. 12.

Ant. lib. 20.
cap. 15.

Ant. lib. 20.
cap. 1.

Gessij Flori
iniquitas.

ERVUM successor huius Albinus nō eodem modo negotijs praeuit, neque enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille preterierit. Denique non solum causis ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neque solum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, uel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relictī, accepta à cognatis eorū pecunia, liberauit: & is solum qui non dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res nouare cupiebāt, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanē qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autē popularis quae non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisque ergo improborum cohorte propria circumdatus, ipse quidem inter ceteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipatoribus uero suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum uastabant domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum stetissent, metu ne similia paterent, etiam officijs ambirent eos, quos constabat dignos esse supplicijs. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futurae iam ab illo tempore spargebantur. Cum sanē eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gessius Florus, optimum eum per comparisonem sui fecit uideri. Ille si quidem plura occulte & cum fraude nocuerat: Gessius uero iniquitates suas in uniuersam gentem, tam palam quasi gloriaretur exercuit: ac uelut non ad regendam prouinciam, sed ad damnatorum poenas carnifex missus, neque rapinarum ullum morem, neque afflictionum praetermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus uero impudentissimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia ueritatem, neque commentus est callidiores nocendi uias. Huic si quidem uiritim illatis dispendijs lucra quereere exiguum uisum est: sed totas simul despoliabat urbes, & labes populis inferebat, tantum non uoce per totam regionem edicens, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse praedarum acciperet portionem. Denique ob illius avaritiā contigit totam penē deferri regionem, ita ut plurimi sedes patrias relinquētes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciam regebat, neque ausus quispiam Iudaeorum est aduersus Florum ad eum mittere legatos. Cum uero instante azymorum solennitate ipse Hierosolymā uenisset, occurrens multitudo, quae facile tricies centenorum milium fuit, precabatur, ut gentis suae calamitatibus subueniret, & pestem illam prouincię Florū ut eijceret clamitabat. Qui tamen cū sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur, sed uoces illas etiam deridebat. Cestius tamen compescēs impetum populi, & edicens quod deinceps placatiore eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autē eum usque ad Caesaream Florus, illudens mendacijs, & Iudeorū genti bellum sedulo cōminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace si quidem permanēte, habiturū se apud Caesarē accusatores Iudaeos: uerū si defectionē negotiatus fuisset, maiore utique malo abducendā à se esse inuidiā peccatorū minorū. Igitur ut gens ab

Ramano,

Romano abrūperetur imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles uictores extitere, decretumq; istud contestantes literas attulerunt: perq; hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippæ mense Maio.

De Floro seuiente in Iudeos, Cæsarienses & Hierosolymitas.

Cap. XIII

Ad magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisseprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat domus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, ut ad eorum illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium, quam res meruerat, offerentes; dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum proficientes, ædificationem uetabant. Cum uero Florus hos a prohibendo cohiberet, non habentes Iudeorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiā Iohannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, ut ædificationem uetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, uenitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatē, quasi qui pugnae spatium Iudeorum summis tibus uendidisset. Sequenti autem die, Iudeorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis uas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudeos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudeorum quæ erat constātor atq; moderatior, denuo apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebant in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicq; continuo est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum; uas illud quidem quod positum fuerat, iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum uero superatus esset præ Cæsariensium uolentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabatæ: regio quædam eorum hoc nomine appellat, dirempta a Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Iohanne in Sebasten ad Florum uenerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille uero ilico comprehensos eos uinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas grauissima indignatio nascebat: ueruntamen adhuc iram suam frenabant. Florus uero, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, ut inde decem & septem talenta auferrent, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc uero statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis uocibus nomen Cæsaris appellabant, ut a tyrannide Flori liberarent orantes. Quidam autem seditiosorum in Florum male dicta iaciebant ultima: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postu-

Ioseph.

Et 2

labant;

*Belli Iudaici
exordium.*

*Ant. lib. 20.
cap. 15.*

*Flori in Iuda-
os seuitia.*

*Florus in Cæsa
riensibus & Hie
rosolymis se
nit.*

labant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multo magis ad deprædandum irritatus est. Denique cum deberet Cæsaream ueniens, ignem belli illic nascentis extinguere, causasque tumultuum submouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hierosolymam contendit, ut Romanis armis ad quod uolebat uteretur, ac timore & minis urbem circundaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens, obuiam militibus processit, cum solitis utique fauoribus, & Florum honorare officijs paratus. Ille uero præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, discedere eos iussit: ne uel eum, in quem tam grauiam maledicta iecissent, falso denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, si uiri sunt fortes, animique constantis, etiam in præsentem effundere contumelias; nec solum in uerbis, sed etiam in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus qui cum Capitone uenerant, in medium uulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum salutarent, aut militibus officia consueta redderent. Discedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem deguit in regia, postridie autem aduersum eos extructo tribunali sublimius resedit: conuenientesque sacerdotum principes, & ciuitatis uniuersa nobilitas, astiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut omnes qui maledicta in eum succlamassent, protinus dederent: edicens in ipsos esse, nisi reos produxerint, uindicandum. Ad hæc respondent ludæi, populum quidem pacifica quæque sentire, illis uero qui errauissent in uerbis, ueniam conferendam postulabant. In tanta siquidem multitudine, nihil esse mirandum, offendi aliquos temerarios, & per ætatem insipientes: esse autem impossibile eorum qui deliquerint, discrimen agitari, cum & singulos nimirum poeniteat, & præ timore ad negandum sint parati, debere tamen illum si cõsuleret gentis quieti, & uellet Ro. imperio seruare urbem, magis propter multos innoxios dare ueniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. Ad hæc uero ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, ut forum rerum uenalium, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi uero ad lucri sui cupidinem addita autoritate rectoris, non solum illum diriperunt locum in quem fuerant immissi, sed in uniuersas insilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla species præteriebatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille uerberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim uel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem uideri nouitas Romane calamitatis: quod enim nemo unquam prius, tunc Florus ausus est, ut uiros scilicet equestris ordinis pro tribu-

Equestris ordinis uiri flagellis caduntur.

bunali flagellis caderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo ludæa, tamen Romana dignitas erat.

PER idem tempus rex quidem Agrippa Alexādrīam erat profectus, ut Alexandrum, qui Ægyptū procurabat miſſus à Nerone, iure hoſpitis cōueniret. Germanam autem ſuam Berenicen, Hieroſolymis inuentam, & iniquitatem militum uidentem, grauis ob hoc angor inuaſerat. & frequenter quidem præfectos equitum ſuorum, cuſtodesq; corporis mit- tens ad Florum precabatur, ut à cæde deſineret. Ille uerò neq; in multitudinē interfectorum, neq; in nobilitatem precatricis, ſed tantum in lucra ſua, quæ de rapinis congregarentur, aſpiciens, contempſit annuere: impetus autem mi- litum etiam aduerſum regiam efferatus eſt. Nō ſolū quippe ſub oculis eius obuios quoſq; mulctabant atq; trucidabāt, ſed etiam ipſam, niſi confugiſſet in aulam, interfeciſſent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta cuſtodia egit, uerens utiq; irruptionem militum. Venerat autem Hieroſolymā, ut uo- ta Deo ſolueret. His enim qui morbo uel alijs neceſſitatibus implicant, mos eſt orare per triginta dies, antequam immolēt hoſtias: abſtinere quoq; uino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nu- dipes etiam ante tribunal ſtetit, deprecans Florum: & præter quod nihil ho- noris habitum eſt, etiam de uita ſua periclitata eſt. Hæc autem facta ſunt ſex- todecimo die menſis Maſj. Poſtridie autem cōueniens multitudo in forum, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfe- cti fuerant, querebantur: potiſſimū autem inuidioſæ in Florum uoces erāt: quod ueriti primates quicq; & pontifices, diſruptis uestibus, & uiritim ſingulos cōprehendētes, poſtulabāt, ut ab his uerbis, quorum cauſa tāta mala per- tulerant, deſiſterent, neq; in maiorem indignationem Florū mouerent. Sicq; ſedata eſt multitudo, tam reuerentia precātium, quā ſpe quod nequaquam Florus ultra in eos ſæuīret. Ille autem uidens multitudinis tumultum fuiſſe compreſſum, angebatur, & denuò eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque unum ait argumentum fore, quod nihil ulte- rius de nouādis rebus cogitaret, ſi populus obuīam procederet militibus de Cæſarea uenientibus: ueniebant autem duę cohortes. Qui cum conuocaſſet populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam ſalutationem redderent obuīantibus ludæis. Ad quod ſi offenſi petulanter quippiam eſ- ſent locuti, ſtatim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitu- dine in templo, precabantur ut occurrerent Romanis, & ante graue incōmo- dum cohortes ſolenniter ſalutarent. His hortationibus ſeditioſi quicq; abnue- bāt, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc uerò omnes ſacerdotes omneſq; Leuitæ ſacra uafa proferentes orna- tumq; templi, cithariſtæ etiā & cātores cum muſicis organis procidebāt an- te multitudinē, & obnixiſſimè precabant, ut illum templi honorem cuſtodi- tum eſſe uellent, neq; ad direptionē uasorum ſacrorū Romanos conſtumelijs incitarēt. Erat autē uidere ipſos ſacerdotū principes ſparſis cinere capitibus, & pectora diſruptis uestibus nuda monſtrātes, nominatim ſingulos quoſq; no- biliū cōpellare, ac denuò in cōmune multitudinē precari, ne ob modicū pec- catū patriā ſuam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam em̄ utili- tatē uel militibus eſſe de ludæorū ſalutatione tribuendā, uel illis quæ accide-

*Berenices peti-
tio à Floro con-
tempta.*

Iudei fustibus
caduntur à Ro-
manis.

rant correctionem, si in præsentī procedere cessarent. At contrā, si officiosē susciperent solenniter uenientes, auferri Floro occasionē pugnae: ipsos uerò saluare patriam suam, & providere, ne quid ultra quā pertulerant, experirent. His addunt, q̄ paucis seditiosis si tanta multitudo iungat̄, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatē transferre. Tali hortatu multitudinem inflectētes, etiā ipsos seditionis auctores quosdā quidē minis, quosdā aut̄ sui reuerentiā mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete, omni populo sequente, militibus obuiam prodierūt, iamq̄ cominus factos salutauerunt: illis aut̄ nihil respondentibus, seditiosi Iudæorū aduersum Florum, cuius hæc fierent consilijs, succlamauerūt, confestimq̄ milites cōprehendentes eos, cedere fustibus adorti sunt: atq̄ in fugam uersos persequentes equites, proculcabant. Corruiebant autem multi quidem cum à Romanis caderētur, plures autem cum se mutuò propellerēt. In ipsīs aut̄ portis grauis facta est cōpressio, & uno quoq̄ alterum præuenire cupiēte tardior fuga cunctis fiebat. Collabentiū uerò durus erat interitus. Suffocatu enim atq̄ conculcatu miseri disperibant, & neq̄ ad sepulturam quisquā proximis suis cognoscēdus remanebat. Irruebant autem etiā pariter milites immoderatē, eos quos cōprehendissent, cādentes: & per ingressum, qui Bezetha uocat̄, detrudebant multitudinem, trāsire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Quos etiā Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem trāsire nitēbatur, Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cum supernè uenientibus sagittis uincerent̄, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabat̄ ingressus, ad reliquum se exercitū, qui erat in regia, receperunt. Seditiosi aut̄ uerentes, ne superueniēs denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex tēplo ascendētes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderūt, quatenus auaritiā Flori desperationē cōpescerent. Nam cum diuinis inhiaret thesauris, proq̄ his in Antoniam trāsgrediniteretur, ubi intercisas porticus uidit, ab impetu cōquieuit. & conuocans sacerdotum principes atq̄ curiam, se quidem ait urbe digredi, præsidium tamē apud eos relinquere quantum ipsi uoluissent. Ad hæc illis respōdentibus, nihil nouandum fore, si unam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibz paulo antē conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulēre populum illis militibus infensum esse: cohorte, sicut precabant̄, mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis hortantis.

Cap. XVI.

LIVD autem denuò pugnae consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunq̄ eos pertulisse constabat. Nec sanē principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerūt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in urbe egerat, retulerūt. Ille autem susceptis literis partis utriusq̄, quid facto opus esset, cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem uidebatur, cum exercitu in Iudæā Cestiū ire debere, & aut uindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos,

Iudæos, eorumq; accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquē de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nunciare. Mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniā occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas, indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorumq; curia adesse curauerant, ut circa regem scilicet officia nouarent. Postea uerò q̄ illum cōgrua humanitate coluerūt, conquesti sunt quā potuerūt flebiliter, de calamitatibus proprijs, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, uasrē tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximē miserebatur, uolens scilicet frenare eorum motus: ut per hoc ipsum quod uiderentur nihil perpessi iniuriæ, ab ultionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunq; egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorū sexaginta stadijs obuiam progressus, officiosē Agrippam & Politianū suscepit. Lamentabantur tamen interfectos cōiuges mulieres: quarū plangoribus reliquus quoq; populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut ingrederet urbem, uideretq; quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebāt forum desertum, domosq; uastatas. Deinceps uerò per Agrippam suasere Politiano, ut is cum uno tantum famulo ad Siloam usq; totam circuiret ciuitatē: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem alijs parēre Romanis, soli autem Floro aduersari; propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentū teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem cōuocauit: & cum plurimis uerbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusq; sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicq; regressus ad Cestium est. Vulgus autem Iudæorum, ad regem pontificesq; conuersus petebat, ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neq; de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: uisum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium. constabat aut multitudinem non esse quieturā, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despiciere autem Iudæos in bella commotos, neq; sibi expedire cernebat. Aduocata igitur concione in xystrum, & in suggesto constituens germanam suam Berenicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xystro imminebat cōtra superiorem partem urbis: nam xystro templum erat ponte cōiunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem uiderem uos omnes ad pugnandū cum Romanis esse incitados, neq; populi puriorem syncerissimamq; partem pacem uelle seruare, neq; processissem ad uos, neq; consulere consilijs essem: superuacua quippe de utilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora cōsensus. Quoniam uerò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam uerò inconsiderata spes libertatis: nonnullos uerò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum

Agrippe ad Iudæos oratio.

improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, ut omnibus uobis in unum coactis ea exponerem, quae arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quae ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina uoluntate: mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt, intercipietur oratio, nisi ab omnibus uobis silentium praebetur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium provincias, & praekoniam libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim uiolatores uestros cupitis ulcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si uero istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela, illis siquidem uel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & uidete quod exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum considerata sunt crimina. Colere siquidem officijs, non exasperare oportet iurgijs potestatem. Cum uero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersum uos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam uerecundia nocebant, palam uos confidenterque populantur. Nihil autem ita plagas coerces ut patientia, & uiolatorum quies uiolantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in provincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes uiolant uos, neque ipse Caesar, aduersum quem pugnare uultis. Neque enim ex praecepto illorum improbus ad uos quisquam uenit: neque possunt illi, quae in oriente geruntur, positi in occidente conspiciere. Sed neque facile ea quae hic fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas, tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, uelle configere. Et quidem nostrorum criminum cito erit futura correctio. Neque enim unus atque idem praouinciae semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis uero bona sitientibus prouidendum atque certandum est, ut principio non ea careant: molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne utique subeas, iustum suscipi certamen uidetur. Qui uero semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in praouinciam Pompeius intraret. Maiores uero nostri eorumque reges, pecunia, corporibus, animis multo uobis meliores, exiguae parti potentiae Romanae obsistere nequiuerunt. Vos autem qui haereditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruere, longe inferiores estis, contra omne Romanum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Graecorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare uero ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiore autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam, cum una naue fugientem gloriosissime persecuti sunt: circa paruum autem Salaminam, qui tantas opes Asiae confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Graeciae ciuitatem administrant Italiae iusionem. Lacedaemonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum

silaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos uenerantur. Macedones uero qui adhuc penè imaginantur Philippum uidere cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem; & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatē fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: uos autē soli seruire dedignamini his, quibus uidetis uniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus cōfiditis armis? Vbi est classis uestra, quæ peruagetur Romanorū maria? Vbi autē qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortē aut Arabas existimatis uos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorū imperium? Non metimini uestram imbecillitatem? Nonne scitis, uestrā ciuitatē à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem uirtus per totum orbem inuicta percurrit: imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neque enim sufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates, ad septentrionem Ister, neque in meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in occidente Gades: sed ultra oceanum alium quæsierunt orbem, & usque ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vosne diutiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ uos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, Seruire molestissimū est. At quāto magis id Græcis, qui uniuersis sub sole habitantibus uidebantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes, nunc bis ternis fascibus Romanorū obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certè multo uobis iustius deberēt libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque ullo præsidio, uni tantummodo rectori parent, & fascibus cōsulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem; Bosphoranos quoque, & habitantes circa Pontilittora nationes, Mæoticasque gentes: apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc uero militum subiiciuntur tantum tribus milibus, & quadraginta naues longæ, in nauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere ualerent? tamen nūc sine armis tributa pendunt. Quid autē Thraces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperioresque multo quàm uestra est, ac multis partibus fortiores, altissimoque gelu eos qui irruerint retardantē, duobus milibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici usque ad Dalmatiā, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus cōpescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusque capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub una Romanorum legione agunt quietem. Veruntamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberēt, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos uidelicet tantis munimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpiū montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente uero Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi, fontes autem (ita ut dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibusque

bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus uectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idq; sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Romanorum admirati sunt, horrueruntq; cum uirtute fortunā, qua illi plura sæpe obtinuere q̃ bellis: deniq; sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neq; Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neq; tanto terrarū marisq; spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec uicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes Pyrenæorum montium eluctati uertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atq; ita bellicosas gentibus, tantoq; (ut dixi) spatio diremptis, legio in præsidio una satis est. Quis uestrum non audiuit multitudinem Germanorum, uirtutem quoq; & magnitudines corporū (ut arbitror) sæpe uidistis. siquidem ubiq; Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatijs regionem incolētes, spiritus aut maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem uehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorū legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens uniuerfa salutem in fuga nō in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorū muros, qui Hierosolymæ cōfidentis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quā noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuorq; legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere: quādo etiam Parthi, bellicosissimū genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati, obliuescit tamen mittunt Romanis: estq; cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Oriētis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma uenerantibus uos soli bellum geretis: Neq; Carthaginensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe uenientes, tamē sub Scipionis dextera corruerunt: Sed neq; Cyrenæi, Lacedæmone oriūdi, neq; Marmaridarum genus usq; ad inaquosas solitudines protentū, neq; terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoq; & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarū uirtutes impediēre Romanas. Sed tertiā partem orbis terrarū, cuius ne numerare quidē nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis usq; ad rubrū mare, infinitos numero & locis Æthiopas cōtinet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas, quibus Romanā multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque uectigalia pendunt, expensas quoq; deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubent, sicut uos, contumeliosum putantes. & quidem una cum illis tantum legio cōmoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potētiam explicare Romanā, cum eam possitis de uicina uobis Ægypto diligenter inspicere: Hæc enim cum usq; ad Æthiopias porrigatur, opulentamq; Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarū habens, præter Alexandriarum plebem, tamē uectigalia, quorū magnitudinem de censu singulorum

capitum æstimari licet, deuotissimè penditās, Romanum non dedignat im-
 rium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexādriam scis
 licet, multitudine & diuitijs abundātem, magnitudine quoq; non imparem.
 Habet siquidem in longitudine stadia xxx, in latitudine uerò nō minus q̃
 decem, tributorū uerò multo amplius per menses singulos infert, quàm uos
 toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor mensiū Romanæ plebi an-
 nonam ministrat. Munī autem undiq; aut incommenabili solitudine, aut im-
 portuoso mari, aut fluminibus, aut cœnosis paludibus: quorum tamē omniū
 nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati insidētes, pro-
 fundam Ægyptum cum illa Macedonū nobilitate frenant. Quos igit in bel-
 la de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe
 habitabili degūt, Romani sunt: nisi fortè quis uestrūm spes suas ultra Euphra-
 tem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles suos æstimet adiutores.
 Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec
 si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen sineret. Est quidem ei
 cura tuendæ cum Romanis amicitiae, & arbitrabitur foedus esse temeratum,
 si quis de his q̃ subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello pro-
 cedat. Superest igitur ad diuinum confugiatur auxilium. uerū & hoc apud
 Romanos est, sine Deo quippe impossibile esset imperiū tale cōsistere. Con-
 siderate autem quemadmodum hæc ipsa erga ipsam religionem immodera-
 tio, etiam si cum longè inferioribus bellum geratis, tamen ad dispensandū sit
 uobis difficillima, atq; eadem transgrediēdo offendatis Deum, per quæ eum
 auxiliaturum putatis. Si enim seruetis sabbatorum consuetudinē, & ad nul-
 lum actum moueamini, facile profectò capieminī. Sic quippe etiam maiores
 uestri experti sunt, hos maximè dies Pompeio ad bellum destinante: in qui-
 bus scilicet hi qui oppugnabant, otia gerebant. Transgredientes autē in bel-
 lo legem patriam, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem
 nunc uobis intentio est, ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmo-
 dum autem aduocabitis in adiutorium Deum, si cultum ei debitum sponte
 uioletis? Assumunt autem singuli quicq; bellum, uel diuinæ uirtuti, uel huma-
 nis opibus confidentes. Cum uerò utraq; hæc, quantū ad ipsam pertinet cō-
 sequentiam, deseruntur, in manifestam utiq; captiuitatem uolentes pugnare
 profiliūt. Quid autem prohibet proprijs manibus filios uestros coniugesq;
 laniare, & hāc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes siquidem in
 furorem, lucrabimini uel ignominiam superatorum. Bonum est, o amici, bo-
 num est, dum adhuc stat naus in portu, præcauere tempestatem futuram, &
 nō eo tempore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His siquidem qui
 in improuisa mala inciderint, superest ut digni uel miseratione uideantur: qui
 uerò se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur.
 Nisi fortè aliquis uestrūm æstimet secundum pacta conflictum ire Roma-
 nos, aut postquam uicerint, moderatè uobiscum acturos, & non in exemplū
 aliarum gentium sacram hanc urbem inflāmaturos, interfecturos autem uni-
 uersum genus uestrum. Neque enim qui superfueritis armis, usquam locum
 fugæ habebitis, uniuersis scilicet gentibus uel iam habentibus Romanos do-
 minos, uel habere metuentibus. Periculum aut non solum uos manebit, sed
 etiam

etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos. Neque enim est in toto orbe populus, in quo non uestra portio sit: quos certè omnes uobis rebellatibus, cæde crudelissima diuersi quicq; conficient, et propter paucorum uirorū praua consilia, uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem uenia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirū uestro uitio coacti. Si uerò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem uos miseratio, & si non filiorum uestrorū atq; coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater urbium uestre regionis uocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite uenerabilibus adytis, templumq; uobis & sancta sanctorum seruate. Neq; enim ulterius uictores Romani his abstinebūt, quibus primò parentes nullam receperūt gratiam. Ego testor quidem sancta uestra, sacrosq; angelos Dei, patriamq; communem, quòd nihil eorum consiliorū, quæ uobis uiderim expedire, subtraxerim. uos autem decernentes quæ oportet, mecum in pace degetis: si uerò protuleritis iras, absq; me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multā partem de eorum impetu lachrymis infregit. Succlamabant autem, non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera uestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnātium. Neq; enim Cæsari uectigal dedistis, & Antonias porticus incendistis. Sopiētis autem causam defectionis, si et porticus denuò construatis, & tributa reddere maturetis. Neq; enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabit. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum, porticus ædificare adorti sunt. Per uicos autem & regiones principes quicq; decurionesq; dispersi, uectigal colligebant: celeriterq; XL talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps uerò persuadere populo tentabat, ut parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à uerborū in regem contumelijs temperauit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausiq; sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumelijs esset affectus, principes quidem eorum unā cum alijs potentibus misit ad Florum Cæsaream, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione uectigal exigerent, ipse uerò discessit in regnum.

Agrippa à Iudæis urbe pel-
latur.

De cæpta rebellionē Iudæorum contra Romanos.

Cap. XVII.

PER idem tempus quidam eorum qui bellum maximè mouebāt, congregati irruebant in quoddam præsidium, quod uocabatur Massa da: & occultè eo peruasos, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoq; Hierosolymorum Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificijs ministrabāt, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gēte susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atq; materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, alijsq; nobilibus deprecatis, ut non præterirēt eum morem, quo supplicabatur pro regibus:

Belli Romani
materia.

regibus: nihil tamen acquieuerunt, non parū quidem & suæ multitudini confidentes: robur siquidem omne res nouare cupientium, eorum uoluntates iuabat: maximè autem aspiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quicq̃ cum pontificibus, & Pharisæorum nobilissimis, & uidentes quàm grauibus malis pergerent subijcere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam quæ *Ærea* uocatur, concionem aduocantes (erant autem interiore parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum:) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentiū, semperq̃ eorum qui foris essent populorū munera suscepisse: & non solū non prohibuisse aliquorū hostias (id siquidem esse impijssimum,) sed etiam eas quæ uiserent permanerentq̃ ad præsens usq̃ tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma iritarēt, & desponderent eorum bella, nouum statuere morem religionis, atq̃ cum periculis etiam ream facere ciuitatem, impietatis uideri: siquidem ea sit, in qua præter solos ludæos, nullus alius immolet externus, neq̃ ad orandū sinantur accedere. Et si quidem circa unius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirū iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cēsār profanus. Vnde uerendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeātur offerre: fiatq̃ uerè extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorum cōtumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebāt in mediū scientissimos morum paternorum, sacerdotes quoq̃, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, ut belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quicq̃ seditionem eò iam processisse, ut eorū non posset authoritate compesci, & Romanorum armorū periculum se primos esse senturos, in quantum poterāt cōsulentes, amoliri causas parabat. & legatos quidem alios ad *Florum* miserunt, quorum erat princeps filius *Ananiæ* *Simon*: alios autem ad *Agrippam*, inter quos nobilissimi *Saulus*, & *Antipas*, & *Costobarus* erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrunq̃, ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et *Floro* quidē malum istud quasi bonus nuncius fuit, uolensq̃ inflammare bellum, nihil respondit legatis. *Agrippa* autem pariter utrisque parcens, scilicet deficientibus, & ijs aduersum quos bellum mouebatur, uolensq̃ & Romanis cōseruare ludæos, & ludæis templum atq̃ patriam: ad hæc autem nec sibi cōducere talem conturbationē sciens, misit in auxiliū populo equites ter mille, *Auranitas* scilicet, & *Batanæos*, & *Trachonitas*, sub præfecto equitū *Dario*, duce uerò *Philippo Iachimi* filio. His ergo uenientibus, optimates quicq̃ cum pōtificibus & omni multitudine quæ optabat quietē, superiorē occupant ciuitatē: inferiorē siquidē &

Ioseph.

Mm

templum,

Agrippa populo in auxilium mittit ter mille equites.

templum, seditionum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinēter utebantur, et continua erat emissio sagittarum ex utraq; scilicet parte. erat autem quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli uero scientia regij. Et his quidē erat propositū maximē templū obtinere, profanatoresq; eius expellere. Seditiosis uero qui cum Eleazaro agebant, ut præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies grauis utriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps uero adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidē à cultu religionis excluderunt. inter infirmiores autem uulgū irrumpentes multi sicariorum (sic enim uocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimē prosequēbatur opus quod adorti erant. Regij autē audacia & multitudine uincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruētes, Ananias pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatiū inflammauerunt: post quod ignē archiuo intulerūt, uolentes omnia creditorū documenta disperdere, ne esset unde ratio creditæ pecuniæ pateret, utq; omnem sibi debitorū adiungerent multitudinē, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatē liberā. Fugientibus uero chartarū publicarū custodibus ignē ædibus iniecerunt: atq; ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruēbant. Quo loco pontificū atq; nobiliū quidā in cloacis latuerunt, quidā cum regijs in superiorē regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippā functos legatione diximus. Tunc ergo uictoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quinta decima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atq; interfecerunt, præsidiumq; incenderūt. postea uero transierūt in regiā, ad quā confugere Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suū diuidentes, muros euertere moliebant. Eorum uero qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinē oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autē conflictus, nec nocte cessabat: seditiosis uidelicet existimantibus in desperationē cogi eos qui in præsidio erant, propter inopiā uictus: regijs uero credētibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidā, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondā sub Cyrenio exprobrauerat Iudeis, qd post Deū subijcerent Romanis: assumptis quibusdam nobilibus, perrexit in Massadam, ubi armamentariū Herodis regis erat: eoq; perrupto, populares aliosq; latrones diligēter armauit, hisq; utens stipatoribus, ueluti rex Hierosolymam reuertitur: factusq; princeps seditionis, oppugnationē disponebat. Machinarū autē inopia erat, nec poterat palam suffodere muros, supernè hostibus tela iaciētibus. Cuniculum igitur longè coeptū sub unam turrim agentes, suspenderūt eam materie subiecta: ac postea in sustinētia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq; subijcibus exustis, turris quidē extemplo emota est: alter autem murus intus ædificatus apparuit.

paruit. Regij quippe molitiones eorum presentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidam qui oppugnabant, & statim se uictores credebant, cum uidissent alium murum, stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliosq; seditionis principes mittebant, precantes ut eis discedere liceret. Quod cum solis regijs eiusq; religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicefferunt. Romanos autem qui soli relictæ erant, grandis animi occupauit defectus. Neq; enim ui contra tantam multitudinem pares erant: & precari ut exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si permetteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinqentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon uocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phasaclus, tertia Mariamme. Hi uerò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatus diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

De cede Ananias pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

Cap. XVIII.

SEVENTI autem die pontifex Ananias circa Euripos regie domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditionis custodiebant, ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananias mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotijs arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari: & mutuò collocti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominumq; ferre, & si non uolentem, tamen seipsis humiliorem. Nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quem uis magis alium quam illum decere: atq; ita pacti, adoriunt eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant, in illum profiluissent, reliquus quoq; populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quod illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam uiderunt totam aduersum se multitudinem irruere, quisq; quod potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum qui comprehensi sunt, perferutatio autem latentium sequebatur: pauciq; ex eis clam in Massadam perfugerunt: cum quibus et Eleazarus filius lairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cum fugisset in locum qui Ophlas uocatur, atq; illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisq; tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuumq; tyrannidis eius adiutorem Absalom nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi uerò non ut comprimerent bellum, sed ut cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Deniq; cum populus multum precaretur, ut oppugnationem militum relaxarent, uehementius insistebat, donec ulterius resistere non ualentes, Metellius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes ut solâ

Ananias occiditur.

Manahemi interitus.

Ioseph.

Mm 2 eorum

*Milites Roman
ni trucidantur.*

*Captiuitas Iu
daice exor
dium.*

eorum pacisceretur uitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionē Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæū, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturus. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. Postea uerò quàm secundum pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt, neq; quicquam ulterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neq; resistentes, neq; supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & usque ad circuncisionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex corporis siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium uidebatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, urbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam si à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant publice, & tristitia ciuitas premebatur. Moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur: siquidem sabbato illam cædem contra gerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

De Iudeorum maxima strage Cæsareæ, & in omni Syria.

Cap. XIX.

IODEM autem die, eademq; hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoq; Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut uno tempore super uiginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis uacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehensdens Florus, uinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem uerò cladem tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorum uicos ac finitimas ciuitates protinus uastauerunt. id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Peliam, & Scythopolim. Deinceps uerò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca, alia uerò inflammantes, etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoq; Cæsareamq; tendebant. Obstitit autem eorum incursum neque Sebeste, neque Ascalon: sed his quoque flamma uastatis, Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebatur, uici scilicet & agri, eorumq; qui capiebantur uirorum immensa cædes fiebat. Neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente uastabant, sed etiam eos qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solum ob uetus odium, sed ut discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruasferat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: unaq; alterutris salus erat, si præuenissent alteros cæde faciendam: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autē molestiores formido faciebat. Nam licet uiderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogeantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis uidebatur ambiguum, neq; temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus
externos

externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiã illos qui prius fuerant mansueti, auaritia. Siquidem substantias cæsorũ passim diripiebant: & quasi uictores eorũ prædã quos trucidauerãt, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis series, sceminas autem neq; pudenda coniectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quã quæ peracta erant, facinorum imminabat. Et hæcenus quidem ludæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrẽtes autem in Scythopoleos fines, etiam ludæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem utilitati propriæ postponentes, aduersum ludæos cum gentilibus dimicabãt. Suspecta tamen eorũ ipsa belli fuit audivitas. Deniq; Scythopolitæ ueriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuib; excusarent defectiõnem, edixerunt eis, ut si uellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirẽt cum omnib; filijs suis in lucum. Quibus quæ fuerant iussa sine suspitione facientibus, diebus quidem secutis duobus quiesuerunt Scythopolitæ: tertiã uerò nocte exploratores, alios incautos, alios uerò dormientes inuadunt, subitoq; omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postq; eorũ bona diripuerunt. Dignum autem etiam uideatur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis uiri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus utrisq; ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem ludæorũ propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita ut totius aciei momentum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cum Scythopolitæ circumfusi ludæis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tãta multitudine promoturum uidebat. Exclamans autem miserabiliter: Digna, inquit, Scythopolitæ, his quæ gelsi patior: quippe qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga uos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis externa gens infida est, qui in nostrum genus tãta impietate deliquimus. Morior ego quasi profanus proprijs manibus: neq; enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum uirtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu gloriatur, neq; insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. Erat autem ei uxor & filij, & prouecti in senectutem parẽtes. Ille igitur primũ quidem patrem à cæsarie comprehendẽs, & super eum stans ense penetrans: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit: super hos autem coniugi & filijs intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum uerò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis suis perstans extulit dexteram, ut neminem posset latere, & totum in uiscera sua ensẽ demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis, atq; animi firmitatem: cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno sine consumptus.

Ioseph.

Mm 3 De

Simonis interitum.

Ad eadem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque urbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrj: multosque trucidauerunt: plures autem eorum uinctos custodijs tradidere. Hippeni quoque & Gadarense similitur audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem sollicitè adseruabant. Reliquæ quoque urbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, uel timore uel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Iudæorum, neque uinculis tradiderunt. Fortè autem & propter multitudinē suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. Mihi autem uident magis erga eos miseratione moti, quos utique nihil moliri uidebant. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi uolentes usque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos perniciēs. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiā, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero uiri, & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: ut si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam avaritiā impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corripuit, perseverans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatē: donec discussis Agrippa rebus animaduertere quidē in eum ueritus est, propter propinquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione summoit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus, imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiā in Machærunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deferere castellum, eisque tradere. Illi autem quod rogabant cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus coeperunt Machæruntij custodijs obtinere.

Varus septuaginta uiros nobiles interfecit.

Iudei Alexandria occisi.

Cap. XXI.

In Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Ægyptios usus Iudæis, præmiū societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte urbis locum eis propriū deputauerunt, quatenus haberent conuersationem per omnia mūdiorē, à cōmunionē scilicet gentium sequestratam: præstiteruntque eis, ut etiam Macedones appellarent. Deinceps uerò cum in ditionē Romanorum Ægyptus uenisset, neque Cæsar primus, neque post eum quispiā, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. Conflictus autem eorum aduersus Græcos penè cōtinuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab utraque parte animaduertens

animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc uero cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem uenissent, ut ordinarent pro certis negotijs legationem ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorū. Quos quum uidissent æmuli, ex templo clamare cœperunt, Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insipientes intulerūt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres uero ex his cōprehensos, trahebāt quasi uiuos incensuri. Commoti sunt autem uniuersi Iudæi ad opem ferendam: et primum quidem in Græcos saxa iaciebāt, postea uero etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum concremarent: & penè minas implessent rebus, nisi iras eorū compressisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittēs, hortabatur ut desinerent, neq; aduersum se milites Romanos commouerēt. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui postquam uidit absq; magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinq; millia milites, casu ad Iudæorum interitum de Libya uenientes: præcepitq; ut non solum interficerēt, sed etiam bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qui protinus concurrentes in locū qui uocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta uictoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positos, aliquandiu quidem restiterunt: semel uero in fugam uersi mactabātur: nec unus erat exitij modus, cum alij sub diuo atq; in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoq; succenderent Romani, unà etiam diripiendò quæ in his reperissent: cum neq; illos aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuissent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta uero congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquie remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorumq; misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, uixq; à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

*Iudæi seditiosi
à Romanis occi-
duntur.*

De clade Iudæorum, authore Cestio.

Cap. XXII.

ESTIO uero iam quiescendum esse non uidebat, insensis ubiq; Iudæis, sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina milia lecta peditum, & quatuor alas equitū: insuperq; regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ uero tantundem peditum & equitum mille, & cum Sohemus sequerēt, quatuor millibus comitatus, quorū ter tria pars equitū erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autē ex ciuitatibus auxilio conuenēre, peritia quidē militibus inferiores: quod autē scientiæ deerat, in Iudæos odio, itemq; alacritate supplentes. Aderat autē ipse

Mm 4 quoq;

Iudeorum clades.

quoque Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in ualidissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur uirorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cumque offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum uero oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domus habebat similiter, ut apud Tyrum & Sidonem & Berytum ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam, depopulatus est: inflāmatisque etiam circum eam positis uicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc præde inhærentibus, & præcipue Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo milia cædunt. Cæstius autem ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsaream peruenit: in Ioppen uero partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, ut oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetum præsensissent, tam suum quam cæterorum militum præstolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, utrinque Ioppen facillimè capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familijs, direptamque ciuitatem incendunt. Intersectorum autem numerus octo milia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabatennen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium uendicauerunt, magnamque indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimonijs, etiam uicos igni dederunt.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

Cap. XXIII.

In Galilæam quoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eique tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum ualidissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiusque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui uero seditionibus & latrocinijs operam dabant, in Galilææ montem undique medium recessere, qui est contra Sepphorim, & uocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quam diu superiores erant, facile Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quam ducentos interfecerunt. Vbi uero eos uiderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè uictoriam concesserunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent, amplius uero quam duo milia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam uideret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius uero cum omni manu reuersus, in Antipatridem perrexit. Cognitoque non paruam multitudinem Iudeorum in turrim, quæ Aphæci uocabatur, esse collectam, qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quam in manus uenirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorumque castra desolata milites adorti, cum uicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, uacuam uiris ciuitatē offendit. nam propter Scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus

Romani uincuntur à seditiosis Iudæis.

omnis

omnis ascenderat. quinquaginta uerò quos ibi cōprehendit occisis, exustoq; oppido ulterius procedebat: perq; Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadijs L. Iudæi uerò cum iam ciuitati propinquare bellum uiderent, ommissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisq; freti multitudine, incōpositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religiōe maxima curabatur. Idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, ut eorum & aciem perrumperent, uiāq; aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quicq; nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, cæteri equites erant: Iudæi uerò uigintiduo. Fortissimi autem uidebantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus: & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon inuadit, multosque postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio uerò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

Cestius quinquaginta Iudæos occidit.

Simon Gioræ filius Romanos inuadit.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

Cap. XXIIII.

TAQVE dum Agrippa, infinita hostiū multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, uerbis Iudæos experiri decreuit: uel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: uel, si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententiā discreparēt. Misit igit ex comitibus suis Borcæū & Phœbum, quos illis sciebat notissimos, ut à Cestio fœdus amicitiae, certamq; pro peccatis à pop. Ro. ueniam pollicerent, si proiectis armis, secum sentire uoluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbū quidem, priusquam uerbum faceret, peremerunt: nam Borcæus uulneratus effugit: populares aut, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atq; lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius uerò, quia intestinam eorum discordiā, opportunū ad irruendū tempus inuenit, totū in eos duxit exercitum: incq; fugā uersos, usq; ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellat Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In uicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto aut die, qui tricesimus mēsis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitū. Populus quidem à seditiosis custodiebat: ipsi autem Romanorū disciplina terri, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius uerò transgressus Bezetham, quæ sic uocatur,

Phœbus occiditur.

Cestius Hierosolymam obsidet.

uocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit: deinde cum ad superiorem ciuitatem uenisset, prope aulam regiā castra posuit. Et si tunc uoluisset intra muros uiolenter irrupere, ciuitatem ilicò possedisset, belloq; finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum, & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & ludæos intolerandis repleti cladibus contigit. Interea plurimi populariū nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestius, quasi portas ei patefacturi, uocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quòd non satis ei credendum putaret, tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriēdo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi uerò per turres dispositi, murū tentantibus repugnabāt. Per dies igitur quinque Romanis undiq; tentantibus frustrabat conatus. sexto autē Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagittarijs, à septētrionali tractu templum aggreditur, ludæis ex porticu resistentibus. Qui frequenter quidem Romanos ad murum adeūtes auertēre, postremò autē repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaq; Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebant, alijs ac per ordinem alijs similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerūt. Vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebant: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templiq; portas incendere moliebant. Vehemēs autem seditiosos stupor inuaserat, iamq; multi ex ciuitate diffugiebant, ueluti cōtinuò caperēt. His autem populus alacrior efficiēbatur: & quantum nequissimi cadebant, tantū ut ipsi portas aperirent, Cestiumq; q̄ optimè de se meritū, reciperent, appropinquabant. Et profectò, si paululum in obsidione perseverasset, statim ciuitatem obtinuisset. Sed credo iam tūc infestus Deus pessimis, eiusq; sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Deniq; Cestius, neq; animis populi, neq; obsessorum desperatione perspecta, repentē militē reuocat, & sine ulla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniuste discessit. Inopinata uerò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutiq; nouissimos aliquot equitum, peditumq; peremēre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hostes prouocauit: iamq; postremos affecuti multos necabant, tum utraq; itineris parte uallata, in trāuersos tela iactabant. & neq; in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quādam infinitam multitudinem insequi existimantes: neq; à lateribus instantiū uim repellere sufficiebant: cū ipsi quidem graues essent, ordinemq; interrumpere formidarent: uiderent autem ludæos leues, & ad excurrendum faciles esse. unde eueniebat, ut multa mala perpeterentur, cum nihil contrā inimicis nocerent. Tota igitur uia perculsi, deiectiq; agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Lucundus, alæ præfectus, uix in Gabao peruenirent, ubi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops cōsiliij quid ageret, cū tertio die maiorem hostium uidisset numerum, & omnia circum loca plena ludæis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaq; pro cōpendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisq;

occisisq; mulis atq; asinis, alijsq; iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent (hæc enim uelut usui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis cōtra se capta prodesse) Bethoron uersus antecedeat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos uerò in angustias atq; descensus, alijs ab exitu prohibebant, alijs postremos agminis trudebant in uallē: fusaq; omnis multitudo per itineris iuga, militem sagittis operiebat, ubi etiam peditibus quo pacto sibi met subuenirent, hæsitantibus, equitū periculum promptius erat. nec enim ordinatè uiam proficere poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent, ascensus ardui prohibebant equitanti- bus inuñ: iaculatoribus autem rupes ac ualles tenebantur: in quas deiectioni qui aberrassent, cōsumebantur: nullusq; locus aut fugiendi aut resistendi ratio- nem habebat. Itaq; incerti quid agerent, ad ululatus, quod desperati solēt, fle- tusq; cōuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore læ- tantium pariter atq; sæuientium. totusq; penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerūt, Iudæi uerò obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebāt. De- niq; ubi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos pro- pè ad c c c omnium fortissimos milites, tectorum fastigijs imposuit. hisq; præcepit uigilum qui in castris excubarent, signa clamare: ut eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæ- teris otiose usq; ad x x x stadia progreditur. Vnde manè cum Iudæi locum quò Romani tetenderant, desolatum uidissent, in quadringētos à quibus de- cepti fuerant, concurrerūt. & illos quidem sine mora iaculis confecerūt: mox autem Cestium persequi properabant. Sed ille cum nocte non paruum spa- tium itineris peregisset, die uehementius quoq; fugiebat: adeo ut metu per- cussi milites, machinas, siue tormēta muralia, itemq; balistas, multa q; alia in- strumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant, usi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem usq; uene- runt. Deinde cum eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas se- cum asportarunt, mortuosq; spoliarunt, & prædam quæ remanserat, colle- gerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidē paucis amissa, Romanorum aut & auxiliarium quinq; milibus peditum ac c c c, itemq; nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidē Nouembris men- sis v i i i die gesta sunt, anno x i i Neronis principatus.

*Cestius à Iudæis
fugatur.*

De Damascenorum seuitia in Iudæos, deq; Iosephi studijs in Galilæa. Cap. xxv.

DOST Cestij uerò casus aduersos nobiliū Iudæorū multi, tanquam è nauipessum itura, ex ciuitate enatabāt. Deniq; Costobarus & Saulus fratres, unà cum Philippo Iachini filio, q princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestiū trās fugerūt. Qui uerò cū his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodū à seditiosis interē- ptus sit, aliàs indicabimus. Cestius autē Saulū & cæteros in Achaiā ad Nero- nē misit, & propriā necessitatē indicaturos, & belli causas deriuaturos in Flo- rum. Sperauit enim, & iram in illum excitatū iri, & sua pericula summouēda. Tunc autem Damasceni, cū de Romanorū cognita, Iudæos apud se degentes

opprimere

*Iudei à Dama
scenis uisti.*

*Iosephus Go-
rionis F. belli
dux declara-
tur.*

*Iosephus Mat-
thie F. rector
Galilæe desig-
natur.*

opprimere studuerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent (namq; id propter suspensiones meditabantur) facilē quidē sui conatus exitū fore putabant. Verebant aut mulieres suas, ferē omnes præter paucas Iudai-
zantes, & eorū religione imbutas. Quare hic magna cura fuit eas celandi, qd
agerent: Iudæorum aut x milia, quippe ut in augusto loco, atq; omnes iner-
mes aggressi, una hora sine metu iugulauerūt. Qui uerò Cestiu fugauerāt, in
Hierosolymā reuersi, quos adhuc Romanorū studiosos inuenissent, partim
ui, partim blanditijs sibi etiā sociabant: & in templū congregati, plures belli
duces eligendos esse censebāt. Declaratus est igit Iosephus, Gorionis filius, et
pontifex Ananus: omnia quē in ciuitate gerēda essent, imperaturi: maximēq;
ut ciuitatis muros erigerent. Filiū namq; Simonis Eleazarū, quamuis Rom.
prædā, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publi-
cis in potestate haberet, tamē nullis necessitatibus præposuerunt: quod & ip-
sum tyrānidis superbia uiderēt efferri, eiusq; studiosos siue imitatores, satel-
litum more uersari. Verū paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itemq;
astutia persuasit populo ut omnibus parerent. In Idumæā uerò quos mitte-
rent, alios militū duces optarūt, Iesum filium Sapphæ, unū ē pontificibus &
Eleazarū noui pontificis filiū, Nigro aut mandauerunt, qui tunc Idumæā res-
gebat, ex regione trans Iordanē posita genus ducēs, unde Peraites cognomi-
nabatur, ut ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidē regiones omittēdas pu-
tabant, namq; in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trans flumē Manas-
ses, & Tamnā Ioannes Essæus, toparchias administraturi missi sunt. huic autē
Lydda, & Ioppe, & Ammaus erāt additæ: Gophniticæ autē & Acrabatenæ
regionū Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & utriusq; Galilææ Io-
sephus, Matthiæ filius: huius aut præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitissi-
ma ciuitatū quæ ibi fuere. Aliorum igit rectorum, pro alacritate ac prudentia
sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus aut cum in Galilæā uenis-
set, primum curę habuit, indigenarū sibi conciliare beneuolentiā: multa sciēs
ea cōfici posse, licet in alijs peccauisset. Deinde considerato, qd potentissimos
quidē amicos haberet, si eos participes potestatis fecisset, omnē uerò multitu-
dinem si pleraq; per indigenas & cōsuetos fieri præciperet, Lxx de seniorib.
eius gentis prudentissimos elegit: eosq; rectores totius Galilææ constituit.
vii uerò per singulas ciuitates minorū litū iudices. nam maiora negotia cau-
sasq; capitales ad se referre iussit, & illos Lxx. Cæterum disposito per ciuita-
tes iure quo inter se uterent, etiam quemadmodū extrinsecus tuti essent, ani-
maduertit: certusq; in Galilæā Ro. esse uētueros, opportuna loca muro cinge-
bat, hoc est Iotapatā, & Bersabee & Selamin, necnō & Perekcho, & Iapha, &
Sigoph, & montē, cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc
etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa uocabat mu-
niuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicit, & Seph, &
Iannith, & Mero: in Gaulanitide uerò Seleuciā, & Soganen, & Gamalam mu-
nitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, ut murū sibi metipsis
fabricarent: qd eos pecuniosos esse, & ad bellū promptos, etiā sine præcepto,
uideret. Similiter autē Gischalā, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Le-
uiæ filius. Cæteris aut castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubēdo simul
atque

atq; opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra c milia uirorū com-
parauit: quos omnes undiq; collectis armis ueteribus instruebat. Deinde re-
putans, hoc maximè Rom. inuictam esse uirtutem, quod dicto essent audien-
tes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinā quidē
urgente necessitate despexit: parendi autem facultatē ratus regentium multi-
tudo posse contingere, ita ut Rom. solent diuisit exercitū, pluresq; fecit or-
dinum principes, diuersisq; militū generibus cōstitutis, alios decarchis, ali-
os censurionibus, alios tribunis subdidit: et insuper his ipsis rectores, maiorū
rerū administratores dedit. Docebatq; signorū disciplinas, et prouocationes
reuocationesq; buccinarū, & principia cornuū, & circumductiones, & quē-
admodū oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis par-
tiri pericula: quæq; ad fortitudinem animi corporisq; tolerantia pertinerēt,
instruebat. Maximè uerò eos erudiebat ad bellum, usq; quæ Rom. referēs
disciplinā, & quod cum uiris essent præliaturi, qui & uiribus corporis, & ani-
mi obstinatiōe, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto
belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nūc periculum se facturum, si
cōsuetis delictis, hoc est, furtis & latrocinijs & rapinis abstinuissent: sed neq;
aut gentilibus fraudem facerēt, aut cōsuetissimorum damna proprium quæ-
stum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonā cō-
scientiam gererent: qui uerò per se prauī fuissent, his non solum inimicos, sed
etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modū admonendo perseuera-
bat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatū erat. Nam LX
peditum milia, c c L equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maxi-
mè fretus erat, habebat 1111 milia quingentos: necnō & sexcentos circa se ele-
ctos custodes corporis atq; satellites. Exceptis autem mercenarijs, facilè cæ-
teri milites à ciuitatibus alebantur, namq; singulæ quas enumerauimus, cum
mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum
eis uictum tenebant: ut pars armis, atq; alia pars faciendis operibus dirimeretur,
& armati securitatem rependerent suggerentibus com meatum.

*Iosephus mili-
tes suos ad bel-
lum instruit.*

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia. Cap. XXVI.

IOSEPHO aut hoc modo administrati Galilæā, insurrexit quidā in-
diator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissi-
mus, ac dolis plenus, & nequitia quidē nobiliss, omniū, antea uerò
pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentū passus inopiā, facilè mentiri
paratus, mirusq; fidē adhibere mēdacio: & q fallaciā uirtutē putaret, eaq; ad-
uersus amicissimos uterēt; simulator humanitatis, & spe lucri appetētissimus
cædium: q semper quidē immoderata cōcupisset, spē uerò leuioribus malefi-
cijs aluisset. Latro em̄ erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiā comitatū inue-
nit audaciæ, primo quidē paruū, ampliorē aut proficiens. Curæ aut habebat,
neminē ignauū asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudi-
ne, bellorumq; peritia præstarent, hos eligebat: donec c c c c uirorū cateruā
cōgregauit: quorū plures ex Tyriorū finibus & uicis erāt. Isq; omnē Galilæā
depopulabat, & multos futuri belli metu suspēsos lacerabat. Hūc igit iam du-
dum regendi milites cupientē, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retarda-
bat inopia. Cumq; uideret Iosephū sua industria lætari, persuadet ei primū, ut

Ioseph.

Nn fabricandi

*Ioannes Gifet-
lem falsos ru-
mores de Iose-
pho spargit.*

*Iosephi defen-
sio.*

fabricā di muni patriæ sollicitudinē sibi cōmitteret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude cōposita, uelut oleo, qđ nō à gentilibus suis tractatū esset, uti cauerēt omnes apud Syriā Iudæi, ut ad cōfinia oleū mitteret depoposcit, nummoq; Tyrio, q̄ quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodē precio amphorę dimidiū uenūdabat. Cūq; Galilæa ferax esset olei, maximo illo tēpore magna ubertate redūdaret, in ea loca ubi erat penuria solus multumq; mittendo, infinitā summā pecuniæ cōgregauit; qua mox in eū usus est, q̄ hoc sibi beneficiū præstitisset. Deniq; excitans si Iosephū deposuisset, rectorē se Galilææ futurū, quibus præerat latronibus imperauit prædā uehemētius exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidijs alicubi rectorē perimeret, sicui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eū apud indigenas accusaret. Iam dudum aut rumores dissipauerat, q̄ res Galilææ Iosephus Romanis p̄dere cogitaret: multaq; in hūc modū ad eius perniciē cōparabat. Itaq; illo tēpore, cū quidā ex uico Dabaritarū, in magno campo custodias agētes, Ptolemæū Agrippæ & Berenices procuratorē aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erāt nō paucae uestes preciosæ, plurimaq; argentea pocula, & d c aurei, neq; hanc prædā occultē administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephū comportarūt. Ille aut reprehēsa uiolētia, q̄ regijs intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentiss. iubet: paratus eas dominis opportunē remittere. unde maximū ei periculū cōparatū est. Namq; raptores earū, quia prædā nullā partē accepissent, ægrē ferētes, & perspicientes q̄ Iosephus cogitauerat laborē suum regibus condonare, per uicos nocte discurrūt, omnibusq; prædicāt Iosephum proditorē esse: eodemq; tumultu ciuitates proximas repleuerūt, adeo ut c armatorū milia cōtra Iosephū prima luce concurrerent. Deniq; multitudo quidē, in circo apud Taricheas cōgregata, plurima per iracundiā conclamabat, partim deponi, partim concremari uociferās proditorē: plerosq; aut incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidem Sapphæ filius, tūc magistratus Tiberiadis. Iosephi igi amici & satellites, tātæ multitudinis incurſu perterriti, omnes præter quatuor diffugerūt. Ipse uerò dormiēs, propē cū iam ignis admoueret exurgit: & monentibus eū quatuor qui remanserāt ut fugeret, neq; solitudine sua, neq; illorū qui contra se uenerāt copijs perturbatus, in cōspectum illorū prosilit, ueste discissa, infusocq; capiti puluere, auersisq; post tergū manibus, suocq; ceruici gladio annexo. Hæc aut amicos ei, maximē Taricheas ad misericordiā commouerāt. rustica uerò plebs, et finitimorū, quibus molestior uidebat, nō sine maledictis eū iubebāt publicas proferre pecunias, & facta prodicionis fateri. nā ex habitu eius opinabant, nihil eorū de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturū: & impetrandæ uenię causa fecisse omnia quæ misericordiā prouocarēt. At illius ista humilitas cōsiliū præstruebat: & cōtra se indignātes arte circumueniens, ut sup his, unde irascere, inter se ipsi discordaret, omnia confessurū se pollicet. Deinde sibi loquēdi facultate cōcessa: Ego, inquit, has pecunias neq; Agrippæ remittere cogitabā, neq; in ppria lucra cōuertere: absit em̄, ut amicū putē unq; q̄ uobis sit inimicus: aut quēstū ex re capiā, quę uos cōmuniter læderet. Sed q̄a uidebā, o Taricheatæ, maximē ciuitatē uestrā munitiois egere, & ad

extruenda

extruenda moenia minus habere pecuniæ, timebamq; Tiberiensem populū, & alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, ut uos muro circundare. Si hoc nō uidet, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè cōsului, bene de uobis meritū coercetis. Hæc Taricheatē quidē ab eo dicta, cum fauore receperūt: Tiberiēses uerò cū alijs deprauādo, insuper etiā minitabant: utriq; aut relicto Iosepho, inter se litigabāt. Ille aut fretus iam secū sentientibus (erant em̄ propē ad XL milia Taricheatē) cum multitudine libèrius loquebat: multumq; in eorū temeritatē inuectus, ex præsenti quidē pecunia Taricheā ait esse muniendā. curæ aut sibi fore similiter, ut etiam cæteræ tutæ sint ciuitates: nec em̄ pecunias defore, si concordari uelint in eos, unde parādæ sunt, & nō in eum moueant qui parat. Itaq; tum alia quidē multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo uerò armatorū milia impetū in eum fecēre. Cumq; se ille tecto antè recepisset, instabāt ei minitantes. Iterum aut Iosephus in hos quoq; altera fraude utit. Cumq; in summū tectū euasisset, cōpresso dextera strepitu, nescire ait se, qd peterēt sibi præstari: uoces em̄ se nō exaudire cōfusas. omnia uerò quæ iuberēt esse facturū, si aliquos intromisissent, q; secū otiose colloquerent. His auditis, ilicò nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediunt, quos ille in intimas ædium partes inductos, clausa ianua tamdiu uerberauit, quoad omniū uiscera nudata sunt. Circūstabat aut interim populus, existimās eos, plixis allegationibus cōcertare, cū subito Iosephus foribus patefactis, cruētos eos dimisit. unde tanto terrore qui minabant affecti sunt, ut piectis armis aufugerēt. Ob hæc Ioānis etiā atq; etiam crescebat inuidia, aliasq; nihilominus Iosepho moliebat insidias: morboq; simulato p epistolā postulauit, ut sibi medicinę gratia Tiberiēsis aquis calidis uti permetteret. Iosephus aut, qā nondū ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, ut & hospitū & utēilia Ioāni præberēt. Quibus ille potitus, biduo post cuius rei causa uenerat, agebat: & his fraude circūuentis, alijs uerò pecunia corruptis, ut Iosephū defererēt persuasit. His autem cognitis Silas, quē Iosephus custodiæ præposuerat, pperē de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola, noctuq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadē puenit. Et cætera quidē multitudo obuiā ei pcessit. Ioānes aut, quāuis eū cōtra se uenturū esse suspicaret, tamē misso quodā ex notis, infirmitate simulata, q; lectulo detineret, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiensibus aut à Iosepho in stadiū cōgregatis, ut ad eos quæ sibi scripta fuerāt, loqueret, missis armatis Ioānes iussit eū interfici. Quos cum iā nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atq; ita cōuersus ad eius uocē Iosephus, ubi ferrū propē iugulo suo imminere, pspexit, in littus defiliit è tumulo, excelsa cubitis sex, in quo uerba faciēs cū populo steterat: ascensaq; inde nauicula cū duobus satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in mediū lacū refugit. milites uerò eius ilicò raptis armis, cōtra insidiatores irruiebāt. Mox aut ueritus Iosephus ne bello intestino cōcitato, ppter paucorū inuidiā ciuitas consumeret, nūciū suis misit, q; eos moneret, ut ppriæ tantū saluti cōsulerent: neq; uerò quenquam uel occideret, uel argueret noxiorū. Et illi quidē dicto parētes, cōquiesuerūt. Qui uerò circū ciuitatē per agros habitabāt, auditis insidijs, & q; earū fabricator esset, cōtra Ioannē ueniebat. Sed ille prius in Giscala patriā suā fuit

Ioseph.

Nn 2 ga

Iosephus ex p
riculis euadit.

ga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatib. ad Iosephum confluabant, & cum multa essent armatorum milia congregata, qui se aduersus Ioannē communem insidiatorem adesse clamabant: unaq; cum eo ciuitatem quę illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse, dicebat: prudentia magis inimicos uincere cupiens, quā perimere. His uerò, qui de singulis ciuitatibus cū Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat, præconum uoce denunciabat, intra v dies eorū qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domosq; eorum cum familijs exurendas. Et tria quidē milia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis autē Ioānes propē mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clām missos, Iosephū accusabat, quod magnū exercitum collegisset: iamq; nisi pręueniatur ui, tyrannus metropoleos uenturus esset. Verū ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autē potentes, nōnulliq; magistratum clām pecunias ad comparandos mercenarios milites misere Ioanni, ut per eos bellū cū Iosepho gereret. decretūq; inter se cōceperunt, quo idē Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideoq; duo millia & o armatos, & 1111 miserunt nobiles uiros, iurisperiti filiū Ioazarū, & Ananiā Sadducæū, & Simonē & Iudā Ionathę filios, omnes eloquētia ualidissimos: ut eorū scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolētia multitudinis: & siquidē ipse sponte sua ueniret, paterentur eū rationē reddere: sin remanere cōtenderet, pro hoste haberent. Amici autē Iosepho militē quidē ad eum uēturum esse perscripserunt, causam uerò nō indicauerunt, qm̄ secretum fuit inimicorum eius consilium: unde factū est, ut quia precauere nō potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos trāsirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tñ cōtinuò sine armis recepit. captos autē quatuor duces cōsilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymam: cōtra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antē fugissent.

Tiberias à Iosepho recuperatur, & Sepphoris.

Cap. XXVII.

IOANNEM uerò iam intra muros Gischalæ, Iosephī timor custodiebat. Et paucis dieb. post iterū rebellauit Tiberias, habitatorib. Agrippā regē uocātib. Et cum ille cōstituto die ad eos nō uenisset, pauciq; Ro. equites ibi tum cōparuissent, à Iosepho defecerūt. Hisq; apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumētātū miserat, neq; solus egredi cōtra desertores, neq; se cōtinere patiebatur: metuēs ne dū ipse tardaret, regnī ciuitatē occuparēt. nec em̄ postero die obstāte sabbato qcq; facere poterat. Itaq; dolo eos q se deseruerāt circūuenire cogitabat. Et portas quidē Tarichearū claudi iussit, ne q̄s cōsiliū suū illis proderet, cōtra q̄s suscipiebatur. omnib. autē scaphis quas in lacu cōperit cōgregatis (ducētē autē & xxx fuerūt, quaterniq; nautę, nō amplius, singulis inerant) maturē ad Tiberiadē nauigat. Cumq; tāto ab eo distaret spacio, unde facilē uideri nō posset, inanib. scaphis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum habēs, propius ut cōspiceretur accessit. Quē cū inimici adhuc maledicētes ei ex muro cōspexissent, metu

perterriti,

perterriti, & scaphas armatorum esse plenas existimantes, arma proſiciunt: manusq; supplices agitantes, ut ciuitati parceret, precabantur. Iosephus autem, postquam multis eos minis & exprobrationibus castigauit: primū q; bello contra po. Rom. suscepto, intestinis dissensionibus uires suas antè consumerent, inimicorumq; uota complerent: deinde, quò securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatemq; non erubescerēt sibi claudere, qui eam muro cinxisset: non repudiatum se ait, si qui sibi satisfacerent, quibus interueniētib; amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberiensium potentissimi descenderunt. His autem in unam receptis nauiculam piscatoriam, & procul abductis, alios L senatores uenire iussit, maximè nobiles, uelut illi quoque fidem sibi præbere deberent. Deinde nouas causationes excogitans, alios insuper atque alios obtentu fœderis euocabat: utq; maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quosq; auxissent, in carcerem collocarent, donec omnem curiam, quæ d c haberet uiros, duocq; milia popularium comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis autem uociferantibus, Clitum quendam esse præcipuū defectionis autorē, iramq; ipsius pœna illius precātib; satiari, nullum quidem Iosephus uolebat occidere: suorum uerò satellitum quendā Leuiam egredi iussit, qui Cliti manus abscinderet. Cum uerò is præ timore solum se globo inimicorum commissurum negaret, eaq; causa indignari Iosephū statim in scapha uideret, ipsumq; uelle descendere, ac de se supplicium sumere, ut saltem unam manum sibi concederet, orabat. neq; hoc abnuēte Iosepho, dummodò alterā sibi met Clitus ipse præcideret, educto ille dextera gladio, leuam sibi truncauit. tantus eum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus uacuis scaphis & satellitib; VII populo capto, rursus Tiberiadem sibi sociauit. Paucis aut diebus post Gischalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus depre dari permisit: omnemq; prædā cōquisitā popularib; reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere uoluit: & redhibitione rerū rursus eos ad beneuolētiā reuocare.

Quo modo Hierosolymite bello se preparauerint: deq; Simonis Gioræ tyrannide. Cap. XXVIII.

ACTENVS apud Galilæā motus erat, iamq; ab intestinis dissensionibus quiescentes, aduersus Rom. instruebātur. Hierosolymis autē Ananus pontifex & potēiores, qui nō cum Romanorū parte sentirent, muros instaurare pperabant: multaq; bellica instrumenta, perq; omne oppidū sagittæ, aliq; arma fabricātur: & exercitationib; iussis manus iuuenū operam dabat. Erant q; uniuerſa plena tumultus, magnaq; tristitia moderatos occupauerat: multiq; futuras clades prospiciētes, fletum cohibere non poterant: infestāq; pacē cupientibus, omnia uidebantur. Belli aut incentoribus, quæ illis placerent, ex tēpore fingebantur: statusq; iam tunc quasi peritura ciuitatis erat, anteq; Rom. uenirent. Anano aut apparatus belli omittere, cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas uocabant, amētiā ad utiliora conuertere: qui tñ uictus est: & quis illius finis fuerit, in posteriorib; explanabimus. At in Acrabaterna toparchiā Gioræ filius Simon, multis nouarū rerū cupidis cōgregatis, ad rapinas cōuersus, nō solū in domos locupletū irrūpebat, uerum etiam corpora uerberib; conficiebat: iamq; tunc palā tyrānidem inceprabat.

Ioseph.

Nn 3

Ab Ana-

Ab Anano autem missis aduersus eum militib. magistratuū, ad latrones qui erant Masada, cum his quos habebat, effugit: ibique manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeo ut magistratus eius gentis, propter cædium multitudinē & prædaru assiduitatē, collecto milite, uicos præsidij tuerent. Et Iudæorū quæ res ita habebāt.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER TERTIVS.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.

Cap. I.

NERONEM aut, ubi res apud Iudæā non prosperè gestas accepit, latens quidē, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: aperte aut superbiam simulās ultro etiam indignabatur: magis quæ ducis negligentia, quæ uirtute hostium quæ contigerant, facta esse dicebat decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, uiderique malis omnibus superiorem animum gerere: ueruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuiam commotū crederet orientē, qui unā & Iudæos rebellantes ulcisceret, proximasque his nationes simili morbo correptas antè caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, uirum ab adolescentia usque ad senectutē bellis exercitatus, & qui populum Rom. iam pridem pacasset occidentem, Germanorum tumultu concussus: armisque ante illud tempus incognitā Britannia uēdicasset. unde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, ut sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatēque illius cum peritia stabilē cernens obsidesque fidei liberos, eorumque florē manus esse paternę prudentię, iam tū fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequijs animatus, qualia necessitas imperare consuevit. Ille aut protinus ex Achaia, ubi cum Nerone fuerat, Titum quidē filium suū mittit Alexandria, ut inde quintā itēque decimā legiones moueret. ipse uero transmissus ad Hellespontū, terreno itinere in Syria peruenit, ibique Romanas uires, multaque à uicinis regibus auxilia congregauit. Ad Iudæi post malā Cestij pugnam insperata felicitate sublatis, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam fortuna eos exagitāte periti, bellū ulterius perducebāt. Denique omni, quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonē petierunt. ea est ciuitas antiqua, DCC & XX stadiorū spatio ab Hierosolyma distans, & Iudæis semper inuisa: quæ res fecit, ut etiā tūc primis eorum incurrib. prior uideretur. Tres aut uiros aggressiōis duces habebāt, & corporib. & prudentia præstantissimos, Nigrū Peraitā, & Sylā Babyloniu, & Ioannē Essenū. Ascalon uero ualidissimo quodē muro cincta erat, sed uacua penē præsidij. una enim cohors eā perditū, & una equitū ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igit ira multa

uelocius

uelocius itinere peracto, ac si ex propinquo uenirent, præsto erant. Antonius uerò (nec enim eorū fore impetū nesciebat) equites iā ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem ueritus uel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit, murumq; pperantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi qui cū peritiōribus imperiti, & pedites cū equitibus, cum stipatis autē inordinati, leuiterq; armati cū instructis, plusq; indignationi q̄ cōsilio tribuētes, cū morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, faciliē profligant. Nam ut semel eorum primæ ab equitib. turbatæ sunt acies, fugam petūt: & murum uersus se à tergo urgentib. incidentes, suimetipsi hostes erāt, donec oēs incurrib. equitum uicti, per totū campū dispersi sunt, q̄ fuit plurimus, totusq; habilis equitantib. quod quidē Romanos iuuat, ut magna cæde Iudæos psternerent. nā & fugiētes præuertendo, cursum in eos flectebāt: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremere. Alij uerò alios quocūq; se uertissent circūdatos, exagitātes faciliē iaculis opprimebāt. Et Iudæis quidē ppria multitudo, per desperationē salutis, solitudo uidebāt: Rom. uerò, licet ad pugnam pauci essēt, reb. tñ secūdis animati, etiā superfluere se putabāt. Et illi quidē res aduersas supare certātes, dū pudet citò fugere, mutari fortunā sperāt: Romani autē, in his quæ prosperè agerēt, minimè declassati, ad maiorē usq; diei partē pugnam ptrahunt: donec Iudæorū qdē perēpta sunt x milia, duoq; duces Ioānes & Silas: ceteri uerò pleriq; sauci, cū Nigro, q̄ unus restabat ex ducibus in oppidū Idumææ, q̄ Salis dicitur, cōfugere. nōnulli tñ etiā Rom. in illo prælio uulnerati sunt. Sed nō Iudæorū spiritus clade tāta sedatus est, multoq; magis eorū dolor incitauit audaciā, & cōtēnentes quātū ante pedes mortuorū iaceret, pristinis reb. feliciter gestis ad cladē alterā illiciebant. deniq; paruo tēpore intermisso, q̄ ne curādis quidē uulnerib. satis esset, cūctisq; aggregatis uiribus, maiore cū indignatione multoq; plures Ascalonem recurrebant, eadē se præter imperitiā aliāq; belli uitia, comitāte fortuna. Etem cum Antonius quā trāsituri fuerant, posuisset insidias, ex improviso in eas delapsi, & ab equitib. circūdati, priusq; se ad pugnam cōponerēt, iterū super vii milia pcubuerunt: cæteri uerò oēs aufugerūt: cumq; his Niger multis, dum fugeret, magni animi facinoribus demonstratis, & quoniā hostes instarent, in turrim quādam tutissimam cōpelluntur cuiusdam uici, cui nomen est Bezedel. Antonius uerò cū suis ne uel moras circū turrim, quæ inexpugnabilis esset, diu tererent, uel ducē hostium fortissimū uiuum relinquerent, ignem muro supponūt. turriq; inflāmata, Romani quidē exultantes recedunt, quasi etiā Nigro consumpto: ille autē in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduoq; post focijs cum fletu eum ad sepulturam inuestigantib. sese ostēdit, gaudioq; insperato repleuit omnes Iudæos, tanq; Dei prouidētia dux eis in posterum seruatus. At Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliāq; felicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinens) ubi etiam aduentum suum regem Agrippam omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia solliciti, quàm Romanarum uirium gnari, etiam prius quàm Vespasianus uenit

Prima Iudeorum clades.

Alterā Iudeorum clades.

ret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrascq; iunxerant, praesidiumq; militare susceperant. tunc quoq; benignissimè duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt. Quibus interim Vespasianus praesidij causa poscentibus, equitum peditumq; tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incurribus, si quid Iudaei commouere tentassent. non enim minimum esse uidebatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilae maximam, & in loco tutissimo conditam, totiusq; gentis futuram praesidio.

Descriptio Galilae, Samariae & Iudaeae.

Cap. II.

D V A B sunt autem Galilae, quae superior & inferior appellatur, easq; Phoenice & Syria cingunt. Discernit uero ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilaeorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quae sic appellatur, eo quod equites ab Herode rege dimissi, coloni eo deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, usq; ad flumē Iordanem. Ab oriente uero Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrippae fines sunt. Septentrionalis autē eius tractus Tyro, itemq; Tyriorū finibus terminatur. Inferioris quidem Galilae longitudo à Tiberiade usq; ad Zabulon, cui uicina est in locis maritimis Ptolemais, protēditur. Latitudine autem patet à uico Xaloth, qui in magno campo situs est, usq; ad Bersabem: unde etiam superioris Galilae latitudo incipit usq; ad Baca uicum, qui terrā dirimit Tyriorū. Longitudo uero eius à Thella uico Iordani pximo, usq; ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utraeq; magnitudine, tantisq; gentib. alienigenis cinctae, semper tamen omnib. belli periculis restiterūt. Nam & pugnaces sunt ab infantia Galilaei, & omni tēpore plurimi, neq; aut formido unquam uiros aut eorū penuria regiones illas occupauit: quoniā totae optimae ac fertiles sunt, omniumq; generū arboribus consistae, ut etiam minimè agriculturae studiosos ubertate sua prouocent: deniq; excultae sunt ab incolis totae, nec pars ulla est earū otiosa: quin & ciuitates ibi crebrae sunt, & ubiq; multitudo uicorum ppter opulētiā populosa, ut qui sit minimus, supra quīdecim milia colonorū habeat: prorsus ut etiam si quis magnitudine minorē Galilaeam dixerit, quam trans fluuiū regionem, uirib. tamen eam praetulerit. haec enim uniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quae trans flumen est, licet multo maior sit, pleraq; tñ aspera atq; deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peraeq; sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum uarijs arboribus cōsitos, tum maximè oliuetis ac uineis & palmetis excultos. Irrigatur autē abundē montanis torrentibus, & fontib. aquae perennis, quoties illi Sirio aestuante defecerint. Et longitudo quidē eius est à Machærunte in Pellam: latitudo uero à Philadelphia usq; ad Iordanem. Et Pella quidem, quam supra diximus, septentrionalis eius est tractus: occiduus uero Iordanis: meridianum autē Moabitis regio terminat. ab oriente autē Arabia & Silbonitide, necnō & Philadelphia, itemq; Gerasis clauditur. Samariēsis autem regio, inter Iudaeam quidē & Galilaeam sita est: incipiens enim à uico in planicie posito, cui nomē est Gināa, in Acrabatenā definit toparchiam: sed natura nihil à Iudaea discrepat, nam & utraeq; montosae sunt & campestres, agrosq; colendo

colendo, molles atq; optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisq; tam syl-
uestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aride, imbrumq;
satis habent. Dulces autē per eas supra modum aquæ sunt, boniq; graminis
copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximum uirtutis
atq; opulentia specimen est, utraq; uiris referta est. Harum confinium est A-
nuath uicus, qui etiam Borceos appellatur, ludææ limes à septentrione. Me-
ridiana uerò pars eius, si in longitudinem metiāre, adiacenti uico Arabum fi-
nibus terminatur, cui nomen est Iardan. Latitudo sanè à Iordane flumine usq;
ad Ioppen explicatur. Media uerò eius est Hierosolyma: unde quidam non si-
ne ratione, umbilicum eius terræ, eam urbem uocauerunt. Sed nec marinis
quidem ludæa delicijs caret, ad Ptolemaidem usq; locis extēta maritimis. In
undecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosoly-
ma, præ cæteris inter omnes accolæ eminent, uelut caput in corpore. alijs ue-
rò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam A-
crabata. Ad hoc Thamna, & Lydda, itemq; Ammaus, & Pella, & Idumæa, &
Engadda, & Herodiū, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præfunt.
& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ e-
tiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem uerò terra incipiens à monte Libano
& fontibus Iordanis, usq; ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine pandi-
tur. à uico autem qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidū longitudine ten-
dit: & habitatur ab incolis ludæis Syrisq; permixtis.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplinæ militari.

Cap. III.

IN ludæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maxime
potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxili-
um Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexq; millia peditum, placit-
o eos regente tribuno, castris in magno campo positis, bifariam diuidun-
tur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus uerò in ca-
stris degebat. Vtrinq; autem assiduè prodeundo, & circa eam regionem lo-
ca omnia incurfando, magnis incommodis Iosephum, eiusq; socios, quam-
uis quietos, afficiebant. Et præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ci-
uiumq; conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iose-
phus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere:
quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis
quoque esset inuicta. Vnde etiam spe frustratus est, cum nec ui nec suasu
Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisq; in ludæa bellum ac-
cendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec no-
cte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quic-
quid rerum in his reperissent: qui tamē cum mortem pugnacibus semper in-
ferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis uerò & sanguis Galilæam to-
tam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis aut cladis erat. Vnam
salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iose-
phus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius
q; per hyemen sperabatur, manum militum, cuius causa missus fuerat, susce-
pit: contentoq; usus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cumq; ibi pa-
trem suum reperisset, duabus quas secū habebat legionibus (erant aut nobi-

lissimæ

*Auxilium à re-
gibus missum.*

*Romanorum
in rebus bel-
licis exerci-
tatio.*

lissimæ quinta & decima.) iunxit etiam, quam ille adduxit, quintamdecimā. Eas autem sequebātur decem & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea quinq; cum una ala equitum, & alæ quinq; Syrorum equitum. Decem autē cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris uerò tredecim sexcen-
ti pedites, & centeni uiceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à re-
gibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina mi-
lia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoq; rex
Malchus præter quinq; milia peditum, equites mille misisset, quorū pars ma-
ior erant sagittarij: ut tota manus computata cum regijs, sexaginta milia circi-
ter peditum equitumq; colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur,
& meditationi bellicæ assueti, nihil à pugnacissimis aberant: quòd tempore
quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericu-
la cum ipsis experirētur, & neq; peritia, neq; uiribus à quoquam, nisi à domi-
nis, uincerentur. Qua quidem in re nimis admirandā quis existimauerit Ro-
manorum prouidentiam, ita seruos instituentium, ut non solū uitæ minis-
terio, sed belli etiam necessitatibus utiles sint. Quòd si quis eorum aliā quo-
que respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tātum eos imperium
non fortunæ munere, sed propria uirtute quæsisse. Armis enim uti nō in bel-
lo incipiunt, neq; solū, si necesse sit, manus mouent, cum in pacis otio cessa-
uerint: sed armis ueluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis indu-
cias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à uera con-
tentione discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis, tan-
quam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant.
Neq; enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neq; metus
stupefacit, neq; lassitudo exhaurit. Vnde sequitur ut semper superent, quos
non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit, si quis eorum meditatio-
nes conflictus esse dixerit sine sanguine, contraq; prælia meditationes cum
sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed
quocunq; in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio
decernunt. Quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordi-
natè describunt: sed siquidē inæquale solum fuerit, complanat: quatuor uerò
angulis horum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo, & ferra-
mentorum copia, quæ usus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et in-
terior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eo-
rum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio di-
spositis: quarum interualla catapultis atq; balistis, & alijs machinis saxa intor-
quentibus, omnibusq; instrumentis missilium complent, ut cuncta scilicet ia-
culorum genera in promptu sint. portas autē quatuor ædificant, tam iumen-
tis aditu faciles, quàm ipsis, si quid urgeat, intrò currētibus latas. Intus autem
castra uici spatijs interpositis dirimunt, mediāq; rectorum tabernacula col-
locant, & inter hæc prætorium diuū templo simillimum: prorsus ut quasi
repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes: &
sedes militū primatibus, ordinumq; principibus, ubi si qua sit inter alios am-
biguitas iudicent. Ipse uerò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine
simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res urgeat,
fossa

fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, pariq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atq; otio in tentorijs agūt: omniaq; ab his ordinate etiam alia cauteq; per cōtubernia expediunt: ueluti si ligno aquaue opus sit, aut frumento. nec enim coena uel prandium cum uoluerit, in potestate cuiusq; est: simul autem omnibus somnus est, excubias & uigilandi tempora buccine significant: neq; est omnino quicquam quod sine edito geratur. Manē autem milites quidem ad cēturiones, illi uerō ad tribunos cōueniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium decem uniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliaq; dat ex more praecepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus est, ac uniuersi si pariter incurrunt, itemq; sese recipiūt. Cum autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemoq; otiosus est. sed uel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaq; ad profectionē instruunt. deinde iterum tuba ut sint parati, significat. Illi autem cum multos & iumenta sarcinis onerauerint, uelut in curuli certamine, signū expectant. Castra uerō incendunt: eo quòd sibi alia munire facile sit, & ne quando hostibus eadē usui sint. Et tamen tertio quoq; tubae signo indicant, ut exeatur: urgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deferat. Dexterq; duci praeo astans, si ad bellum parati sunt, uoce patria ter percontatur. Illiq; toties alacri & magna uoce paratos esse se, respondent, interrogantemq; praeueniunt: & Martio quodā spiritu repleti cum clamore dextras erigūt. Deinde otiose, & cum omni decore progredientes ambulant, suum quisq; ordinem uelut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & utroq; latere gladijs accincti. Leuus autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. Qui uerō ducem stipant lecti pedites, scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, ferramq; & corbem & sarculum & securim, necnon & habenā & falcem & catenam, triduiq; uaticum, ut parum intersit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, trāuersusq; ad equilateralis clypeus, ternaq; in pharetra uel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differētia. Calsides uerō & thoracas peditibus habēt similes: nulloq; armorum genere ab equitum alis discrepāt lecti, qui circum ducem uersantur. Agmina autem semper cui forte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemq; armorum uarietas. Nihil uerō nec in praelijs inconsultum aut subitum agūt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opusq; adhibetur antè decretis. Vnde aut minimè peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsultè gerendam illiciat: quæ uerō antè cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam meditados exhibeant ad cauendum, ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitarum non is author sit cui contigerint, tristium uerō quæ præter sententiam acciderint, saltem rectè consulta uideantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, ut non modò corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia, namque leges apud eos non desertionis

Romanorum
arma.

desertionis solum, uerum etiam minimæ negligentiae sunt capitales: ducesque magis quam ipsae leges terribiles. namque bonos honorando redimunt, ne in coercendis noxijs uideantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circūducuntur mobiles; & acutis auribus ad praecepta, oculisque ad signa, & ad opera manibus: unde facere quidem semper strenui sunt, pati uero tardissimi. nec est ubi praeliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum; sed ne fortunæ quidem succubere. nam in ea certorem putant esse uictoriam. Quorum igitur actus à consilijs incipiunt, consultaque adeo strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itemque à meridiano tractu Africae fertilissima regio, & à septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hec ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quam solatio deuictorum, & ut nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanae instituta militiae nescientibus: redeo tamen unde digressus sum,

Impetus Placidi contra Iotapatam.

Cap. III.

VESPASIANVS quidem unā cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At uero Galilaeam peruaserat Placidus, ubi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: haec autem fuit Galilaeorum imbellior turba, animisque deficiens: pugnacissimos autem ut uidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quae omnium tutissima erat, impetum uertit: existimans eam repentino aggressu facillime captum iri, magnamque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quae ualidissima esset, occupatam uidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cum eius impetum praesensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt; congressisque cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe ut pro salute patriae, item coniugum liberorumque dimicantes) in fugam eos uertunt, multosque sauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinate pugna decesserant, septisque undique corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudaei quoque magis eminus iaculari, quam manus conferere inermes cum armatis confiderent. Ex ipsis autem Iudaeis tres ceciderunt, paucis praeterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Romanos Iotapateni fugant.

Galilea à Vespasiano inuaditur.

Cap. V.

VESPASIANVS uero ipse Galilaeam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemque sagittarios praereiusit, ad repetinos incurfus hostium cohibendos, & ut suspectas atque opportunas insidias syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusque pars: post quos è singulis centurijs deni armaturam suam ferentes, mensurasque

furasque castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, sylvasque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinavit. Post quos ipse ueniebat, lectos pedites equitesque, necnon & lancearios secum ducens, equitumque præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & uiginti equites deputatos habebat. Hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cetera tormenta portarent, deinde rectores, itemque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus; & post hos circum aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quod & uniuersarum animarum regnum habeat, & sit ualidissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen uictoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras uero signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus: hisque adhærebat ex more quidam centurio, discipline atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, multis aliisque iumentis uehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeant armati pedites, equitumque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibique positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat unam, & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo poenitudinis, si quis ante prælium uoluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere uel solus fecit ducis aspectus: metum uero uniuersis incussit. Iosephi enim socii, qui non longe à Sepphori castra posuerant, ubi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamque Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disiecti sunt. Cum paucis autem relictus Iosephus, ubi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerumque libenter ad hostes defectum ire: iam tamen quidem bello omni abstinebat: quam longissimè autem periculis abesse decreuit: abductisque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Aquila circumstantur in uexillo Romani.

Iosephus à suis desertus, Tiberiadem se confert.

Gadare expugnatio.

Cap. VI.

VESPASIANVS autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quod eam pugnaci multitudine uacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum uicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quam tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam uersum iri credebant: neque in hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent: unamque illos uiam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse uero, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis ueniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quam prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud

Ioseph.

Oo illos

*Iosephus Hie-
rosolymam li-
teras mittit.*

illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne uel minus extollendo uires hostium, timiditatis mox argueretur: uel minus aliquid nunciando, fortasse coepti etiam poenitentes ad ferociam reuocaret, utque si foedus eis placeret, citò rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, maturè mittit qui Hierosolymam literas ferret.

lotapatæ obsidio.

Cap. VII.

*Iosephus lota-
patam se con-
fert.*

VESPASIANVS autem lotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea ualidissimum hoc eorum esse receptaculum) præmittit pedites cum equitibus, qui montanum iter coæquarent, saxis asperum, ac peditibus quoque difficile, omnino uerò equitibus inuium. Et hi quidem quatrinduo fecere quod iussum est, latamque aperuere exercitui uiam. Quinto autem die, qui mensis Maii uigesimus & primus erat, prior Iosephus in lotapatam ex Tiberiade uenit, abiectosque ludæorum spiritus erigit. Cum uerò transitum eius Vespasianus quidam transfuga nunciaisset, utque mox ciuitatem peteret, incitaret, ueluti cum ea totam ludæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, ut qui hostium prudentissimus uideretur, ultrò se etiam in custodiam traderet uoluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaque decarcham Ebutium, tam manu quam prudentia uirum insignem, circumualare ciuitatem iussit, ne clam inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem usque actò itinere, ad lotapatam peruenit: adductoque in septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadijs septem. Consulto autem quam maximè conspici ab hostibus affectabat, ut uisu attoniti turbarentur: quod etiam factum est, eosque tantus continuo stupor inuasit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum posuere, omnes ludæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaque postridie impetu in muros facto, ludæi primò quidem locis suis manentes. Romanis castra ante muros habentibus resistebant: postea uerò quam Vespasianus & sagittarios & fundito-

*lotapatæ stre-
nue se defen-
dunt.*

res, omnemque iaculatorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit uti: atque ipse cum peditibus in aduersum collem, unde murus expugnabilis erat, niti coepit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta ludæorum profiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur, quam faciebant. Nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos: & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis fauciatis, tredecim interfecti sunt: ludæorum autem cum sexcenti essent uulnerati,

nerati, septem & decem ceciderunt. Nihilōq; minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt: multo'que fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quod eos pridie præter spem sustinuerant. Sed eos quoque pugnares experti sunt, quod eorum iracundiam pudor incenderat, uinci credentium, nisi citò uicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggreffione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, muriq; fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi uires hostium formidabant, neq; Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex alijs quidem partibus undique uallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus antè deficiat. Ab una uerò tantum Boreæ parte adiri potest, ubi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Alijs uerò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici. Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisq; rectoribus sibi subditis, de aggreffu deliberabat. Cumq; aggerē fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoq; propinquis montibus excisis, magnaq; ui lignorum & lapidum comparata, cratibusq; ad euitanda iacula desuper missa per uallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa uel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctis'que trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erāt autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendere: simulq; ex catapultis lanceæ percurrerant, saxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisq; & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessum fecere. Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, item'que funditores & omnes machinæ tela iaciebāt. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatos'que feriebant: & ubi illi celsissent, aggerem dissipabant, uallorum'que munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum cōtigisse, quod interiecta spatia Iudæis locum aggreffiendi præberent, adunauit tegmina: coniunctis'que pariter uiribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, pauloq; minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contrā moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fratres, murumq; altius iubet extolli. Cumq; illi tā multis obstantibus iaculis

*Iotapata situs
& munilio.*

*Iosephi frater
gema.*

Ioseph.

Oo 2

mentis

mentis lapides sinuata fusciperent, quibusq; repulsa tela cetera dilaberentur, & ignis humore languesceret. Hisq; ante fabros oppositis, illi murum die noctuq; operando, ad uiginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisq; ualidissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum moerorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

Obsidia Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi: deq; Iudeorum excursionē in Romanos. Cap. VIII.

At Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos ultrò incursabant: inq; dies singulos prælia cateruatim, & cuiusque modi latrocinales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorumq; incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, ut eam usui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem usque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multoq; faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxij incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem, aliarum que omnium rerum intus habebant copiam, præter salem: aquæ uerò penuria eos affligebat, quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuus mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc uehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quodq; fieri, uelut omnia aqua iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim, cum & ciuitatem uideret abundare alijs rebus, fortes que animo uiros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabant, iam tum potum mensura ciuib; ministrabat. Illis autem conseruari aquam penuria grauius esse uidebatur: amplioremq; cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac uelut ad extremam sitim peruentum esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in unum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant, quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, ut hanc eius spem frangeret, iussit quàm plurimos per murorum minas dimersa undis atque humida uestimenta suspendere, ut omnes repente aqua perfluerent. Ex quo moeror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aquæ uiderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique Dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad uim atq; arma conuertit: ludæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquàm fame uel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quendam uallem deuiam, proptereaq; minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos uellet Iudeos extra ciuitatē degētes, ab his omnia usui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato comitantibus, ut plerunque ad excubias

Aque apud Iotapatenos penuria.

Aliud Iosephi strategema.

Tertium eiusdem consilium uasferrium.

excubias reperent, terga uelleribus tecti: quo si qui eos nocte uidissent, canū similitudine fallerentur: idq; factitatum est, donec eius fraudem uigiles persenserunt, uallēmque cinxerunt. Itaq; tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamque pariter salutem, si uellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. Ipsum enim saluti esse se ciuitati manentem, uelut omnes eius causa alacri essent animo certaturi, quod si etiam capiantur, eundem solatio fore. Decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deferere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari uenisset. Ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quod sibi cauere occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, unā cum his esse frustra periturum: obsidione uero liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. Mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. Nunc autem non uidere, quid apud eos residens utilitatis afferret, nisi quod Romanos ad obsidionē magis incitaret, ut se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circumstiteret se magis incendit. Denique pueri & senes, itemque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eumque omnes complexi tenebant, & ut fortunæ socius sibi remaneret, cum ululatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. Nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem, siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam uero, si per uim cogeretur (multum enim propositum discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit: communique desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrumque uitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, discietis custodibus, usque ad Romanorum castra excurrerat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere, posteroque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, ne uel cum hominibus mortis auidis manum conficerent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam, si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere uictoriam, augendæ possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perque saxa tormentis emissā plerunque repellebat Iudæos. Nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant.

Ioseph.

Oo 3

bant

Iosephus de fuga deliberat.

Extrema defensionis consiliū.

bant:uerum̄ eminus missa intra iactum subeuntes, sauius Romanis instabant: cum neq; corpori, neq; animæ parcerent, sed per uicem utrinq; pugnarent, suorum quisq; laborantibus subuenientes.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete & alijs tormentis bellicis.

Cap. IX.

*Arietis, instru-
menti bellici de-
scriptio.*

*Iosephi confi-
lium aduersus
arietem.*

*Eleazar, pri-
clarus facinus.*

IGITVR Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis, hostium que incurſibus obsideri, cum propè iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est in arietis effigiem fabricato, unde etiam nomen accepit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia, uelut ex trutina, palis utrinque fultus, bene fundatis: retrorsum autem magna uirorum multitudine repulsus, n̄sdemq; simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est ulla tam ualida turris, aut murorum ambitus adeò latus, ut etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos uincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit, ui capere oppidum properanti: quoniam perniciosum uidebatur obsidio, ludæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterisq; missilium machinis, ut facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent, propius adhibitis utebantur: neque sagittarum aut funditores longius aberant. Cum uerò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper item que pellibus septem, tam pro sui defensione quàm machinæ. Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: clamorq; oppidanorum, uelut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento uim machinæ paulatim falleret, excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quæ semper impetum arietis ferri uiderent, demitti iussit ex muro, ut eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta uulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. Nam quocunq; hi machinam conuertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilq; murus percussione ledebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent, alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensumq; totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, unaq; machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi uerò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius uolitabant: opera que Romanorum multo labore curata, unius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam uir quidam ludæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Samæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta ui super arietem ex muro demisit, ut machinæ caput abrumperet, idq; ex medijs hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullo que metu reportaret ad murum.

ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propo-
 situs, nudo corpore quinq; sagittarum uulneribus fixus est: earumq; nulla res-
 pecta, ubi murum ascēdit, unde iam uideri ab omnibus poterat, sua audacia
 ibi constitit, contractusq; dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc for-
 tissimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de uico Ruma Galilæi.
 Qui cum super milites decimæ legionis prosiliissent, tãto impetu uicq; irrue-
 runt, ut & aciem Romanorum perrumperent, qui quæ aduersum ierant, oēs
 in fugam uerterent. Præter hos Iosephus quoq; & cætera multitudo, raptis
 ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itemq; decimæ, eius quæ
 terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, &
 instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub
 uesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat,
 appulere: ibiq; propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percus-
 sam leniter uulnerat, quia uis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Roma-
 nis perturbationem fecit. His enim qui propè aderant, uiso sanguine perterri-
 tis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictaq; obsidione, pleriq; cum stu-
 pore atq; formidine ad ducem belli concurrebant: & ante omnes Titus ade-
 rat metuens patri. Vnde contigit, ut & beneuolentia circa rectorem, &
 filij trepidatio confunderet multitudinem. Facile tamen pater & timore fi-
 lium, & perturbatione liberauit exercitum. Superato enim dolore uulneris,
 & ab omnibus qui sui causâ pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæ-
 os sæuius incitauit. Nam uelut ultor quisq; imperatoris omne periculum adi-
 re cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus
 autem cum suis, licet assiduis balistarum itemq; tormentorum ictibus cades-
 rent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis
 eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autē, aut pa-
 rum proficiebant, cum sine intermissione procumberent in cōspectu hostiū
 positi, quos ipsi contrā uidere non possent. Nam & suis ignibus collucebāt,
 tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signū quo tela dirigerent: ma-
 chinisq; procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo pro-
 pterea tam catapultarum quàm iaculorū ui simul multi transfigebantur: mis-
 saq; machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebāt angulos tur-
 rium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, ut non usq; ad extre-
 mam aciem saxi magnitudine ac uiolentia sternerentur. Sciet autem aliquis,
 huius machinæ uis quantum ualeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. In mu-
 ro cuidam ex circūstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiusq;
 ad tertium stadium ueluti funda excussa caluaria. Interdiu quoq; pregnantis
 fœminæ transiecto utero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tor-
 mento uis fuit. Ergo machinis terribior erat impetus & missilium strepitus.
 Crebri autem mortui, cum per muros deijcerentur, sonabant: & acerbissim-
 us quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occum-
 bentium gemitus concrepabant: totusq; ambitus muri, ad quem pugnaba-
 tur, sanguine confluebat: iamq; ascendi poterat congestione cadauerū. Mon-
 tes aut resonantes, multo amplius horrorem augebāt: nec quicquā illi nocti
 defuit, quod uel aurib. uel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem

*Netira & Phi-
 lippi fratrum,
 uirtus.*

*Vespasianus
 in planta uul-
 neratur.*

*Murus Iotapata
tenorum dei-
citur.*

pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam fauciati, & sunt, & tamen uix circa matutinas uigilias murus assiduis machinarum ictibus celsit. Tumque illi quidem corporibus atque armis eam partem quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

Cap. X.

ANE autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idemque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, contosque prætenderent: & cum pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites palidissimos ordinauit. Reliquam uero equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Alijs autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, ut qui hos prohibere tētassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæterique omnibus simul telis oppressi, uiolentiæ irruptentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte uero collapsa ualidum & potentissimum quemque senosque ante omnes uiros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisque præcepit, ut agminum ululatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum uero multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarii pharetras exinanirent. Si uero pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unumquemque uero ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam uindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesque suas propemodum ab hostibus capi: uimque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. Ita quidem in utroque disposuit. Ciuitatis autem uulgus imbellē, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie uidere circumdatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodijs) stridentisque gladijs ad partem muri deiectam hostes instare, armisque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittarijs tela suggerere, tunc extremo ululatu quasi capta urbe consonuerunt, non ut impendere mala, sed ut adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, filere iussas: ipse uero ad partem muri, quæ sibi obtigerat, transiuit: & scalas quidem applicantibus animum non intēdit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines uniuersarum legionum consonuerunt, & grauitè infremuit exercitus: signoque dato, missis undique sagittis lux obscurari cœpit: Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum uulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes prælio deturbant, uaria

manuum

*Iosephus suos
disponit.*

manuum itemque animi facinora demonstrantes: & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant: nec prius à Romanis diuellebantur, quam uel caderent uel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberent, defensis autem Romanorū assiduè substituerentur: proque his quos uiolentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant: protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie uelut uno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. Id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bulhientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. Siquidem facile à uertice ad pedes usque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facile calefceret, seroque pro sui pinguedine refrigeret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos aut contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facile ab insequentibus uulnerabantur. Sed neque Romanis uirtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati uiderentur, tamen in eos qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incurfando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi uerò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum sceno Græco decocto pōtium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, ut neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti uestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi uerò super aggeres deicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desiliantibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux uideret, sub uesperam eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uerò sex uiris mortuis, plures quàm trecenti sauci translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est lunij mensis die uigesimo. At Vespasianus eorum causa quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira uidit accensum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres uerò turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro undique tectas, ut & pondere stabiles essent, neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittarijs, itemque leuioribus missilibus machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinē turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facile conspicuos, telis feriebant. At illi cum neque à uertice uenientes sagittas facile declinarent, neque ulcisci possent quos non uiderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante: ferro autem, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidē ita resistebant, quāuis multi in dies singulos

Iosephi straton
gema.

Alius Iudeorum
dolum.

singulos occumberent, neq; contra mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

lapha expugnatio à Traiano & Tito.

Cap. XI.

His autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatę ciuitatem euocatus, cui nomen est lapha, nouas res affectantem, & propterea, quod Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolentem, mittit eò Traianum decimę legionis rectorem, dans ei duo milia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat, etiam muro duplici cingebatur) habitatores uerò eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eosq; paulisper reluctatos, in fugam uertit: quos uestigijs consecuti Romani, exterioris muri ambitum quod confugerant, cum ipsis irrumpunt: secundum autem murum petentibus, ciues sui clausere ciuitatem, metu scilicet, ne cū his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersum populum exclusum mœnibus proprijs, ad interitum hostibus dedit audissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multumq; nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes unum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladijs transfigebantur: infiniti uerò à Romanis interficiebantur, ne ad ulciscendum quidem recepta fiducia. Nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Deniq; moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiøre numero hominum, duodecim milia. Vnde Trianus uacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit: eumq; per nuncios rogauit, ut filium suum Titum mitteret, finem uictorię impositurum. Ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, ut in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse uerò in dextro obsidioni præesset. Itaq; militibus scalas muris undiq; applicantibus, cum paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuo mœnia reliquerunt. Titus uerò eiusque comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Tumque uehemens cum his qui se intus congregauere, pugna commissa est: nunc per angusta uiarum irruentibus ualidissimis, nunc forminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo usque ad sextam horam sustinuere conflictum: absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Deniq; uirilis sexus, præter infantes, nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv milia: captiuorum autem duo milia cxxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & uigesimo die Iunijs mensis.

*Iaphai à suis
excluditur, et
occiduntur ad
XII milia.*

*Titus Iapham
capit.*

De Sama-

SED ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namq; in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere uidebatur: nec saltem uicinorum malis corripiebantur, sed inconsulta suarum uirium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum uoluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumq; impetus præuenire. Nam & si præsidij tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant & conspiratio timebatur. Ea q; causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribusq; peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioq; congregari nequaquam tutum esse duxit, q; hostes plurimi desuper essent: milites uero circumuallatis undiq; montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiã graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neq; se rebus necessarijs uulgus instruxerat) adeo ut nonnulli quidem una die siti morerentur, multi uero eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad scedera hortabatur, atque ut salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: deniq; quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim milia & sexcenti. Hæc lunij mensis uigesimo & septimo die gesta sunt: atq; his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Iotapata excidium.

Cap. XIII.

IOTAPATENSIS autem diu durantibus, & præter spem aduersa tolerantibus, quadagesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggres super murorum altitudinem sunt elati. Quidam uero ad Vespasianum eodem die profugus uenit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quodq; diuturnis uigilijs, & prælijs assidujs consumpti, minimè quidem ulterius uim ferre possent, uerum dolo etiam caperentur, si quis instaret. Circa extremam namq; uigiliam, quando & malorum requiem habere uiderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nosset inter se ludæorum, quantaq; superbia poenas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirētibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidē tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum uera dicere: ipse aut nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusq; incedebat Titus cum uno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem uigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce uero occupata, cum hostes in medio oppido uersarentur,

Transfuga cōsiliū dat Vespasiano.

Iotapata capitur.

rentur, iamq; planè dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoq; pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula uisus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloq; malorū periculo exuscitati sunt, morientesq; demum se perissee crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neque miserendi quenquam tangebatur cura: sed ex arce plebem ad prona compulsam facillimè trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus quoq; negaret copiam resistendi. Viarum namq; angustijs pressi, ac per decliua dilabentes, fluente desuper bello obtrebantur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, ut manibus proprijs liberarentur incitauit. Nam cum se uiderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent, prauenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicumq; tamen uigilum primi captam ciuitatem senserant, in quandam turrim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterunt: deinde circumfusi hostium multitudinem, serò dexteras dedere: hisq; instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis sine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, quo tutus ascenderet. Cumq; is manum porrexisset incautè, hasta ille præuentum sub inguine perculit, statimq; confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romani. Postea uerò secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sæuebant ætatem, præter infantes ac foeminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta uerò milia connumerata sunt excidij tempore pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaq; eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus uitam suam redemerit facto & uerbis. Cap. XIII.

Iosephus in puteum se abdit.

Io. uerò Iosephum requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæ precium uidebatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditos rimabant: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam usus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundū puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes uidere non possent: ubi XL insignes uiros latitantes offendit, rerumq; utilium apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdiu quidem se occultauit: nocte uerò sursum ascendens, uigilias explorabat, ut fugeret. Cumq; omnia undiq; ipsius causa maximè custodirentur, neq; fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumq; ibi delituit. Tertia uerò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumq; Vespasianus prosperè duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum uenerunt, fidemque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his

autem

autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, uelut ad poenam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens: quodque ipse Iosephus uirtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: esseque Imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etià sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius uirum fortem: his addebat, quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, ut rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor, uiuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem uehementer instante, ubi etià hostilis multitudinis minas cõperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. Erat autem interpretandis quoque somnijs idoneus, & coniectare quæ ambigüe diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda uiderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem Creator placuit, fortuna uerò ad Rom. tota migrabit, animamque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & uiuo: testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui unà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, uniuersi circumstantes clamabant, certè plurimū ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsamque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamē te seruari cupis. Sed quāuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus: tu uerò si quidem sponte moriare, dux Iudæorum: si uerò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladijs, occidendum illum cõminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorē esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos Philosophiæ necessariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, o socij, propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem uocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à uictoribus trucidari. Proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor, uerè meo gladio meaque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidū est ea circa nos admittere, pro

Ioseph.

Pp

quibus

Iosephus se dedit.

Iosepho mortē sui minantur.

*Reddendum est
se, sibi ipsi ma-
nus adferre.*

quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse, pro libertate mori, & ipse fa-
teor, pugnando tamen, & illorum manibus qui eam pręcipuere: nunc autem
neq; pręlia nobis obstant, neq; nos interficiunt. Itidem autem timidus est ha-
bendus, qui mori non uult, cum opus est, & qui uult, cum non oportet. Prę-
terea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo
quę ab hostibus dubiē suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irroga-
bimus? Verum seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus.
At uiri fortis est, semet occidere. Imò uerò ignauissimi, quantum opinor. Nā
& gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante uim
turbinis nauem sponte submergit. Quinetiam propria manu perire, à com-
muni omnium animalium natura discrepat, eoq; modo in Creatorem nostrū
Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria uel
per se moriatur. Siquidem naturę lex ualidissima, ut uelint uiuere, in omnib.
sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos
nostros insidiatores putamus, pœna persequimur. Deum uerò indignè ferre
non arbitramini, cum donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus
ut essemus: rursumq; ut esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem
cūctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima uerò semper immor-
talis est: Dei q; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum ho-
minis surripuerit aut malè tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habe-
tur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, cum se latuisse quem
leserit æstimabit. Et seruos quidem fugientes ulcisci, iustum creditur, quan-
uis nequam dominos fugerint: ipsi uerò Deum fugientes, & optimum Deū,
impiē facere non uidebimur? An ignoratis, quod eorum qui lege naturę ui-
ta exeunt, acceptumq; Deo debitum soluunt, cum id qui dedit recipere uo-
luerit, perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt: purę autem & quę in-
uocātes exaudiant animę, retinent locum in cœlo adeptę sanctissimum: atq;
inde rursum, uoluentib. seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorū uerò
manus in se: ipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit: pa-
ter autem illorum Deus autores iniurię per nepotes ulciscitur. Hinc & Deo
inuisum est, & à sapientissimo legis nostrę conditore coercetur. Deniq; si
qui se occiderint, apud nos quidem usq; ad solis occasum insepultos abñci
decretum est, cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem &
dextrę iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quę in ipsos armatę sunt:
quoniā ut corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienā existimarēt. Pul-
chrum est igitur, ô socij, iusta sentire, neq; humanis cladibus addere, ut Crea-
torem omniū impietate lædamus. si salui esse uolumus, salui simus: nec enim
salus apud eos ignobilis est, quibus tantis uirtutem operibus demonstraui-
mus. Sin mori placet, ab his occidi perpulchrū est qui nos ceperint. Non mi-
grabo ego in hostium locū, ut ipse mei proditor fiam. Multo enim stolidior
sim, quā qui ad hostes ultrò profugiunt, si quidem illi salutis suę causa id fa-
ciunt: ego uerò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias uotis
expeto. Nam si me & post iunctas dextras perimāt, magno animo paratoq;
moriar, mēdacij perfidiam pro uictorię solatio mecum auferens. Multa qui-
dem in hunc modū Iosephus, ut à cæde propria socios dehortaretur, dicebat.

Illi autem obstructis auribus desperatione, qua se iam dudum morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde cum gladijs accurrētes ignauiam exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autem cum aliū nominatim uocaret, alium uultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, uaria mētis affectione (ut in tali necessitate) distractus ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus ut feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora cōuertens. Illorum autē, qui ducem in extrema quoq; clade reuerendū putabant, debilitabantur dextræ, gladij q; de manib. elabebantur: multi cū manus ei afferrent, sponte fra-meas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutē in periculum mittit. Et quoniam mori decretū est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequētis occumbat, atq; ita omnium fortuna perambulet, neq; sua se quis dextera feriat. Iniustum est enim, ceteris interemptis, ex alijs quenquam, si poenituerit, saluū esse. Visus est uera dicere, & quod persuasit agitur: ut fors cuiq; obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat, quasi mox etiam duce perituro. Cum Iosepho enim perire, uita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cū altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Cōsulto q; prospiciēs, ne uel sorte grauaretur, uel si nouissimus celsisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, ut uiueret persuasit: ipse uerò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducitur. Omnes autem Romani uisendi eius gratia occurrebant: & cū se circa ducem premeret multitudo, uarius tumultus erat: his exultantibus, quod captus esset, alijs minitantibus, nonnullis autem propius eum uidere certantibus. Et qui longius quidem aberant, hostem interficiendum esse clamabāt: qui uerò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupecebant. Rectorum autē nemo fuit, qui licet antē irasceretur nomini eius, uiri aspectu nō mitior factus sit. Titū uerò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridem fuisset in prælijs reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quamq; uelox belli momentum, humanarum autem rerum nihil firmum atq; perpetuum. Quamobrem multos ad miserationē Iosephi pertraxit: plurimaq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, ut cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere uelle ait. Summotisq; ab illo omnib. alijs præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidē, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autē maiorum ad te nuncius uenio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronē me mittis: quid ita? quasi qui Neroni usq; ad te successuri sunt, maneat. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atq; hic filius tuus: me autē colligatum arctius tibi asseruato: nam Dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, uerū etiam terræ marisq; ac totius hominum generis. Me autem ad maiorem poenā custodiri oportet, si ex tempore & subito in Dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere uidebatur, eaq; Iosephū

Ioseph.

Pp 2

existia

Iosephus ad Vespasianum adducitur.

Titii clementia.

Iosephi uaticinium de Vespasiano & Tuo.

*Iosephi de tota
pata & seipso
narrat.*

existimabat salutis gratia comminisci: paulatim uerò ad credendum impellebatur, iam pridem illum excitante ad imperium Deo, sceptracq; multis premonstrante alijs portentis. Sed & in alijs uerum esse Iosephum deprehenderat. Altero namq; amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quem admodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatensis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, ut à se iram depelleret: Iosephus Iotapatensis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimū eos maneret exitium, quòdq; ipsum Romani uiuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæ sita, Vespasianus ubi uera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neque custodiam Iosepho, nec uincula remittebat: uestimentis autem alijsq; muneribus eum donare benignissimèq; fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partē Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent, plus autem illorum qui excisi fuerant odio: unde etiam multi simul, ut de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione, uelut ab incon-sulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit: legionum uerò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam uideret esse ciuitatem. Decimam uerò & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoq; aprica per hyemē, quantum æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita atq; maritima.

Ioppe denuò capitur.

Cap. XV.

Ioppei importuosa.

*Andromedæ
catenarū ue-
stigia.*

IN hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui uel ab hostibus seditione defecerant, uel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea uastauerat Cestius. Et quia terra quam uastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen, itemq; in Aegyptum commeantes, plurimos latrocinijs prædabantur: omnibusq; nauigijs inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituis-sent, equites in Ioppen, nec nō & pedites mittit, hicq; nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores, postquam irruptionē præsenferāt, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, ultra contiguum sagittæ spacium, pernoctauere. Cū uerò Ioppe natura esset importuosa (namq; in asperum cæteraq; arduum littus desinit ac summis utrinq; cornibus leuiter incuruum, quæ uaste supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarū signis extantibus, fabulæ ueteris fides ostenditur: aduersus autem aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudineq; in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce uiolentius, quem illac nauigātes Melamboream uocāt, flatus incumbit: & alias quidē naues interfecit, alias uerò collisit in scopulos: multæ autem cum magna uiaduerso æstui, occidentur.

niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo cōstitutos timebant) sublata in sublime gurgite mergebantur: & neq; fugæ uspiam locus erat, neq; manentib. spes salutis: cum & mari uentorum, & ciuitate Romanorum uiolentia pellerentur. Itaq; multi ululatus collisis nauib. audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragijs implicati moriebantur: nonnulli autem ferro se interficientes, ueluti id latius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: ut & pelagus sanguine redundaret, omnisq; ora maritima cadueribus impleretur: cum etiā ad littus appulsos, in eo stantes Romani milites trucidarent. Eiectorum autem corporum quatuor milia ducenta fuerūt. Ita captam nullo prælio ciuitatē Romani funditus erunt. Ioppe quidē hoc modo breui tēpore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autē, ne rursus eō piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatū reliquit: ut hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites uerō omne circū territorium peragrantes ad fines Ioppes, uicos & oppidula simul exurerēt. Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incurfando, excindebant totas regiones atq; uastabant. Vbi uerō Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo, qui se uidisse diceret, quæ iactabatur, aduenerat, nō credebant. Nec enim uel nunciū aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, uelox nuncia tristitū: paulatimq; per finitimos ueritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. Quin etiā rebus gestis plura quæ facta nō erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itemq; cognationes, amissorum quisq; lugebatur à suis: luctus uerō ducis publicus erat. Et hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebāt: Iosephum autē uniuerſi: adeo ut per dies xxx nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnaq; mercede conducerentur tibicines nāniarum. Tempore autē ueritate reuelata, ubi de Iotapata quidē ut res habebat, fictum uerō quod de Iosephi morte uulgabatur, eumq; uiuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à duce honorari: tantam in eum uiuum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab alijs quidem ignauia, apud alios prodicionis arguebatur: totaq; in eū ciuitas plena erat indignatione atq; conuitijs. Vtrō autem his uulneribus excitabantur, magisq; accēdebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferent cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. Deniq; maiore in Romanos impetu ferebantur, uelut in Iosephum pariter uindicaturi. Hierosolymorum quidē habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Ioppe diruitur.

Iudei Iosephū ut mortuū deſeplent.

Extrema Iudeorum infamia.

Deditio Tiberiadis.

Cap. XVI.

VESPASIANVS autem studio uiſendi regnum Agrippæ (nā & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos egras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit:

Cæsarea duplicat.

Ioseph.

Pp 3

ibi q;

Scythopolis.

Iesus Tobiae F.
latronum dux,
quinq; ex Ro-
manis capit.Tiberiadis de-
ditio.Tarichearum
suius ac muni-
tio.

ibiq; per dies xx milite recreato, ipse quoq; rerum gestarum gratias Deo refe-
rens in epulis erat. Postquam uero Tiberiada quidē nouas res cupere, ac de-
ficere Taricheas audiuit (ad regnum autē Agrippæ utraq; pertinebat) decre-
to apud se undiq; ludæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos
exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio uicē rependeret, potestati eius
ciuitatibus creditis. Igitur filium suū in Cæsaream, ut inde militem Scythopo-
lim traduceret, mittit. Hæc autē ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi ui-
cina est. Quò cum ipse uenisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus
ultrā legionibus progressus, ad trigessimū à Tiberiade stadium, in quadā man-
sione conspicua nouarum rerū studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit:
atq; hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L mittit, qui pacifico ser-
mone oppidanos alloqueretur, & ad fidē inuitaret. audierat enim quòd pacē
populus desideraret: à nōnullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionē
pateretur. Itaq; Valerianus ubi muro appropinquauit, & ipse de equo desis-
sit, & suos comites idem facere iussit: ne laceffendi prælii causa, potius uenisse
uideretur. Sed priusquam uerbum faceret, armati excurrere in eum seditiosi,
qui erant ualidiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobiae filio, latrocinalis
agminis principe. Valerianus autem, neq; præter mandata ducis prælio con-
gredi tutū ratus, etiā si de uictoria certus esset: pugnamq; periculosam esse, si
cum multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata præterea lu-
dæorū stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinq; alij similiter equis
relictis: quos Iesus eiusq; socij, ueluti pugna non insidijs captos, læti in oppi-
dum adduxerunt. Id autem ueriti seniores, & qui eminere in populo uidebā-
tur, in Romanorum castra profugiūt: adhibitoq; sibi rege, ad Vespasiani ge-
nua simpliciter accidunt, ne se despiceret obsecrantes: neue quæ paucorum es-
set, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper
amica Romanis sentiret: magisq; ultum iret defectionis autores, à quibus ipsi
olim ad fœdus uenire properantes, nūc usq; ne id facerent asseruati fuissent.
His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinā infer-
sus esset, indulgit. nam & Agrippam uidebat eius oppidi causa trepidare. Fide
autem per eos populo data, Iesus eiusq; socij, tutum sibi nō esse rati apud Ti-
beriada consistere, ad Taricheas cōfugiunt. Posteroq; die Vespasianus in ar-
cem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacē
cuperent, experiretur. Cognito autē populum eadem sentire quæ supplices,
ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autē portis ei patefactis, cum faustis omi-
nationibus obuiam prodeunt, salutis datorem ac benemeritum acclamātes.
Cum uero militem angusti aditus remorarentur, murorum partem dirui Ve-
spasianus ex meridiano latere eoq; pacto dilatauit ingressum: ut præda tamē
& iniurijs abstinerent, in gratiam regis edixit: eiusdemq; causa muris peper-
cit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordēs: alijsq;
modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

Tarichearum obsidio.

Cap. XVII.

DEINDE ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, mu-
roq; firmavit, belli sibi moras illic fore prospicēs: quod omnis u-
barum cupiens multitudo ad Taricheas cōflueret, munitione con-
fisa

fisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatē ita
 ut Tiberias sub monte positam. qua lacu non alluebatur undiq; muro ualidi-
 ssimo, sed minore tamē quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. Nam illā qui-
 dem in principio defectionis, pecuniarū itemq; uirium copia communierat:
 Taricheis uerò largitatis eius reliquiae profecerunt. Scaphas autē plurimas
 in lacu paratas habebant: ut in eas uidelicet, si terrestri prēlio uincerentur, re-
 fugerent: simulq; ad nauale bellū, si opus esset, instructas. Romanis autē ca-
 stra munientibus, Iesus eiusq; socij neq; multitudine hostiū, neq; disciplina
 militiq; perterriti, cursu eos irruunt: primoq; imperu disiectis muri fabricato-
 ribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, ubi armatos congregari uiderunt, an-
 tequam malū aliquid pateretur, ad suos refugiunt: eosq; insecuti Romani, ad
 nauigia cōpulere. Et illi quidē tantum prouecti, unde Romanos contingere
 missibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se na-
 uibus, aduersus hostes in terra cōstitutos, nauali prēlio decertabant. Audito
 aut Vespasianus magnā eorum multitudinē in proxima ciuitati planicie con-
 gregatā, filiū suū cum sexcentis equitibus lectis eō mittit. Qui cum infinitū
 hostium numerū reperisset, patri quidē maioribus auxilijs opus esse manda-
 uit: Ipse uerò equitū plerosq; etiam priusquam subsidia uenirent alacres esse
 uidens, cū nonnulli eorū multitudinem ludgorū formidarent, unde exaudiri
 posset constitit: & o Romani, ait, pulchrū est nanq; in principio sermonis ad-
 monere uos generis uestri, ut qui cum quib. pugnaturi simus sciatis: nostras
 enim manus nemo unquā toto orbe hostis ullus euasit: ludæi uerò, ut etiam
 pro his dicamus aliquid, ad hoc usq; tempus uicti non defatigantur: itaq; o-
 portet illis in aduersis rebus cōstanter dimicantibus, etiā nos in secundis per-
 seuerantius laborare: aperta quidem fronte uobis plurimum alacritatis in-
 esse cōspiciens, gaudeo: uereor aut, ne cui uestrū tanta timorem multitudo
 hostium latenter incutiat. Igitur quisq; iterū cogitet, qualis cum quib. decer-
 tabit: quodq; ludæi, licet satis sint audaces, mortemq; contemnant, in compo-
 siti tamē bellorumq; imperiti sunt, uulgus rectē potius quā exercitus appe-
 landi. De uestra uerò peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe
 idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum ho-
 stibus numero conferamus. Nam quod perpetuæ militiæ commodum, si
 pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum iner-
 mibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum uagis neq; recto-
 rem habentibus decertabitis: quodq; nos hę uirtutes multo plures efficiant,
 multum autem uitia de hostiū numero detrahant. Nec sola hominū multitu-
 do, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si uel in paucis
 sit fortitudo. Hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire: numerosq;
 autē copiae plus incommodi ex semetipsis, quā ex hostib. capiunt. Itaq; lu-
 dæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducūt, quæ rebus
 secundis aliquantum ualent, minimis uerò offensionibus extinguuntur. Nos
 autem uirtus regit, & morigera uoluntas, itemq; fortitudo, quæ & in prospe-
 ra fortuna uiget, nec ad finem usque inter aduersa decipitur. Ad hoc maio-
 res nobis sunt, quā ludæis, causæ certaminis. Nam si illi pro libertate ac
 patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? &

Titus suos
 cohortatur.

*Tui fortitudo
animi.*

ne post orbis terræ imperium uideamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea consideratè, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eosq; in proximo adiutores habemus. Rapere autem uictoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, ut & maior sit, & sociū non habeat uirtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo uobisq; pariter iudiciū fieri, si ille quidem rebus antè gloriose gestis dignus fuit, ego uerò eius sum filius, uosq; milites mei. Nam illi uincere consuetum est: ego uerò reuertì ad eum perpetiar uictus: quo pacto autem uos non puduerit, duce uestro periculis occurrente, non superare? appetā enim pericula, mihi credite, primusq; in hostes irrumpam. Nemo autē uestrūm à me discesserit, persuasum habēs, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quod multo plus mixti hostibus efficiemus, quā si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosequutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum ccc equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur uictoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus milibus sagittariorum, ut occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut præceptū fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexìt citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, unde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi uerò, licet incursum eorum & disciplina conterriti, paulisper quidē primos sustinuere congressus. Perculsi autem contis, equorumq; impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, ut quisq; uelocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat: multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, cōficiebat: omnesq; ad moenia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec uel multitudinis elapsi, in oppidū confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. Namque indigenis, & fortunarū suarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeq; quòd malè pugnatum fuerat, nō placebat. Sed populus aduenarum qui plurimus esset, uim adhibebat, & inter se discordantiū clamor erat, ueluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos, suscipite uictoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus. Verū tamen cum uelocitate animis opus est. Nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. Non solum autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: ut præter uictoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli possitiamur. Simul his dictis conscendit equum, atq; ad lacū decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. Pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, uel prohibere uenientem, nemo sustinuit: relictis autem excubijs, Iesus quidem cum socijs in agros

agros effugit: alij uerò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà uenientium incidebant. Maclabantur autem alij cum scaphas scanderent, itemq; alij, cum iam prouectas assequi natando conarentur: plurimaq; per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui nō effugissent: indigenarum uerò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & cōscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, ubi ciuitatem captam uiderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus uerò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij uirtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars uidebatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædemq; euaderet: postero autem die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit, quæ tam materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

Tarichee captuntur à Tito.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

Cap. XVIII.

LACVS aut Genesar quidem à terra continente appellatur. XL uerò stadijs in latitudine patēs, centumq; in longitudine, aque dulcis est atq; potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undiq; in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc tēperatus ad hauriendum. Et fluuius quidem siue fonte lenior est, semper aut frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuisq; noctibus eius aque sub diuo perflat, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo pisciū genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediusq; fluuius Iordane secatur. Cæterū Iordanis fons Panium esse uidetur: sed reuera huc terra conditus fertur ex ea quæ uocatur Phiale. Hæc autem est, quæ in Trachonitidem ascenditur ad CXX stadium à Cæsarea, ad dexterā non longè à uia. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens: semper autem intra eius labra cohibetur unda, nunquam deficiens uel exuberans. Cumq; interim hoc esse Iordanis principiū nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniō redditas, unde antea fluiuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Pani, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificentius accurata est. Manifestum autē flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autē & uiginti alijs præteritis stadijs, post oppidum Iuliada, Genesar lacum mediū transēmēsus, deinde multam per solitudinē in Asphaltiten lacū exit. Ad Genesar uerò lacū eiusdē nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullū enim ipsa pro ubertate sui negat arbutum, totamq; plantis conseruare cultores. Cæli uerò temperies etiam diuersis aptissima est. Noces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: ubi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: ut naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, uim adhibentis ut in unum conueniant inter se repugnantia, anniq; temporum contentionem bonam, ueluti singula perculiari

Iordanis per lacum Genesar fluit.

Iordanis in Asphaltiten se exonerat.

culiari studio terræ fauerent: non enim solū nutrit præter opinionem pos-
ma uaria, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vua-
fanè & caricas sine intermissione decem mensibus suggerit, ceteros uerò fru-
ctus, anni spacio senescentes. Nam præter aeris lenitatem, & fonte quoq; ir-
rigatur uberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli
uenam esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino
generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis
lacus x x x stadijs extenditur, & latitudo x x. Horum quidem natura eius-
modi est.

Fons Capernaum.

Tarichæarum excidium.

Cap. XIX.

Naualis præliū.

ESPASIANVS autem perfectis ratibus, imposita manu militum,
quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, unā prouehitur. Illi au-
tem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, in-
festis omnibus, neq; nauali bello pari conditione pugnandi. Nam & scaphæ
paruæ, atq; piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis ue-
herentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Ve-
runtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo,
lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando ferie-
bant: plus autē ipsis utroq; modo nocebatur. Nec enim saxis quicquam præ-
ter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, con-
tiguicq; sagittis eorū efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, prius-
quam facerent aliquid, patiebantur, cumq; ipsis nauigijs mergebantur. Mul-
tos autem uulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desis-
liendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus
inter se ratibus, in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submerso-
rum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus
occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatate tentassent, eis
uel manus uel capita truncabantur, plurimuscq; passim ac uariis erat interi-
tus eorum, donec in fugam uersi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis na-
uiculis suis. Exclusi autem multi quidem in ipso lacu telis configebantur,
multos uerò in terram egressos peremerunt Rom. Mixtum autem sangui-
ne, plenumq; cadaueribus cerneret totum lacum. Nullus enim saluus euasit.
Acerbus autem secutis diebus odor illam regionē oppressit & facies. Nam
littora quidem naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis: calescen-
tes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, ut non ludæis so-
lū ille casus miserabilis uideretur, uerū etiam autoribus ipsis esset inuisus.
Iste quidem illius prælii naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem
in ciuitate cecidē, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta,
pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis se-
cernebat; qui autor belli extitisse uidebatur: & an hi quoq; seruandi essent,
cum rectoribus deliberabat. His autem affirmantibus eorum liberationem
detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & pa-
trij carerent, uimq; adhibere ac bellum inferre possent, ad quos confugis-
sent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contrāq; seruatores suos
nouerat euasuros: sed de eorū mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderē-
tur,

tur, non perpeffuros fufpicabatur indigenas, tot apud fe fupplīces obtruncari: fideq; interpofita deditis uim pigebat afferre: uerū ab amicis fuperabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quodq; utile effer, honeſto debere præponi, cum utruncq; obtineri non poſſet. Indubitata igitur conceſſa licentia, ſolo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permittit. Cumq; illi facile his quæ cupierant credidiſſent, & quò iuſſum fuerat comitati, neq; pecunijs ſuis quicquam metuentes abirent, totam ad Tiberiada uſque uiam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eosq; in ciuitatem concluſos, mox inſecutus Veſpaſianus omnes in ſtadio conſtituit. Et ſeniores quidem cum imbellibus qui mille ducenti erant: iuſſit occidi: iuuenum autem ualidiſſimos ſex millia lectos, ad Iſthmon Neroni tranſmiſit. Cæteram uerò multitudinem triginta millia & quadringentos uendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his qui ex eius regno eſſent, facere quod uellet, ipſe permittit. Verū & iſtos rex uendidit. Reliquum uulguſ erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresq; Gadaritæ, ſeditioſi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti ſunt autem vi idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QVARTVS.

Obſidio Gamaleniſium.

Cap. I.

QUICVNQVE autem Galileorum Iotapatis exciſſi à Romanis defecerant, hi ſe ad eos poſtquam Tarichæatę ſuperati ſunt, applicabant: omniaq; Romani caſtella & ciuitates ceperant, præter Giſcalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum hiſ aut rebel- larat Gamala ciuitas, cōtra Tarichæas poſita ſupra lacū, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemq; Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambe: Sogane ſuperioris partis, cui nomen eſt Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia uerò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX ſtadijs longum, paludeſq; ſuas ad Daphnen uſq; tendentem. Quæ regio cum alijs ſit deliciouſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem ſic appellant) Iordanē alentes ſub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidē ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa ſibi fœdere ſociauerat. Gamala uerò ei nō cedebat, freta locorū difficultate, amplius quā Iotapata. Iugū namq; aſperū, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & ubi ſupereminet, in longitudinē tenditur, tantum contrā decliue, quantum à tergo, ut cameli ſimilitudinē præferat: unde nomen etiam duxit, niſi quòd expreſſam uocabuli ſignificationem indigenæ ſeruare non poſſunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in ualles inuias ſcinditur,

Gamale deſcriptio.

*Iosephus Ga-
malam reddit
firmiorem.*

*Vespasian⁹ Ga-
malā obsidet.*

scinditur. Pars uerò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verum & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioq; præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem uergens. Australis uerò collis immensa æditus altitudine, usum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupesq; superior ad profundam pertinens uallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiã Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minusq; pugnaces: situsq; freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam quod esset tutissima, cõfugientibus. Vnde ab Agrippa quoq; præmissis ad obsidionem, per menses septem restitère. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ uocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum uitijis idoneus) Gamalam peruenit. & totã quidem ciuitatem, ita ut diximus, positam, custodia circumuallare nequibat. quã uerò fieri posset, excubias collocauit: montemq; occupat superiorem: in quo milites castris, ita ut assolet, muro circundatis, opus aggerũ postremò aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: ubi & quintadecima legio, nec non & quinta contra mediam ciuitatẽ operabatur. fossas autem decima repleuit & ualles. Inter hæc Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumq; defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suiq; metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atq; hostes prætermisum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis cõducerent suaforem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisq; consuetudine citò perfectis machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namq; ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinauère: & quanquã non diu obsidionẽ posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemq; alia usui necessaria non sufficerent, adhortati tamẽ eos ad moenia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis enim tormentisq; perculsi, in oppidum recesserunt. Itaq; Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorũ strepitu ac turbarum sonitu, ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis conflagabant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne ultra progredierentur, obstabant. Cæterum ui & multitudine superati, undiq; ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosq; impingendo per decliuiã, locorum difficultate & angustia depresso interficiebant. Romani autem cum neque à uertice imminetibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas fugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: unaque

deiecta

deiecta multas inferiores, itemque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis subside re tecta uiderent, tamen eò conuolabant. Atque ita multi quidem ruinis opprimabantur: non pauci uerò subterfugientes, parte corporis mulcebantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriamque incommoda negligentes, magis instabant: hostesque in sua tecta urgendo compellebant, qui uerò per angustos uiarum cliuos ceciderant, eos telis de super missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum uerò eis mortui hostes dabant. cesorum enim gladios auferentes, his contra semineces utebantur. Multi iam procumbentibus tectis, semet inde proijciendo moriebantur: tergaque dantibus ne fuga quidē facilis erat. Viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscentes pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem uix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autē qui laborantibus semper interfuit, sauisimo dolore perculsus, cum super militē ruere ciuitatem uideret, propriæ tuitionis oblitus, clam paulatim superiore in oppido locum prehēdit, ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tūc ei filius Titus, ad Mutianū pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat: rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ uirtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum unā à uertice defluens sustinebat: & neque uirorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinā esse reputantes, impetum remiserunt. Illis autē iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quam extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, uir non eo tantum prælio quo perijt, sed ubique antea fortissimus comprobatus, quique plurimis malis ludæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus, in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, et hi quos secū habebat) nocte illos aggreditur: omnibusque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem morere exercitum aduersis casibus uidens, quodque nullam interim tantā expecti fuerant cladē: huiusque rei magis eos pudere, quod solū ducē in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem uel initio culpasse uideretur. Oportere autem, inquit, quæ cōmunia essent, fortiter ferre, naturā belli cogitantes, quodque nusquam eueniat sine cruore uictoria, iterumque habeat fortuna regressum. Multis tunc ludæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunā. Atque ut iactantium esse, nimis secundis rebus inolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare. Velox enim est, inquit, in utrumque mutatio: & ille uir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infelicitate gestis: ut idem scilicet maneat, rectis consilijs peccata corrigens. Quamquam ea quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque ludæorum uirtus effecit. nam & illis pugnae melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re ni-

Ioseph.

Q9

mum

Vespasianus
exercitū mor-
rentem con-
solatur.

Vir fortis.

*Gamalenses
uictus deficit.*

mirum quis reprehenderit alacritatis uestræ temeritatem. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neq; in summo uertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerant, ad tutiorem uobis & stabilem pugnam reuocare. Nunc autem immoderata festinatione uincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiaq; perficimus, Barbarisq; conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam uirtutem recurrere: atq; indignæ offensionis irasci potius quàm mœrere. Optimum autè quisq; de sua manu solatium quærat. Ita enim fiet, ut & amissos ulciscamur, & in eos à quibus perempti sunt, uindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar æquè ac uos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidē his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses benè gesta re, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificeq; prouenerat. mox autem reputantes ablatā sibi esse fœderis spem, quodq; minimè possent effugere (iam enim uictus eos defecerat) uehementer dolebant, animosq; remiserant. Nec tamen quatenus ualebant, salutem suam negligebāt: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quàm integras, cæteri amplexi custodiebant. Romanis autem cōstruentibus aggeres, iterumq; tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per ualles deuias, quā nulli custodes erant, & per cloacas dis-fugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia consumebat. solis enim undiq; alimenta qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

Itaburius mons occupatur à Placido.

Cap. II.

*Itaburij mon-
tis descriptio.*

ESPASIANVS autem inter curas obsidionis, subcisiuū opus aggreditur aduersus eos qui montem Itaburiū occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidem xxx stadijs cōsurgens, septentrionali tractu inaccessa est: in uertice autem, xx stadiorum planicies patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine cōgregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. Multos autem fœderis ac ueniæ spe hortabatur ad pacem: & descenderant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cum his loquebatur, ut eos in planicie caperet: illiq; tanquam dictis obediētes, ad eum ueniebant, ut incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. Cœpto enim à Iudæis prælio, alsimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisq; in terga uersis, aliquos interfecit. semotam uerò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. Indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Placidi astutia.

Excidium

APVD Gamalam uerò degentiū audacissimi quicq̃ fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At uerò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & uigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas uigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent: eamque occultè suffoderent: cum appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adire, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinq̃ saxis durissimis euolutis resiliunt: subitoq̃ turris cum magno fragore decidit, unaq̃ custodes præcipitantur. At uerò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multosq̃ euadere ausos perremere Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pavor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Tuncq̃ Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem, Romani tamen prioris cladis memores, usque ad uigesimalam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione uulneris, quod Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiose in ciuitatem introiuit. eoq̃ prætergresso, uigiles quidem ubi senserunt, ad arma cum clamore properabant. Cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur. Qui uerò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsijs incidebant. Vbiq̃ autem infinitus erat morientium gemitus: perq̃ prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilissimus uertex, in immensum æditus, & undiq̃ circum rupium multitudine præceps: unde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cum ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: ut neque in præruptis consistere propter uiolentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neq̃ hostes ad se accedentes uidere. Itaq̃ supergressi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes, in omnes autem uehementius sauebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem undiq̃ circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in uallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, ut ipsorum in se qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. Ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui uerò se præcipitauerunt, quinq̃ millia sunt reperi. Neq̃ quisquam, præter duas mulieres, saluus euasit: quæ sorores erant, Philippi filia: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni uiro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. Seruatæ sunt autem, quod excidij tem-

Ioseph.

Qq 2 pore

Mulieres due
in excidio Gamale
incolu
mes euadunt.

pore Romanorum impetum latuere. nec enim uet infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce proiecebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & uigesimo die mensis Octobris, quæ uigesimo & primo die mensis Septembris coeperat rebellare.

Giscala à Tito capitur.

Cap. III.

*Ioannes Leuie
F. homo fili-
lax.*

IAM QUAE solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quod erant plerique agricola, spemque suam semper in fructibus collocauerant. Non parua autem manus latrocinialis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Iohannes: homo ueneficus & fallax, uariisque moribus, & immoderata sperare promptius, miroque modo quæ sperasset efficiens: atque omnibus iam cognitus, quod affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. Huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam uero legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorumque corpora, itemque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem qui ex bello fuissent, in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, item que murorum eius constructio, non minimam ei sollicitudinem comparabat: cum uirorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamque rem milites, uelut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggreSSIONE capi facilis uidebatur: sciens tamen quod ea uicincta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntem, pacatione magis subigere ciuitatem uolebat. Itaque plenis hominum muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari se ait, quo nam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum uiderent multo quidem munitiora oppida uno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunæ suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia uelle perseveraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemque dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamque cognituros esse, moenia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, popularium quidem neminem non modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositæ, ne quis uel ad foedus prodiret, uel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Iohannes autem accipere se conditiones, ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli

*Titus Giscala
pacatione subi-
gere cupit.*

belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi : quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire, nefas haberent. Nam & Romanos scire, quod ab omni cessaret opere dierum septem circuitio ; quam si temerassent, non minus coactos, quam qui cogerent, piaculum commissuros, ipsum que Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod unius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cum id obseruare circumsedentem nemo prohibeat ; sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute sollicitus. Verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga uitæ spem collocasset. Verum profecto Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est ut non solum induciarum causationem Titus admitteret, uerum etiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydoëssam, qui mediterraneus est Tyriorum uicus ualidissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cum nullas Romanorum excubias circa oppidum uideret, arrepta occasione, non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familijs abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed usque ad uigesimum quidem stadium fieri posse uidebatur, ut mulieres ac pueros, aliamque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itemque salutis metus urgeret. Ultra uero procedente eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentium fletus. Quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebatur. Iamque affore qui se caperent existimantes, necessario pauitabant: & ad strepitum, quem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, uelut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa uiam plurimos certamen præcedentium conterebat. Misericordibile autem foeminarum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent uocem, nonnullæ uiros aut propinquos, ut se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, ut se ipsos seruarent in clamantis: eo que confugerent, unde pro remanentibus etiam si raperentur, poenas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, ut cuique uirum fuit, citò dispersa est. Luce uero facta Titus ad muros aderat, foederis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam bene merito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simul que Ioannis fugam significantes, ut & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, ulcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem ut Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuerunt, quod antequam uenerant, in Hierosolymam sese receperat. Vnà uero fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulò minus quam tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne poenas fraudis exactas. irato uero animo satis esse quod spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussisque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando mas-

*Ioannis fuga,**Titus Ioannem persequitur.*

gis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, uel proprias inimicitias, delatores innocentia fore credebat, si dignos poena discerneret: meliusq; noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, uel metu supplicij, uel & quòd erubesceret præteritorū criminum uenia: sine causa uerò morientium poenas, nullo modo corrigi posse. Præsidjs tamen ciuitatem circumdedit, quæ tam nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Hierosolymitani excidij initium.

Cap. V.

AD Hierosolymam uerò, ad Ioannis introitum omnis populus erat effusus, & circa singulos qui unà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum uim fuisse dicentes, sed sponte uenisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cum arma uigorem que oporteat pro metropoli suscipere, atq; seruare: significando tamen excidium Giscalorum, etiam quam dicebant honestam discessionem suam, ut multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulere, non mediocri populum perturbatio tenuit, magnum que id esse argumentum proprii reputabant excidij. At Ioannes eorum quidem quos fugientes reliquerat, causa minus erubescibat. Singulos autem circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum asserens: proprias que uires extollens, & imperitorum ea cauillatione inscitiam decipiens, quòd etiam si pennas fumerent, nunquam Hierosolymorum moenia transgredierentur Romani, qui pro Galilæorum uicis tanta mala pertulissent, atq; in eorum muris machinas contriuisent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus: prudentiorum autem atq; seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, uelut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At uerò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam coeperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, utramque subegit: impositis que illic præsidjs, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se foedere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellumq; intestinum exagitabat: quantum que à Romanis respirassent, in semetipsos manus uertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudumq; discordium pertinacia primò inter domos accenderetur, deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia uolentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorumq; cupientes senibus ac sobrijs iuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari coeperunt: deinde ex

Ioannes Hierosolymitanos ad bellum incitat.

com.

composito confertis cuneis, per territorium latrocinabatur: ut quod ad crudelitatem atque iniustitiā spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius uideretur. Ciuitatum uero custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate undique congregati collegiorum latrocinantium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipue cunctis existimantibus uniuersos qui superinfluarent, adiumento ex beneuolentia uenire. Quæ quidem res etiā sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quod iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit: hisque præter bellum etiam seditionē famemque comparauit: alique latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus, quos intus inuenire sociati, nullū atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metuebantur audaciā, sed usque ad cædes ruebant: non clam, neque per noctem, aut quoslibet homines, uerū luce palam nobilissimos quosque adoriendo. Nā primū Antipam regis generis uirum, & adeo potentissimū ciuium, ut etiā publicos thesauros fidei suæ permisos haberet, comprehensum custodię tradiderunt: post hunc etiā Leuiam quendam, insignem uirū, & Sopham filiū Raguelis, regalis similiter utrunque familiæ, omnesque præterea, qui præstare alijs uidebantur. Grauis autē metus populum possidebat: & uelut capta ciuitate, salutē propriā quisque curabat. Illi autem clausorum uinculis non fuere contenti, neque tutū arbitrabantur ea potētia uiros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis uiris frequentari, ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturū fortasse populum, iniquitate comotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioānem, ad cædes promptissimū, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur, eumque alij decē armati gladijs, secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autē huius immanissimi sceleris causam, cū Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communisque libertatis proditores interemissee dicebāt, prorsus, ut audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos uero insolentiæ progredi, ut in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. Denique familijs abrogatis, unde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituiebant, ut impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritū summos honores adepti erant, his obediabant necessariō, qui sibi eos præstiterant: quoniā & dignitate præditos, uarijs machinis fictisque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione fatiati, in diuinitatem contumelias trāstulerunt, pedibusque pollutis in sanctum locum introire coeperunt. Iam uero populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuē maximus pontificum, itemque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam

*Gentiles omnes
sine respectu in
urbē recipiuntur.*

Phanes Samuelis F. Pontifex constituitur.

Zelotæ.

Anani ad populum cohortatio.

cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. Tentando enim quanto metu populus teneretur, suasque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex familijs successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. Nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant; re autem uera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licentiam compararent. Itaque una sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casusque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex uico Aphthasi, non solum non ex pontificibus orto, sed aperte quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Denique inuitum eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, aliena ornare persona: indutumque sacra ueste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumque & iocum esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri uero sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas uix tenebant, honoresque sacrorum solui, grauiter ingemebant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris uidebantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quam simul uniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent, sanctumque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitie, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi uocabant, uti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisque indignantibus occupationes sanctorum, itemque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad ulciscendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim uerum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cum lacrymis opplesset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam Dei domicilium uidere tantis repletum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: uerum tamen sacerdotali ueste amictus, & sanctissimum uenerabilium nominum ferens, uiuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. Nam quid opus est uiuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? Si quidem spoliati patimini, ac uerberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querat? Nunquid non à uobis uestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, uos dum tacetis, plures eos fecistis? Atque illis armatis quiescentes, in uosmetipsos arma uertistis? cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuijs appetebant. Vos autem negligendo, ad depredationem noxios irritastis, quia uastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eisque cum per mediā ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à uobis proditos, etiam uinculis afficere: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, indem-

natos,

natos, uinctos nemo adiuuit. restabat eosdem uidere trucidari. Hoc etiam uidimus: uelut è grege brutorum animalium cum præcipua quæq; duceretur. hostia, ne uocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemi, ni ergo, patiemi etiam sancta conculcari uidentes? Cumq; omnes audaciæ gradus nefarijs hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerteret inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra uos tyrannide munita, & inimicis super uerticem positis, ut uideatis, quid cogitatis? aut quibus uestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis uestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res, eoq; iam calamitatis uentum est, ut misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri, respectisq; uulneribus uestris, quod etiam feras bestias facere uidemus, non ultum ibitis in hos, qui uos percussere? Non suas quisq; recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad ultionem animos acuit? Perijt apud uos (ni fallor) affectio: num omnium charissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atq; illi quidem multa & maxima bella, ut in libertate uiueret, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentia cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, uerum cōmodè an contrà incommodè, non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire nō patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obediētes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria uicti sunt. At uerò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non uos celabo, quid, dum loquor, interuenerit, mentemq; retraxerit: quod etiam si ab his, capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecere. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentiliū uerò spolia, qui nobilitatē huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosq; uiros trucidatos uideri, quibus etiam illi post uictoriam obtemperassent? Et Romanos quidem nunquam transgrediaufos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam uerò in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui ludæi uocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multò nobis æquior est hostis, nam si propriè rebus sunt aptanda uocabula, fortasse reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes uerò intus haberi. Verum hos insidiatores libertatis exitio deberi, neq; facinorum eorum dignum excogitari posse suppl. cium, certum est: idemq; omnibus uobis, & ante orationem meā esse persuasum, atq; ipsis uos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. pleriq; autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quod in loco superiore consistunt. Sed hæc ut uestra negligentia conflata sunt,

ita nunc magis proficient, si morabimur. Nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quod nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoque superiore utentur, & quidem cum apparatu, & si his tempus demus. Quod si aduersus eos ire coeperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & cel-
 sioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spre-
 ta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus confumentur impij.
 Videant nos tantummodo, & deiectioni sunt: quanquam pulchrum est, ut etiam si
 quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & con-
 iugibus, pro Deo tamen eiusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem
 manum, atque sententiam: & neque consilium uobis ullum deerit ad cautionem,
 neque me corpori meo parcere uidebitis. His Ananus contra Zelotas populū
 hortabatur: non quidem nesciens iam expugnari uix posse propter multitudi-
 nem ac iuuentutem animorumque pertinaciam, multoque magis propter con-
 scientiam commissorum: nec enim concessum iri ueniam his quæ perpetraue-
 rant, sperabant: ueruntamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quam
 in tanta rerum perturbatione remp. negligere. Populus autem duci se clama-
 bat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus
 erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad præliū,
 Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nuncia-
 rent habebant) in pontificem commouentur: ac modo per cuneos, modo si-
 mul uniuerſi prosiliunt: neque obuius cuiquam parcebatur. Citò autem & Ana-
 nus populum congregauit, multitudine quidem superiorē: armis uero consti-
 patis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas uero, quod deerat, in utrisque supple-
 bat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorē: & qui de templo exierant,
 quauis multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem habitare se in ci-
 uitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi uero nisi uicis-
 sent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruere, pro
 ducib. obediētes motibus animorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro tem-
 plo eminus missis lapidibus semet inuicē appetebant. Si uero aliqua pars ter-
 ga uertisset, uictores gladijs utebantur. cumque plurimi fauciantur, multæ ce-
 des utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelo-
 tarum autem quicumque uulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humū
 cruore perfundens, ut solo eorum sanguine uiolatam religionē rectè quis dixe-
 rit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionib. præualebant. Irati ue-
 rò populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique
 à tergo sequebantur, non aperiendo fugientib. uiam inuitos eos repugnare
 compellerent, uniuerſos quidem suos in hostes conuertunt. Illis autem, quia
 uim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit una cum
 socijs Ananus. Vnde factum est, ut eos quod ambitu exteriori expulsi essent,
 metus inuaderet: ideoque in murū interiorem fuga recepti, maturè ianuas oc-
 cluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, ho-
 stibus quoque de super tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiam si uicisset,
 non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitu-
 dine sex ferè armatorum milia sortitus, custodes eos in porticibus collocat.

*Zelotarum cum
 ciuib. pugna.*

his

his autem qui succederent, in excubijs alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes uice sua praesidijs destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Iohannes, quem ex Giscalis effugisse praediximus. Is enim dolis plenus, & uehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quae populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quam noctibus peragrati custodias: omniaque secreta Zelotis renunciabat: nullumque populi consilium non prius quam caperetur, inimici sciebant eius indicio. Immoderatis uero & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem ueniret affectans. Sed haec eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationum uarietate suspectior: eoque ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quae Iohannes faceret, suspicionem proditoris habebant. Submouere autem illum non erat facile neque possibile, quod malitia praeualeret: ac praeter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo Sacramentum beneuolentiae causa peti: nihilque dubitans, & fide populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis ullum, neque consilium proditurum: unaque deponendis rebellibus, & manu & uoluntate operam colaturum. Itaque Ananus eiusque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspitione suis eum consilijs adhibebant: moxque ab ipsdem concordiae causa legatus intromittitur ad Zelotas. curae namque habebant, ne fanum culpa sua pollueretur, neue quisquam in eo procumberet ludaeorum. Ille autem, quasi Zelotis, ac non contra pro beneuolentia iurauisset, ingressus ad eos, medius constitit: & saepe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent quae in eos Ananus cum socijs cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam praesto fuerit auxilium. Nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendam ciuitatem quamprimum uenire properaret: indixisse autem lustrationem postero die, ut religione simulata intromissi, uel etiam ui praelio manus confererent. Se autem non uidere, quam diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congregentur. Ad haec addebat, quod ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggrediretur. Itaque oportere, si quis habendam uitae rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod praesidium petere. Quos autem si uicti essent, ueniae spes foueret, immemores audaciae suae credere, simul ac factores poenituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt, redituros. Sed nocentium quidem saepe inuisam etiam poenitudinem fieri, laesis autem iram in licentia sauiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totumque populum pro dissolutis legibus, ac iudicij indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiae fuerit, maiori iam irascentium turbae cessuram. Talia quidem uariabat Iohannes, terrorem incutiens multitudini. externum uero auxilium aperte quidem indicare quod diceret non

Iohannes Leuia
F. arcanorum
proditor.

Iohannes concordiae causa ad
Zelotas mittitur.

non audebat: Idumæos autem significabat. utq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis cum maxime minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis, et alia.

Cap. VI.

ERANT autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse uidebatur & rectè consulere, & quæ consulisset efficere, itemq; Zacharias filius Amphicali, uterq; à sacerdotibus genus duccens. Hi præter cōmunes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodq; Anani factio potentiae sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis conclusi. Populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant: externi uerò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptā: priusq; fore ut omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. Aduocari tamen Idumæos placuit. scriptaq; breuiter epistola, quod circumueto populo Ananus uellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimumq; temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidē Anano atq; inimicis, at uerò ciuitatem Romanis ilicò subiugādam: pleraq; nuncijs ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autē lecti sunt duo uiri strenui, & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quodq; his rebus esset utilius, pedum uelocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quod turbarū cupiens & incondita esset natio, semperq; ad motus facilis atq; suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisq; petentiū blanditijs ad bella promptissima: & uelut ad festorum quādam sollemnitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncijs exigebant: atq; istis nihil deerat alacritatis, uterq; autem Ananias uocabatur. iamq; apud rectores aderāt Idumæorum. Illi autē simul epistola mandatisq; attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamq; denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnesque pro libertate metropoleos arma rapiebāt. Congregati autem propè *xxm*, cum ducibus quatuor Hierosolymā ueniūt: hoc est, Ioanne & Iacobo Sofæ filijs, & præterea Simone Cathalæ, & Phinea Clusoth filijs. Ananum autem profectio legatorum, itemque uigiles eius latuit, sed non etiam impetus ludæorum. hoc enim antè cognito, portas eis clausit, & muris custodes apposuit. non tamen uisum est bello cum his congredi, sed uerbis eis antè persuadere cōcordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum æuo pontificum maximus: Cum multæ, inquit, & uariæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re sic mirāda fortuna est, ut in eo, quod pessimis etiam inopinata conspirant. Etenim perditissimis hominibus contra nos auxilio uenistis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante uos metropoli uenire decuisset. Et si quidem uiderem cōsensionem uestram similem esse horum hominum qui uos rogauerunt, non existimarē impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc uerò illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperiuntur. Nam ludibria & purgamenta totius rusticæ plebis, luxu absumptis patrimonijs suis, postquam in uicis & ciuitatibus proximis

audaciam

*Idumæorum
ad bella alacritas.*

Iesu ad Idumæos oratio.

audaciam exercuere, postremo in sacra ciuitate clam influxere ut latrones, solumque religiosum immanitate polluerunt scelerum, eosque uideas sine metu inter sancta ebrios, & auditate uentris peremptorum spolia consumentes. Vestra uero multitudo armatorumque talis ornatus est, qualem deceret esse, si publico uos consilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. Quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunae iniuriam: cum pro nequissimis conuenisse & integre nationis uestrae arma uideantur conspirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quid nā fuerit quod uos tā cito commouerit. Nec enim sine magna causa fieri potuisset, ut arma pro latronibus, aduersus cognatum populum caperetur. Quid? Romanos audistis & proditionem? his enim quidā uestrum obstrepbant nunc, liberandae metropoleos causa uenisse dicentes. Vnde mirati sumus praeter alia, noxiorum tale commentum. Viros enim naturae libertatis amatores, coque cum externis hostibus pugnare paratissimos, aliter contra nos efferare non poterant, quam uastate libertatis proditione mentita. Sed enim uos considerare oportet, qui nos insimulauerint: fidemque in nos ueritatis ex rebus communibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, cito redire in gratiam, priusquam circa nos omnia uastarentur? Namque iam, ne uolentibus quidem nobis, transactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilaea sub iugum missa: morteque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autem bello appetitus, postquam pugna commissa est, gloriosam mortem uita captiui existimo potiore. Sed utrum nos populi principes aiunt clam misisse aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi suffragio? Si quidem nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditionis ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt. Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora uersaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quae occulte extra ciuitatem fierent? An uero nunc cognouere, quando auctorum poenae reddendae sunt? donec autem sine metu fuere, neminem nostrum proditorem suspicabatur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberrat concioni: ideoque manifestior ad uos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit, dicant. Sed haec quidem male periturorum, & instantes poenas cuitare cupientium causationes sunt. Quinetiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoque ipsos qui nos criminantur, auctores opinor: quorum audaciae unum malum uidetur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & unam nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permiscere: denique nobiles uiros non incusatos, ex medio raptos foro, primum uinculis cruciarunt: deinde non uoce, neque prece eorum morati, nec tradiderunt. Licet autem uobis non belli lege ingressis, horum uidere argumentum, quae dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in ueste lugubri, ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem ululatus &

fletus. Nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insanię prorupere, ut latrocinalem audaciam non solum ex agris atq; alienis ciuitatib. in hanc, quę & caput & facies gentis est, sed in phanũ etiam ex ciuitate transferrent. Deniq; hoc sibi & ad excursus & ad perfugium elegerunt, isq; fiscus illis est eorũ quę in nos comparantur: & locus toti orbi terrę uenerabilis, quicq; ab uniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi uenientibus, honoratur, per hęc quę apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem reb. desperatis, populos cõmitti populis, & ciuitatibus ciuitates, gẽtesq; in sua uiscera delectum habere, cum debueritis, (ut dixi) quod factum esset optimũ, ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atq; hanc ipsam fallaciã ultũ ire, quod auxilio uos aduocare ausi sunt, quos metuere uindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamẽ licet uobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medioq; inter hostes atq; auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quanquã reputare quid habebunt cõmodi, cum de manifestis ac tantis criminib. apud uos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne uerbum quidem facere permisere. Ferant igitur hanc ex uestro aduentu gratiam. Si uerò neq; nobiscum indignari, neq; iudicare uultis, tertium restat, ut relictis utrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam etsi maximẽ quenquam nostrũ suspicamini Romanis collocutum, obseruare uobis itinera licet: tumq; demum tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si cõuicti fuerint, uindicare. Non enim uos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positus. Sin horum nihil uobis gratum aut mediocre uidetur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hęc quidẽ Iesus loquebatur. Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quod non paratum habuisset introitum: proq; armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Unus autem ducum Simo filius Cathlæ, uix placato suorũ tumultu, stans in eo loco unde exaudiri à pontificib. posset: non iam mirari se, ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderẽtur inclusi, cũ illi cunctę genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captaq; iubeant pro libertate arma proicere: cognatisq; nõ credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarũ fieri uelint: & alios accusando, quod indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationẽ: deniq; urbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis prælusistis. Valde enim contra uos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellũ: qui ob hoc adesse properauimus, ut uos seruaremus liberos. Nempe taliter uos etiã hi quos obsidetis læsere, tamq; uerisimiles puto suspensiones in illos quoq; colligitis. Deinde qui reip. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus, simul uniuersis ciuitatẽ præludant tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: nomenq; potentia alijs, qui uos tyrannos patiuntur, annexitis. Quis cauillationem uestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam

uideat

Simonis Cathlæ
responsio.

uideat: Etenim uobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patrijs sacris arcetis) rectè quis eos incusauerit qui custodiuntur in templo, quòd cū ausi essent plectere proditores, quos uiros nobiles & innocētes pro societate facinoris dictitatis, non à uobis inceperint, summaq; proditiōis membra præciderint: Sed licet illi molliores, quàm res poscebat, inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro cōmuni patria propugnabimus: tamq; foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut uos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

De clade Iudeorum ab Idumæis facta.

Cap. VII.

In dictis, Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumæos quicquam sentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatem uideret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentium contumeliā, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Zelotarum uires esse firmas crediderant, erubescuntium, postquā nihil eos sibi auxiliari posse uiderent, ut iam uenisse poeniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, poenitudinem superabat. Itaq; ibidē prope murum temerè tabernaculis positus, manendū esse statuere. Infinita uerò hyems nocte illa uenit uentiq; uiolēti cū imbrib. orti sunt, & crebra fulgura, horrendaq; tonitrua, concussaq; terræ uasti mugitus: certumq; erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna uerò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deū militiæ causa, existimantibus neq; se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Ananō autem eiusq; socijs, etiam sine prælio uicisse, Deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verum Idumæi quidem cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebant, scutisq; contextis protecti capita, minus pluuia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectiq; deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardentioribus uidebatur, ui armorum custodes inuadere: atq; in ciuitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nā & custodes ex improviso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisq; propter hyemē contineretur. Quin etsi periculum aliquod interueniret, quiduis subire satius, quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, uim adhiberi dissuadebant. nō enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murū uidebant propter Idumæos diligentius custodiri: & ubiq; adesse Ananum, omnibusq; horis inuisere custodias existimabant. Sed hoc alijs noctib. ita habuerat. illa uerò, non sua desidia requieuerat, sed ut & ipse & custodum manus fato duce interirent. Nāq; iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimere somnus. At Zelotis consilium subit, ut ferris templo sacris portarum uetres secarent. Affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, uentorum sonus, & crebra tonitrua: fanosq; egressi, ad murū clanculò ueniunt: ferratamq; portam,

Ioseph.

Rr 2

quæ

quæ uersus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananum conari aliquid suspicati, unusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant maturè: deinde his qui ad se uenerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tunc manus uertere in ciuitatem uoluissent, nihil obstabat quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. Verum Zelotas primo eximere custodia festinabant: illis quoque multum precantibus, qui eos receperant, ne despicerent malis obsessos, quorum gratia uenerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse. quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis uisum est: iamque in templum per ciuitatem subibant, cum suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixti quoque Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppræsserat, omnis multitudo ad clamorem uigilantium suscitata est, raptisque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: ubi uero foris alios circumfundi uiderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisque depositis in questibus erant: pauci uero iuuenum fortiter communiti, occurrentes Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio uenire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita uociferantes, cum fletibus respondebant: plurimusque mulierum ululatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisque horribiles tempestas faciebat omnium uoces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur: proptereaque his, qui se excluderant, ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quam repugnantibus, infensi. Multos enim cognationem referentes, utque commune sanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quam ui oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (ut mihi uidetur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem milia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed uersis in ciuitate manibus, omnes domos diripiebant: quemque fortuito inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacua esse ducebant: pontifices autem peruestigabant: & in illos plerique ferebantur, statimque comprehensos obtruncabant: stantesque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc lesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, ut etiam insepultos eos abiecerint: cum præsertim Iudæis tanta sepulturae cura sit, ut etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant, atque sepeliant. Et quidē non errauerim, si Anani mortem dixero excidii ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, remque publicam Iudæorum perisse,

quo

quo pontificem rectoremq; salutis suæ iugulatum in media ciuitate uiderūt. Erat autem & aliàs uir laudabilis atq; iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquare. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Cōmodis autem proprijs cōmunes semper utilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci utiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. Vt autem breuiter dicam, cū Anano uiuo ad transactionem uenissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere quæ uellet. Iam uerò impediētes bellantesq; subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iūctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstās cæteris: ut putē Deum, qui tanquam uiolatam ciuitatem perire flammis, purgariq; sancta uellet, consulto defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq; paulo antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis auctores, quiq; undiq; in ciuitatem cōmeantibus uenerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris uideres. Quos quidem uiros ipsam puto gemuisse uirtutem, tantum licuisse uitij flentem.

Ananien-
cium.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QUINTVS.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Zelotarumq; crudelitate.

Cap. I.

NANO quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos uerò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruido mactabant. Et uulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos aut nobiles: & adolescentes, uinctos in carcerem cōcludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verum hæc nullum mouebant, sed cuncti mortē præoptauerant, dūmodo ne aduersus patriā cōmunem nequissimè cōspirarent: sæuisima tamen ante cædē uerbera sustinebant, exulcerati plagis atq; tormētis. Cumq; iā corpus non sufficeret cruciatibus, tandē gladium merebantur. Quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractosq; inde, si quos mori contigisset, abijciebant, ut uinctis alijs locus esset. Tantus autē populum pavor occupauerat atq; formido, ut ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire propriū funus auderet: sed erant oc cultæ clausorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorū audiret, circūspectantes gemeabant. paria namq; his qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. Exiguam uerò nocte sublatā terram manib. corporibus inijciebant, & nonnunquā die, si quis fuisset audacior. Duodecim autē milia hoc modo nobiliū periēre. Illi autē iam cædes exosi, nullo pudore iudicij uim & cogni-

Ioseph.

Rr 3

tionis

tionis cauillando imitabātur. Itaq̃ cū illustriū quendā Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabātur enim, quod nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq̃ locuples) neq̃ solū fortunarū eius directionē sperarent, sed etiam remotum iri uirū ad se deiiciēdos potentē, septuaginta plebeiorum honestissimos ex praecepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariā, quasi res proderet Romanis, accusant: quodq̃ ad Vespasianum prodicionis causa misisset. Sed neq̃ argumentum, neq̃ ulla probatio criminis erat: ipsi autē misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide ueritatis uolebant. Zacharias autē ubi nullam spē salutis sibi relictam esse uidit, per insidias non in iudiciū, sed in carcerem ductus, uitae suae desperationē libertate non priuauit: sed exorsus uerū quidem similitudinem obiectōrū derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autē oratione cōuersa, omnes eorū iniquitates per ordinem persecutus est, multaq̃ de perturbatione rerum querebatur. Zelotē uerō obstrepentes, uix à gladijs tēperabant, speciem cauillationemq̃ iudicij sui usq̃ ad finē permanere cupientes, & prae-ter hoc iudices experiri, an periculoso tēpore iusticiae memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quā sibi ascribi eius interitū maluēre. Illo uerō absoluto, Zelotarum clamor tollitur, & uniuersi quidē iudicibus irascebantur, qui simulationem datā sibi potestatis nō intellexerant. Duo uerō ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo: Habes, inquit, & à nobis de absolutione sententiam certiore: cumq̃ statim in subiectam uallem de templo proijciunt. Iudices uerō, contumeliae causa uersis gladijs ferientes, templi ambitu pepulēre: cædi enim eorum pepercant, ut disiecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam uenisse poenitebat, neq̃ his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat uniuersa: & quaecunq̃ hi qui eos aduocauerant sceleratē fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur: reperisse autem nullum prodicionis indicium. Illos uerō qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verū quia semel in societatem intestinae cædis incidissent, finem delictis adhibendum, neq̃ uires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atq̃ in oppidū aditum esse præclusum, poenas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananū quidem peremptū: unā uerō nocte populum totum penē consumptū. Quarum rerum multos quidem suorū poenitere sentirent: eorum autem uiderēt, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentiū. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora cōmittere, illorumq̃ iniurias Idumæis imputari, quatenus ea nō prohibeant, neq̃ ab his separentur. Debere igitur (quoniam de prodicione quæ dicta sunt, calūniam fuisse patuisset, nullusq̃ Romanorum impetus timeretur, aduersus ciuitatē uerō inexpugnabilis esset potētia corroborata) illos domum recedere: malorumq̃ societate uitando cuncta diluere flagitia, quorū non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primū eos qui erāt in custodijs soluūt, propē ad duo milia populariū, statimq̃ relictā ciuitate ad

Simonem

Simonem ueniunt, de quo paulo post commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiēre. Euenit autē eorū discessum utrisq; pariter inopinatum uideri. Nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, ueluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxilijs caruissent, sed sijs essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Deniq; nulla iam erat facinorum mora neq; cunctatio: sed festinatis quidem consilijs in rebus singulis utebantur: quæ uerò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in uiros fortes atq; insignes cædibus sæuebant: cum inuidia nobilitatem absumerent metu uirtutū: unamq; cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaq; occisus est cum multis alijs Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenusq; spiritu, libertatis amator ut nullus alius Iudeorum, quem tamen libertas præter alias uirtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit; bellis cum Romanis gestis uir strenuus cōprobat: qui etiam sæpe uociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uerò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat, concessuri non essent, mox etiam mortem intulēre. Qui tamen cum occideretur, Romanos eis ultores imprecatus est: famemq; præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eaq; uniuersa confirmauit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, ut audaciam suam quamprimū experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quē habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namq; alij quòd iam dudum alij ciuibus restitissent interficiebantur: qui uerò nihil offenderant, subitas pacis tempore causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adissent, pro contēptoribus: qui uerò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: unaq; maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Zelotarū cruedelitas.

Gorionis interitus.

Peraita Nigri mors.

De intestina discordia Hierosolymorum.

Cap. II.

ROMANI autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes, & Vespasianum, penes quē summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiae dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: ueruntamē uelox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri cōueniat, ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cum periculo, quàm secum quid esset utile reputare. Nam si statim ciuitatē aggredierentur, ipsos causam hostibus fore concordie, ac uiros eorum etiam nunc uigentes in se prouocatuos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his usuros domestica seditione cōsumptis. Deū namq; melius quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullo que periculo exercitui uictoriam cōdonaret. Proinde manibus proprijs intereuntibus inimicis, maximo que malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus

Vespasianus non uult seditionem adiri, sed à suis operari.

Rr 4 mortem

mortem appetentibus atque intestinarabie insanientibus configere. Si quis autem putauerit uictoriæ gloriam sine prælio fieri uiliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minus laudabiles, qui paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos ualentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, ut maturæ occupanda uideatur uictoriæ claritudo. Nec enim armis fabricandis aut muris, uel auxilijs congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos capti afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse uictoriam. Hæc Vespasianus: ei'que dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quàm utile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, uelut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. Qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui uerò per omnes uias coaceruabantur innumeri, multi'que etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabant: nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius uidebatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, ut neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed ueluti cum patrijs legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suæque in homines iniusticia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statim'que sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & ut breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladi-
bus mentis affectio: hisc'p iritabantur noxij, quæ miseranda uidissent, à uiuis in mortuos, à mortuis in uiuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitionibus mortui adepti requiem beatiores uidebantur: & qui erant in custodijs comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas: prophetarum'que responsis tanquam uulgaribus fabulis illudebant. Cum uerò multa contempsissent de uirtute ac uitij's statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, uera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demùm ciuitatem captum iri, sancta quoq' flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, fanumq' Dei propriæ manus antè uiolassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

At Ioannes iam dudum tyrannidem affectans, parē cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatiniq; sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suaq; iubendo imperiosius, quod solus dominari cuperet non latebat, eiq; sociebantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ uellet) multi uerò propterea quod sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas uni potius ascribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat: apud quos etiam liuor non nihil ualebat, graue putantes ut paulo antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub unius potestate uiuerent, exagitabat. Nec enim facile sperabant eum, si semel obtinuisset, deijci posse: occasionemq; in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus partē regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihil que aut parum agebatur, si quando armis prælium laceſcebant. In populum uerò uel maxime contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, utrinque certabant. Cum tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, item que seditio- nis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius uidebatur: denique relictis sedibus patrijs ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum uerò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat ualidissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandisq; corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant qui uocantur Sicarij, quod à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otiosum esse uiderent, apud Hierosolymam uerò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex Aegyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deueniunt, solenniter celebratur) nocte deceptis qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inualere: ubi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent siue concurrerent, ciuitate populare. Eos uerò qui in fuga defecerunt, mulieres uidelicet ac pueros, supra septingentos interfecerunt: ædibus que deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt: & illi quidem omnes circum castellum uicos, totam que regionem populabantur, non paruo undique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac ueluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædatorum inuenire licentiam. Singuli uerò uicis proprijs dilaceratis, deinde in-

solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes exercitu quidem pauciores, plures uero quàm latrocinalis cōspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. Verum præueniebatur ultio, cum mox latrones à præda refugerent: nullaq; pars erat ludææ, quæ non unà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. Nam licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant, qui ad Romanos clàm profugerent, ducemq; Romanorū & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarentur. Multos enim, quod bene Romanis uellent, petiisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos uelut Hierosolymā obsessurus accedit, re autem uera ut ciuitatem obsidione liberaret: spe autē ante reliqua subigēdi: nullūq; impedimentū extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum igitur uenisset in Gadara, transamnanę regionis metropolim ualidissimam, mensis Martij quarta die ciuitatē ingreditur. Iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eū de traditione miserant, tam pacis desiderio, quàm suis patrimonijs metuentes; multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationē inimici nesciebant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant, quod & intestinis inimicis numero inferiores erant, neq; procul abesse uidebāt à ciuitate Romanos. si uero fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum comprehensum (nanque is non dignitate solū ac nobilitate ciuitatis princeps habetur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiaq; iracundia mortuo uerberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam uero propius accedente Romano exercitu, Gadarensium populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; & peditum præsidia contra fugitiuorū excursus. Muros enim prius quàm id Romani peterent, ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset, quod pacem diligerent, si bellum gerere ne uolentes quidem posse uiderētur. Vespasianus autem misso Placido cum d equitibus, ac tribus millibus peditum, aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cum cæteris militum copijs Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes uidēre, prius quàm in manus uenirent, in uicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepēre. Vbi reperta non paucorū iuuenum multitudine, hisq; partim uolentibus, partim ui armatis, temerè contra Placidum eiusq; milites profiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, ut eos à muro longius prouocarent: deinde loco opportuno circumdatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur ludæi: qui uero manus cōseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. Condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immantissimis feris similes ruebant ultro in ferrum, & sternebantur, alij gladijs ora percussi, alij ab equitibus dis-

superati

Dolesum interficitur.

Gadarenses se Vespasiano dedunt.

spati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à uico intercludere: assidueque prætercurrens ea parte, cedentesque reflectens, unà etiam libratis sagittarum ictibus utebatur: hisque proximos interficiebat. metu uero longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant, ad murum effugere. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur, & si eos recepissent, unà cum his se perituros uidebant. quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad uesperam usque acerrimè oppugnato muro pariter ac uico potitus est: ibique tunc uulgus quidem iners occidebatur, fortiores uero fugam petebant: domus uero à militibus diripiebantur, & uicus igni traditus est. Qui uero inde euaserant, totam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totumque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes undique commouerunt. Plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt: hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quod esset ualida & populosa. Placidus uero equitibus, rebusque antè prosperè gestis fretus eos insequiebatur: & usque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem uero ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quod auctum imbribus uadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quod fugæ locum non haberent: præteritque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant: à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. Nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cum uim sustinere non possent, in Iordanem sponte desilierunt. Erat autem numerus infinitus. Et præterea capta sunt circiter duo millia uirorum, ac ducenti, cum præda maxima ouium & asinorum, itemque camelorum & boum. Iudæis quidem hoc uulnus inflictum quamuis par superioribus, maius tamē seipso uisum est: non solum quod eam totam regionem quæ fugerant, cædes repleuerant, sed etiam quod refertus mortuis Iordanis peruius non erat. & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna usus, in uicos proximos & municipia contendit. captisque Abila, & Iuliade, & Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltitem usque, idoneos ex transfugis ubique collocat: deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis celsit, & ubique omnia usque ad Machærunta deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptioque ciuitatis Hierichuntinæ.

Cap. IIIL

IN hac autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod Vindex unà cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset: de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum uero ad impetum belli quæ nunciata sunt, incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiusque imperij pericula prospicientem: cum si partes orientis antè pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim uicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum, quæ uastata fuerant, instaurabat.

Prius

Prius tamen comitatus militum copijs quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem uenit: ibique per biduum ciuitate composita, tertia die uastando, inflammando, omnemque subuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamnam procedebat. Et cum sese utraque tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatoque ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat. Quinque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaque & uicina regione itemque circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus uicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quam decem milia hominum peremit: propè autem ad mille cepit: exactaque inde cætera multitudine, non paruam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incursando uastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamnam rediit: unde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Iunii mensis die in Coream descendit: ibique positis castris, postridie in Hierichunta peruenit, in qua unus ei rectorem Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduersam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere, perimuntur. Desolatam uero offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemque longissimus. A septentrionali enim regione usque ad Scythopolitanos agros: à meridiana uero usque ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur. Totus autem asper est: & quod nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iulide ac septentrionali regione, prolixius autem in meridiem usque ad Bacra, quæ Petram disternat, Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem usque longus. Inter duos autem montes regio, quæ Magnus campus uocatur, à Gennabara uico ad lacum Asphaltitem usque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem uero centum & uiginti, mediusque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarii. Namque alter salus ac sterilis est, Tiberiensis uulgo dulcis & fecundus. æstatisque tempore illa planicies ardore solis incenditur, & uitioso opprimitur aeris tractu, omnibus circum aridis præter Iordanem: unde euenit, ut palmæ quæ in ripis sunt magis floreat, & fertiliores sint: minus autem, quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam uero Hiericho largissimus fons est, rigandisque aruis uberrimus, iuxta ueterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solum terræ atque lignorum fructus, sed etiam fceminarum partum obtundere solitum, cunctaque pariter morbo ac peste corrumpere. Postea uero mansueuisse, contraque saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo Propheta: qui Helix notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipsos et omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusque ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxta deinde ad cælum dexteram

*Hierichuntis
descriptio.*

*Asphaltites &
Tiberiensis la-
cus natura con-
trarii.*

dexteram tendens, fonticq; inuergens blanda libamina, ipsum quidem precabatur ut fluēta leniret, ac dulciores aquarum uenas aperiret: Deum uerò ut foecundioribus auris flumina temperaret, orabat: tamq; ubertatem fructuū quàm successiōem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorū aqua deficeret, quoad iusti manerent. Ad has preces ex disciplina manib. quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem uictus ac foecunditatis autor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est, ut si attigerit modò terram, sapidior sit, aquis diu perseverantib. Vnde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ uerò parcius, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spacium rigat, & septuaginta quidem stadijs longam, uiginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumq; irriguarū genera, tam sapore quàm nominibus uaria: quarū pinguisimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, nō multum alio melle deterius: quanquam & mellis alitrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium. Itemq; cyprum & myrobalanum gignit: ut qui diuinum esse illum tractū dixerit, nō errauerit, ubi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit, adeò multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi uideatur esse aquarum uis læta, & aeris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint, atq; diffundit: liquor autem firmis singula radicibus stringat, uiresq; suggerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat ac pullulet. Aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigerescit, naturamq; contrariam aeri sumit: hyeme uerò contepescit, eaq; mersis mitissima efficitur. Tanta est autem cæli temperies, ut quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ uestiantur. Distat autem ab Hierosolymis c l stadijs, & ab Iordane stadijs lx, totumq; habet à Hierosolymis spatium desertum atq; saxosum: ad Iordanem uerò & lacum Asphaltiten, licet humilior, æquè tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quàm sit fortunatissima, satis dictum est.

Lacus Asphaltites.

Cap. v.

COMMEMORATIONE autem dignum puto, Asphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim salus quidem ac sterilis est: nimia uerò leuitate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant: demergi autem quis in profundum, nec industria facile potest. Denique Vespasianus, qui eius uisendi causa illuc uenerat, iussit quosdam natandi inscios, uinctis post terga manibus, in altum proijci: & euenit omnibus, tanquam ui spiritus sursum repulso desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem uertit, & solis radijs uariata resplendet. Multis autem locis uomit nigras bituminis glebas, quæ super urdam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus assimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserint, nacti quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumperere nequeunt: sed quasi religata scapha, pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atque urina soluatur. Est autem utile non modò ad compagine nauium, sed ad corporum etiam curam

Asphaltitis natura.

Ioseph.

99

tionem

Sodomitica
terra Asphalti
ti uicina

tionem multis remedijs admiscetur. Longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara usque Arabiæ tenditur: latitudo autem centum quinquaginta stadijs patet. Huic Sodomitica terra uicina est, olim quidem tam fructibus quàm diuitijs ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, ut quæ habitatorum impietate fulminibus conflagraffe memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque uidere licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium uerò manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Gerasæ deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

Cap. VI.

At Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi undiq; cupiens apud Hiericho & Adidam castellis erectis, utrobique auxiliarium pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L. Annium, equitatus ei parte multis que peditibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuentierant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petijt. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodq; occupatū fuisset, flammis dabatur: omnibusq; tam montanis locis quàm tota planicie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes à Zelotis asseruarentur: eos uerò qui etiam tunc à Romanis dissidebant, undique ciuitate uallata cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cæsaream reuerso, & cum omnibus copijs in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset. De quo referre, quemadmodum dehonestarit imperium, nequissimis hominibus Nymphidio & Tigillino, & indignissimis libertorum permissa republica: quodque horum captus in adijs, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibi que semet occiderit, & quòd multo post tempore, qui eum deposuerant poenas dederint: bellum que per Galliam quo pacto desierit: & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à militibus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit Imperator, milites que suos contra Vitellij duxerit exercitum: nec non & Vitellij turbas, & circum Capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellum que ciuile sedauerint: hæc omnia recusaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itemq; Romanorum ea cuncta copiose perscripta sunt. Ordinis autē rerū continuandi gratia, ac ne intercisa pendeat historia, summam singula designaui. Igitur Vespasianus primò quidem in Hierosolymam expeditionē differebat, expectans quo nam uergeret imperium post Neronem: deinde ubi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius quàm ille quoque ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & ut de Iudeis mandata acciperet. Ob easdem causas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed

dum

dum Achaia; quòd hyems erat, longis nauibus præteruehantur, interfici Galbam contigit, septem mensibus post, & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses rempub. gubernauit. Agrippa uerò nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus uerò diuino quodam impulsu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæsaream uenit ad patrem. Suspensi autem de omnibus quasi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. Patrie quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraseno, noue conspirationis principe.

Cap. VII.

INTEREA tamen bellum aliud in Hierosolymia excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, uiribus autem corporis audaciaque præstantior: ob quam ex Acrabatenà quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occupant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes: rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse uidebatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur: nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. Dominandi enim cupidus, magnorumque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discelsit: ac uoce præconum seruis libertate promissa, itemque liberis præmio, cunctos qui ubique fuerant nequissimos congregauit. Iamque ualidis conflatis copijs, montanos uicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus socijs, audebat etiam in humilia loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multosque potentium uis eius & prosperè gesta sollicitabant. Nec iam seruorum tantum siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi, parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorem usque Idumæam. Vicum enim, cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In ualle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas, multas uerò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multaque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde insidias ueriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret, cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem uiribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris uiginti quinque ferè millibus pugnacium iuuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ uersabantur incursus: Simonem in finibus præstolabantur. ubi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque uictor neque uictus abscessit. Et ipse quidem in Nain uicum, Idumæi uerò domum regressi sunt. Non multo autem post, Simon cum maioribus copijs eorum fines petebat: castrisque

Simon Gerasenus noue conspirationis princeps.

Zelotarum cum Simone prælium.

in quodam uico, cui nomen est Thecue, positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de focijs suis Eleazarum misit, ut castellum sibi traderent persuasurum: quem quidem sine mora suscepere custodes, causæ nescij cur uenisset. Mox autem de traditione prolocutum, strictis gladijs persequerantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam uallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem uires Simonis formidantibus, placuit, priusquam bello congredierentur, explorare hostium copias. Ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, unus è rectoribus, cogitans prodicionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim uico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem uenit: primumque se patriam suam traditurum esse paciscitur, accepta fide, quod semper ei charissimus foret: mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, amplissimis que promissis animatus, ubi ad suos redijt, primò Simonis exercitum multiplici numero mētiebatur esse maiorem: deinde rectoribus etiam paulatimque multitudine uniuersa perterritis, ut Simonem reciperent suadebat, ei que sine pugna rerum omnium permitterent principatum. Simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumæos: quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum focijs corruptionis effugit. Pauor autem occupat uniuersam multitudinem, ac priusquam ad manus uenirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon uerò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primumque aggressus ex improviso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multos que fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, uerum etiam Aegypti Memphi antiquiorem. Denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni, hoc autem narrant, Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiusque posteros hinc ad Aegyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: eamque memorant ab initio mundi creati unnc usque durare. Hinc totam Simon persuasit Idumæam, non modò uicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. Nam præter armatos XL eum millia sequebantur, ut his ne uictui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas, & insuper iracundia, quo magis uastari cōtiguit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiā quæ Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo alia diruendo, & quicquid in ciuitate uel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo debebant: perque terram culram iter agendo, faciebant eam sterili duriolem, prorsus ut ne signum quidem uastatis relinqueretur, quod aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello configere pertinuere: insidjs uerò per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorumque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem

exul

Chebron Abrahami domicilium.

Terebintus arbor.

Zelotæ Simonis uxorem rapiunt.

exultantes redeunt. Continuò namq; sperabant, armis eum depositis pro uxore sibi supplicaturũ. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. Cum que ad muros Hierosolymorum uenisset, ut fera saucia que percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. Denicq; olerum sarmentorumq; causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necem: ut animi indignatione id solum abesse uideretur, quòd non etiam uesceretur corporibus mortuorum. Multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, unà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisq; mandabat ut dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent cõiugẽ suam, muro perrupto omnib. qui in ciuitate essent similiter ueretur, neq; cuiq; ætati parceret, aut ab innocẽtib. discerneret noxios, donec his eius mandatis non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierẽ. Atq; ita delinitus, paulisper ab assidua cõde requieuit.

De Galba, Othone, Vitellio, & Vespasiano.

Cap. VIII.

NON solum aut per Iudæam erat seditio bellumq; ciuile, uerumetia per Italiam. In medio namq; Romanorũ foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito aut apud Bebriacum Gallia Cisalpinæ prælio cum Valente & Cæcinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisq; trucidatis, & aduersæ partis audita uictoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum tres que mensēs imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu ueniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quòd primũ ascendit, toparchias duas, Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibiq; præsidij collocatis, usq; Hierosolymam equitabat. multos uerò tunc deprehensos necabat, multosq; capiebat. Ducum autem unus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorẽ quæ dicitur, uastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captũ incendit: alterum uerò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis ualido cinctum. Diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradidẽ. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eã, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum uerò ipsum exurit. Omnibusq; iam captis, præter castella Herodium & Massadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

Othonis interitus.

Caphetram incendiunt.

Chebron exurit.

De Simonis gestis contra Zelotas.

Cap. IX.

SIMON autem ubi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & undiq; circumacta natione, Hierosolymam cõpulit plerosq; fugere, cum ipse quoq; ad eam sequeretur. Deinde muro eius obfesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitu

Joseph.

ss 3 dinem

dinem cepisset, interficiebat. Eratq; populo foris Simō Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisq; sæuiiores: quos etiā Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi cōparauerat, uicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumq; locupletum perscrutatio. Cædes autem uiroꝝ & foeminarū iniuriæ, pro lūdo habebantur, prædamq; cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatē muliebri libidine calecebant: compti que crines, ac foeminarum ueste induti, lotiq; unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non solum ornatum, sed impudentiam quoq; mulierum imitabantur: & obscœnitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari uersabantur, ciuitatemq; totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autē uultum, dextras ad cædē promptas habebant: delicatoq; incessu enervati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis uersicolorib. eductis gladijs, casu obuios transuerberabant. Eos autē qui Ioannē fugissent, excipiebat sæuior in cēdibus Simon: quicq; intestinū euasisset tyrannū, ab eo qui propē erat occidebatur. Omnis autē fugæ uia transire cupientib. ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autē copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatiq; ab alijs, aduersum tyrannū tam liuore potentiæ quā crudelitatis eius odio armantur. Deinde pugna congressi, multos Zelotarū perimunt, cæterosq; in aulam regiam cōpellunt, quam Grapte ædificauerat: hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorū. Vnā uerò irrupere Idumæi, atq; inde Zelotis in fanum pulsīs, Ioannis pecunias prædabantur. In aula enim supradicta et ipse degebat, et tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant, aggregati sunt: eosq; Ioannes aduersus populū & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus possent, quā cōfidentia, ne de templo nocte subreperent, seq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quo nam pacto impetum præcauerent. Sed profectō Deus sententias eorū in deterius uertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. Nam ut Ioannem deijcerent, Simonem recipere statuērunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur, missoq; Matthia pontifice, rogant Simonem ut ad se introiret, quem sæpe timuerant. Cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisq; suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicitus, ueluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorē ac defenso rem sui populi clamor designaret. Vbi uerò cum suis copijs introijt, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quā eos cōtra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum socijs diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autē in porticibus, perq; propugnacula stantes impetum propulsabant: multiq; ex Simonis parte oppetebant, multi saucijs referebantur, quoniam Zelotæ ad

Simon à Hiero
solymitanis re
cipiunt.

dexter-

dexteram superiores erant, eoque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, ut ex alto uidelicet missilia torquerent, unam ad orientalem angulum, ad septentrionalem alteram, super xystrum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra uerticem Pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post meridiem, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusque uesperis, quod desineret, nunc ferias populo, nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt ballistas saxorumque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigrius ad impetum mouebatur, cum suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

Cap. XL.

PER idem tempus Romanos quoque saeuiora mala circumueniunt: aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam praeterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militum spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemque domum repleuit armatis. Illi autem conspectis Romanorum diuitibus oculis insuetis, & auri argentiisque stupore perfusi, uix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se conuerterent, & eos qui obistere conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Caesaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse Imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumque dedignatur eum qui ueluti desertum inuasisset Imperium. Dolo autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque alijs uacare bellis, cum patria uastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad ulciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, praesertim hyemis tempore ipse transiret: plusque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione uociferantes, inculcabant Romae constitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quaestus Imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant Imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiore, uel quando referrent erga se beneuolentiae gratiam? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis qui eum declarassent ipsi praestarent. Non enim se minora pertulisse bella, quam qui ex Germania uenissent: neque illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatum populumue Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, ueram in Imperatore praestantiam. Ergo siue peritiae senectutis debeatur Imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiae uiribus, Titum. ex amborum enim etate quod sit commodum,

Vespasianus
Imperator ap-
pellatur.

decerpturos. Non solum autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regumque habeant auxilia: sed etiam totum orientem partemque Europae extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate praeditos iuvenes sociatum iri sperabant, alteri uero etiam urbis esset commissae praefectura: quae pars ad Imperij principia non parum ualeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Haec primò per cuneos milites loquebantur: deinde se adhortati inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eumque ut in periculo constitutum Imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam uero imperare uolebat, dignum quidem se factis existimans, priuatae autem uitae securitatem, clarioris fortunae periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladijs mortem ei minitabantur, nisi uiuere uellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus, quod renuebat Imperium, postremo cum his, qui se designauerant, minimè dissuadere posset, accepit.

Aegypti descriptio, & Phari.

Cap. XL

MVTIANO autem cæterisque rectoribus, qui eum ad Imperiū inuitauerant, & exercitu alio uociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinæ procurandas putauit: sciens Aegyptū plurimam esse partem Imperij, propter frumentariam functionem: eaque si potitus esset, ui quoque si perstaret, Vitellium dericiendum sperabat. Nec enim perperurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quae apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunae. Nam & terra difficilis accessu, marique importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie uero limitē, qui Syenē ab Aethiopia dirimit, nauibusque inuias Nili fluminis cataractas: itemque ab oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem usque diffusum. Septentrionale uero munimentum habet terram usque ad Syriam, & quod dicitur Aegyptium pelagus, totū portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium uero & Syenē, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum usque nauibus ascenditur. Namque ulterius progredi, ut supra diximus, cataractae non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & ostium perangustum habet, saxisque latentibus à directo cursu deflectitur: & laeua quidem pars manu factis brachijs cingitur: à dextera uero Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad eam usque stadia nauigantibus igne lucentem, ut quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium praeueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictū pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiores facit meatum, eoque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx stadijs magnus: in quem tam quae desunt illi terrae, ad beatitudinem deuehuntur, quàm quae superant ex domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportantur.

hacq

Itaq; non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius Imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum litteras dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quodq; ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atq; adiumentum eius assumeret. Alexander autem, simul ut Vespasiani legit Epistolam, prompto animo, & legiones eius Sacramento rogauit & populum: utriq; autem libentissimè paruere, uirtutem uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ Imperij usus exigeret, aduentui quoq; principis necessaria iam parabat.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

Cap. XII.

OPINIONE uerò citius declaratum in oriente Vespasianum Imperatorem, ubiq; fama nunciauit. Et uniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciq; læticiā pro eo simul & sacrificia celebrabāt. Legiones uerò apud Mœsiam Pannoniamq; degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulo antè fuerant concitatae, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum uenerat, ubi multæ quidem è Syria, multæq; ab alijs prouincijs legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, populorum alacritatem, iurataq; per ipsum principem Sacramenta renunciāns. Vbiq; autem Vespasiani uotis obsecundante fortuna, rebusq; ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quod non sine Dei prouidentia sumpsisset Imperiū: sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circumduxisset rerum omniū principatum. Recordatus autē signa, & alia (multa enim sibi contigerant Imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone uiuo, ausus fuerat appellare Imperatorem, admirabatur uirum quem adhuc habebat in uinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus alijs, primū quā strenuus fuisset Iosephus, quantumq; Iotapatenis expugnādis propter eum laborasset, exponit: deinde uaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerū exitus probauisset. Tumq; inhonestum esse ait, ut qui sibi augurasset Imperium, uocisq; Dei minister ac nuncius exiitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunamq; sustineret aduersam: uocatumq; ad se Iosephum solui iubet. Hoc autē factō, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiā de se speranda esse arbitrabantur. Titus uerò, qui cum patre aderat: Iustum est, inquit, pater, unā cum ferro etiam probro Iosephum solui. Erit enim, tanquā nec initio uinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namq; id agi solet in his qui non rectè fuerint uincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abruptit. Iosephus quidem pro his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset, habebatur.

Iosephus captiuitate liberatus.

De Vitellij morte & moribus.

Cap. XIII.

VESPASIANVS autē responso legationibus reddito, iusteq; pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam uenit. Et quonā primū tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit,

duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditumque copiis: qui tamen propter hyemis asperitatem ueritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabantur, (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibique conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. Discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, ut transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem uires extollens: & alterum nomen Imperij tantum, alterum uirtutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumque se multitudine superatum iri sciant, uoluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse, etiam sine ipsis, ad reliqua uindicanda: Vitellium uero ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum, quod uoluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem uero nocte milites poenitendo simul ac metus eius, si uicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductisque gladiis, Cæcinnam obtruncare uoluerunt. Fecissentque, nisi his aduoluti tribuni supplicassent. Quamobrem cæde quidem se abstinerunt, uinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuo suos mouet, eosque cum armis in defectores ducit. Illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam pleramque multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidum militibus prædari permisit: in quo multi quidam hospites mercatores, multi uero indigenæ periëre, totusque Vitellij exercitus, uirorum xxx milia & ducenti. Quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat, quatuor milia & quingentos amittit. solutum autem uinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. Qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus, ubi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisque uigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. Luce uero facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. His autem iratus qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. ubi multa ab his itemque ab illis qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum uiris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua uero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donarijs, templum incendunt. Tumque postero die cum

*Sabinus occisus
diurno.*

exercitus

exercitu uenit Antonius, eumq; Vitellij milites excipiunt: & trifario cōmis-
so intra urbem praelio, omnes interiēre. Procedit autem ebrius de palatio Vi-
tellius, & ut affolet, in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. Tra-
ctus autem per populum, uarioq; contumeliarū genere dehonestatus, in me-
dia urbe iugulatur, octo menses ac dies quinq; potitus Imperio: quem si uiue-
re diutius contigisset, ut opinor, eius luxurię minimē sufficere potuisset Impe-
rium. aliorum uerò mortuorum supra L millia numerata sunt. Hæc quidem
gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem die Mutianus cū exer-
citu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim
hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cum illo
fenserant, occidebant, examinationis diligentiam iracundia ræuenientes)
Domitianum productum populo rectorem insinuat, usque ad patris aduen-
tum. Populus autem iam timore liberatus, Imperatorem prædicat Vespas-
ianum: simulq; & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa læti-
tia celebrabat.

Titus mittitur contra Iudeos à patre.

Cap. XIII.

CUM autem Vespasianus Alexandriam uenisset, gesta ei Romæ nū-
ciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cumq;
maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini uideba-
tur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebusq; pop. Rom. præter spem
conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse qui-
dem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resq; apud Alexandriam ma-
turè componere proponebat: filium uerò Titum cum selectis copijs ad exci-
dendam Hierosolymā mittit. Qui terreno itinere Nicopolim usq; progres-
sus, ab Alexandria ciuitate xx stadiorum interuallo distantem, inde militem
longis nauibus imponit: Niloq; flumine post Mendesium tractum, Thmuin
usque uehitur. hinc autem egressus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit:
unde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem
milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transijt: unamq; mansio-
nē profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteroq;
die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduecti-
cia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progres-
sus in quartam mansionem, Raphiam uenit, quæ prima occurrit Syriæ ciui-
tas. Gaza uerò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonē,
atq; hinc Iamnam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream
peruenit: decreto apud se, alias militum co-
pias congregare.

FLAVI

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBER SEXTVS.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

Cap. I.

ITVS quidem ad eum modū quem prædiximus, emensa ultra Ægyptum ad Syriam usq; solitudine, Cæsaream uenerat: ibi enim exercitū decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam unā cū patre Imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariā diuidi, & aliam partem in aliam uerti. Quod ut in malis optimum quis dixerit, factumq; iusticiæ. Nam Zelotarum quidē in populū dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, unde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superius declaratum est: hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factā, ac ueluti rabida fera, externorum penuria, in sua uiscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, uelut indignari simulans ob ea quæ in dies singulos Ioannes auderet, cum ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem uera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæq; potentiæ cupiditate, ab alijs defecit: ascitis etiā Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ nō exigui sequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessarijs confidebant. Sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati uerò suorū timentes, pleriq; in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat uirorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesq; habens à uertice, neq; sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare nō poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat: crebri enim fiebant impetus, & missilium iactus, totumq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis inuitatum, ultrò sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosius iam Ioannē eiusq; socios adoriebatur, quasi de desuper impugnantur. Subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorū. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quātoq; uincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper uerò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorumq; tormentis: quibus non solum bellantes ulciscabatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquā enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent,

Templum cædibus pollutū.

cuperent, recipiebant, cum suspitione & custodibus indigenas perscrutādo. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subcissua seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum uel ad aram usque templumque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi qui properantes ab ultimis finibus terrae ad sanctissimum locum uenissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque uniuerfis Graecis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenae, ac sacerdotibus profani miscebantur: perque atria diuina, stagnum fecerat diuersorum cadaverum sanguis. Quid tantum passa es, o miserrima ciuitas, à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introire? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quae sanum ciuili bello tumultum constitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, si unquam uastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quae dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cetera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidem eiusque socii, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrum ferebantur. Qui uero huic parerent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoque Simoni contra diuersae partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex utraque parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo uero iaculantes, machinis ulciscébatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem eiusque socios cum pluribus iruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepulisset in fugam uersos, aedes frumenti plenas omniumque utensilium incendebat: idemque hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: ueluti consultò pro Romanis omnia corrumpere, quae ad obsidionem ciuitatis erant praeparata, suarumque uirium neruos abscinderent. Denique contigit unam exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnae fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum, quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua minime quiuissent, nisi eam sibi met comparauissent. Undique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem, medius populus uelut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculae intestinis malis attonitae, pro Romanis uota faciebant: externumque bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror foedissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, ut uoluntatem mutarent, neque pacationis aut fugae spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentesque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, uel transfugere ad eos uelle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solumque in occidendis uita dignis concordantes erant. Et pugnantium quidem nocte dieque clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates praebant: timor autem includebat ululatus: atque obmutescente dolore praeformidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam aut reuerentia uiuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturae adhibebatur. Quorum ambo-

Seditio triplex.

rum hæc causa erat, quòd de se quisq; desperabat. In omni enim re animos remiserant qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At uerò seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immanius sæuebant: semperq; aliquid in se perniciosum excogitantes, & quod uisum fuisset sine miseratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis uiam prætermisere: adeò ut etiã sacris materijs ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo, itemq; pontificibus placuisset, idq; xx cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directâ proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exedram occidentalem admotas, quâ solum poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus uerò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Ro. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, alijs uerò, ut ad Hierosolymam occurrerent, scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam uastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæq; licet per id fortitudinis esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad uindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam uerò ascendere per Hierichunta. Ipse quidē cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia plura quàm dudum, multiq; Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italia, ex his qui cum Tito accefferant. Duo namq; milia de Alexandrino exercitu lecta, tria milia uerò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorū spectatissimus beneuolentia simulq; prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidē Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes Imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemq; consultor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

Cap. II.

PROGREDIENTEM uerò in hostilem terram Titum, antecederant regia omniãq; auxilia, post eos uiarum stratores, castrorumq; metatores. Deinde rectorum sarcinæ atq; armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi uerò ante machinas ibant, & secundum illos unâ cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum uiroꝝ ordinibus dilatata. Seruile autem uulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium uerò nouissimi mercenarij, eorumq; custodes coactores agminis. Procedens autem deceter cum exercitu, ita ut mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem uenit,

quæ

quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidij tenebatur. Ibi autem unam moratus uesperam, mane inde proficiscitur: peractaq; diei mansionem, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthona uocant, iuxta uicū quendam Gabath Saul nomine, quod significat uallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadijs ferè xxx. Hinc sexcētis propè lectis equis comitatus, perexit in ciuitatem, quā tuta esset, Iudæorumq; animos exploraturus: si fortè se conspecto, priusquam ad manus ueniretur, metu cederet. Audierat enim, quod erat uerum, à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidem per uiam, quæ ad murum duceret, equitabat, nemo ante portas apparuit: ubi uerò itinere ad turrē Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subito prosiliunt, quā Muliebres turres uocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atq; alios quidem etiam tunc uia currentes, necum his qui diuertebant, sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt: Titum uerò cum paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multis que macerij impediti. ad suos autem in aggere constitutus recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique Imperatoris periculum nesciebant, sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit æquū: & ut se sequerentur, cū clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, uia ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & Imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis, cum neq; galea neq; thorace septus esset (nō belator enim, sed explorator, ut dixi, processerat) nullum in eius corpus delatum est: sed tanquam, ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. Gladio uerò semper à lateribus instantes dirimens, multos que ante ora subuertens, super cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, ut eum aggredierentur, cohortatio: fugaq; & discessio repentina, quocunq; diuerneret cursum. Huic autem se periculi participes, cum à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. Vna enim erat unicuiq; spes salutis, uiam cum Tito patefacere, priusquam circumuentus opprimeretur. Deniq; duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero uerò deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus uerò cū cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quod aggressionē prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnamq; his in posterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Titus ad uallē
Sauli castra
locat.

Belli momenta
& Imperatorū
pericula Deus
curat.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

Cap. VI.

QÆSAR autem postquam ex Ammaunte legio sibi cōiuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, unde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadijs VII. ibiq; duabus legionibus simul, quintæ legioni

Ioseph.

T. 2

uerò

*Iudei Romanos
aggrediuntur.*

uerò retrorsum stadijs tribus castra muniri iubet. Labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi uisum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autem coepto ædificio, decima quoq; legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupata: ubi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab oriente situs est, altaq; interiacente ualle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem uerò sine requie confligentium dissensionem, tum primum ingens subito bellum foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariâ distributa mala, inter se inière cõcordiam rationemq; inuicẽ requirebant, quĩ dnam expectarent, quid ue perpessi, tres muros contra uitam suam paterentur opponi: belloq; tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibiq; utilium residerent moenibus clausis, remissisq; armis ac manibus. In nosmetipsos profectò, exclamat aliquis tantummodò fortes sumus: Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atq; alios congregantes exhortabantur: raptisq; armis, subito in legionem decimam ruunt: perq; uallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam pleriq; depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebāt, & si maxime uellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atq; opere quisq; derelicto, confestim aliĩ recessere: multi autẽ ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adijciebantur, eorum freti uictoria qui præcesserant, & quod cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus uidebatur, quod secunda fortuna uterentur. Rom. autẽ maxime ordinari consueti, & cum decore atq; præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabāt. unde tunc quoq; præuenti aggreSSIONE cedebant. Si quando tamẽ sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetũ minus cautos feriebant. Semper uerò excursionẽ gliscẽte, magis magisque turbati, postremo castris pulsi sunt: totaq; legio tunc in periculum uentura fuisse uidebatur, nisi hoc mature sibi nunciato, Titus eis tulisset auxiliũ, multisq; increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisq; à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures uerò fauciasset, omnes autem in fugam uertisset, atq; in uallem præcipites cõpulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasere, flectunt se iterum, & ualle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulo autem post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, alijsq; de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis edificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse uidebatur. Cumq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signũ dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu profiliit, ut eorum cursus immanissimis bestiis esset assemilis. Deniq; in aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuo dissipati, pulsiq; in montem refugiunt. In ascensu

autem

autem medio Titus cum paucis relictus est: multumque monentibus amicis, qui pro Imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, ut mortem appetentibus ludæis cederet, neque pro his in discrimen ueniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quod non militis officio fungeretur, uerum & belli & orbis Dominus esset: neue in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eosque in ora feriens, cum ui obniterentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & uiribus eius & obstinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fugere: sed in utrumque latus ab eo declinantes, rursus fugientes insequerentur: quos tamen aggressus à latere, ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniabant, ubi fugere in inferiores uidere, metus ac turba occupat: totumque agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem ludæorum ferri non posse, Titum uero in fugam uersum: nec enim unquam illo manente alios fugituros fuisse: & tanquam Panico terrore circumdati, alius aliò ferebantur, donec quidam cum in media pugna uersari Imperatorem uidissent, plurimum metuentes, uniuersæ legionis eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quod Cæsarem deseruissent, totis uiribus in ludæos utebantur, & semel impulsos urgebant per decliua. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. Cumque Romani plus possent, eo quod superiores erant, in uallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positus imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse uero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil addentem obsequio, neque inuidia detrahentem, uerum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit: atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

Titus totam legionem periculo bis liberat.

De intestina pugna azymorum diebus.

Cap. IIIL

REMISSO autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorumque instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primum tempore opinantur ludæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum socijs portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioānes autem die festo ad protegendas insidias usus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub ueste latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia submittit. Illi autem postquam intrauere, uestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna uero statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ uero sibimet solum insidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus confererent, in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroque caderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicumque antehac insidiatore aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed

Ioseph.

Tt 3

qui

Titus ad mo-
nia castra po-
nit.

qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosque ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quae tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium uero exercitum iussit totum quod erat usque muros, spacium complanare. Cunctis igitur maceris ac sepibus dirutis, quibus hortos ac praedia incolae praemunierant, omniisque opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & uallibus impeditum. Saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum a Scopo usque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara uocabatur.

De iudeorum dolo in Romanorum milites.

Cap. V.

His denique diebus Iudaei Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditio fori audacissimi extra muliebres (quae sic appellabantur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosi pepulissent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem uersabantur, & alter sub altero uitabundi latebant. Alii uero per muros dispositi, populumque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, foedusque poscebant: portasque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes, una etiam contra suos, ueluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. Illique se ui perimere aditus uelle simulabant, & ciuibus supplicare. Cumque ad Rom. sacpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes uidebantur. Verum haec eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos uero ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. Pridie namque prouocatos eos ad pacem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat: etiam tunc igitur milites manere loco suo praecepit. Iam uero quidam operibus apposti, raptis armis ad portas excurrere coeperunt. Hi autem qui expulsi uidebantur, primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres portae propinquabant, cursu eos circumueniunt, & a tergo persequiebantur. qui uero in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenumque telorum simul infundunt: adeo ut multos quidem necarent, plurimos uero fauciarent. nec enim facile erat a muro diffugere, alijs retrò uiolenter instantibus. Et praeter hoc pudor, quod rectores peccauerant, itemque metus, in delicto perseverare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis uulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremo eos a quibus circumuenti fuerant repulere. quos tamen recedentes usque ad Helenae monumentum, Iudaei urgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunae maledicentes, & Romanos uituperabant fraude pellectos: scutaque alte sublata crispantes tripudiabant, & cum laetitia uociferabantur. Milites autem interminatio principum, & Caesar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudaei quidem, quos sola regit desperatio, omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo, eorumque dolos fortuna prosequitur, qui sunt morigeri, sibi inuicem beneuoli ac fideles: Romani uero, quibus ob

Titus milites
suos corripit.

disciplinam

disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contra peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omnium est pessimum, praesente Caesare, sine rectore dimicantes. Certè, inquit, plurimum ingemiscunt militiae leges, plurimum pater, cum hoc uulnus audierit. Ille quod cum bellando senserit, nunquam isto modo peccarit. Leges autem, si cum in eos qui minimū quid praeter ordinē mouerint, morte uindicent, nunc totum desertorem exercitum uideant. Modo autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam uincere sine praeepto ducis, infamiae est. Haec Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat usus. Et hi quidē abiecerunt animos, quasi iam iamque iuste morituri: circumfusae uerò legiones Titum pro comilitonibus obsecrabant: paucorumque temeritatē condonari cunctorū obedientiae precabantur: emendatos enim peccatū praesens, futurae compensatione uirtutis. Placatus est Caesar utilitate simul ac precibus. Namque unius hominis animaduersionem usque ad factum promouendam putabat, multitudinis uerò ad ueniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens, ut post haec prudentius agerent. Ipse uerò, quemadmodum Iudaeorum ulcisceretur insidias, cogitabat. Interuallo autem, quod usque ad muros ciuitatis erat, per quatrīduū coaequato, sarcinas aliamque multitudinem cupiens tuto traducere, militum ualidissimos à septentrionali tractu in occiduum septemplex ordine contra murum praetendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisque inter utrosque sagittarijs. Excursibus autem Iudaeorum tanto praesidio preclusis, impedimenta trium legionum, itemque alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cum propè duobus stadijs abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrē, quae appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens, flectitur ad occidentē: altera uerò pars exercitus eam turrē uersus, quae appellatur Hippicos, muro circumdatur, duū stadium spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, ubi erat, manebat.

Descriptio Hierosolymorum.

Cap. VI.

CIUITAS autem trino muro circumdata erat, nisi quā uallibus inuicem cingebatur. ex ea namque parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrarijs frontibus semet inspicientes, interueniente ualle discretos, in quam domus creberrimae desinebant: collium uerò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam rege uocaretur. (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum edificauerat) à nobis autem forum superius. alter autē, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & undique decliuus est. Contra hunc autē tertius collis erat, natura humilior quā Acra, & alia lata ualle antè diuisus. uesum postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & uallē aggeribus repleuerunt, ut templo coniungerent ciuitatē, & Acræ altitudinē celsam humiliorē fecerunt, ut ex ea quoque sanū supereminens cerneretur. Vallis autē quae Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, usque ad Siloam pertinet. ita enim fontem, qui dulcis est ac plurimus, uocabamus.

Titus Iudaeorum insidias ulciscitur.

Templum à Salomone edificatum.

Foris autem ciuitatis duo colles profundis uallibus cingebantur, & utrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium uero murorum uetus-
 tissimus quidem, propter ualles imminentemque his desuper collē quo erat cō-
 ditus, facile capī nō poterat. ad hoc autē quod loco præstabat, etiam firmissi-
 mē structus erat, Dauid & Salomonis, aliorumque interea regū largissimis im-
 pensis operi insumptis. Hac autem partē incipiens à turri, cui nomen est Hip-
 pico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occi-
 duam templi porticum desinebat. parte autem altera ad occidentem ex eo lo-
 co ductus, per eum qui uocatur Betiso descendens in Essenorum portam:
 deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in orien-
 tem uersus, qua stagnum Salomonis est, & usque ad locum pertinens, quem
 Ophlan uocant, cum orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem
 murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc au-
 tem fuerat muri prioris. septentrionalem uero tantummodo tractum ambi-
 ens: usque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principiū
 dabat: unde ad Boreæ tractū pertinens, deinde ad Psephinam turrim ueni-
 ens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ
 regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in an-
 gulo posita flectebatur contra Fullonis, quod dicitur, monumentū. Cum ue-
 tere autem ambitu iunctus in Cedron uallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc
 muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat Agrippa cinxerat, cum esset
 omnis antē nuda. Exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpe-
 bat: templique septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non pau-
Bezetha. lulū processerat. Quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha,
 situs quidem ex aduerso Antonia, fossis autē altissimis separatus: quæ de in-
 dustria ductæ sunt, ne Antonia fundamentis colli cohærentibus, & accessui
 facilis sit, & minus edita: unde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsi-
 tudinis adijciebat. Nominata est autē pars addita ciuitati uoce indigena Be-
 zetha, quod Latino sermone dicit, Noua ciuitas. Eius autē partes incolis pro-
 tegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum qui-
 dem ita, ut prædiximus, inchoarat. Veritus autē Claudium Cæsare, ne magni-
 ficentiam constructionis ad nouarū rerum ac discordiæ suspicionem trahe-
 ret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugna-
 bilis esset ciuitas, si perfecisset muros, ut coeperat. Saxa enim xx cubitis lon-
 ga, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facile suffodi possent, ne-
 que machinis dimoueri: hisque murus dilatabatur. Profecto autem altitudi-
 nis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat,
 minimè fuisset inhibita. Rursus autē idem murus, etiam Iudæorum studio fabri-
 catus, ad xx cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula
 uero trinis habebat: totaque altitudo ad xxv cubitos erigebatur. Murum au-
 tem supereminebant turres, uiginti quidem cubitis in latitudinem, uiginti
 uero in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac
 solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deteriore:
 post altitudinem uero turris solidam, uiginti cubitis elatam, cellæ desuper
 ac coenacula erant, aquarumque pluuiarum receptacula, & tortuosi lati-
 singu-

singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. Medius uero murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta diuisi erant. Omne autem ciuitatis in gyro spacium trigintatribus stadijs finiebatur. Cum aut totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad septentrionem occidentemque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. Ex ea namque per LXX cubitos ædita, sole orto Arabia prospici poterat, & usque ad mare, itemque ad ultima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam uero turris Hippicos, & iuxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro edificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, uniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. Nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam proprijs affectibus indulgebat: personisque tribus charissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, & coniungi memoriâ dedicando: huic quidam, ut dixi, amoris causa peremptæ, ipsæ autem bello amissis, cum fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amicum uocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem LXXV cubitos in latitudine, itemque longitudine habebant, & excelssæ LXXX cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem uero saxisque adunatâ compaginem puteus LXX cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus, LXXV cubitis alta, inque uaria membra diuisa: & desuper eam minime quidem binis, propugnacula uero ternis cubitis ambiebant: ut omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda uero turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquæ lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat: & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachijs, itemque propugnaculis septa. In media uero porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei usus uideretur deesse: in summo autem propugnaculis minisque erat ornata, cum omnis eius celsitudo propè ad XC cubitos tolleretur. & specie quidem uidebatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu uero ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia uero turris Mariammes (sic enim reginam uocabatur) usque ad LXX cubitos facta, per LXX alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisque ornatiores diuersoria sustinebat: cum id proprium, sed dignum esse rex putauisset, ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quam quæ uirorum nominibus uocitate sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cuiuscemina nomē dederat, & cuius omnis altitudo per LV cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo uidebantur esse maiores: nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis uelut quidam uertex alius propè ad LXXX cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. Nec enim ex uulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, uerum secto marmore candido, & singulis per LXX cubitos longis, latisque decem, ac per V altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copu-

Psephina turris.

Hippicos turris.

Phaselos turris.

Mariammes turris.

lata

Aula regia.

lata erant, ut singulae turres, singula saxa uiderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulosque formata, ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni praestantior. Nec enim magnificentia uel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per xxx cubitos edito cincta erat. Aequalis autem distantiae turribus ornatissimis ambiebat, ornata uirorum receptaculis, & coenaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum uarietas in ea, collectis ibi plurimis quae ubique rara uidebantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumerate species aedificij, plenaque omnia supellectilis, cum pleraque in singulis ex auro essent, atque argento. Adhuc multae porticus, aliam per aliam in circulum flexae, columnaeque in singulis, & quae inter eas sub dio patebant spacia, cum essent utique uiridarijs syluisque uariata. tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas ubique signorum aeneorum plenas, quibus aqua effundebatur, multasque turres manluetarum circum latices columbarum. Sed enim necque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetque memoria cruciatum, referens, quantas res latrocinialis flamma consumpsit. Nec enim haec a Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus, intestinis, ut supra memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transit autem in regiam, triumque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, ut dixi, supra durissimum collē. Et initio quidem uix templo atque areae sufficiebat, iacens in summo planities, quod undique praecipex erat atque decliuus. Cum autem rex Salomon, qui etiam templum aedificauerat, muro eius partem ab oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coaequatus collis latior effectus est. Perrupto autem septentrionali quoque muro, tantum assumpsere spatium, quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnesque thesauri sacri, quos toto orbe missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quam inferiore templo aedificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munerant, in quibusdam uero locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum uideri poterat, multum uallibus obrutis, ut angustas uias oppidi coaequaret. Saxa uero quadragenae cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quodque nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseverantia explicabile uidebatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnae sustinebant quinque & uicenis cubitis altae, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quodque ligno rasili erant, apteque cohaerebant, operae precium spectantibus exhibebat: nulloque aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latae autem per xxx cubitos erant: omnisque gyros earum, sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spatium uariabatur, omnium quidem generum lapidibus stratum: quae uero ad secundum

templum

templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimirumq; grato opere factis: ubi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, lege castimoniarum præmonentes, aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim uocabatur alterum sanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratumq; sursum erat, & proprio muro circumdatum: cuius exterior celsitudo, quamuis XL cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem XXV cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle oblecta. Post XIIII autem gradus, spaciū erat usq; ad murum, CCC cubitis planum. Hinc rursus alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: à septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ utrinque uidelicet, duæ uero ex oriente. Necessario namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoque porta opus esse uidebatur. Contra primam uero, secreta erat ex alijs regionibus una porta meridiana, & una septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus foeminis, religionis causa uenientibus: occidua uero pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intro propè à thesauro aduersæ, magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. Erant autem simplices: ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem aliæ quidem auro & argento undiq; tectæ erant, itemq; postes ac frontes: una uero extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidē in singulis ianuīs erant tricenīs cubitis altæ, quinīscenis etiam latæ. Post introitū uero, ubi latiores fiebant, tricenīs utrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turriū longas & latas, supra uero quā uiginti cubitis celsas. Singulas autem binæ columnæ duodenū cubitorū crassitudine sustinebant. Et aliarū quidē portarū magnitudo par fuit: quæ uero supra Corinthiā posita, quō mulieres conueniebant, ab oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumq; magnificentiorē: quoniā crassiori argento atq; auro uestiebatur: quod quidē nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namq; illis qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiiores. Ipsum uero templū in medio positum, hoc est, sanū sacro sanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: pone autē XL cubitis angustius erat. Aditus enim, ueluti quibusdā humeris, utrinque uicenum cubitorū producebantur. Prima uero eius porta LXX cubitis alta erat, & XXV lata, neq; fores habebat. cœlum enim undiq; cōspicuum lateq; patens significabat. Erantq; totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis per lucebat extrinsecus: auroq; circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: per que nonaginta cubitos

Sanctū sanum.

Locus mulieribus destinatus.

Porticus.

tolle-

*Velum Baby-
lonium.*

tollebatur, cum longa XL cubitos esset, ac XX transuersa. Interior uerò porta tota inaurata erat, ut dixi, & circum eam auratus paries: de super autem habebat aureos pampinos, unde racemi statura hominis pendebant. Et quia contignatio intercedebat, templum exteriore humiliter uidebatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim uerò latas. adhuc aulam longitudine parit: hoc est, uelum Babylonium, hyacintho, & bysso, & cocco, & purpura uariatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed uelut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim uidebatur ignem imitari, & bysso terram, & hyacintho aerem. ac mare purpura, partim quidem coloribus, bysso autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erat que in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat LX cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo XX. rursus autem LX cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad XL cubitos auulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem uerò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim uerò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoque seruire. Intima uerò templi pars, XX cubitorum erat. Discernebatur autem similiter uelo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa uerò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum uocabatur. Circa latera uerò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad utrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem XL cubitis, nec ita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo uniuersa, cum in solo XL cubitos habuerit. Exterior autem facies nihil, quod animus aut oculi mirarentur, non habebat. crustis enim aureis grauissimis undique tecta, ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contententium oculi, quasi solis radijs auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus, procul monti niueo similis uidebatur: nam ubi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis ueribus horrebat acutissimis, ne ab insipientibus aibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorum eius, longitudo XLV cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex.

Ara. Ara uerò pro templo, XV cubitis alta, lata uerò & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, ueluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. Sine ferro autem cōstructa erat, nec unquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itemque leprosos tota ciuitas arcebat, & foeminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui uerò ex origine sacerdotum genus ducen-

tes,

tes, cæcitatibus causa munere nō fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant, partesq; generis conſequebantur: uestibus tantum utebantur plebeijs: quoniam ſacerdotali ſolus qui ſacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare uerò templumq; accedebāt carentes omni uitio ſacerdotes, ueste quidē amicti byſſina: maximè uerò mero abſtinentes, ac ſobrii religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum iſtis non tamen ſemper aſcendebat, ſed diebus quibuſq; ſeptimis, & per ſingulos meſes Calendis: uel ſi quando patria feſtiuitas atq; annua ab omni populo agebatur. Et ſacrificabat uel amine præcinctus. eoq; tectus femora uſq; ad genitalia: linteū uerò habens intrinſecus demiſſum uſq; ad pedes, & hyacinthinum deſuper indumentum rotundū, ex quo ſimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tinnabula, malaq; granata ſuſtinentes, tintinnabulis quidem tonitrua, malis uerò fulgura designantibus. Pectoris autem uestimentum uittæ cingebant, quinq; uariatę coloribus: hoc eſt, auri, purpuræ, cocci, byſſi, & hyacinthi: quibus etiam uela templa diximus eſſe contexta. iſdem autem habebat etiam eſpomidem temperatā, in qua plus auri erat: & habitu quidē indumento thoraci ſimilis uidebatur: duabus autem fibulis aureis, aſpidum ſpecie uinciebatur: quibus incluſi erant optimi, maximiq; ſardoniches, ſcripta tribuū gentis ludææ nomina præferentes. ex altera uerò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuiſi: hoc eſt, ſardius, topazius, ſmaragdus: carbunculus, iaſpis, ſapphirus, achates, amethyſtus, lyncurium: onyx, beryllus, chryſolitus. quorum ſingulis ſingula item cognomina erant ſcripta. Caput autem byſſina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, ſcriptas ferens ſacras literas, quæ ſunt quatuor elementa uocalia. Ea quidem ueste non ſemper, ſed alia ambitioſa utebatur: illa uerò ſi quando adyta introibat. ſolus autem atq; ſemel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca ſuper his exponenda ſunt. Cæterum Antonia in angulo quidem duarum porticum ſita erat prioris templi, quæ ad occidentem ſeptentrionemq; ſpectarent. In ſaxo autem fuerat exstructa, quinquaginta cubitis alto, & undiq; prærupto: quod opus Herodis regis fuit, ubi maximè ingenij ſui magnificentiam demonſtrauit. Primum enim à radicibus ſaxum iſtum leuibus cruſtis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui uel aſcendere uel deſcendere tentauiſſent: deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. Intra hunc omne ſpatium Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autē regie latitudinem ad deſcriptionē habebat, diuiſam in omnem uſum habitationū & ſpeciem, id eſt, atria, & balnea, & aulas caſtris aptiſſimas: ut quantum ad uſum neceſſarium pertinet, ciuitas uideretur, magnificentia uerò palatium. Inſtar uerò turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ uerò ad meridianum orientalemq; angulum ſita erat, LXX cubitis eminebat, ut ex ea totum templum uideri poſſet. Quæ uerò porticibus iungebatur, utrinq; deſcenſus habebat, unde cuſtodes commeabant. Semper namq; in ea Ro. milites reſidebant, & cum armis appoſiti cuſtodes, ne quid populus feſtis diebus

Pontificis ueste
fluu.

Antoniae sita.

noui committeret, obseruabant. Castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo uero Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ita ut dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti nouae ciuitatis coniungebatur, temploque septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in praesentia satis dixi.

Deditionem Iudei recusant, & Romanos adoriuntur.

Cap. VII.

P VGNACISSIMA autem maxime que dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, praeter Idumaeos: quinquaginta uero decem millium duces, quibus ipse quasi Dominus omnium praeerat. Idumaei autem qui erant eius partium, cum essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes uidebantur, Sosaë Iacobus, & Cathlaë filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos uiginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordijs, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem antea habuerant, & Simone Arini filio, utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentibus populus erat premium: & plebis pars, quae non eadem quae illi committeret, ab utrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murumque maiorem usque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & usque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenae gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quae inferior est ciuitas, usque ad Helenae regiam, quae Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemque Ophlam, & uallem quae Cedron appellatur, & alijs quae interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murum positus, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redire. Rursusque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quae obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouae calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores prius casus pertulit, antequam subuerteretur. Qui uero eam debellarunt, maius aliquid perfecere. Dico enim, quod seditio ciuitatis, Romani uero seditionem cepere, quae multo erat moenibus tutior. & res quidem aduersas suis, iustitiam uero recte quis Romanis ascriberet. intelliget autem quod dies cuique suggererit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quae muros aggredere tur, explorabat. Haesitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quae ualles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior uidebatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. Neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Haec eo collustrante, quidam

ex amia

ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cum propius unā cum Iosepho accessisset, pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinuere, excitatur in obsidionem: simulq; suburbana militibus vastare permittit. collectaq; omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliasq; machinas atq; tormenta: quibus & excursus hostiū in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cum totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant, populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset: illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxijs repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos focj sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon nō quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murū dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæq; apud Antoniam capta fuerant. Sed horū possessio, propter imperitiā pleriq; non erat utilis. pauci autem à transfugis docti, malè utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacentibus militibus imminabant, perq; cuneos excurrentes, manus etiā conferebant. Operantes aut cratres super uallum oppositæ protegebant, omnibusq; legionibus contra excursus erant machinæ cōparatæ mirabiles. præcipuè uerò decimæ legionis ballistæ uehementiores, & tormenta saxorū, quibus non solum irruentes, sed etiā super murum stantes auerteabantur. nā & singula saxa talenti pondus æquabant, & ultra stadij modū torquebantur. Ictus aut nō solum primis quos offendisset, sed aliquando posteriorib. quoq; intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant à lapidibus, quod erant candidi: nec tantū sono ac fremitu noscebantur, sed etiā claritudine prospiciebantur. Deniq; speculatores in turribus præfidentes, prædicebant, quādo impelleretur machina, saxumq; ferretur: patria lingua clamantes, Filius uenit. Itaq; præsciebant, in quos ueniret, atq; ita uiatabant: & hinc eueniebat, ut illis declinantib. lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. Tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multosq; simul unius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. Omni uerò eos molitione atque audaciā, die noctuq; prohibebant. Perfectis autē operibus, plumbo & lino ab aggerib. iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniā desuper telis petebantur. Cumq; pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, item que seditiosos pavor inuasit. Et quia periculum commune utrisq; uidebatur, cōmuniter iam repugnare cōgitabant. uociferantib. inter se discordibus, quia omnia pro cōmoditate hostium facerent: cum si nō perpetuā concordia sibi Deus præbeat, saltē in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso,

Nicanor sagitta percutitur.

Titus urbem obsidet.

Hierosolymitani concordantes sunt.

uolentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemq; & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum, ac discordiarum suarum, in unū corpus coeunt: murumq; amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorū, contraq; impulsores arietum: eosq; sine intermissione telis petebant. Audacissimi uerò cateruatim prosilientes, machinarū tegmina dissipabant: hisq; apposis irruentes, peritia quidē pauca, plura uerò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta utraq; machinas equitibus ac sagittarijs ordinatis, ignem quidē ferentes, prohibebat: iaculātes uerò à turribus reprimebat, nocendi tēpus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis aries cōmouit angulum turris: murus autē stabat incolumis. nec enim statim cū turri periculū sensit, quæ multo altius eminebat, nullamq; partem muri secum trahere poterat in ruinā. Cum autem ab excursibus paululum quieuiissent, obseruato Romanos per opera & castra esse disperfos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quæ turris erat Hippicus, porta latenter: ignemq; operibus inijciunt. Vsq; ad castrorum quoq; munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autē periculo maturè, & qui erant, propius excitati sunt, & qui procul aberant cōuenēre. Romanorū autē disciplina uincebat audaciā Iudæorum: & quos prius offenderant in fugā uersis, alijs qui colligerētur instabant. Grauis autē circum machinas pugna cōmissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertusq; clamor utrinq; tollebat, & multi qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisq; opera tetigerat, incensaq; omnia cū instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent pleriq; præter opinionem sui uiriliter dimicantes. nam gloriosissimis in hoc bello prælati sunt, donec Imperator equitum ualentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam uersa omnes compulit in ciuitatem, eoq; modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, unum ex Iudæis uiuum capi contigit, eumq; Titus crucifigi pro muro iussit, si fortè reliqui uel hoc spectaculo territi concederent. Post eius uerò discessum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo perijt: magnum quē & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

Titus Iudæum crucifigi iubet.

Ioannis Idumæorum ducis interitus.

De casu turris, & duorum murorum obtentu.

Cap. VIII.

NOTTE uerò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres Imperator Titus quinquagenū cubitorum construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam uerteret, una earū sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti uerò sonitu facto, metus occupauit exercitū. Conari autē aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, eaq; re turba in legionib. ac tumultus erat. cūq; nemo quid accidisset, referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisq; interuenientib. hostibus semetipsos timebant: signūq; diligenter singuli à proximis requirebāt, tanquam Iudæi iam castra possiderent.

rent. Panicoq; terrore capti uidebantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, uerum cunctis indicari iussit: tandemq; tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, et iaculatoribus, ac sagittarijs, saxorumq; tormentis inde feriebantur. Sed neq; harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat: cumq; neq; eueri propter grauitatē, neq; incēdi propterea q; ferro tegebantur, facilè possent, ultra iactum teli fugientes, arietū impetus non uetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaq; muro iam cedente magno arietī Romanorū, quem Iudæi Nicon uocabant, quod omnia uinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & uigilijs, cum longè ab oppido pernoctarent: tamē etiam negligentia, uel quod malè consulerent, murū sibi superuacuū esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatiq; plurimi recessere. Cum autē Romani, quā primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundū omnes Iudæi relictis custodijs refugerunt. portis autē Romani qui transierunt patefactis, exercitum recepēre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximā diruunt, & septentrionalē ciuitatis regionem, quam antè Cestius uastauerat. Titus autem notato quā Assyriorū castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationē statim aggressus est. Tunc igitur partiti murū Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidē, eiusq; socij ex Antonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnant. Simonis autē manus iuxta monumētum Ioannis aditum clauserant, usq; ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autē profiliētes è portis, cominus dimicabant: cōpulsicq; intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiā uincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos uerò audacia, quam timor aleret, sustentabat, quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autē, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ uictoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumq; oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaq; præliorum species aberat, cum à prima luce incipientia utrisq; insomnis & die grauior nox dirimeret: his quidē occupatum iri murum continuo metuentibus, illis uerò ne Iudæi castra peruaderent. Itaq; in armis pernoctantes, prima luce utriq; pugnae parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eoq; modo gratia emineret apud duces suos. maximè uerò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoq; modo illum singuli subiectorum colebant, ut ad semet quoq; interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad uirtutē hortabatur consuetudo uincendi, & quia uinci non assueuerant, crebræq; militiæ, exercitationesq; perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia uerò Titus semper ubiq; præsens, nam & inertia, spectante atq; opitulante Cæsare, grauisimum facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. Præterea fructus erat, uel cognosci solum principi uirum fortem: idcirco multorum maior uiribus alacritas demonstrata est. Denicq; istis ipsis diebus, ualidissima Iudæorum acie instru-

Romani Nicon
con murum
diruunt.

*Longini præ-
clarū facinus.*

Et pro mœnibus, telisq; utrinq; missis, quidā Longinus de numero equitū ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisq; disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, unius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex medijs hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob uirtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantūmodo qualiter afficerent considerabant: morsque his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quam uictoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam uerò esse uirtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, que periculum non haberet, uiros esse præcipiebat.

De Castore Iudæo Romanis illudente.

Cap. IX.

ITaque à septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidā uersutus ac subdolus, Castor nomine, cum decē alijs militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cū pauidi sub loricis aliquandiu quieuiissent, concussa turri surgunt. extentisq; manibus Castor ueluti supplex Cæsarem implorabat: & uoce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iam que Iudæos existimans belli poenitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autē quid uellet, eloqui permittit. Cumq; ille respondisset, ad fœdus uelle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire uoluissent: paratoq; animo fidem pacis etiā ciuitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris socijs quinq; itidem supplices esse simularent, cæteri nunquā se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentib. cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, ut dum uacuum esset tempus, de rebus urgentibus cōsiliū caperet: paulisper enim se illudere Imperatori Romano. Simul aut hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios uidebatur. Illi autem uelut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisq; percussis uelut interfecti ceciderunt. Titus uerò eiusq; socij obstupere tanta eorum pertinacia, cū ex inferiori loco quod factum erat, uerè uidere non potuissent: mirabanturq; simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. tum que ille telum extractum Imperatori ostēdens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, ut Castori dexterā porrigeret. Verū is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uerò quidam ex perfugis Æneās, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiose aperto sinu accurrit: alter uerò super eum saxum demisit. Et ipsum quidē, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militē qui aderat, uulnerauit. Cæsar uerò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minus que decipi calliditate sæuitiam: arietisq; impulsione, iracundia fraudis, uehementius utebatur. Castor autem eiusq; socij turrin ictibus iam cedentem incendunt: perq;

perq̃ flammas in eiufdem mīſſi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam ſe ignibus tradidiſſent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto poſtquam primum ceperat: fugatisq̃ inde ludæis, intrò cum lectis mille tranſiit, quos circa ſe habebat, armatis: ubi noua ciuitas quòd lanæ uenditores erant, fabriq̃ ærarij, uestiumq̃ mercatus, & ad murum anguſtæ uiæ tranſuerſæ tendebant. Enimuerò ſi uel ſtatim muri diſturbaret maximam partem, uel quæ ceperat lege belli uatſſet, nullum credo damnum uictoriæ fuiſſet admixtum. Nunc autem ludæos exoratum iri ſperās, cum liceret capere facilem diſceſſioni aditum dilatauit. nec enim quibus conſulebat, inſidiaturos ſibi putabat.

Titus murum capit.

De ſecundo muro bis obtento à Romanis.

Cap. X.

DENIQUE poſtquam ingreſſus eſt, neq̃ occidi quenquam permiſit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: ſed tam ſeditioſis, ſi pugnare uellent, ſine populi detrimento copiam dabat, quàm ipſi populo fortunas proprias ſe rediturū pollicebatur. Plurimi nanq̃ petebāt ſibi ciuitatem ſeruari, templum uerò ciuitati. At enim populum quidam ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicoſi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumq̃ imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non poſſet, has proponere conditiones putabant. Mortem autē populo denunciātes, & ſi uerbum quiſquam de traditione feciſſet, pacem uel nominaiſſet, mox interficiendū eum eſſe minitantes, Romanis qui introiēre, alij per uiarū anguſtias obſtabant, alij ex edibus: alij murū per ſuperiores portas egreſſi, pugnare coeperant. Quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiferunt, relictisq̃ turribus in caſtra receſſerunt. Clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quod ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. Creſcente autem numero ludæorum, & propter locorum peritiam uiarumq̃ ſcientiam præualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbenſibus pellebantur, cum magis neceſſitate reſiſterēt. Nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnesq̃ penè qui tranſierant, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliiſſet. Diſpoſitis enim per ſumma uiarum ſagittarijs, & ubi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, uir bonus etiam in illo prælio cōprobatuſ: durauitq̃ tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſere. Romani quidem ita ſecundo muro potiſ, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis uerò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neq̃ Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes, neq̃ uinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. Nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententijs Deus: & neq̃ Romanorū uim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neq̃ famem, iamiamq̃ ſerpentem. Adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iam dudum inopia laborabāt, & penuria uictus iam multi defecerāt. populi tñ interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem nō probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quicq̃ uiuere cōtra Romanos optarent. contrariam uerò multitudinem, uelut onus quoddā, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erāt. Romanos autē,

Romani ſecundo muro potiuntur.

quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum sustinuere fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum uehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt: sed ui coacti, rursum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius septentrionalem partem statim deposuit: in meridiana uerò per turres præsidia collocauit.

De aggeribus in tertium murum, et oratione proluxa Iosephi pro deditione facienda, et fame obfessorum. Cap. XI.

IA M' QV E tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis eius obsidio: spaciumque consilij seditiosis esse dandū, si quid disturbance secundi muri aut famis metu remitterent. Nec enim diutius eis prædas posse sufficere, ipse ocio cōmodè utebatur. Nam cū dies aduenisset, quo militib. oportebat alimenta distribui, in conspectu hostib. loco ductis, iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitib. ornatos equos ducentibus: locaque suburbana per multū spacium auro argentoque lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostib. uidebatur. Spectantibus enim & uetera plena erant mœnia, & septentrionalis regio. Quin & domos refertas intuentibus cerneret, nullamque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat. Metus autē quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorumque pulchritudinē conspicientes, & ordinationem uirorū. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorū immanitate, quæ in populum cōmiserant, dandam sibi ueniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. Præualebat etiam fatum, quod innocentes cū nocentibus, & ciuitatē cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta cōsecuti sunt. Quinto autem die, cū omnia faciens Titus, nihil ludæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam uersus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniā templum: namque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In utraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionib. singuli. Et iuxta monumētum quidem operantes, à ludæis & Simonis socijs infestantibus prohibebantur: ad Antoniam uerò ab Ioannis socijs cum multitudine Zelotarum, nō solum quia de superiore loco pugnabant, uerū etiam quia machinis iam uti didicerāt. paulatim enim usus quotidianus aluit peritiam. Habebant autē balistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionē Romanis efficiebant. Titus autē sibi saluam fore fortunā sciens, & perituram esse ciuitatem, unā & obsidioni uehementer instabat: nec poenitudinem ludæis suadere cessabat: consiliumque factis admiscens, & orationem sæpe armis efficaciorē cognoscens, tam ipsos ut saluari uellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iā capta uideretur, quam & Iosephū allegabat, patria lingua uerba facturū, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murū circuiēs, simulque extra teli iactū stās, unde exaudiri facilius posset, multis orabat, ut sibi ac populo parcerēt, tēplo ac patrię, neue cōtra

Iosephi ad ludæos oratio.

hac

hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manus que suas ad hoc usque cohibere. ipsos uero in his edoctos, cum seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. Quin potius uiderent muros concidisse firmiores, excisis uero infirmiores superesse: Romanorumque uires cognoscerent sustinere non posse, his que seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. Semel autem subditum, qui multo tempore paruisset imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem uideri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imò uero transisse ad eos undique fortunam, Deumque per singulas nationes ducentem Imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem ualidissimam legem, tam feris bestiis quam hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eosque esse uictoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis & corporibus & alijs subsidijs meliores, celsisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent, ipsos uero quātunc re fretos resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuo uero etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladijs irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus asidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, soli que possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dumque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem usque insolentes essent: natura eos esse in Imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod utile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem uacua uiris, neque desertam habere prouinciam: idcirco uelle Imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si ui ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerrint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes uituperabant: multi uero conuicijs, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus, minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, uociferans, uestrorumque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quæ alium sic uicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non respicietis? Vnde progressi pugnatis, quantumque auxiliatorem uiolatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis non solum uos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Aegyptiorum, idemque Pharaon uocabatur, cum infinita manu descendit, reginamque Sarā materni nostri generis rapuit. Quid igitur uir eius Abraham proauus noster?

*Iudei Iosephi
admonitionem
respuunt.*

Armig

Armīs credo ultus est iniuriam. Atqui ccc & xviii pfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quē uos poluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit. Non ne secunda uespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem uos gentili cæde cruentastis locum, ac tremens nocturnis somnijs Ægyptius exagitatus aufugit, auroq; & argēto amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis an regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus ulcisci possent, semetipsos Deo potius permiscere. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omniq; morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotēs ducebat? An non ab Assyrijs raptam nobis sanctā arcam, Palæstina & Dagon simulacrum genuit, & tota gens quæ rapuerat, corruptis uerò occultis corporum, ac per ea cum cibo uisceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxijs reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quod ommissis armis ac manibus, eius se iudicio permiscere. Rex Assyriorum Senacherib cum totam ducens Asiam, ad hanc urbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? non ne ab armis quiescentes in uotis erant, & angelus Dei in una nocte infinitum deleuit exercitum? posteroq; die excitatus Assyrius c lxxxv milia reperit mortuorū, atq; ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitiū, ubi per annos lxx populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est profecutus, iterumq; auxiliatori suo sacerdotū more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæ precium quod armis parētes nostri fecerint, aut nō sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, ut placebat iudici superabant. Pugnantes uerò, semper de spe deciderunt. Nam ubi rege Babyloniorū urbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem uidit excindi. Atqui uidete, quanto ille rex uestris ducibus eiusq; populus uobis erat moderatior. Deniq; Hieremiam uociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum cōmiserant, captum iri autem nisi traderet ciuitatem, neq; rex neq; populus interfecit. Sed uos (ut intus gesta prætermittā, neq; dignè possum iniquitates uestras exponere) me, qui uobis salutem suadeam, querimini, telisq; appetitis irati, quod uos uestrorū cōmonefacio peccatorū, nec dici ea toleratis, quorū quotidie facta cōmittitis. Idē tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cū armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum uerò ab hostibus direptum est: sanctumq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? non ne indigenarum impietas? Vnde seruire cœpimus? Non ne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor,

Romani indi-
genarū impie-
tate ad bellum
contra Iudæos
incitati.

furor, & inter eos cōtentio, Pompeiū intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit: Deniq; tres menses obsessi, quanquam nihil quale uos in sanctum legesq; deliquerant, & maiorib. ad bellum subsidijs utebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum: quo regnū obtinente, Deus iterū captiuitate persequabatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanū adduxit exercitū. circundati uerò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorū supplicia pependerunt: direptaq; est ab hostib. ciuitas. Ita nunquā genti arma data sunt. Oppugnationi uerò sine dubio cohæret excidiū. Oportet ergo, ut opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnib. permittere: manusq; tunc humanas contemnere, cum à superno ipsi iudice non recedāt. Vos autē quid ex his, quæ legis cōditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est, prætermisistis? Quātū autē illos qui citò periēre, impietate superastis: nō occulta dedignātes peccata, hoc est furta, insidiasq; atq; adulteria, rapinis, cædib. certatis, nouasq; maleficiorum excogitastis uias. Sanctum uerò templum, factū est omnium receptaculū: & indigenarū manib. pollutus est locus, quē Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legē nostrā de suis morib. derogātes. Deinde post hæc in quē fuistis impij, hunc auxiliatorē speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisq; manib. adiutorē uestrum rogatis. Talibus rex noster precib. aduersum Assyrium supplicauit, cū magnum illum exercitum Deus una nocte prostrauit. Similia uerò Assyrjjs Romani cōmittunt, ut etiā similem ultionē speretis? Nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, ut uastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurādo ad incendiū templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributū, quod parentes nostri eorum parentib. pensabant. Et si hoc impetrauerint, neq; populantur ciuitatem, neq; sancta omnino tangunt. Cōcedunt autem uobis familias liberas & possessiones tenere, sacrasq; leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim ulcisci nouerit cū oportet. Deniq; Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiā uestram progeniem liberaret, Romanos uerò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyrjjs irasceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremo nō nūc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus, neq; Sosius quicquā passi sunt, & ciuitatē uictoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiā fontes nunc uberiores profluunt, qui prius uobis aruerant. Deniq; ante eius aduentū scistis & Siloam & omnes extra ciuitatē fontes adeò defecisse, ut ad utrūq; aqua mercaretur. nunc autem ita hostib. nostris largi sunt, ut non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Deniq; huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprā memoratus Babylonius rex cū exercitu aduenit, qui & captam ciuitatē incendit & templum: quāuis, ut opinor, nihil tunc illi rātum, quantū nos impiē nunc, cōmisissent. Itaq; sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hisq; nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidē uir domū flagitiosam fugiet, & domesticos oderit:

Deum

Deum uerò malis uestris inhærere arbitramini: qui etiam occulta cōspicit, & audit omnia quæ tacetur: Quid autem apud uos tacetur: quid celatur: quid non etiam inimicis planum factū est: Iniquitates enim uestræ uelut in promtu neminem latent: inq̃ dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atq̃ ita nequitiam, ut uirtutē demonstrare contenditis. Veruntamen reliqua salutis uia est, si uelitis, & diuinitas confelsis ac poenitentib. solet sese placabilis offerre. Arma proijcite, pudeat uos patriæ iam disruptæ. Conuertite oculos, & aspiciate eius quam proditis pulchritudinē, quale oppidū, quale templum, quam multarum gentiū munera. Quis in hæc flāmas adducit: quis hæc iam nō esse desiderat: Et quid est hoc quod saluū esse debeat dignius: ô duri & lapidib. stupidiores. Si hæc non ueris luminib. cernitis, saltem familiarum uestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusq̃ filij, coniuges, & parentes, quos paulo post aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia unā cum his periclitabitur mihi mater & cōiunx, & familia non ignobilis, domusq̃ olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquā hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis uestræ sanguinem meum. Ipse quoq̃ mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho uociferante cum lacrymis, seditiosi quidē neq̃ animos flexerunt, neq̃ tutā sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus uerò ad profugiendum cōmotus est, & alij possessionib. suis, alij reb. charissimis exiguo precio uenundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. quum uerò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato uentre habebant usui necessaria. Titus em̃ plerosq̃ per agros, quò uellet quisq̃ pergere, dimittebat: idq̃ magis eos ad perfugiū hortabatur, quod & intestinis malis carebant, nec Romanis seruirebāt. Ioannes aut̃ & Simon cum socijs, ne his magis pateret exitus, quā Romanis aditus, obstruebāt: & qui uel umbrā suspicionis dedisset, continuo necabatur. Ditiorib. quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nā quasi transfugere uoluisset, ppter patrimonium quisq̃ occidebatur. Cum fame autē crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos utrumq̃ malum amplius accendebatur. Et palàm quidē nulla erant frumenta, irrumpentes autē scrutabantur domos. Et si quidē inuenissent aliquid, eos qui negauerant uerberabant, si uerò nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidē afficiebant. Habendi aut̃ argumento erant corpora miserorū, cum ea quæ solidis uirib. starent, abūdare cibo putarentur. Tabidi autē transfigebantur: nec rationis esse uidebatur, statim fame morituros occidere, multi uerò clām uniuerſa bona sua uno frumenti modio, qui ditiores essent, itemq̃ pauperes ordeī permutarūt. Inclusi deinde intimis ædium tectis, quidā summa penuria infectum triticum comedebant. panē alij conficiebant, ut necessitas metusq̃ monuisset. Et mēsa quidē nusquā apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibū diripiebant. Miserabilis autem erat uictus, dignumq̃ lacrymis spectaculum, cum potentiores quidē plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem ut pudor: nam quod reuerentia dignū est, in fame negligitur. Deniq̃ uxores uiris, & filij parentibus, & quod miserrimū, matres cibum infantib. ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin

Fames apud
Hierosolymas.

uitæ guttas auferret. Edentes uerò talia non latebant, sed ubiq; aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum uidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimq; ruptis foribus irruebant, uictumq; iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occultentes: nulla que miseratio uel cani erat capitis, uel infantia: sed abstractos pueros, & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quodq; rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodò alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium uias, nunc uirgis acutis podices transfigendo. horrenda que etiam auditu quis patiebatur, in unius panis confersionem, & ut unum pugnum farinae abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele uideretur, quod necessitas impetraret) exercentes aut dementiam suam, sex que sibi dierum commeatum præparantes, his que occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumq; gratia colligendarum nocte erepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumq; supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, ut aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumq; uidebatur, si spoliati non perirent. Hæc quidam humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati uerò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij insidiarum falso accusati occidebantur: alij, quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerumq; delator subornatus indicabat, quod profugere uoluissent. Si uerò quem Simon expilasset, eum ad loannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibiq; inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorumq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in utroq; dissensio, scelerum uerò concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum uendicans, non dedisset, nequissimus uidebatur. Et qui non accepisset, uelut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniuicem eorum explanare non potero: ut autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem unquam talia perpeffam puto, neque ullam nationem post hominum memoriam malicia ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, ut minus impij uiderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi evertère, & Romanos inuitos hanc tristem admittere uictoriam coegere: tardiusq; uenientem in templum ignem penè trahere. Deniq; cum hi ardere superiorem ciuitatem uidissent, neq; doliuere, neque illachrymauere: sed apud Romanos qui hæc paterentur, inuenti sunt. Verum hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Simonis & Ioannis
annis crudeli-
tatis.

De Iudeis crucifixis, & aggeribus combustis. Cap. XII.

IT O autem aggeres proficiebant, quāuis à muro milites malè afficerentur: parte uerò equitatus missa, iussit per ualles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatōres, quibus iā minimè præda sufficeret: maior uerò pars ex populo

Ioseph.

Xx

pulo

pulo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectib. suis metus. nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, ut cum coniugibus ac liberis diffugerent: eosq; latronibus relinquere non patiebantur uice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabatq; iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, seroq; uidebantur supplicare: post pugnam itaq; uerberati, & ante mortem modis omnibus excruciat, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis uidebatur ista calamitas, cum Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tãtamq; asseruare multitudinem custodum uidebat esse custodiã: maximè uerò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquã similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diuersis modis suffigebãt, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quã cepissent, iam spaciũ crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis uerò tantum defuit, ut ea clade mouerentur: quod etiam in contrariũ eis celsit, ad deterrendam reliquã multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murũ tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerent demonstrabant: & qui cõprehenso tenebantur, eos supplices, non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupiẽtium, donec uerũ cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad uerũ suppliciũ properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiẽ esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiã manus abscidi præcepit, eosq; ad Ioannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec uiderentur profugij, nec crederentur: saltẽ nunc desinerent admonens, ne uel se cõpellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata uolũtate, & proprias animas, & patriam tantam & tẽplum, cuius participẽ non habebant. Simul autem aggeres circũeundo, operãtes urgebat, ueluti factis uerba nõ multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortemq; se contẽnere clamabãt, eamq; seruituti rectè præferre, multa uerò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, ut ipse diceret, perituros: mundumq; Deo tẽplum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit qui incoleret: quem ipsos quoq; auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore, finem cũ Dei esse. Talia conuicijs admiscentes uociferabãtur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus, qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares, & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. unde etiam nomen habebant: pleriq; tamen famam gentis æquare non poterant. Omniũ enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, priusquam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoq; in senectã ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo uigente præsens se mirari aiebat, quidnã esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse, naturaq; promptissimus, tãtusq; uiribus, ut multum peccaret audacia. Cũ uerò Titus ad hoc subrisisset, laboremq; cõmunem esse dixisset, sicut erat, Antiochus cũ Macedonibus in murum impesum se-

Antiochus
Epiphanes.

tum fecit. & ipse quidē pro uiribus suis ac peritia cauebat tela ludæorum, sagittis eos appetens: adolēcentes autē omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore pmissionis dutius pugna certauerāt, & ad extremum multi sauci recessere: hoc reputantes, q̄ etiam uiris Macedonibus uincere cupientibus, fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, uix nono & uigesimo perfecti sunt, cum totos dies septē & decem laborassent: ingētes enim quatuor iacti sunt. & unus quidem qui erat ad Antoniā, & à quinta legione fuerat extructus, contra mediū stagnū, q̄ Struthium uocatur: alter uerò à duodecima uiginti cubitis distans. Decima uerò legio, quæ suprā memoratis præstat, in septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnū est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autē quintadecima legio triginta discedentē cubitis aggerē fecit ad pōtificis monumentum. Iam uerò ad motis aggeribus, Ioānes sub fossa intus terra usq̄ ad aggeres Antoniā uersus, dispositis per cuniculum sudibus, opera suspendit: illataq̄ sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. Succensis autē fulcimentis, fossa repentē subsedit, cumq̄ magno sonitu in eam aggeres decidēre. ac primo quidē cū puluere fumus ex alto excitatus est, cum ignem ruina concluderet. Peresa uerò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidē facti stupor occupat: molitionem uerò ludæorum ægrè ferebant, iamq̄ se uicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus utile uidebatur, etiam si esset extinctus semel aggerib. deuoratis. Biduo uerò pōst, alios etiam aggeres Simon cum socijs aggreditur. Illa eī parte Romani ad motis arietib. concutere murum cōeperant. Tephtheus autē quidam ex Garfi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarum ex regalib. famulis Mariammes, cumq̄ his Adiabenus quidam, filius Nabataei, nomen habēs ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarūt. hisq̄ uiris neq̄ audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuēre, neq̄ magis horrendi. Nam uelut in amicos, non in agmen hostium excurrerent nihil cunctati sunt aut substitēre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendēre. Acti autem missilibus, & gladijs detrusi, non prius à periculo demoti sunt, q̄ ignis instrumenta corripere. Sublata uerò iam flāma, Romani quidē concurrentes è castris, auxilio pperabant: ludæi uerò ex muro eos phibebant, manusq̄ cū his cōserebant, qui flammās extinguere conarentur, proprijs corporibus nullo modo parcētes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: ludæi uerò etiam per flammās eos retinere certabant: & quāuis feruens nacti essent ferrum, tamē arietes nō amittere. Hinc autē flāma transiit in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendium. Itaq̄ Romani flamma circundati, quoniā feruare posse opera desperabant, in castra discedunt. ludæi uerò magis instabant, cū semper eorū numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiūmētis, minusq̄ cautos haberēt impetus, freti uictoria. Progressi autem usq̄ ad munimēta castrorū prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per uices succedentium armatorū, & acerbissima in eos sanctio Romanorū, ut qui loco de qua libet causa celsisset, occideretur. Hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorumq̄ necessitate simul ac pudore, plurimi fugientiū redierunt.

Ioannes ariē
desiit aggeres.

Machina Rō.
per summā audaciam incenduntur.

Pœna in castrorum custodes apud Romanos.

Titus militibus
castigatis ani-
mum addit.

runt: balistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. Nam quoscunq; obuios habuissent, cum his congregiebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neq; hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quàm quòd malè tractarentur, cedebant. Iam uerò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locum alijs aggeribus prospiciens: multumq; increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur, & uelut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere circumuenit: illi autem cum in ora ferirentur, contra eū conuersi durabant. Mixta uerò acie, puluis quidem lumina, clamor uerò aures exuperabat, neq; aut amicum quisquam internoscere poterat, aut inimicum. Iudæis autem non tam uirium fiducia, quantū salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ & præsentia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, uel totā multitudinem Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis aut aggeribus Romani mœrore tenebantur, q; tam longum laborem una hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabāt.

- De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

Cap. XIII

Varia Titi cō-
silia.

ITVS autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omni admoto milite uī muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, uniuerſi uerò militis impetum tolerare non posse, uerū sagittis esse obruendos. Prudentiores autē rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo obseruādo, ac ne uictus intrò ferretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neq; cum hoste manu cōfligere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, uel etiā sine hoc interficere, quæ seuior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non uidebatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat: egressus uerò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circumdari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim uiam obseruatam, occultas uias excogitatuſ Iudæos, tam necessitate quàm locorum scientia. Si quid autem clām esset illatum diutius obsidionem trahendam, uerendumq; ne uictoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen, si celeritate uti uelit & cautione, totam muro cingere ciuitatem. Hoc em̄ modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnib. modis salute desperata, ciuitatem tradituros, aut fame uictos facillimè capiendos. aliter enim se non posse quiescere. Verū & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat qui prohibeant. Quòd si cuiquam magnū opus & inextricabile uideatur, eum considerare debere, quòd neq; paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidē facile sit. His dictis

duces

duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidam impetus militibus incidit: ambitumque partiti, non solum rectores inter se, uerum ipsi etiam ordines certabant. & miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isque chiliarcho placere properabat: chiliarchorum uero ostentatio ad duces usque pertinebat, ducum uero certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sapientissime inspiciebat. Cœptum enim à castris Afsyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Elëon montem reuertens à meridie montem complectitur, usque ad saxum, quod Peristereo nos uocatur, ei que proximum collem, qui super uallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circumdato monte, ubi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum præcessisset ad uicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit, unde cœperat. Murus quidem uno minus XL stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, ut id quidem dignum mensibus uideretur, celeritas uero fide careret. Muro autem circumclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem uigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam uero Alexandro permiserat: tertia uero obtigit legionum ducibus. Somnos autem uigiles inter se sortiebantur, totaque nocte per castellorum spacia circuibant.

Rom. in obtinendo alia critas diuina.

Amplitudo muri, & castella.

De fame Hierosolymorum, & secundo aggere extructo.

Cap. XIII.

IVDÆIS autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: aucta que iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: uiarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, uelut umbræ mortuorum, per fora uersabantur: & ubi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua uis supererat, pigeat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierat, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies ueniret, & uiui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum uero silentium ciuitatem, plenaque mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. Domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & uelamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur: hisque gladiorum mucrones probabant: nonnullosque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferarum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissime negligebatur. Animas uero efflantium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cum uiuos relinqueret seditiosos. Illi autem, primo quidem sumptu publico iuebant mortuos sepeliri, cum foetorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in ualles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus ubi ple

Horrende famis descriptio.

Latronum crudelissima facinora.

Titii pietas.

Joseph.

XX 3

nas

nas cadaueribus uidit, altamq; saniem tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani uero, cum iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos moror, famesq; tangebatur) dies lætos agebant: frumenti aliarumque rerum necessariarum habentes copiam, de Syria proximisque prouincijs, multi autem iuxta murum stantes, magnamq; alimētorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incēdebāt. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. Omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant: à nonagesimo uero stadio milites alias congregabant: & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atque opus urgens, quod in manibus eos haberet, latronibus ostendebat. Sed illis poenitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, utrisque uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio mansueta, uel corpora dolor tangebatur, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebantque languentibus carcerem.

Seditiosorum extrema immanitas.

De cede Iudeorum intra & extra Hierosolymam.

Cap. XV.

DENIQUE Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & charus. Is, cum à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, ut adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atq; alios esse dicebat, qui pro se consiliū dederat, uelut hoc simplicitate suasisset: productūq; eum & accusatum, quod cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filijs suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Prius autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantē, ut augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat: qui erat eius satellitū crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire uoluisset. Corpora uero sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiæ, uir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi uero patrem conclusum asseruabant: missosq; præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiū uel colloqueretur cum eo, uel in unum ueniret, prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante quaestionem perimebant. Ista uidens quidam Iudas filius Iudæ, unus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem non nihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidelissimis cōtubernalium: Quousq; tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quam ue salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani uero penè intus sunt,

Simonis in Matthiam crudelitas.

In Iosephi patre captiū crudelitas eiusdē.

sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est; metusque etiam apud eum poenae, & apud Romanos certa foederis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cum de se desperauerit, poenas citius pendet. His ubi decem assensi sunt, mane caeteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quae cogitauerat proderetur. Ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat. Illorum autem alij praesuperbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, uelut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea uero, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simon cognouit, turrimque uelociter occupat: Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibi quoque circueuntes Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput uulneratur lapide, statimque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est ludaeorum: abreptusque esset in ciuitatem, nisi Caesar misisset qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidam tollitur, parum quod ageretur intelligens: seditiosi uero, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum laetitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem moeror tenuit, uerè perisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem ex Iosepho tapatis hoc ait certò se credere, nec enim uiuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: Hunc, inquit, foecunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidē sibi filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verum ne illam quidē mendaciū diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato uulnere Iosephus resipuit: progressusque clamabat, illos sibi non multo post uulneris poenas daturos. Populum autem rursus ad fidem hortabatur. Vnde populo quidē fiducia, seditiosis uero stupor incidit eius aspectu. Profugorum autē alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij uelut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem seuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, uelociorem apud Romanos inueniebant ad exitum satietatem. Aderant namque inflati ex inedia, & uelut morbo intercutis aquae turgidi. Deinde uacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatimque cibum desueto corpori obtulissent. Verum & eos qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo uentris aureos colligens. Transglutientes autē (ut supra diximus) eos ueniebant, quod cunctos seditiosi scrutabatur: & maxima uis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea uiginti quinque ualebat. Verum hac arte per unum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugae pleni uenirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis uentribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sauiorem contigisse Iudeis: una denique nocte duorum milium patefacta sunt uiscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circumsus equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum, multoque plures puniendi, quam qui fuerant interempti. Conuocatis autē auxiliarium ducibus, itemque militum Romanorum (nam etiam militum quosdam haec tangebatur inuidia) utrisque iratus dicebat: si qui mili-

Iosephus lapide iactu uulneratur.

Iosephi mater in carcere conclusa.

Iosephus conualescit.

Transfuga ueni secti propter aurum, quod deglutierant.

tum suorum hæc committerēt lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoque facta: Arabes autem & Syri, primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in ludæos odia Romanis ascriberent (hac enim quosdam suorum milites infamia participare) & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia: ad legiones autem mandata dedit, ut suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verum profectò avaritia cōtemnit omne supplicium, sæuisque hominibus lucrandi amor innatus est: nullaque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò uerò hæc aliàs, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem uiam salutis ad interitum uerterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circumspicientes antè ne quis Romanorū uideret, eos scindebāt, & ex uisceribus questum nefarium trahebant. in paucis autem reperiēbatur, & plerisque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

De sacrilegio circa templum, & relictis ex urbe cadaueribus, & fame. Cap. XVI.

IOANNES autem, ubi rapinæ ex populo defuere, ad sacrilegium sese conuertit: multa que donaria templi retinens, multa que uasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne urceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusque uxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. Ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso alii. Propterea que sacrum uinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificijs reseruabant, tutum erat effudisse. Namque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore ungebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios uenire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuiο perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. Multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat. Denique cum eorum pertinacia desperata, totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per unam portam quæ sibi credita fuerat, centum & quindecim milia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra propè ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, usque ad calendas Iulij. Hæc autē immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. Ceteros enim propinqui sepeliebant. Sepultura autem fuit, elatos ex oppido proijcere. Post hunc autē nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta milia portis eiecta nunciabant: aliorum uerò numerum minimè posse cōprehendi: cum autē pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidē modum uenisse talento: post autē ubi muro circumdata ciuitate, ne herbas quidē legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdā fuisse cōpulsos, ut cloacas rimarentur, bouumque ueterem fimum alimentum haberēt, stercesque collectum, quod ne uisui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audiens

Quot per unam portam elata cadauera fuerint.

tes milia

tes miserati sunt: seditiosos autem ne uidentes quidem poenitebat, sed patiebantur usq; ad ea progredi. Fatum enim eos reddiderat cecos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBER SEPTIMVS.

De suffossione murorum, succensione aggerum, & Sabino oppugnante murum. Cap. I.

LADES quidem Hierosolymorum in peius quoti-
die procedebant, cum & seditiosi magis accenderē-
tur aduersis inclusi, postquam populū fames ipsos
quē iam possederat. Quin & multitudo congesto-
rum in ciuitate cadauerum, & uisu horrenda erat, or-
dinemq; pestiferum emittebat, cum excursus etiam
pugnantium moraretur. Nam ueluti per aciem rue-
rent, plurima cede excitata: conculcare mortuos co-
gebantur: & qui super eos pedem ponerent, neque
miserabantur, neq; horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabāt contume-
liam mortuorum. Gentili autem cede polluti, dexteras ad externum bellum
præparabant, tanquam exprobrantes Deo (ut mihi uidetur) supplicij sui tar-
ditatem. non enim spe uictoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis fe-
rocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimū in aggreganda materia
laborarent, tamen intra uiginti & unum dies aggeres erexerunt, attonsis or-
nibus ad nonaginta usq; stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabi-
lis terræ facies. Nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc
deserta præcisis undiq; arboribus cernebatur: nec ullus qui pridem Iudæam
uiderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius solitudinem
tunc uideret, continere lacrymas poterat, uel non gemere mutationem quan-
tum pristinis derogasset. Omnia namq; insignia pulchritudinis bellum dele-
uerat: nec si quis subito aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret,
sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus
aggerum, par faciebat timoris initium. Namque hi, nisi eos quoque exure-
rent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec uoluntatem
sibi fore illis incensis alios parare. Nam & materiæ defecerant: & labori qui-
dem corpora militū, crebris uerò offensionibus animi cesserant. Verū ciui-
tatis cladibus tristius Romani quā ciues in ea degentes afficiebant. Ad ma-
la enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus utebā-
tur, sed eorum spes frangebatur, cum aggeres insidijs, machinæ soliditate mu-
ri, manus uerò conflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipuē, q̃
cum seditione famēq; ac bello totq; malis præstantiores Iudæorum animos
inuenirent, uirorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabant, inuis-
ctam uerò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. Nam quis
eos in rebus secūdis sustineat, qui malis ad uirtutē incitarētur? Illi quidē pro-
pterea cautius custodias præparabāt, Ioannis aut factio apud Antoniā, simul
& quæ

Vastitudo
dee.

*Languescunt in
deorum animi
& audacia.*

& quæ futura timebantur, si disjiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operib. instabat, nisi quia conatus eorū irritus fieret. Aggressi enim cum faucibus aggerū, spe decepti remeauēre. Nam primū ne concordare quidem eorum uidebatur consiliū, paulatim & per interualla, & cōtanter, non sine metu prosilientium, neq; ludæorū more, ut breuiter dicam. Deserant em̄ quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omniū simul impetus: & ut non sine offensione recederent. Languidiores uerò progressi q̄ solebāt, etiam Romanos solito prōptiores offendere: qui corporib. quidē atq; armis ita undiq; aggeres sepsere, ut nusquam igni aditū relinquerent: animum uerò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. Nā preter omnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati uirtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut ludæis Romani. Simul aut missilia pro illis faciebant in prosiliētes delata: & qui cecidisset, posteriores impediēbat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui uerò intra teli iactū uenire properassent, alij disciplina hostiū & densitate perterriti, alij cōfixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis aut Iulij tentata fuerat expugnatio. Ludæis aut inde digressis, Romani machinas admouere: quamuis ab Antonia saxi atq; igni ferroq; peterentur, & quodcunq; hostibus telum necessitas attulisset. Nam licet multum mœnibus ludæi confiderent, machinasq; contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem ludæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis, cum nullis periculis desuper uenientibus. lassarentur, arietum opus urgebant. Cum uerò inferiores essent, ac lapidibus frāgerent, alijs scutis super corpora cōcameratis, fundamēta manib. & uectibus suffodiebāt. Itaq; saxi quatuor obstinato labore cōculsis, quietē utrisq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Verū præter spē utrorumq; animi affecti sunt. Nam ludæi quidē quibus mœrorem esse oportebat, quod ruina præter spem acciderat, & aduersus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebāt. Romanorum aut inopinatā lætitiā ex celeri subuersione natā, conspectus alius murus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, citò restinxit. Veruntamen priore facilius oppugnatio uidebatur. Tunc em̄ & ascensum per ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiorē murū qui recens erat, citōq; destrui posse arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat ascendere: quod ei qui primus id tētauisset, certissimū esset exitium. Titus uerò spe atq; oratione putans alacritatem pugnāntium excitari, & adhortatione atq; promissis sepe quidem periculorum nasci obliuia, interdum autem mortem solere contemni, in unū cōgregatos fortissimos experiebat, dicens: Cōmilites, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertē & ipsis qui rogant, & qui eos rogant, ignauiae reprehensionē parit. Exhortatione aut opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quencq; gerere dignum est. Itaq; difficilē uobis in murum esse

*Antonia colla
bitur.*

*Titus cohorta
tio ad milites.*

rum esse ascensum ipse profiteor: quod autem uel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrumq; sit cum laude mori, nec erit infructuosum si qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem uos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, ludæorū patiens animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim eosq; milites, quibus in pace bella discere, in bello autem uincere consuetum est, à ludæis manu uel animo superari turpissimum est: idq; in fine uictoriæ, cum etiā Dei nitamur auxilio. Namq; offensiones nostræ, ludaicæ desperationes sunt. Illorum autem clades, fauore Dei uestrisq; uirtutibus crescunt. Etenim seditio, famēs, obsidio, murorumq; sine machinis casus, quid sit aliud quàm in illos ira Dei, nostrumq; adiumentum. Igitur non solum deterioribus inferiores uideri, sed etiam diuinum præsidium prodere, uobis non cōuenit. Quo pacto autem non turpe uideatur, ludæos quidem quibus non magni pudoris est uinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem contemnere: atq; in nos medios frequenter excurrere, non uictoriæ spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penè terræ marisq; uictores, quibus etiam non uincere probro habetur, oculos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri: maximè cum paruo discrimine totū possitis efficere. Deniq; in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandū sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respirationi hostiū insedere uictoriam nobis plenissimam repromittit. Equidem prætermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidē, & imortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim uirorum fortium nescit, q; animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propitios heroas, uidendos offerūt posteris suis? Quas uerò morbus corporis tabesq; cōsumperit, & si maximè probis ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, atq; obliuio suscipit, corporis simul & uitæ ac memoriæ fine circūscriptas. Quod si necessariò mors homini decreta est, ad hoc autē omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non uideatur ignauum negare usui, quod debito redditurus sit? Et hæc quidem ueluti seruari nequeant, uel qui conati fuerint, psecutus sum. Est autem salutis spes in maximis quoq; periculis qui uirilem animum gerunt. Primū enim quod decidit patet incessit: deinde totum quod ædificatum est, facillimè dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggrediētes, alius aliq; p adhortatione fietis atq; subsidio: uestraq; obstinatio breui animos hostiū franget: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidē nos prohibere scilicet conabuntur: si uerò clam, uel etiam per uim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebūt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus fecero: & qui uiixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima uerò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cetera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorū uerò unus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, uir & manu simul

Animi magnitudo in Syro milite, Sabino.

& animo

& animo fortis apparuit: licet si quis eum antè uidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. Erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore uiribus suis habitabat. Cum primus itaque surrexisset, Dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, ut uires ac uoluntatem meam sequatur fortuna tua. Quòd si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quòd res aliter cesserit, sed quòd sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua manu capiti prætendens, strictoq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat: sequebantur autem ex alijs, qui soli eius uirtutis æmuli esse cupiebant, undecim uiri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de undecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summa muri prehenderet, hostesq; in fugam uerteret. Viribus enim eius atque animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunam quis ueluti uirtutibus inuideat, semperq; præclaris facinoribus officiat, non inculauerit? Siquidem hic uir neq; ab incepto errauit, & offensione lapidis cum maximo crepitu pronus cecidit. Unde factum est, ut ludæi reuersi, ubi solum & iacentem uidere, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille uerò genibus nixus, & scuto protectus, primò quidem ulciscébatur hostes, multosq; ad se appropinquantés sauciauit: uulnèrum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam, sagittis est obrutus, uir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur: pro mensura uerò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

Cap. II.

BIDVO autem post, uiginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem unum ad se uocant: nonaq; noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt. Occisis autè primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem uigiles subito exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. Nam & timor illis, & tuba imaginè quandam, ut magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducib. primis licitorum caterua comitatus, ascendit. Cum autem ludæi ad templum interius confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositiq; amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa uī atque alacritate repugnandi: siquidem excidij finem putabant, locū sanctum penetrasse Romanos, quod & his uictoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum ualidissima pugna committitur: his quidem templum uī occupare certantibus, ludæis uerò Antoniam uersus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ utrisq; inutiles erant,

erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis uiris, & propter angustias permutatis, cum & uocis intellectum magnitudo confunderet, multaque mors esset utrinque, armaque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Sæpe autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ aut persecutioni locus erat: sed propinque mutationes confligentium, & inclinationes permixtæ fiebant exercitus. Qui uero inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. Nam & posteriores utriusque partis, suos in frontem urgebant, nullumque inter dimicantes bello uacuum interuallum reliquerant. Cum autem Iudæorum animi Romanorum peritiam uincerent, iamque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei usque pugnabant) hi quidem simul omnes excidij periculum pro nutrimento uirtutis habebant: Romani uero exercitus parti, (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse uisum est in præsentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

Cap. III.

IULIANVS uero quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia, & uiribus corporis, & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, ubi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subito prosilijt, iamque Iudæos uincentes solus ad interiorem usque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem uniuerſa multitudo, neque uim eius, neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò disiecerat, ipsos quos occupasset, interficiebat: eaque facie nihil Cæsari admirabilius, aut alijs horribilius uisum est. Verum & ipsum profecto fata persequiebantur, quæ ab homine uitari non possunt. Calceos namque habens, creberrimis atque acutis clauis, ut cæteri solent milites, fixos, dum strato faxeis, crustis solo curreret, labitur: magnoque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentium: Iudæi uero multi simul gladijs & hastis undique feriebant. Ille autem multam quidem ferri uim scuto excipiebat: sæpe autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. Nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat (namque diu ceruicem contraxerat) donec concisis alijs eius membris remisit uires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, ubi tantæ fortitudinis uirum in conspectu tantæ multitudinis uidit occidi: & quod locus se quidem intercludebatauxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediabat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum faucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cæsarem, uerum apud hostes quoque relicta. Iudæi uero etiam mortui raptò corpore, Romanos in fugam uersos, in Antoniam concludere. Fortiter autem in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis: ex parte uero Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas,

*Iuliani centurio
nis lapsus.*

Ioseph.

Yy

& Sosa

& Sosa filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ uerò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Iosephi oratio pro deditione Iudeorum, & profugium eorum.

Cap. IIII.

*Antonia euer-
ti iubetur.*

*Titus uult sa-
cra celebrari.*

*Iosephi ad Io-
hannem oratio.*

*Exemplum Ie-
chonias regis.*

*Vaticini de
reipubl. iudaicæ
euerfione.*

ITVS aut militibus suis imperat Antonie fundamenta diruere, facie-
lemq; ascensum cuncto exercitui preparare. Ipse uerò Iosepho ad se
uocato (nāq; audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus,
diuinam obseruantiam, quæ entelechismos uocatur, uirorū penuria defuisse,
eāq; re populum nimis dolere) iterū dici Ioanni precepit quæ antè mandauerat:
quod etiam si quis eū pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei
multitudine, ad bellū progredi liceret: dum modò non unā secum & ciuitas
interiret simul & tēplum: sanctum tñ locum uiolare desineret, neue in Deum
nefas admitteret. Potestātē aut haberet, si uellet, sacra intermissa celebrare per
Iudeos quos ipse delegisset. Itaq; Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur,
sed etiā pluribus, unde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraicō
sermone differuit. Multum autem eos quo patriæ parcerent precabatur, i-
gnemq; depellerent iam templo contiguum, Deoq; uota redderent consue-
ta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conui-
cijs tyrannus Iosepho cum execrationib. lacerato, postremò addidit nunq;
sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atq; cum exclama-
tione: Sanè uerò, inquit Iosephus, eam purā Deo conseruasti, inuiolataq; san-
cta mansere: nec in eum cuius speras auxilium, quicq; impium deliquisti: sed
solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisq; quotidianum auferat ci-
bum, impium eum hostem putabis: Deum uerò, quē perpetua religione pri-
uaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas: qui no-
stras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi cōpel-
lunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac desolat ciuitatem: cū
alieni quidem, hostesq; impietate tuā corrigant; tu uerò Iudæus, & inter le-
ges educatus, illis quoq; in has sæuior inueniaris. Atqui Ioannes etiā pœnite-
re malorū, non est turpe in rebus extremis, bonūq; tibi exemplum patriā ser-
uare cupienti propositum est, Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Baby-
lonijs bellum sibi inferentibus, spontē ciuitate, priusquam caperetur, excels-
sit, & cum cognatione sua uoluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta
hostibus proderet, Deiq; domū uiderēt exuri. Ob hoc sacra Iudæorū cōme-
moratione laudatur: eumq; memoria transmissa per secula semper noua im-
mortalem posteris tradidit. Bonum ō Ioannes exemplar, & si periculū preſto
sit: ego autē ueniam quoq; tibi à Romanis spondeo, dum memineris, q; gen-
tilis moneam, & Iudæis ista promittam, spectariq; oporteat, quis sit author,
& unde consilium. Absit enim unquam me ita captiuium uiuere, ut genus aut
leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etiā
acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deiq; sententia condemna-
tos seruare contendo. Quis ignorat scripta ueterum Prophetarum, & respō-
sum impendens miserrimæ ciuitati: Iam tunc enim eius excidium prædixere,
cum quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non
ciuitas tantum, sed etiam tēplum omne repletum est, Deus planè, Deus ipse
cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, totq; scelerum plenam exurit ci-
uitatem,

uitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, uox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiusque socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij uero pontificum, tres quidem Ismaelis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius uero Matthiæ unus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Giorge cum tribus filijs, ut supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecere: eosque imperator cum per alia humanè suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis uersari molestum esse, in Gophnam dimisit, ut ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destitutum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non uisis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, ut hoc metu uidelicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, ualuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In unum uero congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque ululatu seditiosos rogabant, primo quidem ut in ciuitate Romanos susciperent, patriamque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaque in transfugas uociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, ut omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum uero ipsum castello simile uideretur. In loca uero sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentilicæ de calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, ut quam Iudæos indignationem oporteret exercere, si hæc Romani admitterent, ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, uterentur Romani milites. Nemo sane fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, poenitere. Titus autem dolens uicem eorum, iterum Ioannem eiusque socios increpabat, dicens: Nonne uos, o sceleratissimi, cancello sanctum locum protexistis? Nonne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nonne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, uobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis unquam hunc locum ante aspexit (nunc enim neminem credo) item que testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & uos ipsos, quod non ego uos uiolare hæc compellam: quin & si locum acies uestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet: seruabo autem uobis etiam templum nolentibus.

Pontifices & nobiles uiri ad Rō. profugiunt.

Dolum ad Romanos. odium et inuidiam commouit.

Extrema Iudæorum impietas.

Romanorum militum religio.

HAEC Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni exstimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autē, qui neq; seipsos miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed uniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre nō poterat. Tricenis autem de singulis centurijs uiris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce praeposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autē ipse quoq; in armis esset, unaq; descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinē ducumq; dicta continuerunt. Plus enim operis eum in Antonia praesidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quā si periculū subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ab hoc solū se manere locutus ad milites, ut de eorum uirtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contrā impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & ulciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verū hi qui missi fuerant, nō ita, ut sperabāt, somno oppressos inuenēre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruere, excubitorum autem tumultu excitī ceteri cateruatim excurrere. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; suorum uelut hostibus utebantur. Vocis namq; agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cū praeterea quosdam furor caecos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quemq; sine discretionē feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosiliētibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisq; meminerat. Iudaei uerō disiecti, tam impetus quā recessus temerē facientes, saepe imaginem inter se hostium alijs alijs demonstrabant: cum reuertentem suū quisq; per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures a suis quā ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, uisu iam pugna discernere: & in acie stantes ordine, sagittis atq; telis uterentur. Neutri uerō cedebant, neq; labore fatigabantur. Sed Romani quidē & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de uirtute certabant: illumq; diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudaeis autem & proprium cuiusq; periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios uerberaret, & ad pugnandū in terminationibus incitaret. Cominus autem plerumq; pugnatū est, sed citō & breui momento praelia mutabātur. Neutra enim pars prolixū fugae spaciū uel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantiū: eratq; ueluti quoddam belli theatrum. Nec enim uel Titum uel alios, qui unā erant quicquam eorum quae in pugna gerebantur latebat. Postremo nona hora noctis coepto prelio, quinta diei dissoluti sunt, cum neutri eo loco unde pugnā iniēre certa fuga celsissent, uerū mediam in ancipiti praelio uictoriam reliquissent,

sent, Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum uerò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosæ: Idumæiç Jacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem socijs Gypthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam uiam usque ad templum fecit: admotæç muro legiones, mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum, qui ad septentrionem orientemç spectabat: alterum contra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas ædificatam: aliorum duorum unum contra porticum occidentalem templi exterioris, alterum contra septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miserijs proficiebat, cum materias à centesimo usç stadio deportarent. Interdum autem insidijs lædebantur: cum ipsi quidem uincendi facultate minime cauerent, Iudæis uerò propter desperationem salutis audacioribus uterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebāt: quos Iudæi per cuneos erumpētes rapiebant. Itaq; cum id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat uerum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum uirtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorū custodiam reuocare statuit, unoç milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templū oppugnabant, aggeresç erigebant. Altera uerò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames urgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Eléon montem uersus collocata erant, circa undecimam diei horam impetum faciunt. Sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere uiolenter ambitum conatis. Conflato autem uehementi prælio, & alia multa ab utraq; parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam belandi peritia, Iudæi uerò immoderato impetu & effrenatis animis uterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. Nam & amittere Iudæos, ueluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum uidebatur: & illi unam spem salutis, si murum ui perrumpere possent, habebant, & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam uersis, atq; in uallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis undicq; septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tãtamç dexteræ uim itemque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem uenit. Titus autem uires eius qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tētauerat, supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utq; aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prælijs malè tractati, tumescens paulatim bello, & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpo-

Antonia enervatur.

Pedanius in eo quo Iudæi rapit.

Porticum tem-
pli Iudæi incē-
dunt.

re assolet, membra peste occupata, præuenientes ne ulterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antonia iungebatur, incensa, deinde ad xx ferè cubitos abruptè, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis uicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauère: & usq; ad quartūdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abijciunt, neq; omnino recedentes ab operibus, & Antonia continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, uir & corpore brevis, & uultu despicabilis, tamq; genere quàm rebus alijs uilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioanis pontificis monumentum, cum alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contra steterè, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut assolet) etiam qui timerent: quosdam uerò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere configere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neq; Deum uereri: & cum his in discrimen uenire, quos neq; uincere magnum sit, & uinci cum dehonestamento periculo sum, non fortitudinis sed ferocitatis uideri. Quum autem diu nemo procederet, multaq; Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè profiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsus enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextra que cruentum gladium coruscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & uana iactantem, Priscus centurio sagitta trāsfixit: eoq; facto, & Iudæorum & Romanorum clamor uariis excitatus est. Ille autem dolore in uertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belliq; felicitatem ratione carentē quàm uelox ultio sequeretur ostendit.

Pudens duello
uincitur.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.
Cap. VI.

EDITIOSI uerò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus positus repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, quod inter culmen & trabes erat uacuum, syluis aridis, item que sulfure ac bitumine repleuère. Deinde uelut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positus scalis nitebantur: qui uerò prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignem imittunt Iudæi: excitata que undique subito flamma Romanos, & qui extra periculum steterunt ingens stupor inuasit, & desperatio

ſperatio quos incendium ceperat occupauit. Flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij uerò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilicò debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. Statim uerò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem uerò licet morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cum que nemo prohibere poſſet incendium, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia uidebant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eius que uoces & affectiones quiſque, uelut aliquam præclariffimam ſepulturam, ſecum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorẽ, flammarum quidem periculum euafere. obſeſſi autem à ludæis, cum diu ſaucij reſtiſſent, poſtremò uniuerſi cecidẽ. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim di- *Locus ſeipſum interficit.*gni ſint memoria qui periẽre, omnium tamen fortiffimus demonſtratus. Quem ludæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebant, ad ſe deſcendere promiſſa fide hortabantur. Frater uerò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanamq; militiam dehoneſtaret orabat: cui magis obtemperauit, ſublatoq; altius gladio, ut ab utriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorum autem quos ignis obſederat, Artorius quidam, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara uoce Lucio quodam, commilitone & contubernali ſuo: Hæredem te, inquit, relinquo totius patrimoni mei, ſi me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem qui ſe in eum proiecerat, uixit: Lucius uerò pondere oppreſſus, conſtrato que lapidibus ſolo alliſus, continuo moritur. Ea calamitas pauliſper quidem Romanis triſtitiã comparauit, in poſterum tamen cati- *Artorius dolo ſeruatur.*tiores effecit, & aduerſus ludæorum inſidias iuuat, quibus plerumq; loca moresq; hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt uerò porticus ad turrim uſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſupra poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat. reliquum uerò ludæi, poſtquam conſumpti fuerant qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Romani quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad orientalem uſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, ſuper uallem ædificata: unde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

De fame iudeorum.

Cap.

VII.

IRCA templum quidem ita ſeres habebant. Eorum uerò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per ſingulas namq; domos ſicubi aliqua ueſtigia cibi apparuiſſent, bellũ ilicò gerebatur: & amiſſiſſimi inter ſe ad manus ueniebant, miſeris diripientes animis uiaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos uiderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur.

Yy 4

Ipfos

*Fames ueteri lu
dei uescuntur.*

Ipsos autem spes egestate uictus hiantes, ueluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrij ferebantur, easdemq; domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant: omniaq; dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes quę nullum, quamuis sordidissimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calciamentis abstinuere, coriaq; scutis detracta mandebant. Quinetiam fœni ueteris laceramenta uictui habebantur: cuius nonnulli exiguum pōdus quatuor Atticis uenundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neq; apud Græcos, neq; apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu uerò incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posterius æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpeffa est.

*De muliere quę per famem filium coxerat.
Cap. VIII.*

MULIER quædam ex numero trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia, de uico Vetezobra, quod significat, domus hyssopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cū cæteris obsidebatur. Huius alia quidam bona tyranni diripuerunt, quę ex transiordanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias uerò conditorum, & si alimenta reperissent, irrumpentes domū eius satellites, quotidie auferebant. Grauius autem mulier indignabatur: proptereaq; sapissimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se uehementius iritabat: cum neq; iratus, neque miserans, eam quisquam uellet interficere. Sed uictum quidē parando alijs parabat: undiq; autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesq; uisceribus & medullis irrepserat. Plus uerò quàm fames iracundia succendebat. Igitur ui animi ac necessitate impulsā, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptocq; filio, quem lætentem habebat: Miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si uixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his uerò seditiosi seuiore sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ uitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumq; medium comedit: ad operum uerò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & cotaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa uerò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atq; dementia, uisuq; ipso diriguerunt. At mulier: Et hic, inquit, est uerè filius & facinus meum, comedite: nam & ego comedi. Nolo ut sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quod si uos pietatē colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidē comedi. Reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidē tremantes exierunt, ad hoc solum timidi, uixq; hoc cibi matri cessere. Mox autē repleta est eo scelere tota ciuitas: & unusquisq; ante oculos sibi cladem illam proponens, tãquam hoc
ipse ad

ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interis-
 riſſent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas: eorumq; alij
 non credebant, alij miserabantur, multos autem uehementius eius gentis or-
 dium cœpit. Cæſar autem super hoc Deum placabat: siquidem ludæis pacem *Titipietas.*
 obtulisset, eisq; liberam proposuisset omnium obliuionem quæ cōmiserant.
 Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro facietate atque
 opulentia famem optasse: & qui proprijs manib. templum, quod ipse eis ser-
 uasset, incendere cœperāt, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Verun-
 tamen scelus huius nefandi uictus, ruina sese patriæ operturum, neq; relictum
 rum in orbe terræ, ut sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic uescerentur. An-
 te matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi
 clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputa-
 bat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulisse-
 sent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri, & incendio templi.

Cap. IX.

QCTAVO autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres per-
 fecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arie-
 tes iussit: cum diebus antè sex, qui firmissimus erat aries, parietē si-
 ne intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius & cæ-
 terorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem
 portæ alij fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantum la-
 pides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebatur. tamq; diu
 mansere, donec instrumentorum & uectium conatibus desperatis, Romani
 scalas porticibus applicuere. ludæi uerò preuenti, ne eas subire prohiberent,
 cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retrò depellentes præcipita-
 bant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, pri-
 us quàm se scutis obtegerent, ferientes gladijs preueniebant, nonnullas autē
 scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deieciabant. Vnde Romanorū
 quoq; non parua cædes sequebatur. Alij signis ablati pro his decerta-
 bant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducetes. Postremò tamen
 ludæi & signis potiuntur: & eos qui unà ascenderant interficiunt, ceteri uerò
 clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non
 aliquo facto opere procubuit. Seditio forum autem, qui prioribus prælijs et-
 tiam tunc fortiter pugnaverunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyran-
 ni filius. Titus autem cum uideret se alieno templo cum damno & nece milia-
 tum parcere, ignem portis subijci iussit. Inter hæc autem ad eum profugi ue-
 niunt, Ananus Ammauntinus, Simonis fatelles crudelissimus, & Archelaus
 filius Magadati, idcirco sperantes ueniam, q; ludæos uictores reliquerāt. Titus
 autem, cū hāc eorū in ludæos crudelitatem audiuit, utrūq; obtruncare decreuit.
 Dicebat enim necessitate, nō uoluntate uenisse: nec salute dignos esse, in eena-
 sam ipsorum causa patriam deferentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fi-
 des, eosq; dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam
 uerò portis milites ignem admouerant, liquefactoq; argento citò lignū flam-
 mæ absumperant, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuere, lu-
 dzis

*Transfugo duo
 occidi cum es-
 sent iusti, tamē
 seruantur.*

*Titus parca-
dum iēplo sta-
uit.*

daëis uerò ignem circum se uidentibus, corpora simul animiq; ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem uel extinguere nemo conatus est: stantes uerò aspiciebant, nec tamen his quæ absumerentur dolentes, saltem ut quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undiq; inflam-
mari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incen-
dium restinguere, perq; proxima portis loca uiam sternere, ut facilior agmi-
nibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexq; collectis qui erant proce-
res, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ le-
gionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ,
cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexādrinarum
legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatisq;
præterea chilarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Alijs
quidem uidebatur lege belli utendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis
rebus posse desinere templo manente, quò omnes ubicunq; essent collige-
rent. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam
certaret, conseruandum esse suadebant: si uerò id pugna obtinuissent, ignis
bus consumendum: quoniam castellum iam uideretur esse, non templum: &
piaculum non ipse, uerum illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem,
nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia ulciscen-
dum esse dicente, neq; se unquam tātum opus incensurum: iam enim Roma-
norum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoq; fore imperij, si maneret:
iam certi quid uellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Ce-
realis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisq; militibus quiescere, item que
ducibus ut his in procinctu ualidiorib; uteretur, uiam sternere per ruinas le-
ctis ex cohortibus imperat, ignemq; restinguere. Illo quidem die Iudæos la-
bor timorq; ab impetu cōtinuit. Postero autem collectis uiribus, & recepta
fiducia, per orientalem portā contra templi exterioris custodes, secunda ho-
ra diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepere:
septiq; scutis, à fronte murum cōdensa acie imitantur: certum tamen erat eos
non diu duraturos, quod & multitudine infestantium & animis uincerentur.
Cæsar autem priusquam uerteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospe-
ctabat) cum equitibus lectis uenit auxilio, impetum uerò eius non sustinere
Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem
Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent, iterum refugies-
bant: donec circa horam quintam, Iudæi ui coacti templum introire conclusi
sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie manè cum om-
ni exercitu aggredi, templum que oppugnare. Sed id planè Dei sententia
iamdudum igne damnauerat: euolutisq; temporibus aderat fatalis dies, qui
erat decimus mensis Augusti, quò etiam prius à rege Babyloniorum fuerat
concrematum. A domesticis autem causam principium que sumpsit id in-
cendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quieuisent, Romanos
rursus aggrediuntur, custodum que templi cum ignem exterioris fani restin-
guentibus pugna committitur. Hi que Iudæis in fugam uersis, usque ad tem-
plum accesserunt.

Quemada-

Quemadmodum templum incensum est inuito Tito.

Cap. X.

Eic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus ueritus, sed diuino quodam motus impetu, a contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inferitauream, unde ad membra circum templum ædificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata, ludæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neque iam uitæ parcendum rati, neque uiribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi uidebantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat, sicut à prælio redierat) exilit, templumque curriculo petit, prohibiturus incendium: omnesque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem uoce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extinguere. Sed neque uox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor obstrueret, nutumque dexteræ non attendebat, cum alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium uero agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi uero ardentibus adhuc & fumantibus porticum incidentes ruinis, eadem quæ uicti patiebantur. Cum uero ad templum accessissent, edicta quidem Cæsar non audire simulantes, præcedentem quisque ut ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna uero populi multitudo inualida & inermis, ubicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus uero templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar autem ubi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione uero & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset, nec membra quæ circum templum erant depasceretur, quod erat uerum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse profiliuit, militesque rogare ut ignem restingerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fustibus mulctatos qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellique impetus quidam uehementior, ludæorumque odia, & Cæsar's reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerisque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant, cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. tumque subito, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrâ succedere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exurit. Sed quâuis hoc multum quis despectum putet, ut opus omnium quæ audiimus aut uidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itemque munificentia in singulis rebus, & gloriæ quæ de

*Titus templum
interius aspexit.*

sanctia

Templum mē-
se dieq; bis eo-
dem succēsum.

sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animalibus, ita operibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis & fidem. Nam & mēsem, ut dictum est, eum que diem seruauit, quo primum à Babylonij templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, usque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim. A posteriore uero, quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, usque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies quadragintaquinque.

De sacerdotibus, gazophylacioq; & porticu.

Cap. XI.

VM templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte uenisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehensorum. Nec acie fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequabatur, una que supplices cum repugnantibus necabantur: flamma que ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igniq; clausorum clamor ingens, & populi fursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam uero multi fame maridi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignem templi uidere, in questus interim uires clamoremq; receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamē erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita undiq; flamma plenum: uidebatur autem sanguis igne largior esse, pluresq; interfecto-ribus interfecti: omnisq; terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsus Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli, primum uerubus, itemq; sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecere, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalaï. Romani autem, quod frustra se circum templum ædificijs parcere iudicabant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter unam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia uocantur, incendunt, in quibus magna uis erat pecuniæ, ac plurimum uestium, aliq; bona, & (ut breuiter dicā) omnes Iudæorum con-

Ædificia circa
templū incen-
duntur.

rum congestæ diuitiæ, quod opulentissimus quisque illuc totas domos exhauriant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat unam porticum, extra templum quod confugerant ex populo mulierculæ, item quæ pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia. Sed priusquam de his Cæsar quicquid decerneret, uel ducibus imperaret, ira flagrantem militem incendunt porticum. Hinc contigit, ut alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumpere: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, ut expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in aduersis homini persuadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessario qui ea patitur, spei totus efficitur.

Subornati à tyrannis pseudopropheta.

De prodigijs excidium Hierosolymæ præcedentibus & præsagijs.

Cap XII.

DE N I Q V E miserabilis populus, illis quidē fallacibus Deumque calumniantibus, credulus erat. Certis uero prodigijs & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebat animo, neque credebatur: sed uelut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauere: modò cum supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit cometes: modò cum ante defectionem primique belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemque templum tantum lumen effulsi, ut clarissimus dies putaretur: & hoc usque ad mediam permanfit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse uidebatur: sacrorum uero peritis, prius quam eueniret, statim diiudicatum est. Eodemque festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset ænea atque grauissima, & sub uesperam uix à xx uiris clauderetur, serisque ferro uinctis obseraretur, pessulosque altos haberet in faxeum limen demissos, uno perpetuo lapide fabricatum, uisa est noctis hora sexta sponte patefcere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, uixque eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum uidebatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores uero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemque illo ostento signari inter se pronuntiabant. Post dies autem festos diebus paucis, uicesimo primo die mensis Maij uisio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui uiderunt superessent, & clades dignæ præsagijs secutæ fuissent. Namque ante solis occasum uisi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quam pentecosten uocant, nocte sacerdotes intum templum, more suo, ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt, postea uero subitam uocem audire, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quam bel-

Bos agnum in templo parit.

Iesu, Anani F. querela anno- rum septem.

Ioseph.

Z z

lum

lum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cum ad festum diem uenisset, quo ategias in honorē Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare coepit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor uentis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos novos nouasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atq; hæc inter diu noctuq; clamitans omnes ciuitatis uicos circuibat. Nōnulli autem uirorum insigniū, aduersum omen indignè ferētes, corripunt hominem, multisq; uerbis afficiunt. Ille autem neq; pro se, nec ad eos qui se multabant, secretò quicquā loquutus, eadem quæ prius uociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat uerum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: ubi plagis usq; ad ossa laceratus, neq; supplex cuiquā fuit, neq; lacrymauit: sed ut poterat inclinans maximè flebiliter uocem ad singulos ictus respondebat: Veh ueh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is nāq; iudex erat) quis esset, uel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usque tempus neque adibat quemquam ciuium, neque loqui uisus est: sed quotidie uelut orationem quandam meditatus, Veh ueh Hierosolymis querebatur. Sed neq; imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos multaretur, nec uictum offerentibus bene dicebat. Sola uerò eius responsio ad omnes erat, triste præfagium. Maximè autem diebus festis uociferabatur: idq; per annos septem, & quinque menses continuos faciens, neque uoce raucior fuit, neq; delassatus est, donec obsidionis tēpore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh ueh ciuitati ac phano ac populo, uoce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidit, Veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet Deum quidem hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob demeritiam suam malis uoluntarijs interire: quando quidem & ludæi post Antoniam captam quadratum phanum fecerant: cum in Sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in Sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset eorum finibus orbis terræ habiturus Imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur Imperium, qui apud ludæam creatus est Imperator. Sed enim homines fatum uitare non possunt, etiam si præuiderint. At uerò hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere: donec patriæ excidio sua que pernicie, eorum iniquitas confutata est.

Oraculū de tēplo, si quadratum fieret.

De imperio Titi, & sacerdotum interfessione.

Cap. XIII.

ROMANI quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugere, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, signa in fano reposuere contra portam Orientalem, hīq; ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamorib. declarabant Titum Imperatorē. Vsq; adeo uerò præda satiati sunt

sunt milites uniuersi, ut in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri uæniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, ^{Pueri Iudaici astutia.} puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimq; fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis quàm necessitatis miserti, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquam custodum assequi ualuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non ut apud ipsos remaneret, sed ut tantum descenderet, atq; ut aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta uerò die sacerdotes oppressi fame descēdunt, & à custodibus ad Titum perducti, ut salutem sibi concederet orabāt. Ille autem ueniæ quidē tempus illis præterisse fatus, perisse uerò id cuius eos gratia meritò conseruasset, decere autem sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum socijs, quoniam bello undiq; tenebantur, circundatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderationes factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, isq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum utrinq; densi astabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem suspensi spe ueniæ: Romani uerò ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumēto superior ostendebatur, prior alloqui cœpit: Etiam ne saturati estis patriæ malis, ô uiri: quibus neq; uirtutis nostræ, neq; infirmitatis propriæ uenit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem simul ac templum, ipsi quoq; iuste perituri: qui primum quidem, postquam uos Pompeius fortiter debellaue-
rat, nouas res affectare non destitistis, deinde etiā bellum apertum contra Romanū populum extulistis: utrumne multitudine freti: atqui parua manus uobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens Imperio nostro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed uiribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitatem murorū: Et qui maior Oceano murus, atq; obstaculum: quo septi Britanni, adorant arma Romanorū. Animosum obstinatione, uel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse noueratis. Itaq; uos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primū uobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & uiuere uos non solum discretos, sed cum alijs etiam uestra uoluntate concessimus: quodq; maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaq; offerentes neq; monuimus, neq; prohibuimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia uos contra nos instrueretis. Ergo tātis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc uobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium uirus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & ueluti ruptum aliquod membrum, siue contractū aliàs, malè quieti in maiore ui-

Titii interpretis ad Iudeos oratio.

tio detecti estis, & ad spes improbas, etiā cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriā uestram, non ut poenas à uobis ob ea quæ in Cestium cōmiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Deniq; cum deberet, si depopulandæ nationis causa uenisset, stirpem uestram petere, atq; hanc dele re ciuitatem, Galilæam & circa eam loca uastare maluit, ut poenitendi uobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas uidebatur, nostrāq; lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solēt, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: meq; ac patre meo digressis ad Ægyptum, ad struēdum bellum tempus illud utile putaui stis. Neq; uos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos confugit Imperiū, & omnib. in eo quiescentibus, per legatos autē gratulantib. exteris nationibus, ecce iterū hostes Iudæi: & legationes quidem à uobis trans Euphraten usq; nouarum rerū gratia missæ, murorum autē noui ambitus: seditio etiam, tyrannorumq; cōtentio, & bellum intestinū, quæ sola huiuscemodi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristib. ad ciuitatem uenire, letabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabā uos desistere, pugnantib. aliquandiu parcebā, sponte ad me uenientib. dexteram dedi, fidē seruauī confugientibus, multos captiuos miseratus, uerberib. urgentes bellū coercui, muris uestris machinas inuitus admoui, semper cædis uestræ cupidos milites continui. Quoties uici, toties uos ad pacem tanquā uictus prouocaui. Cum propē ad templum accessissem, consulto iterum legis belli oblitus parcere uos proprijs sanctis orabam, templumq; seruare, data uobis exeūdi copia & fide salutis: uel etiam pugnare alio tempore si uelletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis, & templum manibus uestris incendiastis. Deinde sceleratissimi nūc me ad colloquium prouocatis, ut quid tale cōseruetis quale perijt: Qua uosmetipsos salute dignos esse post templi excidiū iudicatis? Quinetiā nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Non ne populus uester exanimatus? Tēplum uerò perijt, mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autē meis habetis animas uestras. Et tamen fortitudinis esse gloriā mortem arbitramini? Non contendam cum pertinacia uestra. Proiectis autē armis, traditisq; corporibus, uitā uobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis ultus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi mihi responderūt, fidem quidē se ab eo minimē posse accipere: nam iurasse nunquā id esse facturos: exeūdi uerò per munitiones, quā murum sepserat, cum coniugib. ac liberis facultatē petebant. Ituros enim se in similitudinē, ipsisq; oppidum relicturos. Ob hoc Titus uehementer iratus, q; in sorte captorū constituti, uictorum sibi cōditiones ponerent, declarari quidē his iussit uoce præconis, ne ulterius ad se profugerent, ne ue fidē sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem uiribus dimicarent, & quantū possent, salutis suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militib. autem diripere ciuitatem, atq; inflāmare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archium, & Acram, & curiam, & qui uocatur Ophla, succendēre: & progrediebatur ignis usq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plene uici domusq; ardebāt.

Eodem

Eodem die Izatę regis filij, & fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea uinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturus.

De præda seditioforum, & succensione interioris ciuitatis.

Cap. XIII.

SEDITIOSI autem ad domū regiam profecti, ubi (quā tuta erat) multi facultates suas deposuerāt, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eō conuenerant, propē ad octo milia & quadringentos, occisis, pecuniam etiam diripuerē. Viuos autem duos milites Romanos cepēre, unū equitem, alterum peditem: & peditem quidem interfectū per omnē traxēre ciuitatem, uelut uno corpore omnes Romanos ulciscerentur: eques uerō quiddā his quod salutis foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidā ex numero duum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisq; fascia obstrictis, in conspectum Romanorum uelut capite cæsurus produxit. Verū ille dum gladiū ludæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignū uerō esse Romanorum militem iudicauit, quia uiuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudēti uiro grauior esse morte uidebatur. Postero autē die Romani, uersis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam usq; igni tradidēre. & oppidum quidem gaudebant absūmi, rapinis uerō carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namq; illis malorum quidem nulla poenitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem lætis uultibus aspicientes, alacri uoto mortem se expectare dicebant, quod perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostib. relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecrando laborat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atq; impietatem locutus, multa uerō pro salute adhortatus, nihil amplius quā elusus est: quia neq; se tradere propter iusiurandum patiebantur, neq; pugnare cū Romanis ex æquo iam poterant, uelut custodia circumuallati: cædisq; insuper consuetudo dexteris cōmouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inedia fugere non ualebant: mortuos autem canibus proiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius uidebatur: adeo ut ad Romanos quoq; sine licentia, etiam desperata misericordia tamen fugerent: atq; in seditiosos a cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusq; in ciuitate locus uacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria uel seditione perierāt. Tyrannos autem fouebat, factionemq; latronū, spes ultima sita in cloacis: quod si fugissent, minimē inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabāt. Id autem planē illis erat somnium. Nec enim uel Deum, uel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quā Romani cōcre-

Romani inferiorem ciuitatem succendunt.

Iosephus a Iudeis eluditur.

mabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam cibū sicubi reperissent cōcretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellū: eosq; putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoq; corpora degustaturos fuisse.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

Cap. XV.

CAESAR autem fieri non posse prospiciens, ut sine aggeribus superiorē caperet ciuitatem, in prærupto undiq; loco sitā, distribuit operibus militem uicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, ut dictum est, circum ciuitatem usq; ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium uerò manus, & cætera multitudo xystum uersus, ac pontem, & Simonis turrin: quam cum Ioanne bellum gerens pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus Idumæorum duces clam congregati, consilium de sui traditione cepere: missisq; ad Titum quinq;, ut dexterā sibi daret, precabantur. Ille uerò tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniā belli pars uidebantur, serò quidem, ueruntamen uitā his pollicitus, legatos remisit. Discessum aut parantib. Simon præsensit, & eos quidē, qui ad Titum perrexerant, quinq; uiros statim occidit: duces uerò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam conijcit. Nec multitudinē Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentiorib. eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientib. obstare non poterant. Quamuis enim multi necarētur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud uulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenq; pretio uenūdabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquā uoce præconis edixerat, ne quis solus trāsfugeret: ut eo modo familias suas educerent, tamē hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio uideretur. Et infinita quidē multitudo uenijt. Ex populo uerò seruati sunt plus quā quadraginta milia, quos Imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus, etiam sacerdotum unus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, ut de sacris donarijs quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mēsasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam uela, pontificum indumenta, cum gemmis & uasa multa sacrificio comparata. Quin etiam custos sacrae pecuniæ cōprehensus, Phineas nomine, uestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coccum, quæ ad usum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantulum cinnami erat, casia, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus cōmixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex alijs opibus multa, & sacra ornamenta nō pauca: quorū gratia, licet ui capto, ut trans fugæ tamen data est uenia.

*Iudæi fugientes
à Tito susci-
piuntur.*

*Iudæi uendun-
tur.*

*Phineas cōpre-
henditur.*

IAM uerò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admoueabant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. Hos autem superabant multitudine ac uirtute Romani: quodque maximum est, læti mœstos atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatae celsissent, statim quidem propugnatores earum dissiugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. Nam & prius quàm transgredierentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensissimi erant. Videres autem paulo antè superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi: cum uerò, quos antea fideles habuerant, nusquam uiderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cum totum ab occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam uidere hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac ueluti succisi neruos, quàm fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & uirtutem Dei perspexerit cōtra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyrani siquidem semetipsos tuitione priuauère, ac sponte de turribus descendere: unde ui nunquā, sola uerò fame capi poterant. Romani uerò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cedere. Omnibus enim machinis, tres turres ualidiores erant, de quibus supra memorauimus. Relictis itaque his, uel (quod est uerius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad uallem Siloam confugere. Rursum autem ubi à metu paululum respirauerunt; munitionem qua murus erat accinctus, ex ea parte petiere. Vbi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim uires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani uerò muris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atque lætitia uictoriam & cantu celebrabant, quod principio finem belli multo senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant: cumque nullum relictantem uideret, pro incerto mirabantur. In angustias autem uiarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas uerò uastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectū, uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiam circa uiuos patiebantur: sed unumquemque obuium transfigendo, & angusta uiarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatē sanguine diluere, ut pleraque incensorum cedes extinguerent. Et occidentes quidem uespere cessabant, nocte uerò crescebat incendium. Ardentibus autem Hie-

Romanorum
uictoria.

Turres fortu-
ne sue moni-
mentum Titus
relinquit.

rosolymis, illuxit dies Septēbris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obli-
deretur expertæ, quot bonis si usæ esset, ex quo fuerat condita, inuidēda fuis-
set: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi q̃ talem progeniē qua
subuersa est, edidit. Intro autē Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones
ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Cō-
specta quidem earum solida altitudine, itemq̃ magnitudine, subtiliq̃ lapidū
compagine singulorum, quantumq̃ paterent uel quantum erigerētur, Deo,
inquit, planē adiuuante pugnauius, & Deus erat, qui detraxit ab istis muni-
mentis ludæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas uales-
rent? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est, quos uerò à
tyrannis pinctos in castellis reperit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis dele-
ret, murosq̃ subuerteret, eas turres fortunæ suæ monumentū reliquit: qua cō-
militante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites inter-
ficiendo defatigabantur, magnaq̃ adhuc extabat superstitum multitudo, so-
los quidē armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquā
uerò multitudinem saluam esse. Illi autē cum his, quos occidi mandatum fue-
rat, etiam senes ac debiles trucidabant: uegetos autem atq̃ utiliores coactos
in templum in destinatum mulieribus ambitum cōcluserunt. Custodem au-
tem his Cæsar apposuit unum ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui
fortunā quam quisq̃ meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem o-
mnes, atq̃ seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem le-
ctos, qui procero atq̃ formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua
multitudine septum & decē maiores annis, uinctos mittit ad Ægyptum, o-
peribus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spe-
ctaculis ferro & bestijs consumendos. Qui uerò infra decimum & septimum
annum ætatis agerent, uenditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebā-
tur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio cus-
todum non præbebatur cibus, partim ipsi uictus fastidio tenebantur. Erat
autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorum.

Cap. XVII.

L captiuorum quidem omnium qui toto bello cōprehenſi sunt, no-
naginta & septem milliū cōprehensus est numerus: mortuorū uerò
per omne tempus obſidionis undecies centum millia. Horum ple-
riq̃ gentiles fuere, ſed non indigenæ: ab omnibus enim regionib. ad azy-
morum diem feſtū congregati, bello ſubito circumfuſi ſunt: ubi primò quidē
illis peſtifera lues ex loci anguſtia naſceretur, deinde citius fames. Quod autē
caperet tantam hominū multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui ſub Ce-
ſtio fuerant enumerati. Is enim tunc uires ciuitatis ac florem Neroni ſignifica-
re cupiens, cōtemnenti nationē, à pontificibus petijt, ut ſi quo modo poſſent
multitudinē numerarent. Illi autē, cum dies feſtus ad eſſet, qui Paſcha uoca-
tur, quando à nona quidem hora uſq̃ ad undecimā hoſtias cædunt, per ſin-
gulas uerò contubernia non pauciorum quàm decem uirorum ſiunt, ſolum
enim epulari non licet, multi etiam uiceni cōueniunt: hoſtiarum quidem du-
centa & quinquaginta ſex millia & quingentas numerauere. Fiunt autem,
ut denos epulatores per ſingulas imputemus, uicies centena ac ſeptingenta
millia,

millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue uiriliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos uocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa uenissent. Magna uero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen uelut in carcerem tota gens fato conclusa est, & facta hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorū, quos partim palam occidere, partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plus quam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se uulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeo ut statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem uiam lucrificabat. Subducebantur autem multi, quos tyranni uinxerant: nec enim in extremis a crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus utrumque merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe desperxit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon uero multa ui cum necessitate luctatus, sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho, Ioannes autem uinculis sempiternis. Romani uero extremas urbis partes incendunt, murosque subuertunt.

Ioannes & Simon capiuntur.

Hierosolymæ urbis historia breuis.

Cap. XVIII.

ITA quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mēsis octauo die. Quinquies aut prius capta, tunc iterum uastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam urbem seruauere. Antea uero rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem cōditor eius fuerat Chananaeorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideoque sacerdotium Deo prius exhibuit, & fano primū ædificato, Hierosolymam ciuitatē uocauit, cum antè Solyma uocaretur. Chananaeorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, à Babylonijs euerfa est. A rege autem Dauid qui primus Iudæus in ea regnauit, usque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primū autem condita est, usque ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuat quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquam uero quos occideret, quid ueraperet, non habebat exercitus, quod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruiere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamme; muris

Melchisedech primus Hierosolymæ conditor.

ricq̃ tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut esset castrum illic custodię causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quam'ue munitissimam Romanorum uirtus obtinuisset. Alium uerò totum ambitū ciuitatis ita cōplanauēre diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitata aliquando esse uix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

De premio militum.

Cap. XIX.

CAESAR autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasq̃ alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare uniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita uiris fortibus præmia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se utendo perseverassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quodq̃ præliando fortitudinem in multis magnisq̃ periculis monstraissent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusq̃ planum facientes hominibus, quia neq̃ hostium multitudo, neq̃ munitiones regionū, neq̃ magnitudines ciuitatum, uel audacia inconsulta, & immanitates efferę aduersantium, possint unquam Romanorum uires, uel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidē esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. Nec enim optasse his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq̃ præclarius, quòd duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cuncti libenter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuēre, standū putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo uiribus alacritatem habuit tardiores. Et illis tamen, qui pro maiore ui clarius decertassent, uitamq̃ suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliore fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec ullum eorum qui plus alio laborare uoluisset, iusta uicissitudine cariturum: magnamq̃ sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis uellet honorare uirtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata. Cōfestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quos nam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentibus collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasq̃ hastas, & signa ex argento facta donabat, & uniuscuiusq̃ ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubijs aurum & argentum, itemq̃ uestes, aliamque prædam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut quisque se meritum præbuerat, uotisq̃ cum uniuerso exercitu factis, magno fauore descendit, uertitq̃ se ad sacra pro uictoria celebranda, magna q̃ astante bouum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse uerò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quencq̃ conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, ubi præ-

Titus sacra
pro uictoria
celebrat.

dem fuerat, eam remisit. Duodecimam uero legionem, memor quod Cestio duce ludæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic uocatur, misit. Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas uero sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuosque ibi asseruari præcepit, quod ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

De nauigatione Vespasiani, de quo comprehenso Simone, et spectaculo die natalitio exhibito. Cap. XX.

PER idem uero tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam cōmorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem uectus triremibus postquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum uotis exceptus, in Græciā ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, unde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus, in Cæsaream quæ Philippi uocatur, aduenit, diuque ubi cōmorabatur, celebrans omnia genera spectaculorū: multique in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Giorge filiū cōperit hoc modo cōprehensum. Iste Simon cum Hierosolyma obsideretur, in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totā uastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorū ascitis, & lapidarijs cum ferramentis eorū necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, unā cum illis omnibus in quādam occultiorē cloacā sese demittit. & quoad fossā patebat, illi progrediebantur: ubi uero soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse ulterius progressos tuto emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationē ueram nō esse, rei periculum refellebat. Vix enim paululum fossiores processerant, iamque alimenta, quamuis parce his uterent, eos deficiebant. tunc igitur uelut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus ubi templum antea fuerat apparuit. Ac primò quidē obstupescere qui eū uiderunt, locisque suis manebant. deinde propius cum accessissent, quis esset, percontati sunt. Et id quidē Simon nō dicebat. lubebat autem ad se ducē uocari, statimque accersitus ab his qui ad eū cucurrerāt, uenit Terentius Rufus: nāque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo ueritate cōperta, ipsum quidem uinctū custodiebat: Cæsari uero quemadmodū esset cōprehensus, indicauit. Simonem quidē in ultionē crudelitatis, qua in ciues suos amarē ac tyrannicē fuerat usus, in potestate hostiū quibus maximē inuisus erat, ita Deus posuit, non ui subditum eorū manibus, sed sua sponte ad supplicium adductū: propterea quod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia, sed quandoque sui temeratores ulciscitur, & grauiorem poenam ingerit criminosis, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luere cōmissa. Id etiā Simon didicit, postquam in iras Romanorū incidit. Illius autem ascensus ē terra, magnam etiam aliorum seditiosorū multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem mari-

timam

*Simon uinctus
Cæsari offer-
tur.*

timam Cæsaream reuerso, uinctus Simon oblatus est. & illum quidem trium-
pho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui
natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius hono-
ri attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestiis depugnarunt, quicquid
ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periëre duo millia quingentos
excessit. Omnia tamen Romanis uidebantur hæc, licet mille modis illi con-
sumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum uenit (hæc autem est
ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius
demoratus est, maiore usus claritudine circa natalem patris diem, tam magni-
ficentia spectaculorum, quam sumptibus alijs excogitatis, cum etiam capti-
uorum multitudo eodem quo antea modo periret.

*De calamitate Iudeorum apud Antiochen-
ses.*

Cap. XXI.

VENIT autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam re-
liqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos An-
tiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſen-
tia, quam propter ea quæ fuerant non multo antè commiſſa. De quibus ne-
ceſſarium mihi uidetur pauca prædicere, ut etiam quæ poſtea geſta ſunt, con-
ſequenti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem to-
tius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimum autem Syris uicinitate permi-
xta, præcipuè apud Antiochiam uerſabatur, propter magnitudinem ciuita-
tis: maxime uero his liberam domicilij facultatem reges, qui poſt Antiochum
fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus eſt,
uaſtatis Hieroſolymis templum ſpoliauit. Qui uero poſt eum regnum aſſe-
cuti ſunt, quicquid æneum in donarijs fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam de-
gentibus reddidère, in eorum ſynagoga dedicatum: conceſſerunt que ut pari-
cum Græcis iure ciuitatis uterentur. A ſecutis quoque poſtea regibus eodem
modo tractati, & multitudine profecère, & extruèctione itemque magnificen-
tia munerum templum clariùs reddidère: ſemper que religione ſibi ſociantes
magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo ſui partem
fecère. Quo tempore autem bellum fuerat cõclamatum, & recens in Syriam
Veſpaſianus delatus eſt nauigio, Iudæorum uero odium apud omnes pul-
lulabat, tunc unus eorum Antiochus quidam plurimum patris cauſa hono-
rabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cum Antiochen-
ſium populus concionatur in theatro, progreſſus in medium, patrem ſuum
& cæteros deferebat, inſimulans eos, quod una nocte totam ciuitatem incen-
dere ſtatuiffent: & uelut huius conſilij participes quosdam hoſpites Iudæos
tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: ſed in eos
quidem qui traditi fuerant, ignem iuſſit afferri: ſtatimque omnes in theatro cõ-
cremati ſunt. In multitudinem uero Iudæorum properabat irruere: ſi eos ce-
leriter uulti eſſent, patriam ſuam ſeruatum iri exiſtimantes. Antiochus autem
iracundiam magis accendere, mutatae uoluntatis argumentum, quodque Iu-
dæorum mores odiſſet, exhibere ſe credens, ſi paganorum ritu ſacrificaret: i-
demque iuſſit & cæteros compelli facere: reuendo enim manifeſtos inſidia-
tores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenſibus facto, pauci quidem
conſenſerunt: alij uero qui noluerunt, perempti ſunt. Antiochus autem ac-
cepit

*Antiochus ci-
ues prodiit.*

ceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq̃ ualidam necessitatem imposuit, ut nō modò apud Antiochiam septimī diei feriæ soluerētur, sed ab hoc exordio in cæteris quoq̃ ciuitatibus ad breuē similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuò calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoq̃ persecuti fuimus. Namq̃ quòd quadratū forum exuri contigit, & archiua monumentorumq̃ receptacula publicorum, itemq̃ basilicas, uixq̃ ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis uiuens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenſes, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendiū tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex antea actis fidem habere dictis suis persuasit, ut penè se uidisse ignem à Iudæis inijci arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos qui accusabantur, impetus facerent. Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namq̃ Syriæ Cæsennium Pætum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita uerò diligenti quæſtione Collega reperit ueritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. Omne autem facinus admiserunt homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati, quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Cap. XXII.

T I T V S autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd uniuerſis quidem Italiæ ciuitatibus, desiderabilis peruenisset: maximè uerò, quòd urbs eū Roma summa cū alacritate & claritudine suscepisset, in maximam læticiam uoluptatemq̃ translatus est, curis de eo ita ut sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ uoluntatibus ut præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eū uenire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorumq̃ gestorū maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum cōmodaturam: & populus malis intestinis sollicitus, magis eum uenire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam uerò libertatem cum opulentia recepturū. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellicorum per illum patratorum nouerant magnitudinē. Imperitiā uerò aliorum ducum experti atq̃ ignauiam, magna quidē se optabant turpitudine liberari: eum uerò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cum uerò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidē præcipuis uiris ulterius expectare intolerabile uidebatur, sed eum longissimè ab urbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & uniuerſis facilius

Ioseph.

AA

& prom.

& promptius ire quàm manere uidebatur, ut etiam ciuitas ipsa tunc primum inter se iucundam sentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi uerò eum appropinquare indicaretur, quàm que mansuetè singulos suscepisset, qui præcellerant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per uias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, uidendi eius uoluntatem, uultusq; lenitatem omnium generum uocibus prosequiebantur, benemeritum et salutis datorem, solumq; dignum Romanorum principem appellantes. Tota uerò ciuitas ueluti templum erat, fertis atq; odoribus plena. Cum uerò uix per circumstantem multitudinem in palatium uenire potuisset, ipse quidem penatibus dijs aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, perq; tribus & cognationes & uicinas conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabatur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseverare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

Cap. XXIII.

ANTE hæc uerò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus uerò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere uelle, bellum que inferre, sustulit primò natura bonis consilijs uacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam ui coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cum uiderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnem que his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atq; discordijs oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Clasicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidèrunt. Iamq; alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: uerum maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & ceteris fortasse non dissentientibus, ueluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum Consulem declarauit, iussitq; ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellionem Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositaq; amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo post erant supplicia luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adolescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere nõ d. . .
trectauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatem exercitatus, ilicò tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, ut sine clade pristino iugo subijce-

subijcerentur. Omnibus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne facile rursus unquam turbarentur, Domitianus clarus atq; insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum supradicta uero Germanorum defectione, hysdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, uiolenti atq; sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidijis offendere, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximasq; regiones totas ferendo atq; agendo, omniaq; incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & uastitate Moesiæ cognita, Rubrium Gallum mittit poenas de eis sumpturum. à quo multi quidem in prælijs trucidati sunt: qui uero salui esse potuere, cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidijis loca circundedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Moesia quidem ea celeritate debellatum est.

Fonteius Agrippa à Sarmatis occiditur.

De anne sabbatico, & triumpho Vespasiani ac Titii celeberrimo.

Cap. XXIII.

PRINCEPS uero Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medijs inter Arcas & Raphanæas, Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neq; meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à frontibus deficiens, siccum exhibet locum uidere. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinem semper cum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiocheni populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra moenia præ gaudio non sustinebat. Omnes autem obuiam ei pergere prope rabant, & usq; ad tricesimum uel eo amplius stadium progressi, non modo uiri, sed etiam foeminae cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem uidissent, ex utroq; uig latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulgit, sed otiose quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quid ue facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem uersus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso uenere, auream ei ferentes coronam, quæ Iudæos uicisset. Ea q; suscepta etiam conuiuium exhibuit regijs, atq; ita Antiochiam remeauit. Senatu uero & populo Antiocheni multum petentibus, ut in theatrum ueniret, ubi omnis eum multitudo prestolabatur, humanissime paruit. Rursus autem fortiter hysdem instantibus, & crebro postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniose respondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerat interisse, nullumq; iam esse locum qui eos

Annis Sabbatici miraculum.

Vologesus Titum auream coronam mittit.

Ioseph.

AA 2 recipe

Titus Antiochenſium petitionibus nihil indulget.

reciperet. Vnde ad aliam petitionem ſeſe conuertunt Antiochenſes, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incifa eſſent priuilegia ludæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. uerùm in eodem ſtatu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiam ludæi, ad Ægyptum inde diſceſſit. Iter autem agendo cum ad Hieroſolymam ueniſſet, triſtem quæ ſolitudinem quam uidebat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, diſſectorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinem recordatus, miſerabatur excidium ciuitatis, non ſicut alius feciſſet exultans, quòd talem ac tantam funditus excidiſſet, uerùm multa imprecans ſeditionis authoribus, & qui hanc poenam ei inferre coegere: ita certus erat, quòd nūquam uirtutem ſuam uoluſſet punitorum calamitate clareſcere. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura uerò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum: aliaque inſtrumenta precioſiſſima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propoſitum iter ad Ægyptum tendens, emenſa uelociter ſolitudine, peruenit Alexandriam: decretoque ad Italiam nauigare, cum ſe duæ legiones comitarentur, utramque unde uenerant remiſit: quintam quidē in Moſiam, quintam uerò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero ſeptingentos uiros electos tam magnitudine corporum quam pulchritudine præſtantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta uerò nauigatione pro uoto, ſimiliter quidem Roma in eo ſuſcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit ei quos patri. Claritudinem uerò Tito pater attulit, qui uenit obuiam, eumque ſuſcepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam læticiam ſuggerebat, quòd uidebat in unum tres cõueniſſe. Non multis autem diebus poſt, unum cõmunem triumphum ob reſ geſtas agere ſtatuere, quamuis utrique ſenatus proprium decreuiſſet. Prædicto autem die, quo futura erat pompa uictoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remanſit. Omnes autem cum exiſſent, loca ubi tantum ſtare poſſent occupauerant, quantus ſpectandis Imperatoribus modus ſufficeret, cõceſſo neceſſario tranſitu. Cuncta uerò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progreſſa cum rectoribus ſuis, & circa oſtia conſtituta non palatii ſuperioris, ſed prope Iſidis templū (ibi enim principes nocte illa quieſcebant) prima iam auroꝛa incipiente procedunt Veſpaſianus & Titus lauro quidem coronati, amicti uerò patria ueste purpurea: & ad Octauianas ambulationes tranſeunt. ibi enim ſenatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præſtolabantur aduentum. Tribunal autem ante porticus factum erat, ſellaque eburneæ in eo præparatæ. Quò cum aſcendiſſent, conſederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis uirtutem testimonijs prædicans. Illi autem inermes erant, in ueste ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cum dicere adhuc uellent, ſilentij ſignū dedit. Magnaque omniū quiete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis ad opertus, ſolennia uota celebrauit: idemque Titus fecit. Perfectis autem uotis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidē ad prandium, quod his ex more ab Imperatore parari ſolet, dimittit. ipſe uerò ad portam recedit, quæ ab eo quod per

Titi & Vespasiani triumphus celeberrimus.

per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus uestibus amicti, dijs ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, ut multitudine facilius præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, uel artium factis, uel diuitiarum opibus, uel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus qui usquam sunt fortunatis paulatim quesita sint, alijs alia mirabilia atque magnifica, hæc uniuerfa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni specie operum multitudinem, non ut in pompa ferri cerneretur, sed, ut ita dixerim, omnia fluere, & alias quidem uestes ex rarissimis generibus purpureæ portari, alias diligentissima pictura uarietas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ alijs operibus inclusæ tractæ sunt, ut appareret frustra nos earum usquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiam simulachra, quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta. horumque nihil non ex preciosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, proprijs ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis uestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorum quidem uulgus inornatum uideres, sed uarietas & pulchritudo quidem uestium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pegmatum quæ portabantur fabricatio, pro cuius magnitudine timendum uiribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartum que surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata ueste circumdatis, cum aurum præterea factum atque ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere uastari quidem fortunatissimam terram, totas uero interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: murosque excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina, & populorum ciuitatum mœnia disturbari, exercitumque intra muros infundi: cædis que omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignem que templis immissum, ædiumque super dominos post multam uastationem euerfiones: atque annis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum uel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia uero alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab usus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatae ad similitudinem fuscinae, ad sum-

mum quæque in lychni speciem fabricatæ. Erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portas batur lex Iudæorum, nouissima spoliolum. Deinde transibant plurimi uictoriae simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem ad equitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignumque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quod postquam uentum est, constitere. Erat autem uetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo uero circumdatus per forum trahebatur, quo eum simul cæderent qui ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem uitæ habere nunciatum est, omnium que fauor secutus est, tunc hostias inchoauere. his que secundo per uota solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios quidem epulis ipsi excepere, alijs autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem urbs Romana celebrabat, uictoriae quidem in hostes gratulatorium, finem uero malorum ciuiliu, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos uero, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate usus, insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia nanque in illud sanum collecta ac deposita sunt, quorum uisendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, uagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, uidere cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens. Legem uero eorum, & penetralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Herodium & Machærus à Basso capta.

Cap. XXV.

In Iudæa uero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vespasiano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio dedicatione cepit. Post autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium uidebatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certâ, & aggrediens tibus hæsitacionem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis uidetur: sed ne uel accedi posset eò natura excogitarat, quæ uallibus eum ex omni parte uallauerat, quarum altitudo oculis comprehendere non posset: nec transire erat facile, nec aggestu ulla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab occidente secat uallis, LX stadijs distenditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc uero tractu ipse Machærus altissimo uertice supereminet. A septentrione autem & meridie, ualles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter uero sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius uero uallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte uero ex aduerso

Machærus

*Machærun-
tis
descriptio.*

Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura uisus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè uicinitatem. namq; opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno etgò locū muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, unde in arcē ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum uerticem rursus murū edificauerat, turesq; in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiā struxerat, magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletē. Multas uerò cisternas recipiendis aquis abundeq; suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: ueluti cum natura certaret, ut quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarū multitudinem machinarumq; reposuit: & omnem apparatus excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ obsidionis præstare contemptum. Erataut in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu uel celsitudine uel magnitudine uincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus persequerassē: mansissetq; ulterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperāt, excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur, ubi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem asimilis est colore, circa uesperam uerò ueluti iubare fulgurans, accedentibus eamq; euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis urinam muliebrem uel menstruum sanguinem super eam fuderit, quinetiam tūc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi fortè illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoq; modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita ut minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem faciliè euellitur: canis uerò continuo moritur, tãquam eius uice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter unam uim capi eā operæ precium est. Nam quæ uocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, uiuis immerfa, eos que necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantūmodò admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autē ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multū inter se sapore diuersi. Alij nāq; amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc ueluti duæ mammæ inter se paululū distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimū præbent, multisq; morbis ac uitij salutarem: maximè uerò neruorum curationi conueniens: habetq; idē locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus undiq; regionem, ualle orientali repleta accessum parare statuit: opusq; inchoauit, properans aggerē quamplurimum extollere, faciliemq; per eum oppugnationē facere. Qui uerò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coegere, inane uulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula

*Ruta mirabilis
magnitudinis:*

priores excipere: superius uerò castellum ipsi occupatū tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut saluti sue consulere. Impetraturos enim se ueniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autē uolebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideoq̃ alacri animo in dies singulos exeursus habebant, & cum his quos fors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multosq̃ Romanos interficiebant. Semper autem utrisq̃ ex tempore plus uictoriæ captabatur: Iudæis quidē, si incautiores aggredierentur: in aggere autem positis, si improuisum excursus eorum bene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autē quædam fortuito gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatē Iudæis imposuit. Erat inter obseffos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. Is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestumq̃ prohibere cogitans, & in prælijs semper grauius Romanos afficiens: audaciaq̃ sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem uacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaq̃ discreta quodam die pugna, & utraq̃ parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimās neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stans alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem uidit quidam ex castris Romanorū Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cum hoc uiso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam uerò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutū, ut ex ciuitate conspiceretur, cædi uerberibus, uehementer Iudæos confudit casus iuuenis, uniuersaq̃ ciuitas in fletu erat & questibus, unius uiri clade perculsa. Id ubi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorumq̃ miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, uelut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. Ea uerò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & ululando querebantur, intolerabilem esse calamitatem uociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne uel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibi que ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum uiribus fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, et quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia uicti sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum uerò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius uenit, siue inuidia salutis eorum, siue formidine, ne eorum fuge causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasere. reliquorum autem uiri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ uerò & pueri in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum, dedidēre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

Rufus Ægyptius
Eleazarum capit.

De Iudeis à Basso interemptis, & Iudea diuendita.

Cap. XXVI.

His autem administratis, in saltū, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. multi enim illuc congregati esse nunciabantur, qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cū ad locum uenisset, neq; falsum fuisse nuncium cōperisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: ut si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cedere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatē adducti sunt fortiter aliquid faciendi, uelut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaq; simul uniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multatq; his audacia illis contentione usis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnae certantibus. Nam Romanorum quidē duodecim tantum cōtiguit occumbere, neq; multos sauciari: Iudæorum uerò ex illo prælio nullus euasit. Sed cum nō essent pauciores tribus milibus, prostrati sunt omnes: eorumq; dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuiusdam præpositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem uerò tempore Cæsar etiam ad Libërium Maximū scripsit (erat autem procurator) ut omnem terram uenderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agtum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui uocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadijs. Stipendium uerò ubicunq; degerent Iudæis indixit: binasq; drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita ut antehac Hierosolymorum templo penderet. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Iudei tributa
in Capitolium
ferre coguntur.

De clade Antiochi regis, & eruptione Alanorum in Armeniam.

Cap. XXVII.

AM uerò quarto anno Vespasiano administrante Imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tūc Syriam administrabat, siue re uera, seu propter inimicitias Antiochi (certū nō ualde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorū: proptereaq; debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent: totum Romanorum Imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam uicinitas regum, maiore negotium prouidentia dignū esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratē sita est, ut esset Parthis (eo nanq; id cogitauere) facilis transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita, & potestate sibi permissa, ut ageret quod expedire uideretur, negligendum non putauit. Subito tamē, Antiocho eiusq; socijs nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes alasq; equitum. Habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesæque Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus ualebat opponere. Antiochus enim insperato percussus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit.

Decreuit

Decreuit autem, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione quę sibi ingereretur probaturum esse ratus. Progressusq; de ciuitate centum triginta propemodum stadijs, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam capesserent mittit, & per eos ciuitatem tenebat: ipse uero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex uel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quiduis pati sustinebat. Adolescentibus autem, bellicę peritis, uicę corporis præstantibus filijs eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaq; ad uirtutē se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaq; parte suarum uirium diminuta discedūt. Antiocho uero neq; pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile uidebatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atq; hoc facto militum suorum animos fregit. Nam ueluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transtulere, omniumq; erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiuntq; omnes equites decem, qui cum his unā transgressi sunt flumen Euphratem. Hinc iam sine metu profecti, cum ad Vologesem Parthorum regem uenissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerēt, omni honore dignati sunt. Antiochum uero, ubi Tarsum Cilicię uenit, misso cęturione Petus uinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci nō passus est: dignius esse ratus, ueteris amicitię habere rationem, quā belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri uincula, intermissaq; interim profectioe Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos uero ei pecunię redditus præbet, ut non modō copiose, sed etiam regiē uictum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antē metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoq; spem reconciliandi cum Cæsare concepere. Cum autem etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quāuis feliciter agerent, extra Romanū uiuere patiebantur Imperium) & cum Cæsar his mansuetę facultatem dedisset, Romā uenerunt. Patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aduecto, cū omnis honor eis haberetur, ibi mansere. Alanorum autem natio, quōd quidem Scythę sint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His uero temporibus inito consilio, ut terram Mediam, & ulterius prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorū colloquuntur. namq; is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, uniuerſi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumq; fines populosos, omnigenumq; pecorum plenos diripiebant, cū resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terrę obtinebat Pacorus, metu perculsus, in difficiliora loca refugiens, cęteris quidē bonis omnib. cesserat: uix autem ab illis coniugem ac cōcubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & usq; ad Armeniam uastantes omnia processere. Eius autē Tyridates rex erat. Qui cum his obuius bello conflisset, non multum absuit quin uiuus

*Alanorū inter
rā Mediam ir-
ruptio.*

in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso eum laqueo circumdatū tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atq; ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam uero hominum multitudinem, aliamq; ducentes prædam ex utroq; regno, ad sua domicilia rediēre.

Excidium Massadæ, castelli mantissini.

Cap. XXVIII

AP V D Iudæā uero mortuo Basso, Flavius Siluā in administratione succedit. & aliam quidem terram bello subactam uidens, unum autē adhuc rebelle superesse castellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autē castello Massadā. Princeps uero sicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat uir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaferat, ut antè diximus, ne professionē facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tūc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse uellent: omniq; modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem uero domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alieni generis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatē tanta ignauia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id planè causatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtētum: manifestum autem rebus effectum est. Nam ijdem illi & defectionis focij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter suscepere. Causa uero peior illorum in eos facta est: & cum mentita prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiae suæ iustis assertionibus exprobrarēt. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ foecundissimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere uoluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidē multitudinem malè tractando, multitudo uero ad interitum potentium propèrando. Illis autem erat dominandi cupiditas, hic autem uim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neq; uerbo indicto ad iniuriam, neq; facto intetato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verum & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Nō solū enim omnes interficiebat, qui necessaria & profutura suaderet, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoq; iam esset ausus impietate contemnere. Nā & mensa nefaria uescebatur, & legitimā patriamq; exterminauerat castimoniam: ut iam sit minimè mirum, si mansuetudinis cōmunionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatē furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quā ue liberorū corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum. Quæ uero eos amicitia, quæ ue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit: namq; alienos quidē malè tractare, inerti nequitiae opus esse arbitrabantur: clarissimam uero gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli etiam Idumæi

fuere

fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidēre, summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui
Zelotæ Zelotæ appellati sunt, uiguit: qui nomen factis uerum probauerunt. Omne enim malitię facinus æmulati sunt, nullo in æmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomē sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quę maxima essent, bona ducebant. Itaq; debitum uitę finem inuenēre, merita illis omnibus pœna Dei uoluntate decreta. Cuncta enim quę natura hominis posset ferre supplicia, in eos usq; ad extremum uitę terminum congesta sunt, quę uarijs perempti cruciatibus pertulēre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm committere perpessos: uerum qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conseruari. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidijs ubiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiēdi facultatem haberet, utq; custodes perseuerarent. ipse uerò castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneū, quem delegerat, qua patre castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterum difficilem ad copias utensilium. Non solum enim comneatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, uerumetiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionē aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitiōem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, undiq; abruptis atq; altis uallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæq; omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascēsum. Est autem unum iter ab lacu Asphaltite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autē unum coluber, ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertēs, paulatim rursum producit: uixq; illo itinere gradiens promouet pedem. nanq; mutati uestigiū, necesse est altero pede niti. Est autem certa perniciēs, si quis labatur, altitudo enim rupium utrinq; dehiscit, ut quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi uiam cum xx stadijs ascenderis, quod restat uerticis est non in acutum finem coacti, sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nā & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecimaltū, latumq; octo cubitis: & xxvii tures quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim uerticem, quod fecundus, omniq; planicie mollior esset, culturæ destinauerat: ut si quando externorū alimētorum

mentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, uergentem autem ad septentrionem. regię uerò murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticum, itemq; balnearum uaria erat & sumptuosa cōstructio, columnis quidem è singularibus saxi undiq; substitutis, parietibus aut membrisque solida cōpage lapidum uariatis. Ad singula uerò habitacula, & in summo, & circa regiā, & ante turres multos magnosq; puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus uterentur haberent. Fossę uerò iter ex regia in arcem summā ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestę quidem uię facilem sui usum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem uia natura est inaccessa, ut suprā memorauimus. Occidentālē uerò, magna in angustia posita turri conclusit, quę non minore mille cubitorum spacio ab arce distaret, quam neq; transire posse, neq; capi facilē uidebatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat cōmunitum. Intus autē repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuēre. nam & frumentum multum erat cōditum, & quod in longum tempus sufficere posset: uinumq; multum & oleum: insuper autem cuiusq; leguminis fructus, & palmulę coaceruata. Cunctaq; reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicarijs occupato, matura, nihilq; recēs depositis deteriora: quanquam ferē ex quo apparata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendēre. Si quis autē causam diuturnitatis auram esse existimet, non errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculēta materia sit remota. Inuēta est autē omnigenū quoq; armorū multitudo, ab rege condita, quę decem millibus uirorum sufficerent, ferrumq; infectum, necnon æris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Aiunt enim Herodem ipsum castellum sibi ad refugium paruissē, duplex periculum suspicantem: unum quidē ab iudæorū populo: ne se deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum uerò maius atq; atrocius, ab regina Ægypti Cleopatra. Hęc enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sępe uerba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrās regnum iudæorū donari. Et magis quis miraretur, nondum eius Imperio Antonium paruissē, malē eius amore mancipatum quā non donaturum sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam, extremū belli contra iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnē muro cinxerat dux Romanorum, sicut suprā diximus, ac ne quis effugeret, diligentissimē procurauerat: incipit oppositionem, uno tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turrim quę iter ab occidente, quod ad regiā summūq; montem duceret, præcludebat, erat quædam continentia saxi uastior latitudine, multum que porrecta: celsitudine autem Massadę trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabant. Hanc igitur Sylua ut ascendit ac tenuit aggerem

Ioseph.

BB

apportare

Massada ab Herode cur extructa.

apportare militib. iussit: illis autē alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducētos cubitos erectus est tumulus. Verū neq; firma neq; sufficiens machinis ferendis hęc mensura uidebatur: sed super eum tribunal, cōstructis saxis ingentibus, factum est, altum itemq; latū cubitis L. Erat autē & aliarū machinarum fabrica illis asimilis, quas primò quidē Vespasianus ad oppugnationes, postea uerò Titus excogitauerat: & turris LX cubitorum effecta est, tota ferro consep̄ta, unde multis balistarum tormentorumq; iaculis Romani citò eos repulēre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibēre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet: ac uix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem p̄uenēre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidē simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare uiolentiā poterat, hoc modo cōstructus. Trabes proceritate magnas, & quā sectæ sunt continentes composuēre: earum autem ordines erant duo similes, tantumq; distantes quanta esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggere spacium. Ne uerò crescente cumulo terra deflueret, alijs trāsuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutoq; subsidente stric̄torem fabricam faciebant. Hoc ubi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militib. intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe ut magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & usq; ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidē adhuc incēdio, spirans aquilo Romanis erat horribilis: auertēs enim desuper flammam in eos abigebat, & penē machinas quasi iam conflagraturas desperauerāt. deinde flatu mutato, ueluti diuina prouidētia excitatus auster, multa ui in aduersum eum murum repulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei uterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte uigilias accuratiores facere, ne quis eorū clām subterfugeret. Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neq; alijs cuiquam permissurus erat ut faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium uerò nullum salutis modum neque uirtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberosq; suos & coniuges facturi essent, si uicissent, ante oculos positis, de omniū morte consilium cepit: idq; ex præsētib. fortissimum ratus, ualidioris animi socijs uesperis cōgregatis, talibus eos uerbis ad facinus inuitabat: Cum olim uobis decretum sit, uiri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquā alijs seruire, nisi Deo: is enim solus est uerus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis uestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles poenās subitur. si uiuos in Romanorum potestātē uenire contingat, primi enim omniū ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autē & hanc nobis à Deo gratiā datam, ut bene ac liberè possimus mori, quod alijs nō euenit præter spem superatis. Nobis autem certū est, orto die futurū excidiū. Libera est aut̄ strenua mortis cōditio cū affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profectò nos optant uiuos abducere, neq; nos illos iam

Eleazari ad Iu
 deos cohorta-
 tio.

possumus

possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerbiora ab hostibus eueniebant, de Dei uoluntate conijcere, & scire quod amica ei quondam Iudæorū natio damnata esset interitu: manens enim propitius, uel saltem nobis leuiter inensus, nunquam tatorum quidem hominū perniciē neglexisset: sacratissimam uerò urbem suam igni hostiū excidioque prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nulliusque culpæ participes fuissemus, qui alios quoque docuimus. Itaque uideris quemadmodum nos uana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorū necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorū copiam, & armorum multitudinē, aliumque habentes abundantissimum apparatus, ipso Deo manifestissimè auferente, spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminū, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis poenas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. Morientur enim coniuges iniuria uacuæ, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè scio, si neque corpora nostra tenuerint, compendioque caruerint. Alimenta sola relinquamus, hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quod non penuria uicti sumus: sed ita ut ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi uoluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui uerò molliores erant coniugum ac familiarium suarum misericordia, uel etiā proprius quemque apertissimus deterrebat interitus, aliusque alium intuens, contrarium uoluntatis suæ motū lacrymis designabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effoeminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multoque repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationē incipit: magnaque usus exclamatione, lacrymantes attentius aspectans: Plurimum, inquit, opinionē deceptus sum: qui putarem uiros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quàm uiuere. Vos autem ne cuiuslibet quidem homini quicquam neque audacia neque uirtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortē timetis: cum oporteret uos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorū quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseverabant: quod uiuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstans, ad proprium purumque locū eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore uinctæ sunt, unaque malis eius implentur, quod uerissimile dicitur mortuæ sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidem potest anima iuncta cum corpore: instrumentum

Ioseph.

BB 4

enim

Eleazari de immortalitate animi ad suos oratio.

Indorum de
anime immor-
talitate opi-
nio.

enim facit suum, latenter id mouens, & ultra mortalem naturam gestis produ-
cens. Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodq; ab ea pē-
det, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & undiq; liberam par-
ticipat fortitudinē: humanis oculis, ut ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim
cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neq; rursus cum rece-
dit, uidetur, unam quidem ipsa habēs incorruptam naturam, corpori autem
causam præbēs mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc uiuit atq; uiget:
unde uerò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei su-
perat. Et huius orationis argumentum uobis sit somnus: in quo in se collectę
animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cū
Deo uerq; pro cognatione degentes, ubiq; adsunt, ac multa futura prædicūt.
Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemad-
modum autem non sit dementissimum, breuitatem uitæ sequētes, sibi met in-
uidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione medita-
tos, alijs esse exemplo promptæ uoluntatis ad mortem. Attamen si ab alienis
genis etiā rei fides petenda est, Indorū uideamus sapientiæ professores. Illi
enim cū sint boni uiri, uitæ quidē tempus, quasi quoddam necessarium natu-
ræ munus, inuiti sustinent: properant autē animos corporib; soluere: nulloq;
urgente neq; exagitāte malo, propter immortalis conuersationis desiderū,
alijs quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed
omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt:
ita certam ueramq; animis esse inter se consuetudinem credidēre: ipsi autem cū
mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraq; anima
secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi pro-
sequūtur, quā exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam
peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deslent: illos autem beatos dicūt,
quod immortalitatis ordinē iam recipiant. Nō ergo nos pudebit, si deterius
Indis sapiamus, propriaq; ignauia leges patrias, quę omnibus hominibus æ-
mulandæ uidentur, inhonestē despiciamus? quanquam etsi contraria nos a
principio instituisse eruditio, quod summum bonum est hominibus uiuere,
mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo &
facile tolerare, Dei uoluntate & necessariō morituros. Olim enim quantum
apparet, contra omne ludæorum genus hoc decretū posuit Deus, ut uita ca-
reremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat usuri. Non ausim e-
nim nobismetipsis ascribere, neq; Romanis gratificari, quod nos omnes eo-
rum bellum absumpserit. Non enim uiribus illorum hæc accidēre: sed causa
fortior interueniens, illis præstitit ut uincere uiderentur. Quibus enim armis
Romanorū perempti sunt, qui Cæsaream incolebant ludæi: ac ne defecturos
quidem ab illis, dum diem septimū celebrarent, aggressa Cæsariensium mul-
tudo, neq; sepugnantes cū coniugibus ac liberis mactauerunt, nec uel ipsos
erubuēre Romanos, qui nos tantūmodō hostes, quod defeceramus, putabāt.
Sed dicet aliquis, Cæsariensib; semper cū suæ ciuitatis ludæis fuisse discordiā,
tempusq; nactos uetus odium exaturasse: quid ergo de Scythopolitanis di-
cemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, ac non
cum propinquis nostris Romanos ulcisci. Multū igitur his fides illorū ac be-

neuolentia

neuo lentia profuit: siquidem ab ipsis cum totis familijs acerbissimè trucidati sunt, ac pro auxilijs gratias eis reddidè: nam quæ illos à nobis pati prohibuère, hæc passi sunt, uelut ea ipsi cōmittere uoluissent. Longum fiet, si uelim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla est, quæ non Iudæos apud se habitâtes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam quidem probabilem cōfin gere potuissent, ciuitatem suam cæde nefaria repleuère, octodecim milib. Iudæorum cum coniugibus ac familijs iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Aegypto peremptorū LX milium numerum audiebamus excedere. Illi quidē fortasse in aliena terra, cum nullum inuenissent hostib. aduersariū, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum suscepere, nihil deerat eorum, quæ spem totam possent præbere uictoriæ. Arma enim & muri, & castellorū inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionē reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cū suffecissent, scēp sustulissent, maiorum malorum extitere principium. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostib. succubuerunt, uelut illorum nobilioris causa uictoriæ, non ad eorum salutē, à quib. instructa fuerant, appàrata sint. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnantes enim & libertate non perditâ periēre. Eorum uerò multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis non misereatur? quis ue non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alij torti, tamq; igne quàm uerbenibus excruciatiperiēre, alij semel à bestijs ad secundum earum cibum uiui seruati sunt: illorum quidē miserrimi habendi sunt, qui adhuc uiuunt, qui sæpe mortē optantes non accipiunt. Vbi est autē illa magna ciuitas? Aut ubi est quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidem murorū septis munitissima, tot uerò ante muros castellis turriumq; obiectis mœnibus tuta, bellicq; apparatus uix capiens, tot autem uirorum pro se pugnantium multitudinem cōtinens, quid nobis facta est, quæ Deū habere incolā credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta est, solaq; eius monumenta restant, eorum à quibus excisa est imposita reliqujs castra. Senes uerò infelices ad cineres tēpli assident, & paucæ mulieres ad turpissimā pudoris iniuriam ab hostib. reseruatae. Hæc secum reputans quisquam nostrum, aspicere solem durabit, etiam si uiuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eum non poeniteat hucusq; uixisse? Atq; utinam omnes fuissetus mortui, priusquam illam sacram ciuitatem hostium manib. uideremus excindi, priusquam templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniam spes nō instrenua nos illexit, quòd fortè poterimus pro ea hostes ulcisci, nunc autem euauit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorumq; dum nobis licet, à nobis ipsis misericordiam capere. Ad mortē nāq; ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eamq; fugere ne fortissimi quidem possunt. iniuria uerò & seruitus, & uidere coniuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominib. ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui antè mori cū licuit noluère. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur nō est

eorum iracūdia manifesta, si nos uiuos subiugare potuerint. Miserandi quidam adolefcentes erunt, quorum uires corporis ad multos sufficient cruciatu: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre nō poterit. Vis debet alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis uocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt, & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi, cum filijs & coniugibus uita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his contraria Romani uolunt, & ne quis nostrum ante excidiū pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiūdi nostri uoluptate, stuporē mortis admirationemq; relinquere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenatō quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac ueluti laruis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq; con filij existimantes, ne quis extremus remanere uideretur. Tantus eōs & coniugum & filiorum & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cū facinus accederent obtusi sunt, uerū eam seruare sententiam, quā cū dicta perciperent, habuerunt: propriū quidē harumq; affectum retinentibus cunctis, rationi uerō cedentibus, quia iam optimē filijs consuluisent. *Dedit seipfos interficiunt.* Simul enim ualere uxorib. cum amplexu dicebant, ac liberos gremijs captos extremū lachrymātes osculabātur: & simul tanquam manib. alienis iussū peragentes, uolentes eos configebant: malorum quæ subditi hostib. passuri fuerāt, cogitationem habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Deniq; nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autē cōiunctissimos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusq; filios atq; uxores occidere, malorum omnium uidebatur esse leuissimū. Igitur neq; horum iā factorū dolorem tolerant, & interfectos læsos existimantes, si uel breuissimū tempus eis superuenirent, citō quidem uniuersis bonis in unum congestis ignē iniiciunt, sorte uerō ex numero suo decē lectis omnium percussorib. uniuersi etiā propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eosq; cōplexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidē cunctis occisis, eandem sortis legem in sua quoq; morte statuerunt, ut cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neq; in audendo, neq; in sustinendo facinore præstaret alius aliq. Et ad extremum cæteri quidem se neci supposuere: unus uerō atq; nouissimus, circumspecta multitudine mortuorum, ne quis fortē in multa cæde superesset qui suæ manus egeret: ubi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: uehementi uerō manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem una mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiæq; mulieribus præstans, & quinq; pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cum aliq; cædibus occupatas mentes haberent, qui erant non genti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggredebantur.

grediebantur. Cum uero hostium neminem uiderent, sed undique uersum acerbam solitudinem, ignemque intus ac silentium, quid factum esset conijcere non poterant: & ad extremum uelut impellentes ictum arietis, ululatum, si quem forte prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factum Romanis, ut erat, indicarunt, altera earum quem admodum dicta uel gesta fuissent, omnia narrante manifestè. Non tamen Romani facillè his uerbis adducebantur, ausi magnitudinem uerisimilem non credentes. Ignem uero extinguere conabantur, perque hunc uiam sectantes citò in regiam peruenire: conspectaque multitudine mortuorum, non ut in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

Cap. XXXIX.

H VIVS MODI autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse uero cum exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem, postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: uerum & illic nouas res conabantur, ut libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum uero solum Dominum dicerent. Cum autem quidam ipsi Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauere, alijs uero instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem uidentes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent, certam spem salutis habituri uiderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. Cauendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & ut pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multo que impetu sicarios aggressi corripuere, quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui uero in Ægyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia uoluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & uexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, ut Cæsarem dominum faterentur, nemo celsit, neque dicere uelle uisus est: sed omnes illa necessitate ualidior sententiam conseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent. Maxime uero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim uel eorum quisquam commotus est, ut dominum Cæsarem nominaret, usque adeo corporum infirmitatem uis audaciæ superabat.

Sicariorum duricia in perferendis tormentis.

Onias à Ptole-
maeo humanis-
simè suscipi-
tur.

Ab Onia cur
extructum tem-
plum.

EVPVS tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu uelociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorū circa res nouas studiū cauendum esse existimans, ac ueritus ne rursus in unū congregarentur, & quosdā sibi adiungerent, præcepit Lupo, ut templum Iudæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomē sum sit. Onias Simonis filius, unus ex pōtificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiochō rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam uenit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorū eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem rex ea quæ possent, fieri annuisset, rogauit ut in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam uastauisset, ipsiq; beneuolentiores eos fore, eoq; multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eiq; locum dedit centum & octoginta stadijs à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: ubi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus faxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricā secundum patriam imitatus est, & donarijs similiter exornauit, præter candelabri confectiōē. Candelabrum enim non fecit, sed informatū aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum uerò circa templum spacium cocto latere circū dedit, saxæas portas habente. Concessit autem rex etiam multum ægri modū, ac pecuniæ reditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana uoluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis noningentis septuaginta. Esaiasq; prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam uiro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis Imperatoris cum ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donarijs templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (uehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neq; ad templum religionis causa adire uolētes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne uestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usq; clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

De int: rfectione Iudæorum apud Cyrenem.

Cap. XXXI.

AVDACIA uerò sicariorum, ueluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum ut se attenderent persuasit: perduxitq; eos in solitudines, cum signa & umbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidē hæc agendo atq; fallendo latebat,

latebat, dignitate uerò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatus eius & profectiōem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facili cōprehendit: & magna quidem pars manibus interiit: nōnulli aut uivi capti, ad Catullum perducti sunt. Autor aut consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum uerò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductusq; ad Catullū, sibi quidē moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæorum falsò insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autē criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatam multimodè cumulabat, tragicis etiā uerbis exaggerans, ut & ipse quoddam bellum Iudæorū confecisse uideretur: quodq; hoc atrocius est, præter credēdi facilitatem, etiam doctor erat calūniandi sicarijs. Deniq; cum iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iam dudum infensus odium publicauerat, etiā uxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidē priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copijs eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc securè facere arbitrabat, quod eorum patrimonia redivitis Cæsaris adiungebat. Ne uerò uel alibi degentium quisquam Iudæorū eius iniustitiam confutaret, etiam longius mendaciū propagauit: ac Ionathæ nōnullisq; alijs qui comprehensi fuerāt persuadet, nouarum rerum accusationem uiris inferre probatissimis Iudæorū, apud Alexandriam, Romamq; degentium. Horum aut qui per insidias accusati sunt, unus erat Iosephus qui hæc scripsit. Nō tamē Catullo fictio, ita ut sperauerat, celsit. Nam Romam quidē uenit, Ionathan, cæterosq; uinctos ducens, finemq; arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus aut rem suspicatus, ueritatem requirebat: cognitoq; non iure hominibus accusationē illatā, illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò uerò pœnam in Ionatham statuit: prius enim uerberatus, uiuus exustus est. Catullo autem tunc quidē ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est nō corporis tantū cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus em̄ expauescebat, & crebro uidebat sibi instantes umbras eorū quos peremerat, & clamitabat. Cūq; se tenere nō posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extisq; defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiae factio indicio, quàm quod nequissimos ulciscatur. Hic nobis est finis Historiæ, quā promissimus nos cum omni ueritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudæis. & qualiter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur: de ueritate autem confidenter dicere non pigebit, quod eam solam scriptum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

*Iosephus falso
à Catullo accusatur.*

Ionathas textor uiuus exustatur.

Catulli mors.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO
Libri septimi & ultimi, finis.

FLA

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

RERVM ET VERBORVM IN IOSEPHO MEMORABILIVM LOCVPLETISSIMVS INDEX.

Aron Moyſi in Aegyptum redeuntis occurrunt	50	Abilamarodachus Nabuchodonofori F. in paternum regnum ſuccedit. & Ioachimū ē uinculis eximit	283	gnum prædicit	222
Aaron igneum uincit angelum	901	Abimelech amore Saræ captus	18	Achimas	277
Aaronis filij duo ſeniores dum offerunt, exuſti	72	Abimelechus principatum ſibi quomodo uendicauit	126	Achitophel ſibiſi manus affert	189
Aaronis ſacerdotium	71	Abimelech ⁹ Sicimitas ulciſcitur	127	Acmeſ ad Antipatrum epiſtola	650
Aaronis uirga floret.	87	Abimelechi ſœdus cum Iſaco	23	Acme malitia	476
Aaronis mors	88	Abimelechi mors	128	Aſtiacum bellum	624
Aaroni & eius poſteris ſacerdotiū confirmatum	85	Abiramus & Dathamus terra abſorpti	86	Adadus Samariam oſſidet	246.
Abaneth qualis zona	68	Abiſace puella calefacit ſenem Dauidem	204	& 235	
Abaris	855 & 856	Abiſeus Iobi frater	196	de Adado Nicolai Damasceni teſtimonium	178
Abaris Typhonis urbs	867	Abius & Nadabus igne ſacrificio combuſti	72	Adadum Damasci regē Dauid prælio ſuperat	ibid.
Abaris urbs à paſtorib. condita	869	de Abiramo Nicolai Damasceni & Beroſi teſtimonia	14	Aderus Solomoni inſeſtus	221
Abbarus pontifex	861	Abramus unius Dei præco	13	admonitio Iosephi ad Iudeos	788
Abdaſtratus rex Tyriorum Baleaſtrato patri ſucceſſit	858	Abramus cum Lotho fines partitur	14	Adoma Hebræis quid ſignificet	29
Abdaſtrati mors	ibid.			Adomus	ibid.
Abdeel Iſmaelis F.	19			Adonias regnum affectat	199
Abdemunus Solomonis enigmata ſoluit	858			Adonias à Solomone ueniam impetrat	200
Abdon	129			Adonias à Salomone occiditur	204
Abel à Caino interfectus	910			Adonibezerus ab Iſraeliis captus	117
Abelmachea oppidum mulieris prudentia ſeruatum	194			edificia circa templum Hieroſolymitanum in cenduntur	816
Abemerigus Iſatæ filiam ſuam dat uxorem	546			Aegyptius falſus uates	555
Abener Dauidem adit 171 à Ioabo interfectus	172			Aegyptius pseudopropheta Iudeos affligit	673
Abener ad Dauidem deſcit 171 populum Dauidi conciliat. ibid. Aſa Iſaem interſcit	170			Aegyptus ranis inſeſtatur	52
Abefalon à Chuiſi deceptus	187			Aegyptus unde dicta	857
Abefalomus patris concubinas ſtupeſcit	187			Aegyptus locuſtis inſeſtatur	53 tenebis. ibid.
Abefalomi ceſaries	185			Aegyptus à Cambyſe ualſtata	53
Abefalomi contra patrem coniuratio	186			Aegypti reges cur Pharaones dicti	217
Abefalomi mors 190 Dauidi nunciatur.	ibid.			Aegypti rex pueros mares Hebræorum necari iubet	44
Abias Arabum rex ab Iſate uincitur	549			Aegypti ubertas	14
Abias Hieroboamum prælio uincit	229			Aegypti deſcriptio	764
Abiathar	205			ab Aegypti rege Sara rapta	14
Abiatharus ad Dauidem ſe confert	159			Aegypti Iſraelitas affligunt	44. &
Abibalus Tyriorum rex	858			Aegypti mari obruuntur	55 (54
Abigea Nabali uxor Dauidem comotum placat.	162			Aegypti à primordio uirilia circumcidunt	862
Abigeam Dauid ducit in matrimonium	163			Aegyptiorum plaga	52.53
				Aegyptiorum de Iudeis maledicta	866
				Aegyptiorum religio	878
				Aelius Gallus	431
				Aemilius Regulus	522
				enigmata Solomonis ſoluuntur	858
				erarium Iudeis nullum, præter ſacerarium	384
				Aethiopes à primordio uirilia circumcidunt	862
				HH Aethio=	

I N D E X

<i>Aethiopiae expeditio in Hierosolymitanum agrum</i>	229	<i>Alexandra Aristobuli & Mariae effigies mittit ad Antonium</i>	411	<i>Amalecitis regio</i>	29
<i>affectuum naturae quam latè pateant</i>	896	<i>Alexandra fugam clam moliens deprehenditur</i>	412	<i>Amalecus nothus Aliphace filius ibidem.</i>	
<i>affectuum dux mens pia</i>	901	<i>Alexandrae mors</i>	375	<i>Amalecite ad bellum se preparant aduersus Hebraeos</i>	59
<i>affectibus nū imperet pia ratio</i>	896	<i>Alexandrae dominationi iungunt se pharisei</i>	601	<i>Amalecitas fundunt Hebraei</i>	60
<i>¶ 897</i>		<i>Alexandram pharisei seuire faciunt</i>		<i>Amalecite à Saulo uicti</i>	147 et 148
<i>Agagus captus</i>	148	<i>373</i>		<i>Aman Iudeos ad necem deposcens impetrat</i>	302
<i>Agagi mors</i>	149	<i>Alexandram proceres mitigare conantur</i>	373	<i>Aman consultrice uxore crucem erigit Mardoccheo</i>	304
<i>Agalla</i>	377	<i>Alexander à Iudeis deditionem postulat</i>	310	<i>Aman ab Esther apud regem accusatus</i>	306
<i>Agar ex Abramo grauida</i>	16	<i>Alexander Cleopatram ducit in matrimonium</i>	349	<i>Aman in crucem tollitur</i>	ibid.
<i>Agare persuadet angelus, ut ad herum reuertatur</i>	16	<i>Alexander Ionathan in summo honore habet</i>	349	<i>Amaranus exilio punitur</i>	545
<i>Agatharchidae locus de Iudeis</i>	864	<i>Alexander octingentos Iudeos crucifigit</i>	371	<i>Amaranus Deus alloquitur</i>	45
<i>¶ 865</i>		<i>Alexander Demetrium bello aggreditur</i>	345	<i>Amarinus Israelitarum rex</i>	231
<i>Aggeus populum animat</i>	294	<i>Ionathā in partes suas traducit</i>	346	<i>Amasas à Davide exercitui praepositus</i>	193
<i>agnum in templo parit bos</i>	817	<i>Alexander à Gabinio uictus</i>	382	<i>Amasas à Ioabo interfectus</i>	194
<i>agri Chanaan ei diuisio</i>	114	<i>Alexander Glaphyram ducit in matrimonium</i>	439	<i>Amasie uictoria de Israelitis</i>	256
<i>agriculturae lex</i>	100	<i>Alexander et Aristobulus Salomes ac Pherore callūis appetitur</i>	439	<i>Amasias Amalecitarū deos colit</i>	257
<i>agrorum sabbatum</i>	77	<i>Alexāder rex cōstituitur</i>	599	<i>Amasias à Ioa uincitur</i>	ibid.
<i>Agrippa operā nauat Claudio</i>	536	<i>iectis in gratiā redire conatur</i>	599	<i>ambitio</i>	172
<i>Agrippa in uincula conijcitur</i>	507	<i>Alexander ob Glaphyre superbiam omnibus inuisus</i>	634	<i>Amenophis Aegyptiorū rex</i>	856 et 867
<i>Agrippa soluitur</i>	510	<i>Alexander eunuchos muneribus corrumpit</i>	636	<i>in Aethiopiā aufugit</i>	869
<i>Agrippa in Caesaris amicitiam se insinuat</i>	505	<i>Alexander in uincula cōijcitur</i>	ibid.	<i>Ameffes</i>	856
<i>Agrippa ex priuata fortuna ad magnā potentiā euectus</i>	502. et inde.	<i>Alexander falsus deprehensus</i>	661	<i>Ametbala Ioaxi mater, impijs & impuris moribus praedita</i>	271
<i>Agrippa Hierosolymam munit</i>	541	<i>Alexander Antiochi Epiphanis F. Ptolemaidē occupat</i>	345 & 367	<i>Ammanite mutuis uulneribus cadunt</i>	242
<i>Agrippa diuinitus ob insolentiam interficitur</i>	543	<i>Alexander Aristobuli F. securi percussus</i>	385 & 607	<i>Ammanite à Saulo uicti</i>	143
<i>Agrippa rex theatrum Berytiū exornat</i>	542 & 558.	<i>Alexandri successores</i>	312	<i>Ammanus</i>	17
<i>Agrippa populo in auxilium mittit 3000 equites</i>	685	<i>Alexandri Antiochi Epiph. F. mors</i>	352. 363. & 601	<i>Ammaus exusta</i>	658
<i>Agrippa à Iudeis urbe pellitur</i>	684	<i>Alexandri expeditio in Coelefyriam</i>	369	<i>Ammon Thamare sorori uim infert</i>	183
<i>Agrippa in Iudeam reditus</i>	539	<i>Alexandri Iudeorum regis res gestae</i>	366. & inde.	<i>Ammon à fratre Abesalomo occiditur</i>	184
<i>Agrippa gesta usq; ad ipsius obitum</i>	541	<i>Alexandri cum parente reconciliatio</i>	447	<i>Ammonite à Ioabo praelio uicti</i>	180
<i>Agrippae ingenium</i>	542	<i>Alexandri & Aristobuli Herodis filiorum mors</i>	465	<i>Ammonius insidiator Ptolemai Philometoris occiditur</i>	351
<i>Agrippae ad Herodem nauigatio</i>	504. & 505	<i>Alexandri Antiochi Epiphanis F. ad Ionatham literae</i>	646	<i>annis Sabbatici miraculum</i>	831
<i>Agrippae regis literae ad Iosephum</i>	586	<i>Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo bellum</i>	605	<i>Amoritibus regio duabus & dimidia tribubus conceditur</i>	95
<i>Agrippae prodigalitas</i>	504 et 543 & 670	<i>Alexandri literae ad Ionathā</i>	346	<i>Amorei ab Hebraeis uicti</i>	89
<i>Agrippae ad Iudeos oratio, ad obediendū Romanis hortantis</i>	679	<i>Alexandro obuiā exeunt Iudei</i>	311	<i>Amos Manassis filius Iude rex propter impietatem occiditur</i>	268
<i>Agrippae nūciatur Tiberij mors</i>	510	<i>Alexādno Macedoniæ regi Pamphylum pelagus cecidit</i>	56	<i>amphitheatrū Herodes extruit</i>	427
<i>Agrippam Eutychus apud Tiberiū accusat</i>	507	<i>Alexandrium arx</i>	603	<i>Ananias Iudeus Helenam & Izatē Iudaicos ritus docet</i>	547
<i>Aicamus</i>	277	<i>Aliturus mimorum actor</i>	563	<i>Ananias cur Sedrach appellatus sit</i>	279
<i>Aine oppidi excidium</i>	111	<i>allegoria tabernaculi</i>	70	<i>Ananias & Chelcias Iudei Cleopatre copijs praefecti</i>	364
<i>ab Ainatis cladem accipiunt Hebraei</i>	110			<i>Ananie malicia</i>	581
<i>Alanorum in terram Mediam irruptio</i>	838			<i>Ananias pontifex occiditur</i>	687
<i>Albinus Iudae praefes</i>	557			<i>Ananus Ammauntinus Simonis satellites</i>	813.
<i>Alcimus pontifex constituitur</i>	339			<i>Ananus Sethi F. pontifex cōstituitur</i>	495
<i>Alcimus pontifex manū facit</i>	340			<i>Anani felicitas</i>	557
<i>Alcimi pontificis mors</i>	342			<i>Ananā</i>	
<i>Alexandra uxor Alexandri</i>	373				

INDEX

Anani ad populum cohortatio	740	seuus	899	condit	448
Anani encomium	749	Antiochus septem fratres ad legis		Antiquitatum libri quid contineant	
Anano sacerdotium adimitur	495	uiolationem cohortatur	902	561	
Anarabache quid	68	Antiochi edictum de templo Hiero-		de Antiquitate Iudaica qui Graeci	
Anchus Gittæ rex	164	solymitano	322	scripserint	865
ancille & libertine questioni subij-		Antiochi de Iudeorum pietate & fi-		Antonia extructa	437
ciuntur	644	de testimonium	ibid.	Antonia arx collabitur	802
Andromeda catenarum uestigia	724	Antiochi epistola in Iudeorum gra-		Antonia euerit iubetur	806
angeli lucta cum Iacobo	28	tiam	322	Antonia situs	781
angeli ab Abramo hospitio excepti		Antiochi opem inuocant Iudei	329	Antoniam inuadunt Romani	804
17		Antiochi Epiphanis interitum	337	Antonius Samosatam obsidet	405
angeli à Lotho hospitio excipiuntur	ibid.	Antiochi Pij mors	370	Antonij decretum secundum Iudeos	
Anileus Artabanum adit	517	Antiochi Dionysii in Iudeam expe-		395	
Anileus amoribus corruptus dege-		ditio	370	Apachnas	855
nerat	518	Antiochi Magni fauor in Iudeos		Apirica ab Ophre denominata	20
Anilei uxor peregrinam religionem		321		Apion Iudeos accusat	512
retinet	519	Antiochi regis clades	837	Apionis Grammatici mendacia de	
Anileus uictus à Mithridate	520	Antiochi Epiphanis in Iudeos per-		Iudeis & tota uita taxata	874
Anilei mors	520	fidia	880	& 875	
animalium mactatio	884	Antiochi tyranni mors	910	Apionis calumnia de Iudeorum iure	
de Animæ immortalitate Indorum		Antiocho Samaritæ assentantur	330	iurando	883
opinio	844	Antiphilus	471	Apionis mendacium de Greco ho-	
annales Tyriorum	857	Antipas regnum affectat	583 &	mine à Iudeis immolando	880
annales Phœnicum	861	654		Apionis mendacium de Zabido	882
annales Hebræorum	852	Antipater Salomes F. Archelaum ac-		Apionis mors	884
annales à Grecis neglecti	851	cusat	483 & 655	Apionis locus	874
Annius Rufus	495	Antipater Aristobulum in regnum		Apis	868
Annius Minucianus	522	restituere conatur	602	Apollonius Syriæ Phœniciæq; præ-	
L. Annus Gorasam caput	758	Antipater quomodo claritatem &		fectus	898
annus Iobelus	78	potentiam sibi parauerit	376	Apollonius Antiochi dux interfici-	
Anthedonem restaurat Gabinius		Antipater Aristotulo inuisus	602	tur	332
382		Antipater à Nicolao accusatur		Apollonius Ionathæ prouocat	349
Antigonus iunior Romam cum suis		649		Apophis	855
sororibus deportatur	381	Antipater in uincula cõijcitur	473	Apfanes Israelitarum præses	129
Antigoni & Antipatri lis apud Cæ-		Antipater conuictus	475	aqua in sanguinem conuersa	52
sarem	386	Antipater Herodem adit	647	aqua amara dulcescit	57
Antigoniani ab Herode apud Hiero-		Antipater Iudeos Hyrcano concia-		aquæ calidæ apud Emmaunthæ	496
chuntem uincuntur	403	liat	387	aquæ apud Iotapatenos penuria	
Antigonus à Sosio & Herode oppri-		Antipater ueneno tollitur	393 &	712	
mitur	407 & 409	479		aquilæ aureæ direpte ultio	654
Antigonus ab Aristobuli satellibus in-		Antipater præfectus Iudæe declara-		aquila cur utantur in uexillo Roma-	
terfectus	598	tur	609	ni	709
Antigoni crudelitas	621	Antipatri Herodes F. malicia	466	AR DEO VICTORI à Mose ex-	
Antigonus se dedit	623	Antipatri contra Herodem insidia		tructa	61
Antiochus Epiphanes Hierosolymam		468		ara inaurata tabernaculi	68
uastat	239 & 594	Antipatri genus	376	ara ex duodecim lapidibus extructa,	
Antiochus Eupator templum Hiero-		Antipatri calliditas	632	& Pascha celebratum	109
solymitanum obsidet	339	Antipatri proles	384	Arabes	19
Antiochus Ionatham sibi conciliat		Antipatri res gestæ 385. cum Cæsa-		Arabes uincit Herodes	419
353		re amicitia.	386	in Arabiam Herodis expeditio	
Antiochus Pius cum Hyrcano soc-		Antipatri in Herodem maligna stu-		457	
dius init	361	diis deprehensa & ultia	646 &	Arabum mulieris uenefica	470
Antiochus cum Iuda fœdus facit	339	inde		Aranes Abrahami frater	13
Antiochus Grypus occiditur	370	Antipatri insidias Herodes cognos-		arboribus frugiferis parcendum in	
Antiochus Comagene rex	542	scit	470	militia	105
Antiochus Hyrcanum obsidet	596	Antipatri contra patrem conspira-		arca ad Hebræos reportata	137
Antiochus ciues prodit	828	tio	641 & inde	arca in Hebræorum castra portata	
Antiochus Eleazarum ad uescendū		Antipatrum Iudei primores accu-		135	
immudis inuitat	899	sant	388	arca ab Dauide Hierosolyma trans-	
Antiochus Epiphanes superbus &		Antipatrum Herodes accusat	473	lata	176
		Antipatridem oppidum Herodes		arca Noë reliquie	546

INDEX.

Arcades antiquitatem sibi arrogant 851
Archelaus Herodis minas arte dissoluit 637
Archelaus & Philippus falso accusantur 646
Archelaus è suggesto responsa dat populo 481
Archelaus Alexandrum patri recõciliat 456
Archelaus Viennam relegatur 492
Archelaus ethnarcha instituitur 660
Archelaum defendit Nicolaus 484
Archelai somnium 661
Archelai erga populum liberalitas 653
Aretas rex Arabum contra Aristobulum expeditione suscipit 377
Aretæ augurium 502
Aretæ Herodes bellum infert 417
& 501
Argivus Acusilaus 851
Ariochus 15
arietis instrumenti bellici descriptio 714
adversus Arietem consilium Iosephi ibid.
Aristei ad Ptolemæum oratio 313
Aristobulus & Alexander præfocati 641
Aristobulus Scaurum muneribus corrumpt 602
Aristobulus castella occupat 374
Aristobulus cum sua familia captivus Romam ducitur 605
& 381
Aristobulus ducit Bernicen in matrimonium 439
Aristobulus Romæ uinculis elapsus 382
Aristobulus prælio victus ab Aretæ 377
Aristobulus Hyrcanum & Aretam vincit 378
Aristobulus à Pompeianis ueneno sublatus 385
& 607
Aristobulus primus diadema sibi imponit 365 & 597 Anigonum fratrem interficit. ibid.
Aristobuli cum Alexandro pugna 606
Aristobuli parricidium 365 mors 366
& 598
Aristobuli & Hyrcani de regno apud Pompeium disceptatio 378
Aristobuli crudelitas 597
Aristobulo Herodes dat pontificatum 411
inter Aristobulum et Hyrcanum de

rerum summa conflictus 602
Aristobulum Herodes tollendum curat 412
Arion ab Hyrcano in uincula coniectus 326
arma Romanorum 707
arma Aegyptiorum Hebræis distributa 56
Arphachsfades 13
Artabanus Parthorum rex ad Izatem confugit 548 Izate opera in regnum restituitur 548
Artabanus Asinæ & Anilai amicitiam expetit 517
Artabanus regnum adipiscitur 497
Artaxerxes Mardocheum ab Amāne iubet honorari 305
Artaxerxis edictum, quo Iudeorum supplicium reuocatur 306
Artaxerxis epulum 300
Ariorius dolo seruatur 811
arula suffumigatoria tabernaculi 68
Asael ab Abenero interfectus 170
Asanthe Iosephi uxor 36
Asanus Iudeorum rex Zareum regem Aethiopum vincit 229
Ascalon 702
Asteritarum fors 114
Aschanes eunuchus Iudeorum pueris prepositus 279
Aserymus 858
Asiaticorum ad Cæsarem legatio 450
Asineus & Anileus fratres manum faciunt 516
Asineus fit potens 518
Asinæ mors 519
Asineum & Anileum aggressus Satrapa vincitur 517
Asphaltites lacus 15 & 862
Asphaltites & Tiberiensis lacus natura contrarij 756
& 757
de Asprenatis morte futura omen 855 (527
Astartus Delaestarti F. 858
Astarte delubrum 858
Assyriorum bellum cum Sodomitis 15
Assyriorum exercitus una nocte peste absumptus 266
Atheniensium decretum in Hyrcani honorem 387
Athone 377
Athronges pastor regnum sibi afficit 487. 657
auaritia Onie pontificis 323
auaritia Cleopatæ 623
audacia Iudeorum 802

audaciam Iudeorum vincit Romanorum disciplina 784
augurium cuiusdam Germani de Agrippa 507
aula regia 778
auriculæ Hyrcano amputantur 399
Axioramus 277
Azazel 248
Azazel Iudeos infestat 255
Azarias 277
Azarias cur Abdenago sit appellatus 279
Azarias in ardentem fornacem proficitur 909
Azarias uictores Iudeos ad pietatem cohortatur 230
Azotum instaurat Galinius 382
azymorum festum 53
& 54

B

Baal rex 861
Baalis uates ab Elia uicti interficiuntur 233
& 252
Babylon sub Balisafare capta 284
à Babylonijs templum Hierosolymitanum circumdatum 860
Babyloniorum muri fluuius circumdant 860
Babylonium uelum 780
Bacchides amicitiam cum Ionathâ init 345
Bacchides à Mathathia occisus 594
Bacchides Iude insidiatur 340
Bacchidis crudelitas 594
Bacchidis in Iudeam missi uictoria 342
Bacch. d. m. vincit Ionathas 344
Badazorus 858
Bagoas eunuchus interficitur 469
Bagoas Iudeos iniurijs afficit 308
Baia 512
Balacus & Madianitæ ad Balamum legatos mittunt 90
Baladas Ealyonicum rex 267
Balam ancilla cum Iacobo cubat 26
Balamus uates 90
Balami consilio ad stupra pellecti Hebræi 92
Balami oracula à Moyse in literas relata 94
Balamum alloquitur asina 91
Balatorus 862
Balazarus 858
Baim 15
Ballas ibid.
Balthasar Babylonie rex 283
Banaias 196
Banus 503
Baracus imperator designatus 123
Bareas 15
Baru-

I N D E X

HH 3 Chri

I N D E X.

Christianorum genus unde	498	trem	641 & inde	Danij fugati	122
Chusis Abesalomum decipit	187	Corban thesaurus	667	Danis natiuitas	26
Chusis Achitophelis consilium red-		Corban iuramenti explicatio	862	Danitarum fors	114
dit irritum	188	Corduba Hispanie urbs	522	Danus fons	15
Chuteorum gens in uacuas Israelita-		Cores Moysen criminatur	83	Daniel emulorum inuidia ad leones	
rum sedes deducta	279	Cores cum suis igne conflagratur		proiectus euadit 284. turrin edi-	
Cinames	549	86		ficat	285
circa templum aedificia incenduntur		corona aurea Tito à Vologeso mit-		Daniel Balthasar appellatur	279
816		titur	831	Daniel leonibus obiectus	909
Circenses ludi	523	corporis motiones frenari à ratio-		Daniel manus scriptum interpreta-	
circuncisso	862	ne	897	tur	284
circumcisionis origo	16	Costobarus	558	Daniel Nabuchodonosori somnium	
de circuncisione Herodoti locus	862	coturnices	79	interpretatur	821 & 282
in Ciuitatem cur non admittendi pe-		coturnices Deus Hebraeis immittit		Danielis cogn. i in igne indemnes	
regrini	893	58		Danielis educatio	279 (281
Claudius à militibus rapitur ad prin-		Cotys minoris Armenie rex	542	Darius ab Alexandro uictus	309
cipatum	534	Crassus templum Hierosolymitanū		Darius Babylonis imperio potitur	
Claudius Felix Iudaeæ pretor	553	spoliat	607	284	
Claudij edictum in Iudeorum gra-		Crassi sacrilegium	384	Darij litæ in Iudeorum gratiam	
tiam	538	crimen de asini capite refellitur	880	296	
Claudij Cesaris literæ de uestitu sa-		crudelitas Herodis nouissima	479	à Dario Hystaspis filio Iudeis tem-	
cerdotali	545	crudelitas Scythopolitarum in Iu-		plum edificatum	289
Claudij Cesaris mors	554	dios	564	Dathamus & Abiramus terra ab-	
Claudij imperium	668. & inde	crudelitas Bacchidis	564	sortiti	86
Clearchus Aristotelis discipulus	862	crudelitas Ptolemæi	596	Dauid à filio regno pulsus	186
Clearchi locus de Iudeis	862	crudelitas Aristobuli	597	Dauid à Iudeis rex de Iaraius	170
clementiam ornare principem	40	crudelitas Antigoni	621	Dauid à Ziphenis proditur	160
542		crudelitas Neronis	672	Dauid ad Abimelechum sacerdotem	
Cleopatra Alexandro coniungitur		crudelitas Simonis & Ioannis	793	se confert	157
349		crudelitas Simonis in Matthiâ	798	Dauid ab uniuersis Israelitis rex de-	
Cleopatra Ptolemaidem oppugnat		in Iosephi patrem captum. ibid.		claratus 147 Hierosolymorum	
369		Cumanus Tiberij Alexandri succes-		arcem expugnat	ibid.
Cleopatra Iudeorum & Arabum re-		for	551	Dauid Abneri necem deplorat	172
gnis inhiat	413	cupilitas	896	Dauid Abesalomum luget	191
Cleopatra Antoniiu dementat	415	cupiditas uoluptatem antecedit	896	Dauid Abesalomum reuocat	185
Cleopatra Herodem ad stuprum sol-		cupiditas non potest extirpari	898	Dauid Abigeam ducit in matrimo-	
licitat	416	cupidinum domina, ratio	897	nium 163 noctu in castra descen-	
Cleopatra Herodem honorificè su-		Cuspius Fadus Iudaeæ procurator		dit ad Saulem	ibid.
scipit	616	437		Dauid ad Anchum Gitta regem se	
Cleopatra Ptolemæi Philometoris		Cuspius Fadus Syriæ prætor	544	confert	164
uxor	877	in Custodes castrorum apud Roma-		Dauid ad Nabalum mittit qui ciba-	
Cleopatra in Iudeam aduentus	415	nos pœna	795	ria petant	162
Cleopatra auaritia	823	Cypros Herodis magni filia	503	Dauid ad Samuelem se recipit 155 104	
Cleopatra in Herodè insidia	624	Cyrene	877	nathan adit	ibid.
Cleopatra scelera	878	Cyrenensium ad Cesarem legatio		Dauid Ammonitas fundit	180
Clauitus	527	450		Dauid appetitus rationem opponit	
cohortatio Titi ad milites	802	Cyri edictum de instaurando fano		898	
à Coitu lustratio	889	287. 288		Dauid arcem Hierosolyma trans-	
Colchi uirilia circuncidunt	862	Cyri satellitum disputatio	290	fert	176
concio Herodis ad exercitum	418	Cyri commentarij de instaurando		Dauid Deum placat 198 materiam	
conflictus de rerum summa inter A-		templo	294	ad templi structuram preparat	
rifstobulum & Myrcanum	602	Cyrus Zorobabelem dimittit ad in-		ibidem. præ senio aliosus	199
coniugium	889	staurandum fanum	291	Dauid Deo templo extruere habens	
coniu. alia charitas	27	Cyrus Babyloniam adortiur	860	in animo oraculo prohibetur	
coniuratio in Herodem	428	D		177 subactis finitimis gentib. tri-	
447 & 477		Daccharus herba	69	buta imponit	ibid.
coniuratio Seiani in Tiberium	506	Dagon ante arcem procidit	136	Dauid fugiens traiecit Iordanem	189
coniuratio in Claudium	522	Damascenorum in Iudeos sauitia		Dauid Iebosibi interfectores necat	
conscientia recta	33	896		174	
consilia Titi uaria	769	Dana urbs condita	121	Dauid in prælio periclitatus	195
conspiratio Antipatri contra pæ-		Danahs	857	Muscam curat	196

Dauid

I - N D E X.

David infanti simulat 157 ad Moa-	Demetrii literæ ad Ptolemaeum 315	Elcias Magnus 513
bitarum regem se recipit. ibid.	Demetrii literæ in Iudeorum fauorẽ	Eleazarus 196
David Ionathæ filio benefacit 179	depositi lex 104 (352)	Eleazarus Gigas 561
David moriturus Salomoni quæ præ-	descriptio Ptolemaidis 667	Eleazarus Anani pontificis F. 495
ceperit 203	Deus in somnis Solomonem alloqui-	Eleazarus cum latronibus suspendi-
David Palaestinos fundit 159	tur 215	tur 672
David pestem eligit 197	Deus ubiq; 31	Eleazarus suillam carnem comedere
David populũ in classes diuidit 201	Dei cultus 888 (231)	re recusat 900
David populũ recenseri iubet 197	Deum bonis bene, malis malè facere	Eleazari responsio ad Ptolemaeũ 136
David Saritas & Amalecitas excurs-	dextram porrigere, apud Barbaros	Eleazari Auanis mors 338
sionibus infestat 164	certissimũ fiduciæ argumẽtũ 517	Eleazari supplicium 900 præconũ
David Sauli filiam ducit in matrimo-	dij Grecorum 891	901
nium 153	Dij testimonium de Solomone 217.	Eleazari præclarum facinus 741
David Sauli mortem deplorat 169	& 858	Eleazari ad Iudeos cohortatio 842
David Sauli spiculum euadit 154	Dina stupratur 28	Elephanti in Iudeos seuire recusant
David Solomoni præcepta dat de cõ-	Dina natiuitas 26	878
struendo templo 198	Diogenes à Phariseis interfectus 601	Eliabus & Besebel tabernaculi opifices 71
David cingitur 150	Diophantus homo audacissimus 639	Elias ad Achabũ proficiscitur 232
Davidis à Ionatha digressio 157	disciplina Romanorum vincit auda-	Elias siccitatem prædicit 232 puerũ
Davidis concio de construendo tem-	ciam Iudeorum 784	in uitam reuocat. ibidem.
plo 201	discordia intestina Hierosolymorum	Elias pluiam impetrat 234 Iezab-
Davidis filius spurius moritur 182	751	belem fugit. ibidem.
Davidis fuga 186	diffensio inter filios Herodis augetur	Elias Achabi facinus reprehẽdit 235
Davidis heroes 196	643	Elias egrotanti Ochozia mortem
Davidis cum Iromio amicitia 157	disidium domesticum inter Herodẽ	prædicit 242
Davidis legati à Naasse contumelia	& filios 443	Elias ignem de cælo deuocat 243
affecti 179	disidium inter Agrippam & proce-	Elias Ioramum reprehendit 249
Davidis mors & laudes 203	res Hierosolymitanos 557	Eliæ & Enochi raptus 245
Davidis officia 179	disidium inter Senatũ & plebẽ 536	Eliam Deus alloquitur 234
Davidis origo 134. & 171	disidium i Iherosolymitanis & Iu-	Elionæus Cithæi F. Matthiæ in pon-
Davidis sepulchrum spoliatũ 450.	deorum 574	tificatum succedit 543
546	diuinitio 240	Eliu pontifex Israelitarũ præses 134
Dauidi nunciatur Abesalomi mors	doctrina cũ morib. coniungẽda 887	Eliu pontifi is filiorũ nequitia. ibid.
190	Doecus Abimelechum Saulo indicat	Eliu pontificis mors 135
Dauidi S. ulus mortem callidè molia-	158	Eliseus egrotans uaticinatur 256.
tur 153	Doleus interficitur 754	& 244
Dauidem Saulus persequitur 160	Dolobelle decretũ secundum Iudeos	Eliseus oleum multiplicat 254
Debora 123	dolor 896 (392)	Eliseus discipulum mittit ad Iehu
decimarum lex 101	dolorem metus antecedit 896 sequi-	gendum regem 249
Decius Mundus in exilium mittitur	tur tristitia. ibidem.	Elisei facta 245
499	dolus Iudeorum in Romanorum mi-	Ennerus 16
decretum Antonij secundum Iudeos	lites 774	ephodes 69
395	Domitiani gesta cõtra Germanos &	Ephorus 851
decretum Atheniensium in Hyrcani	Gallos 830	Ephraemes Iosephi F. 36
honorem 387	Domitius Aenobarbus 554	Ephremite à Iaphtha uicti 129
decreta Iulij Caesaris in Iudeorum fa-	dona ad faciendũ tabernaculum 64	Ephremitarum fors 114
uorem 390	Dora à Gabinio restaurata 382	Ephronem oppidum Iudas Macca-
decumarum lex 98	Doris Antipatri mater è regia eijci-	beus euerit 336
Deleasartus 858	tur 471 & 645	Epiphanes Antiochi Comagenorum
Demetriani Ionatham fugiunt 356	Doris Herodis uxor 613	regis filius 541
Demetrius Euerus Alexandrũ præ-	Doridis ad Antipatrum literæ 648	epistola Antiochi in Iudeorum gra-
lio superat 370	Draconis leges 851	tiam 322
Demetrius Ionatham ad amicitia suã	Drusilla Agrippæ filia 543 Felici	epistola Petronij ad Doritæ 540
muneribus pertrahit 346	Romano nubit 554	equestris ordinis uiri flagellis cassi
Demetrius Phalææus 313. & 877		676
Demetrius Phalææus regiarum bi-		Eroge 259
bliothecarum præfectus 313		Essus uates 598
Demetrius suis iniussus 362		de Essæis Herodes cur religiose senserit 434
Demetrii ad Ionatham literæ 347		Esai & Iacobi natiuitas 22
Demetrii impietas 600		HH 4 Esai
Demetrii interitus 347		

E Cribalus Basilach F. 861
 Edictum Cyri 287. & 288. Clau
 dij in Iudeorum gratiam 538
 Edumæ Ismaelis F. 19
 Eleias 277

Esai & Iacobi natiuitas 22
 HH 4 Esai

INDEX

Eſai progenies	29
Eſai pro populo oratio	266
Eſai ſcripta	267
Eſai locus	910
Eſaus Chananeas uxores ducit	23
Eſau uenatum à Iacobo miſſus	23
Eſaus Iacobo ius primogeniti uendit	29
Eſchol	16
Eſcon puteus Iſaci	22
Eſdras populo leges recitat	298
Eſſenorum feſta	494.662
Eſſenorum in tormentis conſtantia	664 de diuinitate animæ opinio.
ibidem.	
Eſſenorum aliud collegium	665
Eſther Artaxerxi nubit.	301
Eſther Iudeos pro ſe orare iubet	303
Eſther cauſam percontatur luſius	
Mardochei	303
Eſther regē inuitat ad cōuiuiū	304
Eſther Amanem accuſat apud regem	306
Eſthere regem adituræ preces	304
Eulmaraduchus Nabuchodonofori	
ſilius	860
eunuchos Alexander muneribus cor	
rumpit	636
de Eunuchis Herodis habetur quæ-	
ſtio	454
Eupator templum obſidet Hieroſoly	
mitanum	339
Euryclis calliditas	638
Euryclis calumniæ contra Herodis	
ſilios	458
Eurychus Agrippam apud Tiberiū	
accuſat	507
excidium Tarichearum	730
excidium Gamale	735
excidiij Hieroſolymitani initū	738
expeditio Herodis in Arabiam	457
exploratores in Chananeā miſi	80
exploratores Hierichuntē miſi	188
à Rachaba excepti.	ibid.
Ezechias latro interficitur	388.609
Ezechie ad populum oratio	262
Ezecias ſacrificat	262
Ezecias à morbo diuinitus ſanatur	267
Ezecias Iudeorum pontifex	863
Ezechielis locus	910

F

Fabatus Sylleum prodiit	644
facinus crudele patris in ſe, libe-	
ros uxoremq;	619
fames apud Hieroſolymitas	792.
et 800	
fames in Chananeā	14
fames in Aegypto	43
fames Iudeorum	811

fames Iudeam infeſtat	195. et 429.
551	
famis horrendæ deſcriptio	797
fame laborantibus Iudeis Herodes	
ſubuenit	430
ſanum ſanctum	779
Fauſtus Cornelius Sylle F.	604
Feliciſ Iudeæ præſidis geſta	555
Ferreus mons	756
feſta tabernaculorum	75
ſilie Loti à patre grauidate	17
ſilius Davidis ſpurius moritur	182
Filius uenit, cur clamarint Hieroſoly	
mite	783
ſilium mater coquit et comedit	812
Flori in Ceſarienſes et Hieroſoly-	
mitas ſeuitia	676
Flori in Iudeos ſeuitia	675
ſœdus Abimelechi cum Iſaco	23
ſœdus fraudulentum Gabaonitarum	
cum Hebræis	112
ſœno ueteri Iudæi uſcuntur	812
Fonticius Agrippa à Sarmatis occidi-	
tur	831
ſoſſarum lex	104
fratres Iosephi pro ſpeculatoribus re-	
gni comprehenſi	36. et 37
fratrum ſeptem ad Antiochum reſpō	
ſio 903 ſupplicia. ibid. et inde	
Fuluia	499
de Furibus uendendis lex ab Herode	
lata	438

G

Gabaonite Hebræorū opem im-	
plorant	112
Gabaonitarum cum Hebræis fraudu-	
lentum ſœdus	112
Gabath Saul uicus	771
Gabinus Alexandrum uincit	382
Gadæ natiuitas	26
Gadara reſtaurata	605
Gadare expugnatio	709
Gadarenſes Herodem apud Ceſarē	
accuſant	433
Gadarenſes ſe Veſpaſiano dedunt	
754	
Gaditæ à Moſe poſſeſſiones cis Ior-	
danem impetrant	95
Galadena terra	27
Galades	ibid.
Galbæ mors	658
Galilæa à Veſpaſiano inuaditur	
708	
Galilææ deſcriptio	704
Galilæi Iosephi inimicos repudiant	
577	
Galilæi Iosephum diſcedere non pa-	
tiuntur	576
Galileorum in Iosephum beneuolen-	
tia	568

Galileorum et Samaritanorum con-	
ſictus	671
Galileorum in Iosephum fauor	578
Galileos in Sepphoritas ſeuiētes Iosephus cohibet	586
Gamala in Romanorū fide perſtant	
565	
Gamale deſcriptio	731
Gamale obſidio	732
Gamale excidium	735
Gamalam Iosephus reddit firmiorē	
732	
Gamalenſes uictus deſicit	734
Garifiſima penē potitur Iosephus	587
gaudium	896
Gaza à Gabinio reſtaurata	382
Gazei Ionathæ ſe dedunt	354
Gedeon Madianitarum caſtra explo-	
rat	125
Gedeon populum liberat. ibidem.	
Gedeoni inuident Ephraemite	126
gemmæ duodecim in ueste pontificis	
uictorie prænuncie	73
Genesar lacus	729
gentiles omnes ſine reſpectu in urbē	
Hieroſolymam recipiuntur	739
genus Antipatri	376
genus Iosephi	562
Geraræ rex Saram rapit	18
Geraſæ deuſtatio	658
Geraſtratus	861
Germani cuiuſdam augurium de A-	
grippa	507
Germanorū ſeuitia occiſo Caio	528
Germanici mors	497
Geſſius Florus	558
Geſſius Florus Iudeos multis iniurijs	
afficit	561
Geſſij Flori iniquitas	674
gigantum poſteri deleti	15
Giſcala à Tito capitur	736
Giſcalæi malicia	698
Glaphyra Archelai Cappadocum re-	
gis F.	503
Glaphyræ ſomnium	661
Glaphyræ ſuperbia Alexandrū om-	
nibus inuiſum reddit	634
Glaphyram ducit Alexander	439
Gobolūis	29
Godolias	277
Godolias ab Iſmaele interfectus	278
Goliath à Dauide interfectus	152
Goliathus Hebræos prouocat ad cer-	
tamen	151
Gorionis interitus	751
Gotholia Davidis ſemen extinguere	
conatur	252
Gotholiæ mors	253
Græci annalium neglectores	851
Græci à Phœnicibus et Cadmo lūc-	
ras acceperunt	850
Græci	

INDEX

Græci quādo literas acceperint	850	Herennius Capito Iamniae procura-		Herodes fame laborantibus subue-	
Græci ueritatem in scribendo negli-	852	tor	504	nit	430
gunt		Hermæo Danaï nomen inditū	866	Herodes filios in uincula coniicit	460
Græcorum dij	891	Hermippus	861	Herodes filios Romam mittit	432
Græcorum & Iudeorum apud Ale-		Herodes à Malcho Arabie rege res-		Herodes filijs reconciliatur	447
xandriam seditio	512	pudiatur 400 Rhodum appel-		Herodes Galilææ præficitur	609
Græcorum peccatum in rebus diui-		lit ibid. Antonio casus suos narrat		Herodes Hyrcano à maleuolis accu-	
nis	892	ibidem.		satur	610
Græcorum primi Aegyptiorū Chal-		Herodes à Cleopatra honorificè su-		Herodes Hyrcanum interficit	421
deorumq; discipuli	851	scipitur	616	Herodes legem firi de uendendis fi-	
Græcorū scriptorum discordia	851	Herodes ab Areta bello superatur		ribus	438
discrepantiæ causæ. ibidem.		501		Herodes Mariamæ fortunam suam	
Græcis in historijs quantum creden-		Herodes accusatur	612. & 659.	narrat 423 foris fortunatus, do-	
dum	850	& 433		mi contra	424
Gratus regiorum militum dux	487	Herodes ad Agrippā nauigat	439	Herodes Mariammen & Iosephum	
		Herodes Agrippam spendidè exci-		interfici iubet	632
		pit	439	Herodes Mariamæ interficit	425
		Herodes Antigonom Aristobuli F. è		occisa uxore in morbum incidit	
		Iudea pellit	394	426 intimos amicos interficit.	
		Herodes Antigonom uincit	612	ibidem. in peregrinos mores de-	
		Herodes Antipatridem oppidum cō		generat 427 amphitheatrū ex-	
		dit	448	truit. ibidem	
		Herodes Antipatri cognoscit infi-		Herodes morbo corripitur	650
		dias	470	Herodes nouum templum Hierosoly	
		Herodes Antipatri F. Ezechiam latro-		mis edificat	436
		nem interficit	388	Herodes Pheroram obiurgat	453
		Herodes Antipatrum F. ad aliorum		Herodes quinquennales ludos cele-	
		depressionē euehit 443 filios a-		brat	447
		pud Cæsarem accusat	444	Herodes quomodo se gesserit in pu-	
		Herodes Antipatrum mittit ad Cæsa-		gna contra Antigonom & Par-	
		rem	469	thos	614
		Herodes Antipatrum accusat	473	Herodes rex Iudeorum constituitur	
		Herodes Antipatrum literis ad se re-		401. & 616	
		dire hortatur	647	Herodes seditionibus occurrit	434
		Herodes Antonii donis cecat	414	de Essæis cur religiose senferit. ibi-	
		Herodes Antonio Samosata obsiden-		Herodes seipsum muuit aduersus se-	
		ti suppetias latum uadit	405	ditiones	429
		Herodes Antonio uirtutem suā pro-		Herodes Simonis filiam ducit in ma-	
		bat	620	trimonium 431 castellum con-	
		Herodes Arabum copias uincit	625	dit. ibid. extraneos colit. ibid.	
		Herodes Aristobulo dat pontificatū		Herodes Siratonis pyrgum instau-	
		411		rat	628
		Herodes Aristobulum tollendum cu-		Herodes Syriæ procurator constitui-	
		rat	412	tur	627
		Herodes bellum Aretæ infert	417	Herodes templum Cæsari dedicat	628
		Herodes Cæsari templum extruit		Herodes tetrarcha. n. exilium missus	
		434		512	
		Herodes Cæsaris scriptis parēt	640	Herodes totius Cæcæ Syriæ dux consti-	
		filios suos accusat. ibidem.		tuitur	393
		Herodes cū familia in Idumæam su-		Herodes triclinij casum mirè euadit	
		git	399	406 Antigonianos uincit. ibid.	
		Herodes cur in suos crudelis	448	lauas periculum mirificè effugit.	
		Herodes Dauidis sepulchrum spo-		ibidem.	
		liat	450	Herodes turbis domesticis misere agi-	
		Herodes de cōmeatu prospicit	403	tatur	454
		apud Hierichuntem uincit Anti-		Herodes uincit Pappum	621
		gonianos	403	Herodes uxorem ducit	622
		Herodes & Philippus urbes in hono-		Herodis ad populum concio, de tem-	
		rem Cæsaris conduunt	495	plo extruendo	435
		Herodes etiam à Cæsare regnum ob-		Herodis ad populum oratio	447
		timet	422	Herodis	

INDEX

Herodis ad suos oratio	625	Hieremias ab Aethiope ex carcere extrahitur	275	Hierosolymitanum templum quando extructum	859
Herodis calamitates domestice	631	Hieremias in Aegyptum abducitur	279	Hierosolymitani portas Romanis claudunt	379
Herodis concio ad exercitum	418	Hieremias Sedeciam frustra monet	275	Hierosolymitani excidij initium	738
Herodis cum filijs disidium	631	Hieremie oracula & calamitates	272	Hierosolymitani concordēs sunt	783
Herodis de Arabibus uictoria	419	Hieremie & Iezecielis oraculorum ueritas	276	Hierosolymite prelio uicti à Iesu	112
Herodis de hostibus uictoria	619	Hierichuntis euerfio	109	Hierosolymite bello se preparant	701
Herodis domestice distordie	451	Hierichuntis descriptio	756.757	Hippicos turris	777
Herodis ex Italia nauigatio	402	Hieroboam decem tribuum rex factus	222	Hirene Ptolemæi concubina	878
Herodis felicitas	434	Hieroboam aureas uitulas facit	223	historie ueritatem à Grecis negligi	592
Herodis filij in Iudeâ reuertuntur	439	Hieroboami regis Israelitarum gesta	223	historie ueræ indicium	852
Herodis filij reconciliati	633	Hieroboami uxor Achiam uatem cõsulit	227	Historicorum negligentia taxatur	591
Herodis filij apud Berytum in concilio damnantur	463	Hieroboami contra Abiam expeditio	228	historicis quid obseruandum	375
Herodis funeratio	481	Hieroboamo Achia regnum prædicat	222	Homeri uersus	527
Herodis in Caesaris milites officia	627	Hieronymus historicus	865	Homeri carminis uetustas, & an ab Homero scriptum fuerit	851
Herodis in Arabiam expeditio	457	Hierosolyma capiuntur, excepta arce	117	Homeri carmen ex cantilenis compositum	851
Herodis in parentes pietas	629	Hierosolyma expugnantur	275	homicidij lex	99
Herodis in extraneos beneficentia	448 & 630	Hierosolyma trepidè instaurantur	299	homo ratione à Deo ornatus, conditus	898
Herodis minas arte dissoluit Archem laus	637	Hierosolyma Romano populo funi supendiaria	381	hominis priuati sacrificia	73
Herodis morbus	478	Hierosolyma ab Herodianis expugnantur	407	Hyc quid significet	856
Herodis mors	480. 652	Hierosolymæ uastatio	594	Hycos.	ibid.
Herodis sepultura.	ibid.	Hierosolyma capta	623	Hyrchanus Iosephi filius	325
Herodis successores	653	Hierosolyma quando condita	856	Hyrchanus Iosephi F. fratrum in se cõcit inuidiam	325
Herodis nouissima crudelitas	479	Hierosolyma urbs munitissima	865	Hyrchanus à patre in Aegyptum mittitur	326
Herodis progenies	467. 502	Hierosolymæ urbis historia breuis	825	Hyrchanus Ptolemæo dona dat	327
Herodis regnum iniquitate repletum	636	Hierosolymam Antiochus Epiphanes uastat	329	Hyrchanus Arionem dispensatorem conijcit in uincula	326
Herodis testamentum à Cesare confirmatur	490	Hierosolymam munit Agrippa	541	Hyrchanus Iosephi filius fratres sibi insidiatos prelio uincit	328
Herodi Cesarè placat Nicolaus	461	Hierosolymam obsidet Pompeius	603	Hyrchanus castrum ædificat.	ibid.
Herodi regnum augetur	627	Hierosolymorum mœnia reficiuntur	356	Hyrchanus quomodo principatu potuit	360
Herodi Trachonitis attribuitur	433	Hierosolymorum descriptio	775	Hyrchanus ex Davidis monumeto pecuniam petit	361
Herodi uenenum paratum	644	Hierosolymorum oppressio	677	Hyrchanus cum Romanis amicitiam renouat	362
Herodem Cleopatra ad stuprum sollicitat	416	Hierosolymorum intestina discordia	751	Hyrchanus ocio fruitur 363 Samariâ obsidet.	ibid.
Herodem Syllæus accusat apud Cesarem	458	Hierosolymitana arx à Iuda oppugnata	338	Hyrchanus in Phariseorû odium incurrit	364
Herodianas mulieres Pharisei decipiunt	468	Hierosolymitanum templum incensum	276	Hyrchanus Samariâ solo æquat	364
Herodias ad nauigandam Româ Herodem perpellit	511	Hierosolymitanum templum Pompeius expugnat	380	Hyrchanus Alexandri F. pontificatû accipit	375
Herodiadis amore captus Herodes	501	Hierosolymitanum templum spoliatus	607	Hyrchanus Alexandri F. amator ocij	373
Herodium Bassus capit	834			Hyrchanus pontifex	386. & 601. 604
Herodion arx	615			Hyrchanus Herodem ad dicendâ causam euocat	388
Herodotus	851				Hyrca-
Herodotus mendacij accusatus	855				
Herodoti locus de circuncisione	862				
Herodoti locus	266				
Herodoti testimoniû de Aegypti rege Susaco	226				
Hieremias uates	271				
Hieremias Sedeciam commonefacit	273				
Hieremias ob ueritatē uexatus	274				

INDEX

Hyrcanus ad Herodem reuertitur 411
 Hyrcanus interficitur 631
 Hyrcani Iosephi F. mors 329. & 365. & 421
 Hyrcani in Syriam expeditio 362
 Hyrcani fuga ad Aretam regē Arabum 376
 Hyrcano Iudaei conciliantur 387
 Hyrcano amputatur auricula 399
 Hyrcanum captiuum Parthi abducunt 398
 Hyrcanum obsidet Antiochus 596
 inter Hyrcanum & Aristobulum de rerum summa conflictus 602
 Hyoscyamus herba 69

I

I Abissani Saulem parentant 169
 Iacimus pontifex 560
 Iacobus Isai felicitatem anteuerit 23
 Iacobus Carras peruenit 24
 Iacobus in Mesopotamiam missus 24
 Iacobus cum Labane de Rachele ducenta pacifcitur 25
 Iacobus Esau donis sibi placat 27
 Iacobus iniquē à Labano tractatus 27
 Iacobus Iosephum luget 32
 Iacobus filios in Aegyptū mittit frumentatum 36
 Iacobus Iosephum superstitem esse cognoscit 42
 Iacobus Pharaonem salutat 43
 Iacobus Iudae Galilaei F. cruci affigitur 551
 Iacobus frater Iesu Christi 557
 Iacobi & Esai natiuitas 22
 Iacobi somnium de scala 24
 Iacobus Labani gregibus praeficitur 25
 Iacobi fuga in patriam 26
 Iacobi & Labanis foedus 27
 Iacobi uisio 27
 Iacobi cum angelo lucta 28
 Iacobi opes 30
 Iacobi in Aegyptum migratio 42
 Iacobi mors 43
 Iacobum Deus consolatur 24
 Iacobum Labanus persequitur 26
 Iadon in aram Hieroboami uaticinatur 224
 Iairus Israelitarum praeses 128
 Ianius 855
 Iaphae expugnatio 718
 Iaphae à suis excluduntur. ibid.
 Iaphithes ab Hebraeis dux adsciscitur 128

Iason pontifex impius 899
 Iaziel uates Iosaphato uictoriā spondet 241
 Ida Mundi liberta cruci affigitur 499
 Idumaea 29
 Idumaei Hebraeis transitum denegant 88
 Idumaei à Iudaeis deficiunt 249
 Idumaei circumcidi coguntur 362
 Idumaeorum ad bella alacritas 744
 Idumaeorum pro Hierosolymitanis aduentus 744
 Idumaeorum crudelitas 748
 Iebosthus Sauli F. ab Abenero rex creatus 170
 Iebosthus insidijs opprimitur 173
 Iechoniae regis exemplum 806
 Ieda 269
 Iehu rex ungitur 259
 Iesus & Chalebus populum cōsolantur 80
 Iesus successor Moysis 95
 Iesus Hierosolymitanus praelio uincit 112
 Iesus concionem conuocat 113
 Iesus tribubus praecipit, ut hostes exuerpent 115
 Iesus Transiordanenses dimittit 115
 Iesu nouissima uerba & mors 117
 Iesus Christus à Pilato cruci additus 498
 Iesus Gamalielis F. pontifex constituitur 558
 Iesus latro à Iosepho comprehenditur 569
 Iesus Damnei F. pontifex constituitur 558
 Iesus Saphie F. seditiosus 571
 Iesus Tobie F. latronum dux 726
 Iesus Thebuti F. Tito sacra donaria tradit 822
 Iesu uaticinium 106
 à Iesu exploratores Hierichuntē misit 108
 Iesu cum Deo expostulatio de accepta clade 111
 Iesu ad Idumaeos oratio 744
 Iesu Anani F. querela annorum septē 817
 Iethegleus 49
 Iethre fors 118
 Ieturus 19
 Ieus Baalis sacrificos necat 252
 Iezabela Achabi uxor impia 231
 Iezabela mors 251
 Iezabelis Caesaris Pilatus Hierosolymis statuit 497
 de immortalitate animae Eleazari ad suos oratio 843
 immunda quae statuerit Moyses 76

imperatorum pericula Deo curae 771
 imperatoribus Iudaei non ponunt statuas 879
 indigenarum impietate Romani ad bellū contra Iudaeos incitati 790
 insula pontificis 69
 insidiae Antipatri contra Herodem 468
 insidiae Antipatri Herodes cognoscit 470
 Interpretes septuaginta à Ptolemaeo dimittuntur 320
 inuenti lex 103
 Ioabius Abenerum dolo interficit 172
 Ioabius Idumaeos domat 178
 Ioabius Ammonitus praelio uincit 180
 Ioabius Dauidi arte persuadet, ut Absalomum reuocet 185
 Ioabius Dauidē obiurgat, quod Absalomum lugeat 191
 Ioabi mors 205
 Ioachimius Iudae rex captiuus Babylonem abductus 273
 Ioachimius Iudae rex 271
 Ioabius pontifex Iosaphum regem curat 252
 Ioannes Careae filius captiuus ab Ismaele recipit 278
 Ioannes Baptista occiditur 502
 Ioannes Leui F. Galileos à Iosepho auocare conatur 570
 Ioannes Leui F. Iosepho imperium per Simonem abrogare conatur 574
 Ioannes Leui F. homo fallax 736
 Ioannes Leui F. Hierosolymitanos ad bellum incitat 738
 Ioannes Leui F. Arcanorum proditor 743
 Ioannes Leui F. cōcordiae causa ad Zelotas mittitur. ibid.
 Ioannes arte deiecit aggeres 795
 Ioannes & Simon capiuntur 825
 Ioannis dolus 567
 Ioannes Giscaleus falsos rumores de Iosepho spargit 698
 Ioannis in Iosephum ingratitude 568
 Ioannis Leui F. fuga 737
 Ioannis Idumaeorum ducis interitus 597. & 784
 Iosae egrotantem uisit Eliseum 255
 Iosae Hierosolyma populatur 257
 Iosaphus templum curat instaurandū 254 mortuo praepatore Iosae degenerat. ibid.
 Iosaphus Iudae rex 271
 Iosaphus pontifex 493. 495
 Iobabius

INDEX

- Iobelus annus 78
Iodes Eglonem interficit 123
Iona oraculum 257 historia 258
Ionathas Dauidem conuenit 160
Ionathas Dauidi patris animum indicat 153 patrem Dauidi reconciliat 154
Ionathas Iudæ fratri succedit 343
Ionathas Bacchidem uincit 344 Medabenses ulciscitur. *ibid.*
Ionathas insidias declinat 345
Ionathas ab Alexandro post mortē Demetrii in summo honore habitus 349
Apollonium prelio uincit. *ibid.*
Ionathas Azonem incendit 350
Ionathas Ioppen occupat *ibid.*
Ionathas Demetrium donis sibi placat 352
Ionathas Demetrio mittit auxilium 353
Ionathas Demetrianos uincit 354 cum Romanis & Lacedæmonijs amicitiam renouat 355
Ionathas à Tryphone dolo captus 357
Ionathas Anani F. pontificatum repudiat 541
Ionathas pontifex 560
Ionathas à Tryphone occisus 555. 595. 672
Ionathas textor uiuus exurit 849
Ionathæ Saulus irascitur 156
Ionathæ cum Iudæis fœdus 345
Ionathæ Gazæi se dedunt 354
Ionathæ mors 358
Ionathæ ad Iosephum insidiosè literæ 576
Ionathæ maliciosum mendaciū 580
Ionici Iudæi Græcos apud Agrippā accusant 440
Ioppe 432
Ioppe diruitur 725
Ioramus. 277
Ioramus Achab F. Moabitæ superat 241
Ioramus Moabitarū regi bellum inferat 243
Ioramus Iudæorum rex 245
Ioramus Iudææ rex sceleratus 248
Ioramus occisus à Iehu 250. & 249
Ioramum Eliseus de insidijs premonet 245 hostes cecari facit. *ibid.*
Iordanis in Asphaltitem se exonerat 729 per lacū Genesar fluit. *ibid.*
Iordanem traiciunt Hebræi 109
Iosadocus pontifex 277
Iosadocus captiuus Babylonē ductus *ibid.*
Iosaphatus Dei implorat opem 241
Iosaphati pietas 238 potentia. *ibid.* cum Achabo fœdus. *ibidem.*
Iosaphati classis naufragium 242
Iosedecus pontifex 559
Iosephus à fratribus uenditur 31
Iosephus ab hera sollicitatur 32
Iosephus in uincula conijcitur 33
Iosephus captiuorum somnia interpretatur 34
Iosephus Pharaothæ somnia interpretatur 35
Iosephū Aegypto præficit Pharaonibus 36
Iosephus fratres speculatores esse dicit 36
Iosephus Simeone retento, ceteros fratres in Chananeam remittit 37
Iosephus fratres per speciem furti de uia reuocandos curat 38
Iosephus fratribus se indicat 41
Iosephus Aegyptiorū facultates Pharaoni emit 43
Iosephus Tobie F. Syriæ uectigalia colligit 325
Iosephus Zachariæ F. malè pugnat 336
Iosephus Herodis frater in prelio occiditur 405
Iosephus mulieribus arcanum detegit 414 eiusdem mors 415
Iosephus Camyde F. priuatur pontificatu 551
Iosephus Simonis F. pontifex constituitur 557
Iosephus Matthiæ F. Romam proficiscitur 563 Iudæos à bello reuocare conatur. *ibidem.*
Iosephus Matthiæ F. Phariseorum placitis addictus. *ibid.*
Iosephus Matthiæ F. naufragium patitur. *ibid.*
Iosephus Galilæos in Sepphoriam se uientes cohibet 586. uiuus captus 589
Iosephus Matthiæ F. direptas Agrippæ facultates reseruat 567 Galileam in pace continet *ibid.* Ioannis insidijs penè oppressus 568 seditionem Galilæorum cohibet. *ibidem.* Iesum latronem sibi insidiantem comprehendit 569 Trachonitas per uim circuncidi prohibet *ibid.* in maximum periculū cadit 570 Trachonitas primates clam dimittit 572 Tiberiadē astu recipit 573 oppidamunit 574 oraculo confirmatur 576 inebriato milite insidias cognoscit 577 Ionathæ literas intercipit 578 Ionathæ insidias refellit 579 homines mittit Hiero-
- solyma. *ibid.* in periculo uersatur 580
Iosephus Matthiæ F. periculo eripitur 582 Simonem rapit 583 Tiberienses uincit. *ibid.* Tiberiensibus prædam reddit 584 perficit ut Ioānes deferatur à suis 586 Garisima penè potitur 587
Iosephus Matthiæ F. cum Tito Hierosolymam missus 589 à Vespasiano in honore habitus. *ibid.*
Iosephus bellum Iudaicum cur Græci descripserit 591
Iosephus Gorgionis F. belli dux declaratur 696
Iosephus Matthiæ F. rector Galilææ designatur. *ibid.*
Iosephus milites suos ad bellum instruit 697
Iosephus ex periculis euadit 699
Iosephus Sepphorim recuperat 701
Iosephus à suis deseritur 709
Iosephus Hierosolymam literas mittit 710 Iotapatā se confert. *ibid.*
Iosephus de fuga deliberat 713
Iosephus suos disponit 716
Iosephus in puteum se abdit 720 se dedit 721
Iosephus ad Vespasianum adducitur 723
Iosephus Gamalam reddit firmiorē 732
Iosephus Matthiæ F. captiuitate liberatur 765
Iosephus Matthiæ F. lapidis iactus uulneratur 799 conualescit. *ibid.*
Iosephus Matthiæ F. à Iudæis eluditur 821
Iosephus Matthiæ F. falsò à Catullo accusatur 849
Iosephus Matthiæ F. Galilæorū dux 853 captus à Tito & Vespasiano. *ibid.*
Iosephi natiuitas 26
Iosephi somnia 30
Iosephi fratres à Pharaothæ liberaliter tractati 41
Iosephi & patris congressus 43
Iosephi mors 44 & 620.
Iosephus Tobie F. 324
Iosephi Tobie F. & Ptolemæi congressus 324
Iosephi Matthiæ F. studia 563
Iosephi Matthiæ F. aduersus Ebutiū militiā 570 astus militaris 572. 579 somnium 576 ad Ionathæ responsio 577 inimicos Galilæi repudiant. *ibidem.* astus Ananiæ maliciæ oppositus 581 casus de equo 588 facta postquam in Romanorum potestatem uenit 589
Iosephi

I N D E X.

Iosephi contra falsos de se rumores sparsos defensio	698	cum Isaco fœdus Abimelechi	23	Iudei 800 crucifixi	371
Iosephi strategema	711.712 & 717	Isiacorum flagitium Romæ perpe- tratum	498	Iudei ad Tigranem legatos mittunt	374
Iosephi consilium aduersus arietem	714	Isidis statua in Tiberim mergitur	499	Iudei legum diuinarum obseruantis- simi	380
Iosephi naticium de Vespasiano et Tito	723	Ismael circuncisus	18	Iudei primores Antipatrū apud Hyr- canum accusant	388
Iosephi Matthie F. ad Iudeos oratio	788	Ismael ablegatur	ibid.	Iudei Athenionis proditiōe ab Ara- bibus uincuntur	417
in Iosephi patrem captum Simonis crudelitas	798	Ismael Godoliam interficit	277	Iudei regem deprecantur apud Cæ- sarem	489
Iosephi Matthie F. mater in carcere conclusa	799	Ismael Fabi F. pontifex	495	Iudei Roma pelluntur	499
Iosephi ad Ioannem oratio	806	Ismael Phabei F. pontifex constitui- tur	556	Iudei Pilatum accusant	ibid.
Iosephi oratio pro deditione Iudeo- rum	ibid.	Ismaelis natiuitas	16	Iudei apud Petronium statuas depre- cantur	513
Iosephi Iacobi F. temperantia	897	Israel uocatur Iacob	28	Iudei Seleuciam migrant	520
Iosepho somnia sua narrat Pharaon- thes	35	Israelitæ ab Aegyptijs afflicti	44	Iudei in templo opprimuntur	551
Iosepho Matthie F. provincia Gali- lee mandatur	566	Israelitæ à Beniamitis uicti	120	Iudei 18 securi percutiuntur	671
Iosepho mortem sui minantur	721	Israelitæ Deo supplicant	ibid.	Iudei fustibus ceduntur à Romanis	678
Iosephum bera apud herum crimina- tur	33	Israelitæ in Assriorum seruitutem traditi	122	Iudei seditiosi à Romanis occiduntur	691
in Iosephum Matthie F. struuntur ca- lumniae	582	Israelitæ ab Amalecitis uicti	124	Iudei à Damascenis uicti	696
Iosias religionem instaurat	270	Israelitæ Dauidem in regnum reuo- cant	191	Iudei Iosephum ut mortuum deslent	725
Iotapate situs & munitio	711	Israelitarum ex Aegypto migratio	53	Iudei Romanos aggrediuntur	772
Iotapate excidium	719	Israelitarum luxus à uate reprehen- sus	118	Iudei Iosephi admonitionem respu- unt	789
Iotapateni Romanos fugant	708	Israelitarum administrationis mu- tationes	295	Iudei crucifixi	794
Iotapateni strenuè se defendunt	710	Israelitas persequuntur Aegyptij	54	Iudaici pueri astucia	819
Iotapatenorum murus deijcitur	716	Issacharis et Zabulonis natiuitas	26	Iudei sceno ueteri nescuntur	812
Iotapatenorum impugnatio iterata ibid.		Issenus	196	Iudei fugientes à Romanis suscipiuntur	822
Iotapatenos aque penuria affligit	712	Iusus	277	Iudei uenduntur	822
Iotape Sampfigerami Emeform re- gis filia	503	Itaburius mons à Placido occupatur	734	Iudei tributa in Capitolium ferre co- guntur	837
Iothamus Iudæe rex	260	Itaburi montis descriptio	ibid.	Iudei seipso interficiunt	846
	277	Itaburius mons	123	Iudei cum ceteris gentibus commer- cium non habent	854
Iothan Sicimitis per fabulam poenas ominatur	126	Ithaca Ptolemæi concubina	878	Iudei pastores	856
Ionis Olympij sanum	858	Ithobalus Astartæ sacerdos	858	Iudei Alexandrini	876
ira doloris & uoluptatis communis affectus	896	Iucundus Herodis satellites	459	Iudei Imperatoribus statuas cur non ponant	879
Iromus Tyriorum rex	857	Iudea fame infestata	195	Iudei legū defensores acerrimi	863
Iromus enigmata Solomonis soluere non potest	858	Iudea sub Antiocho Magno uexata	321	Iudei leges suas ad unguem callent	887
Iromus Merbali frater	861	Iudea diuendita	837	Iudei legum suarum seruantissimi	894 & 887
Iromi cum Dauide amicitia	175	Iudea gens cur paucis nota	855	Iudeorum duplex clades	703
Iromi literæ ad Solomonem	208	Iudea gens populosissima	864	Iudeorum inimici interfecti	307
Iromi Tyriorum regis cum Solomone amicitia	857	Iudeæ tremotus	417	Iudeorum & Samaritarum lis de templo Garizitano	348
Isacharianorum fors	114	Iudeæ fames	429	de Iudeorum pietate & fide Antio- chi testimonium	322
Isacus Gerara se recipit	22	Iudeæ descriptio	704	Iudeorum & Samaritarum lis	348
Isacus ducit Rebecam	22	Iudeæ uastitas	801	Iudeorum potentia	870
Isacus Esau uenatum mittit	23	Iudeæ magnitudo	864	Iudeorum sectæ	355
Isaci natiuitas	18	Iudei in Chanaanæo bello duces	117	Iudeorum ad Cæsarem legatio	449
Isaci putei	22	Iudei captiui Babylonem abducuntur	279	Iudeorum seditio	478
Isaci mors	29	Iudei ab ædificando templo prohibentur à Cambyse	288.289	Iudeorum	11
		Iudei Alexandro obuiam eunt	311		
		Iudei à Samaritis infestantur	323		
			295		
		Iudei Antiochi opem inuocant	329		
		Iudei sabbatho pugnare recusantes occiduntur	331		

I N D E X.

Iudeorum contra Sabinum seditio 485
 Iudeorum contra Pontium Pilatum seditio 497
 Iudeorum duo millia crucifiguntur 658
 Iudeorum & Syrorum seditio 673
 Iudeorum maxima strages 688 & 690 & 692 & 747
 Iudeorum dolus 717
 Iudeorum extrema infania 725
 Iudeorum dolus in Romanos milites 774
 Iudeorum audacia 802
 Iudeorum extrema impietas 807
 Iudeorum fames 811
 Iudeorum aliqui ad Titum confugiunt 822
 Iudeorum calamitas apud Antiochen-
 ses 828
 Iudeorum genus uetustissimum 850
 Iudeorum cum Lacedæmonijs com-
 paratio 891
 Iudeos infestant Samaritæ 323
 Iudeos Antipater Hyrcano concili-
 at 387
 inter Iudeos & Samaritas seditio or-
 ritur 552
 inter Iudeos & Syros seditio Cæsa-
 riensis 556
 inter Iudeos & Sabinianos pugna 656
 de Iudeis manumittendis Ptolemæi
 mandatum 314
 Iudeis nullum ærarium, præter sa-
 crum 384
 Iudaicæ captiuitatis exordium 688
 & 675
 Iudaicas leges exteri æmulantur 894
 Iudas Maccabæus Matthiæ patri suc-
 cedit 332
 Iudas suos animat, & Seronem occi-
 dit 333
 Gorgianos prælio uincit 334
 Lysiam uincit. ibidem.
 templum ædificat. ibidem.
 finitimos hostes debellat 335
 Iudas Maccabæus Timotheanos
 uincit 336
 Ephronem oppidum euertit. ibi-
 dem.
 Iudas Maccabæus Arcem Hierosoly-
 mitanam oppugnat 338
 Iudas Eupatori obuiam uadit. ibi-
 dem.
 Iudas Nicanoris insidias effugit 341
 Iudas Nicanorem occidit 341
 Iudas Maccabæus cum Romanis fœ-
 dus facit 342

Iudas & Saripheus in Herodem con-
 iurant 477
 Iudas Ezechie, latro, regnum affectat 486
 Iudas Galilæus res nouas molitur 493
 Iudas Gaulanites. ibid.
 Iudas & Matthias sophistæ 650
 Iudæ ad Iosephum super Beniaminis
 furto, oratio 39
 Iudæ Maccabæi interitus 343
 Iudæ Galilæi secta 495
 mors 595
 Iuliani centurionis lapsus 805
 Iulius Archelaus Græcæ literaturæ
 peritus 853
 Iulij Cæsaris decreta in Iudeorum fa-
 uorem 390
 Iulus 277
 iusiurandum Iudeorum 883
 Iustus à Iosepho aufugit 587
 Izates circunciditur 547
 Izatæ natiuitas 546
 Izatæ de Abia Arabum rege uicto-
 ria 549
 Izatæ Vologesus bellum infert 559

L

L Aban 24
 Labanus Iacobum persequitur 26
 Laborosoarchodus 860
 Lacedæmoniorum cum Onia Iudæo-
 rum pontifice societas 328
 Latopolis 53
 latrocinantium tumultus 670
 Lacedæmoniorum cum Iudæis compa-
 ratio 891
 latronum crudelissima facinora 797
 legationes Hyrcani & Aristobuli à
 Scauro petentes auxilium 377
 & 378
 legatos mittit Iaphie ad regem Am-
 monitarum. 128
 leonibus obiectus Daniel 909
 leprosum qui Moysen esse dicit, re-
 felluntur 76
 Leui Iacobi F. 897
 Leuite tabernaculo præfecti 76
 Leuite historia, cuius uxor à Gabae-
 nis stupro necata est 118
 Leuite contra legem linea stola uti-
 tur 558
 Leuitarum sedes 78
 Leuitis decumas & oppida Moyses
 assignat 87
 Leuis natiuitas 26
 Leuis & Simeon in Sicimitis scui-
 unt 28

lex puerperarum 77
 rerum uenerearum. ibid.
 Zelotypiæ. ibidem.
 lex urbis sacræ 98
 decumarum. ibidem.
 lex homicidij 99
 regis. ibidem.
 terminorum. ibidem.
 lex agriculture 100
 decimarum 101
 lex matrimonij 101
 stupri. ibidem.
 repudij. ibidem.
 lex de ducenda uxore defuncti fra-
 tris 102
 lex de pœna non obedientium par-
 tibus ibid.
 lex plagij & furti 103
 seruitutis. ibidem.
 inuenti. ibidem.
 de ope alteri ferenda. ibidem.
 talionis. ibidem.
 lex mutui 103
 lex ueneficij 104
 bouis petulci. ibidem.
 caduceatorum 105
 spadonum 104
 depositi. ibidem.
 fossarum. ibidem.
 mercedis. ibidem.
 lex uictoriæ 105
 lex proficiscendi 78
 lex de uendendis furibus 438
 legis tabulæ 64
 legis recitatio solennis 98
 legis libri in templo reperi 269
 legis nomen olim Græcis ignotum 885
 legislationem tempestas antegressa 63
 legislatoris & multitudinis officium 885
 legis disciplina 896
 legi suæ Iudæi parent 887
 in Leges belli Moysis præfatio 105
 leges suas Iudæi ad unguem callent 887
 leges uariæ 889
 leges Platonis 890
 Lycurgi. ibidem.
 leges Iudaicas exteri æmulantur 894
 legum defensores acerrimi Iudæi 863 & 894
 legum collatio 886
 Lia Iacobo tradita 25
 Libanus mons 85
 libationes principum 73
 liberalitas Herodis in externos 630
 liberorum septuaginta Achabi more 251

de Lia

I N D E X.

de Libertate Saturnini oratio	531	malicia Antipatri Herodis F.	466	Massade munitio	ibidem
Libya ab Ophre occupata	20	Malichus Antipatrum ueneno tollit		Massamus Ismaelis F.	19
ligna pinea noui generis	219	393		matrimonij lex	101
litera Darij in Iudeorū gratiā	296	Malchus Arabia rex Herodem re-		Matgenus	858
Xerxis ad Esdram.	ibid.	pudiat	400	Matthias Assamonei F. etiam sabba-	
litera Ptolemæi ad Eleazarum pon-		Malichus exactionum collector pro		tho hosti repugnandum, docet	
tificem	315	Cassio constituitur	611	331	
litera Eleazari ad Ptolemæū	316	Malichi interitus	394 & 612	eiusdem testamentum	332
litera Demetrii ad Ptolemæum	315	Malthace Archelai matris mors		Matthie Assamonei filij mors. ibi-	
Ptolemæi ad Eleazarum pontifi-		656		dem.	
cem.	ibid.	Mambres	16	Matthias Theophili F. pontifex con-	
litera Demetrii ad Ionatham	347	Man quid significet	59	stituitur	559
Onie ad Ptolemæum	348	Manacmus	259	Matthias & Iudas sophiste	650
litera Alexandri Antiochi Epipha-		Manahemus Esseus Herodi regnum		Matthie testamentum	332
nis F. ad Ionatham	346	prædicat	435	Matthie Ionathæ fratri sacerdotium	
litera Demetrii in Iudeorum fauo-		Manahemi interitus	687	defertur	541
rem	352	Manasses Iosephi filius	36	Matthias Iosephi pater iustitia cele-	
litera Cesaris ad Herodem	462	Manasses captus	268	bris	562
litera Claudij Cesaris de uestitu sa-		à Deo ueniam impetrat	ibidem	Mathatie Asamonei F. mors	594
cerdotali	545	Manasses uxorem repudiare uult		Maxilla, locus	131
litera Ionathæ ad Iosephum insidio-		309		Memassus	19
se	576	Manassensium fors	114	Medaba	377
litera Agrippæ regis ad Iosephum		Mandra	278	Medabenses uincuntur	344
586		Manethon scriptor Aegyptius	855	Medos Asia imperium notos fecit	
litera Doridis ad Antipatrum	648	Manethon mendacij conuincitur		854	
litteras Ionathæ Iosephus intercipit		868		Mela	461
578		Manethonis uerba de Iudeis	855	Melamborea	724
Linias	377	de ratione temporum	856	Melcha filia Loti	13
locustis infestatur Aegyptus	53	Manethonis de Iudeis mendacia		Melcha Dauidem uirum suum noctu	
Longini præclarum facinus	786	866		dimittit	154
Longus seipsum interficit	811	manna de coelo delabitur	58	Melchisedecus Solymæ rex	15
Lotus Abrami filius adoptiuus	13	Manochis uxori apparet angelus		Melchisedech primus Hierosolymæ	
Lotus captiuus abductus	15	129		conditor	825
Lotus angelos hospitio excipit	17	manus in pariete scribens	283	Meloham Dauid in matrimonium	
Loti uxor in statuam salis uersa. ibi-		Marci Agrippæ fauor in Iudeos	321	ducit	153
dem.		Mardocheus coniurationem in re-		Memnonis sepulchrum	667
Loti filie à patre gravidatæ	ibid.	gem detegit	302	Memmius Regulus	522
lucta Iacobi cum angelo	28	Amanem adorare recusat	ibid.	Memphibosthus Dauidi obuiam ue-	
Iudi Circenses	513	Mardochei luctus	303	nit	192
Lugdunum relegatur Herodes	512	Mardocheo crux erecta	304	Memphite Mithridati se dedunt	
lustratio à coitu	889	Mardocheo regis sigillum traditur		608	
Lusa	377	306		Menander Ephesus scriptor	858
Lycurgi leges	890	Maria Herodi indicium Iosephi in-		Menandri locus	ibidem
Lysanias Ptolemæi F.	415	dicat	415	Menandri testimonium de Ironeo &	
Lysimachi de Iudeis mendacia	872	Maria Eleazari F. filium coquit	812	Solomone	216
M		Mariammes turris	777	Menandri testimonium de Eliana	
MAcheras in Iudeos seuit	405	Mariamme ducitur ad supplicium.		siccitate	232
Macheruntis descriptio	834	425		Menandri locus de Salmanasare	
Macrones	862	Mariamæ mors	88	264	
Madianitæ & Balacus ad Balamum		Mariammen ducit Herodes	631	Menedemus philosophus	319
mittunt legatos	90	mari obruuntur Aegyptij	55	Menelai supplicium	339
Madianitæ ab Hebræis fusi	94	Magissa	377	mendacium Apionis de Græco ho-	
magistratuum ordo	99	Marissa à Gabinio restaurata	382	mine à Iudeis immolando	880
magi Pharaonis	51	Mar locus	56	eiusdem de Zabido	882
magorum Aegyptiorum uirge à Mo-		Marphedes	15	Menophis	866
sis deuorantur	51	Marfus Syrie preses	541	mensa tabernaculi	67
Magnus campus	756	Marfys	504	mens pia affectuum dux	901
maledicta in Iudeos Iosephus refel-		Masmesus Ismaelis F.	19	Mesopotamij à Dauide uicti	180
lit	865	Massada ab Herode cur extructa		Mephramuthosis	856
maledicta Aegyptiorum de Iudeis		841		methir quid	68
866		Massade excidium	840	Mephres	856

INDEX.

Nicolai

INDEX.

Nicolai Damasceni & Berosi de A- bramo testimonia 14	oratio Aristi ad Ptolemæum 313	pastores Iudæi 856
Nicolai apud Agrippā oratio 440	oratio Herodis ad populum 447	pastorum captiuorum gens. ibid.
Nicolai contra Antipatrum accusa- tio 649	oratio Petronij ad Iudæos 514	pastorum ad Hierosolymam profe- ctio 866
Nico murum diruunt Romani 785	oratio Iesu ad Iudæos 744	patriæ desiderium omnibus diuinitus innatum 27
Nisan Hebræorum mensis 53	oratio Iosephi ad Ioannem. 806	patris in se, liberos uxoremq; crude- le facinus 619
Noe arce reliquia 546	oratio Titi interpretis ad Iudæos 819	Paulina à Decio Mundo suprata 498
Numidius Quadratus Syriæ præfes 552	oratio Eleazari ad suos de anima im- mortalitate 843	peccatum Græcorum in rebus diuinis 892
Nymphidius 758	oratio Iosephi ad Iudæos pro dedi- tione facienda 788 & 806	pecunias fani Hierosolymitani Simo Apollonio indicat 898
O Badamus 176	Orodes occiditur 496	Pedanius in equo Iudæum rapit 809
Obedias 232	Orphonas Iebuseus 175	pedunculis infestatur Aegyptus 52
obedientiæ premium 890	Orone 377	Pelusiū à Mithridate obsidetur 608
Obelæ uates Israelitas à Iudæis capti uos duci prohibet 261	Oronna Iebuseus 198	Peraie Nigri mors 751
Obodas Arabum rex 453	Orus 856	peregrini in ciuitatē cur non admit- tendi 893
occidere seipsum, scdissimū esse 622	Oryba 377	Persarum religio ibid.
Ochozias Israelitarum rex 242	Osarsiph sacerdos Heliopolitanus 867 & 869	Persas Asiæ imperiū notos fecit 854
Ochozias occisus 250	Oseas Iudæorum rex 262	pestem, trium malorum optione da- ta, David eligit 197
Ochoziæ cognati à Iehu interfecti 251	Osiris Deus Heliopolitanus 868	Petephres 32
Odeas 277	Osiris Moyses nuncupatus ibid.	Petephres coquorum præfectus 35
odium fratrum in Iosephum 30	Othonis interitus 761	Petronius Caio scribit pro Iudæis 514 seipsum occidere debet 516
officium sacerdotum 888	Oza tacta arca diuinitus perit 176	Petronius Vitellij successor 512
Og Amorceorum rex ab Hebræis ui- ctus 89	Oziæ sacerdotis officium usurpans, sit leprosus 259	Petronij ad Iudæos oratio 514
Ogis nex 90 lectus. ibid.	Ozie Iudææ regis gesta 258	Petronij pietas accepta Deo ibid.
Ogis quercus 16	P Acorus Syriam occidit 397	Petronij ad Doritas epistola 540
Olde prophetisse oraculum 269	Palestina 54	Phacias 260
Olympij Iouis sanum 858	Palestini Davidis opererepudiant 167 Sicellam incendit. ibid.	Phalegus Heberi F. 13
Onias Tobie filios Hierosolymis ex- pellit 594	Palestini ab arca infestati 136	Phanes Samuelis F. pontifex consti- tuitur 740
Onias in Aegyptum se recipit 339	Palestini Hebræis eadē inferunt 135	Phanuel quid 28
Onias templum in Aegypto edificat 348	Palestini à Dauides. 175	Pharao Hebræos dimittere recusat 51 (217)
Onias à Iudæis lapidatus 377	Palestini bellum in Hebræos parant 164	Pharaones cur disti Aegyptij reges Pharaohes Aegyptiorum rex 50
Onias à Ptolemæo humanissime susci- pitur 848	Palestini ab Hebræis ces. 138	& 14
Onie pontificis auaricia 323	Palestini ab Hebræis uidi 145	Pharaohes Iosephū Aegypto præsi- cit 36
Onie literæ ad Ptolemæum 348	Palestinorum exditio contra He- bræos 151	Pharaohis somnium 35
Onie templum clausum 848	Palestinorum filium de remitten- da arca 137	Pharaohes Iosepho narrat somnia sua. ibid.
Onie pontificis cum Simone disidiū 898	Palmeta præfissima apud Hiero- chuntem 379	Pharaohis erga fratres Iosephi libe- ralitas 4
ab Onia cur templum extructū 848	Pamphylum agnus cessit Alexan- dro 56	Pharan uallis 759
Opbla incenditur 782	panes apposi 67 & 76	Phari descriptio 764
Ophnes Elis pontificis filius 134	Pappus Ant. dux occiditur 622	pharisei Alexandram seuire faciunt 373
Ophres 20	Pappum uinterodes 621	Pharisei iungunt se Alexandræ do- minationi 601
opobalsamum 379 & 757	apud Papyri Aristobulus Hyr- canum Getam uincit 378	Pharisei Herodianos mulieres deci- piunt 468
oppida refugij 96	Parthenius ius 862	Pharisei occiduntur 469
Or 867	Parthi Antum in regnum redu- cunt 397	Phariseorum placitis Iosephus ad- dictus 563
oraculum Iacobo redditum 24	Parthi regreant 496	Phariseorum secta 468. 469. 665
oraculum Naumi de Nino 260	Parthorum tra Iudæos bellū 613	Pharmu-
oraculum de templo, si quadratum fieret 818	Pascha 482	
oracula Balami à Moyse in literas relata 94	Pascha sciūm 75	
oracula Danielis 285	Pascha inio 53	
oratio Moysis morituri ad populum 96		

INDEX

Pharmuthi mensis	53	Platonis leges	890	ti	817
Phasaelus & Hyrcanus à Paribis cō-		pœna in castrorū custodes apud Ro-		Pfontem Phanechus quid	36
prehenduntur	614	manos	795	Ptolimæus Septuaginta interpretes	
Phasaelus Felicem superat	612	pœnarum lex	104	dimittit	320
Phasaelus militibus præficitur	609	Polemon Ponti regulus	542	Ptolemæus uulneratus	351
Phasaelus Antipatri F. Hierosolymis		Polybius reprehensus	337	Ptolemæus Antiochenis persuadet,	
præficitur	387	Polycrates perstringitur	866	ut Demetriū regē admittat. ibid.	
Phasaeli mors	400.615	Pompeius arte castella occupat	379	Ptolemæus generum suum Simonem	
Phasaelo Salampsio nupta	502	Pompeius templum Hierosolymita-		occidit	360
Phaselos turris	777	num expugnat	380	Ptolemæus Lathuri humanæ carnes	
Pheles fratrem Aserymū interficit	858	Pompeius Hierosolymā obsidet	603	coquit	368
Pherecydes Syrius	851	Pompeius Aristobulum in custodiam		Ptolemæus Alexandram in matrimo-	
Pheroras uxorem repudiare negat		collocat. ibid.		nium ducit	385 & 607
469	636	Pompeius cum suis comitibus in tem-		Ptolemæus Menneus dynasta Chalc-	
Pheroras Salomen sororem accusat		plam ingreditur	604	dis.	385
Pheroræ uxor ueneficij accusatur		Pompeij res gestæ in Syria	381	Ptolemæus Philadelphus legē trans-	
470		Pompeij fuga in Epirum	385	ferri curat	877
Pheroræ mors	470 & 644	Pontificis uestitus	68 & 781	Ptolemæus Euergetes Syria potitur	
Phideas	277	Pontificis insula	69	ibidem.	
Phidias Atheniensis statuarius	522	pontificum enumeratio	277	Ptolemæus Physcon.	ibid.
Philadelphensium & Iudeorum dis-		pontificum successio	495	Ptolemæi mandatum de manumitten-	
sidium	544	Pontius Pilatus Grati successor	495	dis Iudeis	314
Philippus Amyntæ filius à Pausania		& 496		Ptolemæi literæ ad Eleazarum pon-	
cesus	527	porticum templi Iudæi incendit	810	tificem	315
Philippus & Archelaus falso accu-		Popedius Epicureus apud Caiū defer-		Ptolemæi liberalitas	316
santur	646	tur	523	Ptolemæi cum septuaginta senatori-	
Philippus Iacimi F. à Gamala disce-		populus seditionē mouet contra Ar-		bus congressus	318
dit	574	chelaum	481	Ptolemæi responsio ad Oniam	348
Philippi Herodis fratris mors	501	Porcius Festus Felicis successor	556	donarie	316
Philippio Alexandram in matrimo-		Præcepta decem Moyses ad populū		Ptolemæi humanitas	863
nium ducit	385	portat	63	Ptolemæi Lathuri de Alexandro ui-	
Phineas sacre pecuniæ custos com-		prelium natale	730	toria	368 & inde.
prehenditur	822	prelium Zeotarū cum Simone	759	Ptolemæi crudelitas	596
Phinees Zambriam interficit	94	principis sacrificia	74	Ptolemaidis descriptio	667
Phinees rigidus iusticiæ propugna-		principem ornat clementia	40	Ptolemaidē occupat Alexander Am-	
tor	910	principum libationes	73	tiocbi Epiphanis F.	345
Phinees legati oratio de ara ad		principum successiones à Ionatha us-		Pudens duello uincitur	810
Transiordanenses	116	que ad Aristobulum	595	pueri Iudaici astutia	819
Phinees Elis pontificis filius	134	pro Speculatoribus regni, Iosephi fra-		pueri Hebræorū mares necantur	44
Phœbus occiditur	693	tres comprehensi	37	puerorum educatio	889
Phœnicum mercaturæ	854	primogeniti Ius Esau Iacobō uendit		puerperarum lex	77
Phœnicum annales	861	prodigalitas Agrippæ	504 (29	pugna inter Iudeos & Sabiniānos	
Phraataces parricida	496	prodigium	259	656	
Phraatis mors.	ibid.	prodigia excidium Hierosolymita-		pugna intestina azymorū dieb.	773
Phanasus pontifex constituitur	559	num præcedentia	817	putei Isaci	22
Phruræa festa	308	progenies Herodis	467 & 502	Puteoli	511
Phygmalion	858	prouidentia diuina	34 & 502	Pyrgum Stratonis Herodes instau-	
Pilatus Caesaris imagines Hierosoly-		proficiscendi lex	78	rat	628
mis statuit	497	proles à Deo Abramo promissa	16	Pythagoras	851 & 861
Pilatus à Iudeis accusatur	499	Protus Bernices Agrippæ matris li-		Pythæus occiditur	607
Pilatus imagines Caesaris Hierosoly-		bertus	504		
mam introducit	666	prudenciam aduersarii fortune nos-			
Pilati regimen	665	succumbere	32		
pincernæ somnium interpretatur lo-		per Prudenciam affectibus imperat			
sephus	34	ratio	896		
Pisistratus	851 (34	Psephina turris	777		
pistorum præpositus cruci affigitur		Pseudalexander	490 & 491		
Placidi impetus cōtra Iotapatā	708	Pseudopropheta prophetam decipit			
Placidi astutia	734	224			
plagæ Aegiptiacæ	52.53	Pseudopropheta Aegyptius	673		
plagij & furti lex	103	pseudopropheta à tyrannis suborna-			

Q Vadratus Syriæ præses 552
 Querela septem annorum Iesu
 Ahani F. 817
 Quinquagesima sacrificium 75
 Quinquennales ludos Herodes cele-
 brat 447
 Quintilius torquetur 523
 Quintilius Varus 472
 Quirinius ad censendam Syriam &
 Iudeam mittitur à Cesare 493
 Rabatha

INDEX.

II 4 Saritas

INDEX.

Saritus & Amalecitas David infestat 164		tata 551	Sila in custodiam datur 541
saellium Cyri disputatio 290		seditio inter Samaritanos & Iudeos oritur 552	Sila militie regie magister ibid.
Satrapa vincitur 517		seditio inter pontifices & sacerdotes 556.	Silanus Syriae praeses 497
Saturninus 457		inter Iudeos & Syros. ibid.	Silo largitione corruptus 403
Saturninus Syriae praeses 461. 466		seditio triplex apud Hierosolymam 768	Simco et Leuis in Sicinitas seuiunt 28
Saturnini de libertate oratio 531		seditionum causas ex contubernalium nasci malicia 633	Simcon Iacobi F. 897
Saulus patris asinas querit 140		seditionum causas ex contubernalium nasci malicia 633	Simconiorum fors 114
Saulus in regnum inauguratur 141		Seianus occiditur 507	Simon frater Iude Maccabaei hostes vincit 336
Saulus aduersarios ulcisci recusat 143		Seiani in Tiberium coniuratio 506	Simon populo operam suam pollicetur 357
Saulus iterum rex ungitur ibid.		Selefmus 259	Simon monumenta construit 358
Saulus capto Agago parcit 148		Seleucia 520	Simon Bethsura potitur 354
Saulus a Samuele reprehensus 149		Seleucus 370	Simon cum Antiocho Pio foedus init 359
Saulus Davidis cantu mitigatus 151		Seleucus Nicanor Iudeos honorat 320	Triphonem oppugnat ibid.
Saulus in Dauidem odium concipit 152		Seleucus Nicanor Asiae rex 898	Simon a genere suo Ptolemaeo occisus 360
Saulus mortem callide molitur 153		Selus 13	Simon Boethi Alexandrini F. pontifex seu declaratatur 431
Saulus uaticinatur 155		Semei ueniam dat David 192	Simon seruus diadema sibi imponit 487
Saulus Ionathae irascitur 156		Semei mors 205	Simon Camithi F. pontifex 495
Saulus sacerdotes necat 158		Semeis Dauidi conuiciatur 187	Simon Iude Galilei F. cruci affigitur 551
Saulus de suorum in Dauidem fide expostulat ibidem.		Senabarus 15	Simon Agrippam absentem criminatur 542
Saulus in spelunca incidit in Dauidem 160		senatus habetur post mortem Caij 531	Simon Psellus Iosephi atauus 562
Saulus Dauidem persequitur ibid.		senatus ad Claudium legatio 535	Simon Gerasenus nouae conspirationis princeps 659
Sauli uictoria contra Amalecitas 147		inter Senatum & plebem dissidium 537	Simon somnium Archelai interpretatur 661
Sauli laudes 166		Sepphoris incenditur 658	Simon Galileus 662
Sauli mors 168		Sepphoris a Iosepho recuperatur 700	Simone Giora F. Roman. inuadit 693
deploratur a Dauide 169		Sepphoritis auxilium a regibus missum 706	Simon a Hierosolymitanis recipitur 762
a Saulo Ammanite uicti 143		Septuaginta Legem in Graecum transferunt 319	Simon Arimi F. 782
a Saulo migrat nomen ad Dauidem 150		Septuaginta interpretes a Ptolemaeo dimittuntur 320	Simon uinctus Caesari offertur 828
Scaurus cum Areta foedus ferit 381		sepulchrum Dauidis spoliatum 450	Simon ab Apollonio Hierosolymitanis fani pecunias indicat 898
Scaurus muneribus ab Aristobulo corrumpitur 602		Seipulchrum Memnonis 667	Simeonis natiuitas 26
Scipionis in Syriam aduentus 385		sepulturae punitorum, lex 103	Simonis gesta 359 & 595
scriptorum apud Graecos discrepantia 851		Serugus 13	Simonis interitus 360. 689
Scythae 854		seruitus an improbitatis signum 883	Simonis Giora tyrannis 701
Scytharum religio 893		seruitutis lex 103	Simonis uxorem Zelote rapit 760
Scythopolis 726		Setho Danai nomen inditum 866	Simonis infania 761
Scythopolis instaurata 382		Sethostis 857	Simonis in Iosephi patrem captum crudelitas 798
Scythopolitarum in Iudeos crudelitas 564		Siba herum apud Dauidem calumniatur 187	Simonis in Matthia crudelitas ibid.
Sebasteni in defunctum Agrippam ingrati 543		Sica 556	Simonis & Ioannis crudelitas 793
secta Phariseorum 468. 469		Sicarij ibidem.	Simoni pontificatus a Iudeis delatus 357
secta Iudeorum 355		Sicariorum duricia in tormentis perferendis 847	Sinai montis descriptio 49
& 494		Sichemis Emmoris regis F. 28	Sobachis egregium facinus 195
Sedecias captus poenas luit 276		Sicinitas ulciscitur Abimelechus 127	Socratis mors 893
Sedecias a falsis uatibus decipitur 273		Sicymitarum gens interempta 897	Sodome exitium 17
sedigitum uincit Ionathas 195			Sodomitarum bellum cum Assyrijs 15
seditio contra Moysen 79			Sodomitica terra 658
seditio per Corem & plebem aduersus Moysen excitata 83			Sohemus arcanum effudit apud Marammen 423
seditio inter Israelitas, ob reuocatum a Iudeis Dauidem 193			Solomon uiuente David regnum assumptatur 200
seditio populi contra Archelau 481			Solomo
seditio Iudeorum contra Sabinum 485			
seditio contra Pontium Pilatum 497			
seditio Graecorum & Iudeorum 512			
seditio ob militis obscenitatem excitata			

I N D E X.

Solomo à Deo sapientiam petit 206	Syrorum & Iudeorum seditio 673	Tharbis Aethiopum regis filia 48
Solomo litat 214 multitudinem commonescit ibid. regiā extruit 215 Iromum remuneratur 216	T	Thargalus 15
Solomo Iromi enigmata explicat ibi.	T Abernaculum per Moysen in terra deserta factum 65. 66	Tharrus Abramipater 13
Solomo urbes condit 217	tabernaculi allegoria 70	Thaumas ⁹ seru ⁹ manumittitur 507
Solomo degenerat uictus amoribus 221	tabernaculi opifices 71	theatru Beryti Agrippa extruit 542
Solomonis diuinum iudicium 206	tabernaculi dedicatio ibid.	theatrum Berytium exornat 558
praefecti 207 sapientia ibidem.	tabernaculorum festa 75	Theglaphalassar Assyriae rex 260
scripta 208 incantationes ibid.	talionis lex 103	Themanus 19
literae ad Iromum ibid. operarij ad templi structuram 209	Taricheae à Tito capiuntur 729	Theodectes poeta 320
Solomonis precatio in dedicatione templi 213	Tarichearum situs & munitio 726	Theodecti poeta uisus restituitur ibi.
Solomonis classis 218	obsidio ibidem.	Theophrastus 861
Solomonis opes & fama 220	Tarichearum excidium 730	Theophilus potifex constituitur 502
Solomonis cum Iromo Tyrriorum re ge amicitia 857	temperantia quid 897	Theopompus poeta 320
Solomonis enigmata 858	tempestas legislationē antegressa 63	Theopompus perstringitur 866
Solomonem Deus in somnis alloqui- tur 215	templum Hierosolymitanum incen- ditur 276	Theopompo poeta sana mens reddi- ta 320
Solomonē Prophetā reprehēdit 221	templum Hierosolymitanum spolia- tum 330	Thennus Romanorum legatus 877
à Solomone templum Hierosolymi- tanum conditum 208 & 875	templum ab Onia edificatum 348	Thennusa Phraatis Parthorum regis concubina 496
Solyimi montes 862	templū Hierosolymitanū capitū 380	Theudas falsus uates 551
somnium Iacobi de scals 24	templum nouum Hierosolymis He- rodes edificat 436	Theudio 471
somnium Glaphyreae 661	templum Hierosolymitanū cadibus pollutum 768	Thmosis 856
Archelai ibidem.	templum à Solomone edificatū 775	Thobalus 861
somnium captiuorum Iosephus in- terpretatur 34	templū inuito Tito incenditur 815	Thobie filij Hierosolymis expellun- tur 594
Sos quid Sacra lingua significet 856	templum Oniae clausum 848	Tholomaeus latronū princeps 545
spadonum lex 104	templum Hierosolymitanum quādo extructum 859	Thracas 854
spasini castrum 546	templi dedicatio 212	Thucydides à quibusdam mendacij accusatur 851
spurius filius Davidis moritur 182	templi Hierosolymitani septum ibid.	Thummosis 856
statuas imperatoribus Iudei cur non ponant 879	à Templi edificatione prohibentur Iudei 288	Tiberiadis deditio 726
stola sacerdotalis 545	templi instauratio 293	Tiberiadem condit Herodes 496
Strabonis loc ⁹ 378 & 384 & 409	templi Garizeti asylum 312	Tiberias penē direpta 586
Strabonis locus de Iudaeis 384	templi porticu Iudei incendunt 810	Tiberias à Ioseph. recuperatur 700
Stratonice superstitio 865	circa Templum sacrilegium 800	Tiberiensis lacus 756
Stratonis turris 543	de Templo construendo à Salomone, Davidis concio 201	Tiberius Mathematicorum studiosus 509 Caio sibi successuro prece- pta dat ibid.
Stratonis pyrgum Herodes instau- rat 628	templo instaurato sacrificatur 295	Tiberius Alexander 551
ad Stuprum Cleopatra sollicitat He- rodem 416	de Templo Hierosolymitano oracu- lum, si quadratum fieret 818	Tiberij tarditas 505
Sudeas 277	tenebris infestatur Aegyptus 53	Tiberij morbus 508
superbia Caij 667	terminorum lex 99	Tiberij mors 509
Susacius Aegyptiorum rex 226	Terebinthus arbor 760	Tigellinus 758
Syenna puteus Isaci 22	Tero miles Herodē liberē reprehēdit 464 & Trypho torquētur ibid. τιρπολη 378	ad Tigranē Iudei legatos mittit 374
Sylleus Arabs 169	terramotus in Iudaea 417 & 625	Timeus 851
Sylleus Arabs Salomen adamat 453	testamentum Herodis à Cesare con- firmatum 490	Timeus perstringitur 866
Sylleus Herodem accusat apud Ce- sarem 458	testimoniorum lex 99	Timidius Popedium apud Caium de- fert 523
Sylleum prodij Fabatus 644	Tethmosis 866	Timius Cyprius Alexandram Pha- sacli F. ducit 503.
Symborus 15	Thadamora urbs à Solomone con- dita 217	Timotheani à Iuda Maccabeo uin- cuntur 336
Syria uniuersa rapinis uastata ibid.	Thenas Amathenorum rex cum Da- uide amicitiam facit 178	Tirathaba uicius 499.
Syrie rex Israelitas infestat 255	Thales 851	Tiro miles 641
Syri ab Israelitarum iuuenibus uicti 236	Thamar à fratre stuprata 183	Titus Iapham capit 718
Syri Panico terrore fugati 247	Tharabasa 377	Titus suos cohortatur 727
		Titus Giscalam subigere passione cu- pit 736
		Titus Ioannē Leuiae F. psequitur 737
		Tuus contra Iudeos à patre mittitur 767
		Titus

INDEX

Titus ad uallem Sauli castra locat 771	turres fortuna sue monumentū re- linquit Titus 824	Vienna urbs Gallie 504
Titus explorator Hierosolymæ pe- riclitatur 771	Tyrannus Herodis satellites 459	uini uires 290
Titus totam legionem periculo bis li- berat 773	Tyriorum annales 857	uir fortis 733
Titus milites suos corripit 774	Tyrum Nabuchodonosorus obsidet 861	uiri illustres 883
Titus ad mœnia castra ponit. ibid.	V	uirga Moysis 50 & 51
Titus ludæorum insidias ulciscitur 775	V Alcerius Gratus 495	Vitellius Syriæ præses 437 et 499
Titus iudeum crucifigi iubet 784	Vallis, locus humane habitatio- ni parum aptus 79	Vitellij interitus 767
Titus murum capit 787	Vallis Saul uicus 771	ulceribus & grandine infestatur Ae- gyptus 52
Titus militibus castigatis animū ad- dit 796	Varus Sabino suppetias fert 488	Vologesus Izatæ bellum infert 550
Titus templum interius afficit 815	Varus 70 uiros nobiles interficit 690	Vologesus Tito auream coronā mit- tit 831
Titus fugientes iudeos suscipit 822	Vaste regina à rege repudiata 301	Volumnius 457
Titus sacra pro uictoria celebrat 826	uaticinium Iesu 106	Volumnius Syriæ præses 461
Titus prædam militibus distribuit. ibidem.	uaticinium Iosephi de Vespasiano et Tito 723 de tota Iotapata & seipso 724	uoluptas 896
Titus Antiochenus petitionibus ni- hil indulget 832	uaticinia de Reipub. Iudaice euer- sione 807	uoluptatem antecedit cupiditas 896
Titi clementia 723	uiri nobiles & pontifices ad Roma- nos confugiunt ibid.	urbis sacræ lex 98
Titi fortitudo animi 728	uelum Babylonium 780	urbes in honorem Caesaris conditæ 495
Titi uaria consilia 796	ueneficij lex 104	Vrias 277
Titi pietas 797	uenenum Herodi paratum 644	uxor Petephrys Iosephum de concu- bitu sollicitat 32 & 33
& 813	Venerarum rerum lex 77	de Vxore ducenda defuncti fratris, lex 102
Titi cohortatio ad milites 802	Ventidius contra Parthos mittitur 619	X
Titi interpretis ad Iudeos oratio 819	uerba Moysis nouissima 106	X ant. icus mensis 53
Titi & Vespasiani triumphus cele- berrimus 833	ueritatis uires 291	Xerxis literæ ad Esdras 296
Trachonitis Herodi attribuitur 433	ueritatem à Grecis negligi 852	Z
Trachonitarum defectio 456	Vespasianus Galileam inuadit 708	Z Abulonitarum fors 114
transfuga uiuisecti 799 auri ple- ni. ibid.	Vespasianus in planta uulneratur 715 Iotapatam oppugnat 714	de Zabido mendacium Apionis 882
transfuga consilium dat Vespasia- no 719	Vespasianus Gamalam obsidet 732	Zacharias interficitur 255 & 750
Transiordanensium super ara defen- sio 116	exercitum mœrentem consolatur 733	Zacharias Israelitarum rex occidi- tur 259
Transiordanensibus à Naase bellum illatum 142	Vespasianus in Imperatorē eligitur 764	Zacharias populum animat 294
Transiordanenses à Iesu dimissi 115	Vespasianus Iosephum captiuitate li- berat 765	Zamaris Iudeus Babylonicus 467
à Transiordanensibus ara extructa 115	Vespasianus rediens quomodo à Ro- manis exceptus 829	Zambrias in Moysen rebellis 93
tribus Iudæ fors 114	Vespasiani ad Romanos oratio 751	Zambrias à Phinice interfectus 94
tribuum decem translatio 263	Vespasiano dedunt sese Gadarenses 754	Zareus Aethiopum rex ab Asano ui- sus 229
tristitia sequitur dolorem 896	uestes sacerdotum 212	Zelotæ 740 & 840
Trogodytarum gens 20	uestitus lex sexui 105	Zelotæ Simonis uxore rapiunt 760
Tryphon Apamenus Demetrio bel- lum infert 353 Ionatham dolo capit 357	uestitus sacerdotis 68 pontificis. ibid.	Zelotæ Simoni uxorem remittunt 761
tumultus in Syria exoritur 392	Vetexobra uicus 812	Zelotarum cum ciuibus pugna 742
tumultus uadrij in Iudæa 670	uictoria in quibus consistat 85	Zelotarum crudelitas 751
tumultus in Iudæa sub Felice 672	uictoria Hebræorum, ductu Samue- lis 137	Zelotarū cum Simone preliū 759
turbæ in Iudæa 486	uictoria Herodis de Arabibus 419	ad Zelotas concordie causa mittitur Ioannes Leuiæ F. 743
turbæ nouæ 558	uictoriæ lex 105	Zelotypiæ lex 77
		Zenodorus 432
		Zenodori mors 434
		Zipheni produnt Dauidem 160
		Zoara 377
		Zoor 17
		Zorobabelē dimittit Cyrus ad instau- randum farum 291

FINIS.

BASILEAE. EX OFFICINA FRO-
BENIANA, PER AMBROSIVM ET AV-
RELIVM FROBENIOS, FRATRES.

